

२०७६ साल असोज २५ गते शनिबार
2019 October 12 Saturday

सीको नेपाल भ्रमण : विश्वमा नयाँ सन्देश

- नारद गौतम

काठमाडौँ, असोज २४ गते। परराष्ट्र मामिलाका जानकारहरूले चीनका राष्ट्रपति सि चिनफिङको दुईदिने राजकीय नेपाल भ्रमणले दुई देशबीचको सम्बन्धलाई अझ नयाँ उचाइमा पुऱ्याउन सहयोग पुग्ने बताउनुभएको छ। चीनका राष्ट्राध्यक्षबाट २३ वर्षपछि हुन लागेको यो उच्चस्तरीय भ्रमणले विश्वमा नयाँ सन्देश दिने भनाइ पनि उहाँहरूको छ। चीनका राष्ट्रपतिको आलेख शुक्रबार गोरखापत्र र दि राइजिङ नेपालमा छापिएपछि विज्ञहरूले राष्ट्रपतिको विचारको समेत प्रशंसा गर्नुभएको छ। विज्ञहरूको भनाइ उहाँहरूकै शब्दमा :

नयाँ फड्को
डा. राजन भट्टराई, प्रधानमन्त्रीका परराष्ट्र सल्लाहकार

राष्ट्रपति सीले आलेखमार्फत आफ्नो धारणा शुक्रवार सावजनिक गर्नुभएको छ। मुलुक सानो वा ठूलो भए पनि दुई देशबीचको सम्बन्धको आधार भनेको पारस्परिक हित, लाभको आधामा हुने उहाँले स्पष्ट विचार राख्नुभएको छ। नेपाल भ्रमण वर्षलाई सफल बनाउन सहयोग गर्ने र अझ बढी चिनियाँ नागरिकलाई नेपाल भ्रमण गर्नु प्रोत्साहित गर्ने भन्ने उहाँको भनाइ आएको छ, त्यो एकदम सकारात्मक छ।

कूटनीतिक हिसावले पनि यो भ्रमण अत्यन्तै महत्त्वपूर्ण हो। हाम्रो उत्तरी छिमेकी मुलुक चीन अहिले सशरकै दोस्रो महाशक्ति राष्ट्रको हो। यो अहिले पहिलो महाशक्ति राष्ट्र बन्ने बाटोमा रहेको छ। यस अर्थमा पनि राष्ट्रपतिको नेपाल भ्रमणले ठूलो महत्त्व राख्छ।

दुई देशबीच रहँदै आएको सम्बन्धलाई अझ नयाँ उचाइमा पुऱ्याउन यस किसिमका उच्च पदस्थ व्यक्तिकरूपले राजकीय भ्रमणमा शीर्ष नेताहरूबीच हुने उच्चस्तरका संवादले सम्बन्धलाई अझ उचाइमा पुऱ्याउन सहयोग पुग्छ। त्यसले राजनीतिक तहमा विश्वासको वातावरण बन्छ। जसले अन्य विषयमा अगाडि बढ्न सहयोग पुऱ्याउँछ। शीर्ष नेताहरूबीच हुने द्विपक्षीय संवाद र विचार आदानप्रदानबाट पनि यो भ्रमणको ठूलो महत्त्व राख्छ।

चीन महाशक्तितर्फ उन्मुख मुलुक त छँदै छ, व्यापारिक दृष्टिले पनि विश्वका धेरै देशसँग परिचित छ। आर्थिक लगानीका हिसावले पनि चीन अत्यन्तै प्रभावशाली लगानीकर्ताको रूपमा चिनिन्छ। आर्थिक लगानी गर्न सक्ने, व्यापार अभिवृद्धि गर्न सक्ने र द्विपक्षीय लगानी गर्न चीनलाई आकर्षित गर्न यहाँको वातावरणले पनि साथ दिएको छ। नेपालमा स्थिर सरकार निर्माण भएकाले हामी ‘समृद्ध नेपाल सुखी नेपाली’को बाटोमा अग्रसर छौं। त्यसबाट नेपालको समग्र आर्थिक विकासलाई अगाडि बढाउन खोजेका छौं। यसमा चीनको सहयोग, त्यहाँको लगानी बढाउन र व्यापार अभिवृद्धि गर्न पनि यस भ्रमणले उच्च महत्त्व राख्छ।

हाम्रो उत्तरतिर रहेको चीनको स्वशासित जुन भूभाग छ, त्यसलाई पहिले अत्यन्त दुरगम क्षेत्र मानिन्थ्यो तर दुई तीन दशकमा चीनले त्यहाँ पूर्वाधार, सडक, विद्युत विकासमा अभूतपूर्व प्रगति गरेको छ। ती विकास

प्रयासलाई नेपालतिर जोडेर हाम्रो विकासमा फाइदा लिने कुरा मुख्य हो। त्यसका लागि ‘कनेक्टिभिटी’ बढाउनुपर्छ। हवाई कनेक्टिभिटी राम्रो छ। हामी अब सडक र रेल कनेक्टिभिटी बढाउन चाहन्छौं। ‘क्रस बोर्डर ट्रान्समिसन लाइन’का सम्भावनाको खोजी गर्छौं, अष्टिकल फाइबरमा त हामी जोडिइसकेका छौं। ‘ट्रान्स हिमालयन मल्टि डाइमेन्सनल कनेक्टिभिटी नेटवर्क’ भन्ने एउटा फ्रेम तयार गरेका छौं, त्यसैभित्र रहेर यी कनेक्टिभिटीलाई हामी अगाडि बढाउन चाहन्छौं। यस भ्रमणमा केही महत्त्वपूर्ण विषयमा सहमति हुँदै छ। हाम्रो अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध र कनेक्टिभिटी दक्षिणतिर मात्रै सहज थियो, त्यसलाई अब उत्तरतर्फ पनि सहज बनाउने हाम्रो प्रयास रहेको छ, यसमा यो भ्रमणले नयाँ फड्को मार्ने छ। भ्रमणका क्रममा हुने सहमतिलाई कार्यान्वयन गरेर लैजाँदा दूरगामी हिसावले प्रभाव पर्ने छ।

सर्वाधिक महत्त्वको भ्रमण
डा. दिनेश भट्टराई, कूटनीतिज्ञ

मैले राइजिङ नेपालमा छापिएको राष्ट्रपति सीको आलेख पढ्ने मौका पाएँ। त्यसमा राष्ट्रपतिले चीन र नेपालबीच पारस्परिक हितलाई ध्यानमा राखेर सहयोग गर्ने भन्नुभएको छ। चीनले नेपालको स्वतन्त्रता, सार्वभौमिकता र अखण्डताको सम्मान गर्छ भने नेपालले एक चीन नीतिमा प्रतिबद्ध रहँदै आएको छ। यस्ता चीन र नेपालबीचका पारस्परिक हितमा दुवैतर्फबाट ध्यान दिनुपर्छ।

कूटनीतिक हिसावले चीनका राष्ट्रपतिको नेपाल भ्रमण सर्वाधिक महत्त्वको भ्रमण हो। यस्तो उच्चस्तरीय भ्रमण २३ वर्षपछि हुन लागेकाले पनि यसको ठूलो महत्त्व छँदै छ। चीनको राष्ट्रपतिको अघिल्लो भ्रमण सन् १९९६ मा भएको थियो। त्यो परिवेश र अहिलेको परिवेशमा धेरै फरक भइसकेको छ। अहिले चीन एउटा शक्तिका रूपमा उदाइरहेको छ। चीनले अहिले अमेरिकासँग बराबरीको सम्बन्धको कुरा गरिरहेको छ। विश्वमा भूराजनीतिक बदलाव जति छिटोछिटो बढिराइरहेको छ, त्यसको केन्द्रबिन्दु चाहिँ एसियामा पनि हाम्रा दुई छिमेकी चीन र भारतमा केन्द्रित छ। चीन र भारतबीच हाम्रो भौगोलिक धरातलले गर्दा स्वभावतः विश्वको ध्यान नेपालमा पनि बढेको छ। त्यसले पनि राष्ट्रपति सीको भ्रमणबाट विश्वमा ठूलो सन्देश प्रवाह हुने छ।

चीनका राष्ट्रपतिले भारत भ्रमण गर्नुभयो र सँगसँगै नेपालको भ्रमण गर्दै हुनुहुन्छ। भारत र चीनबीचको सम्बन्धले पनि विश्व सम्बन्धमा फरक पाछे। जस्तो, शीतयुद्धको समयमा अमेरिका र रूसबीच हुने निर्णयले विश्वलाई प्रभाव पार्थ्यो। अहिले भारतको राजधानीमा हुने निर्णयलाई विश्वले हेरिरहेको छ। नेपालमा दुई ठूला छिमेकीको मात्र होइन, पश्चिमा शक्तिहरूको ध्यान रहेको छ। त्यसैले नेपालले चनासोपूर्ण तरिकाले भूराजनीतिक अवस्था र शक्ति सन्तुलनको व्यवस्थापन गर्नुपर्छ।

चीनको राष्ट्रपति जहाँ पायो त्यहाँ जाने व्यक्तित्व हुनुहुन्न। उहाँले जसरी महत्त्व दिएर दुई दिने नेपाल भ्रमणमा आउन लाग्नुभएको छ, यो आफैंमा महत्त्वपूर्ण

छ। यस भ्रमणलाई प्रभावकारी बनाउन हाम्रा प्रधानमन्त्री कपी शर्मा ओली कसरी प्रस्तुत हुनुहुन्छ, त्यसैको आधारमाया सफलता प्राप्त हुने छ। सन् २०१८ मा प्रधानमन्त्री ओली चीन भ्रमणमा जाँदा वेल्ड एण्ड रोड इन्सियटिभअन्तर्गत ३५ वटा योजनालाई प्राथमिकतामा राख्नुभयो। चीनले पछि आएर एउटा अड्कमा ल्याउ

चीनका राष्ट्रपति सी चिनफिङको स्वागतमा नयाँ बानेश्वरमा राखिएको ‘डिस्ले बोर्ड’ ।

भनेकाले अहिले नौवटा योजनालाई छनोट गरेका छौं। भेटवार्तामा नेपालले के चाहेको छ चीनबाट ? त्यसलाई प्राथमिकतापूर्वक राख्न सक्नुपर्छ भन्ने मलाई लाग्छ।

उत्साहजनक र गौरवपूर्ण
प्रा.डा. मीना वैद्य मल्ल, त्रिभुवन विश्वविद्यालय

राष्ट्रपति सीको आखेलमा दुई देशबीचको पारस्परिक हितमा जोड दिनुभएको छ। उहाँको भनाइ सार्वजनिक भएवाट सम्बन्धलाई उच्च महत्त्वमा राखेको देखिन्छ। नेपाल र चीनबीचको सम्बन्ध जति पौराणिक छ, त्यति नै ऐतिहासिक पनि छ। राष्ट्रपति सीको नेपाल भ्रमण मित्रताका विकासमा एकदमै उत्साहजनक र गौरवपूर्ण छ। आर्थिक विकासको क्षेत्रमा अग्रणी भूमिका निर्वाह गर्दै आएको चीनको अनुभव र ज्ञान हामीले यो भ्रमणबाट हासिल गर्न सक्नुपर्छ।

नेपाल र चीनबीचको सुमधुर सम्बन्धलाई अझ प्रगाढ बनाउँदै लैजानुको कुनै विकल्प छैन, त्यसैले यस भ्रमणले हाम्रो सम्बन्धलाई अवश्य पनि नयाँ उचाइ पुऱ्याउने नै छ। नेपालले आफ्नो राष्ट्रिय हित र सुरक्षालाई कसरी अगाडि लैजाने भन्ने विषयमा ध्यान दिनुपर्छ। यो भ्रमणमा पूर्वाधारका धेरै परियोजनामा सम्झौता हुने अपेक्षा गरिएको छ। हामीले अधिकताको आधारमा फलदायी बनाउनुपर्छ। चीन अहिले वीआरआई

परियोजना लिएर अगाडि बढेको छ, यसले सडक, रेलमार्ग, विद्युतीय प्रसारण, हवाई मार्गजस्ता विषयमा जोड दिइरहेको छ। नेपाल पनि वीआरआईको सदस्य मुलुक भएकाले यहाँको भौतिक पूर्वाधार विकासमा जोड दिनुपर्छ।

सम्बन्ध विश्वासमा आधारित हुनुपर्छ
श्रीधर खत्री, अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्धका विज्ञ

चीनका राष्ट्रपतिको नेपाल भ्रमण हुनु नेपालका लागि सुखद अवसर हो। उहाँको आलेखमा रणनीति र दीर्घकालीन दृष्टिकोण प्रस्तुत गरिएको छ, यसले नेपाल र चीनको सम्बन्धलाई समृद्ध बनाउन सहयोग पुग्ने छ। हाम्रो सम्बन्धको आधार विश्वासमा आधारित हुनुपर्छ। नेपालको विकासका लागि आगामी दिनमा चीनको सहयोग अझ महत्त्वपूर्ण हुने छ। चीनबाट प्राप्त हुने सहयोग नेपालको ‘भाइब्रेन्ट डेमोक्रेसीलाई सहयोग पुग्ने हुनुपर्छ। नेपालले आफ्नो भूराजनीतिक यथार्थलाई ध्यानमा राखेर हाम्रो सम्बन्धलाई अगाडि बढाउनुपर्छ।

भ्रमण कोसेढुङ्गा हुने छ
देवराज दाहाल, राजनीतिशास्त्री

राष्ट्रपति सी चिनफिङको यो भ्रमण ऐतिहासिक कोसेढुङ्गा साबित हुने छ। वीआरआईअन्तर्गतका पूर्वाधार विकासका परियोजनाहरू सडक, रेलमार्ग, विद्युतीय प्रसारण, हवाई मार्गजस्ता कार्यान्वयन भएवाट दुई पक्षीय सम्बन्धमा अझ विस्तार हुने छ। यसले क्षेत्रीय र विश्वमा नेपालको भूमिकालाई समेत प्रवर्द्धन गर्ने छ।

दुई देशको मित्रतामा नयाँ आयाम

- सुरेशकुमार यादव

काठमाडौँ, असोज २४ गते। चिनियाँ राष्ट्रपति सी चिनफिङको नेपाल भ्रमणले दुई देशको सम्बन्ध अझै उचाइमा पुग्ने राजनीतिक दलका नेताहरूले विश्वास व्यक्त गर्नुभएको छ। लामो समयपछि उत्तरी छिमेकी मुलुकबाट हुने उच्चस्तरीय भ्रमणले नेपालका लागि निकै ठूलो महत्त्व राखेको उहाँहरू बताउनुहुन्छ।

नेपाली काँग्रेसका सहमहामन्त्री एवं पूर्वपरराष्ट्रमन्त्री डा. प्रकाशशरण महतले चिनियाँ राष्ट्रपति सीको भ्रमणले दुई देशको मित्रतालाई नयाँ आयाम दिने बताउनुभएको छ। “नेपाली काँग्रेस यो भ्रमणबाट खुसी छ र स्वागत गर्न आतुर छ”, उहाँको भनाइ छ।

निकै लामो समयपछि हुन लागेको राष्ट्रपति सीको भ्रमणले दुई देशबीचको सम्बन्ध बलियो हुनुका साथै आर्थिक समृद्धिको क्षेत्रमा पनि सहयोग पुग्ने विश्वास उहाँले व्यक्त गर्नुभयो। आफू परराष्ट्रमन्त्री भएको बेला पनि राष्ट्रपति सीलाई नेपाल भ्रमणको निमन्त्रणा दिएको र उहाँले उचित समय मिलाएर भ्रमण गर्ने भन्नुभएको थियो, अहिले उहाँ नेपाल आउन लाग्नुभएकाले आफू निकै खुसी भएको उहाँले स्पष्ट पार्नुभयो।

नेपाली काँग्रेसका सभापति शेरबहादुर देउवाले राष्ट्रपति सीको भ्रमण विषयमा सरकारलाई सुभाब दिइसक्नुभएको बताउँदै उहाँले नेपालमा चिनियाँ लगानी भित्र्याउँदा नेपालले आफ्नो प्राथमिकता प्रस्ट गर्नुपर्ने सुभाब दिनुभयो। नेपाल र चीनबीच रहेको व्यापार घाटालाई कम गर्नका लागि पनि दुई देशबीचमा पहल हुनुपर्ने बताउँदै उहाँले नेपालबाट हुने निर्यातमा भन्सार छुटको

विषयमा पनि छलफल हुनुपर्ने सुभाब दिनुभयो। नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (नेकपा)का विदेश विभाग उपप्रमुख विष्णु रिजालले नेपाल र चीनबीच रहेको समस्यारहित सम्बन्धलाई यो भ्रमणले थप नयाँ उचाइमा पुर्‍याउने बताउनुभयो। उहाँले भन्नुभयो, “राष्ट्रपति सी चिनफिङको भ्रमणले हामी धेरै खुसी छौं, उहाँको स्वागतका लागि पार्टी आतुर छ।” चिनियाँ कम्युनिस्ट पार्टीका महासचिवसमेत रहनुभएका राष्ट्रपति सीको भ्रमणलाई पार्टीले उच्च महत्त्व दिँदै आएको बताउँदै उपप्रमुख रिजालले राष्ट्रपति सीको भ्रमणको फाइदा नेपालले लिनुपर्ने बताउनुभयो। उहाँले भन्नुभयो, “नेपालका लागि यो ठूलो मौका हो, सीको भ्रमणबाट यसको फाइदा लिनुपर्छ।” नेपाल र चीनबीच शताब्दीयौँको मित्रता रहेको बताउँदै उहाँले यो भ्रमण आर्थिक समृद्धिका लागि कोसेढुङ्गा साबित हुने बताउनुभयो।

राष्ट्रिय जनता पार्टी (राजपा) नेपालका उपाध्यक्ष सर्वेन्द्रनाथ शुक्लाले राष्ट्रपति सीको भ्रमणलाई सफल बनाउन आफ्नो पार्टी तयार रहेको बताउनुभयो। विश्वको उदीयमान शक्तिशाली देशका राष्ट्रपतिको नेपाल भ्रमण आफैंमा सकारात्मक कुरा भन्दै उहाँले यो भ्रमणले नेपालको विकास र समृद्धिमा सहयोग पुग्ने आशा गर्न सकिने बताउनुभयो।

समाजवादी पार्टीका विदेश प्रमुख अर्जुन थापाले राष्ट्रपति सीको भ्रमण नेपालका लागि ऐतिहासिक हुने बताउँदै आफ्नो पार्टीले त्यसलाई खुसीका साथ स्वागत गर्ने बताउनुभयो। सरकारले चीनसँग सम्झौता गर्दा नेपालमा कुनै प्रकारको नकारात्मक दुर्गामी प्रभाव नपरोस् भन्ने कुरामा ख्याल गर्नुपर्ने सुभाब दिँदै उहाँले यो भ्रमणले दुई देशबीचको सम्बन्ध भन् उचाइमा पुग्ने बताउनुभयो।

भगिनी सम्बन्ध थप प्रगाढ बन्ने विश्वास

- नगेन्द्र सापकोटा

काठमाडौँ, असोज २४ गते। नेपालका कतिपय नगरपालिकाले चीनका विभिन्न सहरसँग भगिनी सम्बन्ध कायम गरेका छन्। चीनका सहरमा भएका विकासका मोडल र संस्कृति आदानप्रदान गर्ने उद्देश्यले नेपालका नगरपालिकाले चीनको विभिन्न सहरसँग भगिनी सम्बन्ध कायम गरेका हुन्।

नेपाल नगरपालिका सङ्घका अनुसार काठमाडौँ महानगरपालिकाले चीनको सेन्जेन, ल्हासा, सियान, लान्जाओ, छेन्दु सहरसँग भगिनी सम्बन्ध कायम गरिएको छ। त्यस्तै, पोखरा महानगरपालिकाले चीनको कुनमिङ्ग गोन्जाओ, यिबिन, लिन्जी, खुसाओ, हाइकाओ नाभिङ्ग सहरसँग सम्बन्ध स्थापित गरेको छ। त्यस्तै, बुटवल उपमहानगरपालिकाले सिमान, ललितपुर महानगरपालिकाको गोन्जाओ, भक्तपुरले छेन्दु र बनेपा नगरपालिकाले सिगास्ले सहरसँग भगिनी सम्बन्ध कायम गरिएको छ।

चिनियाँ राष्ट्रपति सी चिनफिङको शनिवार हुने नेपालको राजकीय भ्रमणले उक्त नगरपालिकासँग भएकी भगिनी सम्बन्ध थप प्रगाढ हुने स्थानीय तहका जन्प्रतिनिधिले विश्वास गरेका छन्। दुई देशका नगरबीचको सहरी पूर्वाधार, विकास निर्माण, कृषि, पर्यटनको विकासमा सहयोग पुग्ने गरी भगिनी सम्बन्ध कायम गरिएका हुन्।

चिनियाँ राष्ट्रपति सी चिनफिङको शनिवार हुने नेपालको राजकीय भ्रमणले उक्त नगरपालिकासँग भएकी भगिनी सम्बन्ध थप प्रगाढ हुने स्थानीय तहका जन्प्रतिनिधिले विश्वास गरेका छन्। दुई देशका नगरबीचको सहरी पूर्वाधार, विकास निर्माण, कृषि, पर्यटनको विकासमा सहयोग पुग्ने गरी भगिनी सम्बन्ध कायम गरिएका हुन्।

तीन विधेयक प्रमाणीकरण राष्ट्रिय समाचार समिति

काठमाडौँ, असोज २४ गते। राष्ट्रपति विद्यादेवी भण्डारीले सङ्घीय संसद्को दुवै सदनबाट पारित तीन विधेयक शुक्रबार प्रमाणीकरण गर्नुभएको छ। राष्ट्रपति भण्डारीले नेपालको संविधानको पारा ११३ को उपपारा २ बमोजिम प्रशासकीय अदालतको सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको विधेयक, वातावरण संरक्षणसम्बन्धी कानुनलाई संशोधन र एकीकरण गर्न बनेको विधेयक र आर्थिक कार्यविधि तथा ऐकता, तमुको अस्तित्व, तमुको पहिचान र समृद्धि शीर्षकका संसेनहरूमा छलफल गरिने बताइएको छ।

नेपाल–चीन शैक्षिक सम्बन्ध

साढे छ हजार नेपाली विद्यार्थीलाई छात्रवृत्ति

- प्रकृति अधिकारी

काठमाडौँ, असोज २४ गते। नेपालबाट बर्सेन सयौँ विद्यार्थी उच्च शिक्षा अध्ययन गर्न चीन जाने गरेका छन्। उच्च शिक्षाका लागि चिनियाँ विद्यार्थी पनि नेपाल आउने गरेका छन्।

नेपाली विद्यार्थीहरू चिकित्साशास्त्र, इन्जिनियरिङ, भाषा र अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध विषय अध्ययनका लागि चीनका विभिन्न विश्वविद्यालय जाने गरेका छन्। निजी लगानीमा उच्च शिक्षा अध्ययनका साथै चीन सरकारबाट बर्सेन सयौँ विद्यार्थीले छात्रवृत्ति पाउने गरेका छन्। सन् १९४८ बाट नेपाली विद्यार्थीलाई छात्रवृत्ति उपलब्ध गराउन थालेको चीन सरकारले हालसम्म साढे छ हजार नेपालीलाई पूर्ण छात्रवृत्तिमा अध्ययनको अवसर प्रदान गरिसकेको छ।

चीन सरकारले शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालयलाई गत वर्ष उच्च शिक्षाका लागि ५० सिट उपलब्ध गराएको थियो। मन्त्रालयअन्तर्गतको छात्रवृत्ति शाखाका अनुसार इन्जिनियरिङका लागि २६, कृषिका लागि छ, वनका लागि चार, विज्ञान तथा प्रविधिका लागि पाँच र मानविकीका लागि एक जनालाई छनोट गरी पठाइएको थियो। उनीहरूले

स्नातकोत्तर तहका लागि छात्रवृत्ति पाएका थिए। आठ जनाले विद्यावारिधिका लागि पनि छात्रवृत्ति प्राप्त गरेका थिए। स्नातकोत्तर तहका लागि दुईदेखि तीन वर्ष र विद्यावारिधिका लागि बढीमा पाँच वर्षका लागि छात्रवृत्ति प्रदान गरिँदै आएको छ।

शिक्षा मन्त्रालयकै वैदेशिक अध्ययन अनुमति शाखाका अनुसार गत आर्थिक वर्षमा चीनमा अध्ययनका लागि एक हजार ८८१ जनाले ‘नो अब्जेक्सन लेटर’ लिएका थिए। तीमध्ये सबैभन्दा बढी ९६९ जनाले होटेल व्यवस्थापन विषय अध्ययनका लागि नो अब्जेक्सन लेटर लिएका थिए। एमबीबीएस अध्ययनका लागि ५० जनाले नो अब्जेक्सन लेटर लिएका थिए। त्यसबाहेक भाषा अध्ययन, होटेल व्यवस्थापनको इन्टर्नसिप गर्न, अन्तर्राष्ट्रिय वाणिज्य व्यवस्थापन, वाणिज्य प्रशासनलगायतका विषय अध्ययनका लागि पनि नो अब्जेक्सन लेटर लिएको सो शाखाले जनाएको छ।

त्रिभुवन विश्वविद्यालयको मानविकी तथा समाजशास्त्र सङ्कायबाट बर्सेन १५ देखि २० जना विद्यार्थी चीनमा अध्ययनका लागि जाने गरेका छन्। स्नातकोत्तर तहका नेपाली विद्यार्थीले अन्तिम सेमेस्टरमा तीन महिना अध्ययन गर्न चीनतर्फ जाने गरेका छन्।

सो सङ्कायका डिन डा. शिवलाल भुसालले चीनको सिचुआन विश्वविद्यालयलया विद्यार्थीहरू शोधका लागि त्यहाँ जाने गरेको जानकारी दिनुभयो। उहाँका अनुसार चिनियाँ कूटनीति, संस्कृति, अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध, अर्थशास्त्र आदि विषयका लागि चीनमा छात्रवृत्ति पाएर जाने गरेका छन्। त्रिविले सिचुआन विश्वविद्यालयसँग मिलेर ट्रान्स हिमालय रिसर्च सेन्टर पनि स्थापना गरेको छ। दुवै देशका परम्परा, संस्कृति, भूगोल आदिका बारेमा अनुसन्धान गर्न सो सेन्टर स्थापना गरिएको भए पनि हालसम्म एउटा सम्मेलन त्रिविले गरेको छ भन्दै डा. भुसालले थनुभयो, “तर सेन्टरलाई गति दिन सिकिएको छैन।”

यो दर्शैअघि चीनबाट १० जना विद्यार्थी नेपाल आइपुगेका छन्। उनीहरूलाई विश्वभाषा क्याम्पसमा स्नातक तहमा विशेष नेपाली भाषा अध्ययनका लागि भर्ना गरिने जानकारी दिँदै मानविकी सङ्कायका डिन भुसालले युनान मिन्जु विश्वविद्यालयबाट नेपाली भाषा अध्ययनका लागि चिनियाँ विद्यार्थीहरू आइपुगेको बताउनुभयो।

चीन सरकारले काठमाडौँ विश्वविद्यालयसँग मिलेर हालै डेट सय जनालाई हवाई उड्डयन, जलस्रोत, प्रशासन, सार्वजनिक स्वास्थ्यलगायतका विषयमा

नेपाली विद्यार्थीलाई छात्रवृत्ति प्रदान गरेको छ। चीनकै सेन्ट्रल साउथ विश्वविद्यालयले चितवनको भरतपुर महानगरपालिकाभित्र बसोबास गर्ने ७० जनालाई उच्च शिक्षा अध्ययनका लागि छात्रवृत्ति प्रदान गर्दै आएको छ। अनरिको समाजमार्फत पनि चीनले बर्सेन थुप्रै विद्यार्थीलाई छात्रवृत्ति उपलब्ध गराउँदै आएको छ। समाजका सदस्य राजन महर्जनका अनुसार गत वर्ष ३२ जनाले सिभिल इन्जिनियरिङ, चिकित्साशास्त्र, अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध, व्यवस्थापन, भाषालगायतका विषयमा अध्ययन गर्न २७ वटा विश्वविद्यालयमा छात्रवृत्ति प्राप्त गरेका थिए।

चीन सरकारले रेलवे इन्जिनियरिङ विषय अध्ययनका लागि छात्रवृत्ति पनि प्रदान गरेको बताउँदै उहाँले भन्नुभयो, “चीनमा नेपाली विद्यार्थीहरू राम्रा मध्येमा गरिन्छन्। नेपाली विद्यार्थीहरू मिहिनेती भएकाले चिनियाँहरूले मनपराउँछन्।” यहाँबाट चीनमा अध्ययन गर्न समाजले पठाएकामध्ये आधाजसो चीनमै काम गरेर बसिरहेको उहाँले दावी गर्नुभयो। एलआरआई कन्स्युसियस क्लास रुम नामक संस्थाले विद्यावारिधिका लागि एक जना, पोस्ट ग्रेयाजुएटका लागि एक जना र ग्रेयाजुएटका लागि नौ जनालाई पठाएको छ।

तमुहरूको अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलन सुरु

- गोरखापत्र समाचारदाता

काठमाडौँ, असोज २४ गते। जीवित देवताका रूपमा इन्द्रजात्राको रथमा आरुढ रहनुहुने उपयुक्त गणेश र भैरव चयन गर्ने अधिकार नेपाल पञ्चाङ्ग निर्णायक समितिलाई दिइएको छ। गणेश र भैरवका लागि काठमाडौँका महाविहारबाट आठ जनाको निवेदन परेको थियो। यसमा गुठी संस्थानले निर्णय गर्न नसकेपछि समितिले निर्णय दिनुपर्ने भएको हो।

निवेदकमध्ये पाँचवटाको निवेदन देवताका लागि योग्य हुन नसक्ने र बाँकी रहेकामा मामाधर काठमाडौँबाट बाहिर रहेको, अमा शाक्य कुलको नभएको, कसैको स्वरूप र जन्मकुण्डली नमिलेकोलगायतका कारणले गुठी संस्थानले पञ्चाङ्ग निर्णायक समितिलाइ देवता चयन गर्न लगाउने निर्णय गरेको जनाएको छ । यो दशैमा चयन सम्पन्न नभएका कारण अब आगामी चैतेदशैका लागि गणेश भैरव फेरिने भएको छ।

- गोरखापत्र समाचारदाता

काठमाडौँ, असोज २४ गते। तमु (गुरुङ)हरूको प्रथम अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलन काठमाडौँमा सुरु भएको छ। ‘विश्वभरका तमु एकजुट होऔँ, सम्पूर्ण तमुको आह्वान : एकता, अस्तित्व र पहिचानका लागि प्रथम अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलन’ नाराका साथ दुईदिने सम्मेलनको शुक्रबार पूर्वराष्ट्रपति रामवरण यादवले उद्घाटन गर्नुभयो।

सम्मेलनमा पूर्वराष्ट्रपति यादवले तमु जाति आदिवासी जनजातिभित्र अग्रपङ्क्तिमा रहेको बताउँदै संसारमा आफ्नो छुट्टै पहिचान स्थापित गर्न सफल रहेको पनि बताउनुभयो। तमु समुदायले नेपालका विभिन्न प्रजातान्त्रिक आन्दोलनमा पनि अग्रपङ्क्तिमा भूमिका निर्वाह गरेको उहाँको भनाइ छ।

गैरआवासीय नेपाली सङ्घका पूर्वअध्यक्ष तथा व्यवसायी शेष घलेले तमुहरू एकताबद्ध भएर समृद्धिको यात्रामा लाग्नुपर्ने बताउनुभयो।

सङ्ख्यामा भन्दा गुणका हिसावले तमु समुदाय देश तथा विदेशमा प्रभावशाली उपर्युक्ति रहेको र यसको निरन्तरताका लागि संसारभरका गुरुङहरू एकतामा

गोरखापत्र राष्ट्रिय

सवारी दुर्घटनामा १५ को मृत्यु

सिन्धुपाल्चोकमा शुक्रबार भएको वस दुर्घटना ।

 तस्बिर : गोरखापत्र

<div><div></div><div>चित्र मिजार</div></div>	
सिन्धुपाल्चोक, असोज २४ गते । सिन्धुपाल्चोक र काभ्रेपलाञ्चोकमा वस र मिनिएक दुर्घटना हुँदा १५ जनाको मृत्यु भएको छ। छुट्टाछुट्टै भएको दुर्घटनामा परी सिन्धुपाल्चोकमा १२ र काभ्रेपलाञ्चोकमा तीन जनाको मृत्यु भएको हो ।	
दर्शन मनाएर राजधानी फर्कने क्रममा सिन्धुपाल्चोकको इन्द्रावती गाउँपालिका १० भोर्दिपिपामा शुक्रबार विहान भएको बा. २ ख २७१५ नम्बरको यात्रुवाहक वस दुर्घटनामा १२ जनाको मृत्यु भएको हो। वस इन्द्रावती गाउँपालिकाको सिपाटारबाट राजधानीतर्फ गइरहेको थियो ।	
जिल्ला प्रहरी कार्यालयका डीएसपी माधव कोफ्लेले दिनुभएको जानकारी अनुसार घटनास्थलमै मृत्यु हुनेमा काभ्रेपलाञ्चोक वनेपाका वस चालक केदार महाजु, सोही जिल्ला पाँचखालको सङ्गीता पुकुर्ती, इन्द्रावती ९ का हीरा श्रेष्ठ, विनोद लम्साल, इन्द्रावती १० का रितेश आचार्य रहेका छन् ।	

नेपाल–चीनबीच..

सहकार्य, एकअर्काको समान हैसियतमा सम्मानलाई मुख्य रूपमा प्राथमिकता दिन थालियो। नेपालको चीनसँग उत्तरतर्फ एक हजार ४१४ किलोमिटर साँध सिमाना जोडिएको छ। त्यसलाई विभिन्न समयमा भएका सन्धि सम्झौताले भर दिएको भट्टारई बताउनुहुन्छ। उहाँका अनुसार, व्यापारिक सम्बन्धतर्फ सन् १८५६ को थापाथली सन्धिअघि नै हलासामा नेपालका वकिल बस्थे। पछि चीनको स्वशासित क्षेत्रको रूपमा तिब्बत रहेपछि सन् १९४६ मा तिब्बत सन्धि नेपालसँग भयो। त्यही समयदेखि नै तिब्बतमा नेपालको महावाणिज्यदूत रहन थालेको हो।

उच्चस्तरीय भ्रमण

राष्ट्रपति विद्यादेवी भण्डारीले गएको वैशाखमा चीनको औपचारिक भ्रमण गर्नुभयो। चीनको महत्वाकाङ्क्षी परियोजना वेल्ट एन्ड रोड इनिशिएटिभ (बीआरआई) परियोजनाको दोस्रो सम्मेलनमा भाग लिन उहाँ चीन भ्रमणमा जानुभएको थियो।

सोही क्रममा नेपालले बीआरआईको सदस्य बन्ने अवसर प्राप्त गरेको थियो। चीनले प्रस्तुत गरेको बीआरआईले ल्याउने अवसर संसारका लागि हो भन्ने उद्घोष त्यसबेला चीनका राष्ट्रपति सीले गर्नुभएको थियो। बीआरआई सम्मेलन चीनले अघि सारेको ३८ बुँदे घोषणापत्रको उपशीर्षकअन्तर्गत २३ औँ नम्बरमा नेपाल चीन सीमापार रेल्वेका साथै नेपाल चीन हिमालपारपारि बहुआयामिक सम्पर्क सञ्जाल स्थापना गर्ने उल्लेख छ।

त्यसअघि सन् २०१८ मा प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीले जुन १९ देखि २४ सम्म चीनको भ्रमण गर्नुभएको थियो। चीनका प्रधानमन्त्री ली ख्विघाङको निमन्त्रणामा जानुभएका नेपालका प्रधानमन्त्रीले त्यही समय चिनियाँ राष्ट्रपति सीसँग भेटवार्ता गर्नुभएको थियो। त्यस क्रममा द्विपक्षीय सम्बन्धलाई सुमधुर बनाउन गम्भीर छलफल भएको थियो। त्यो बेला रेल्वे परियोजना लागूयतका १४ वटा विषयमा आपसी सहकार्य गर्ने सम्झौता भएको थियो। नौ वटा सम्झौता भने नेपालको निजी तथा सार्वजनिक संस्था र कम्पनीसँग चिनियाँ संस्था एवं कम्पनीको सम्झौता रहेको मन्त्रालयले जनाएको छ।

बीआरआई सम्मेलनको प्रतिबद्धता र थप सम्झौता अनुसार नेपालमा चिनियाँ रेल सञ्जाल निर्माणको सम्बन्धमा प्रारम्भिक अध्ययन प्रतिवेदन तयार भइसकेको जनाइएको छ। नेपाल आएको उच्चस्तरीय चिनियाँ टोलीले अन्तरदेशीय रेलमार्गको अध्ययन गरेको थियो।

त्यो बेला भएको उच्चस्तरीय सम्झौतालाई व्यावहारिक रूप दिन राष्ट्रपति सीको भ्रमणले महत्त्वपूर्ण भूमिका खेल्ने जनाइएको छ। सन् २०१६ मा प्रधानमन्त्री ओलीको भ्रमण चीनमा भएको थियो। त्यो बेला भएको व्यापारिक नाकालगायतका विविध क्षेत्रमा चीनको सहयोग उपलब्ध हुने सम्झौता भएका थिए। सन् २०१७ मा तत्कालीन प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाल

‘प्रचण्ड’ले चीनको भ्रमण गर्नुभएको थियो।

उहाँले पनि राष्ट्रपति सीसँग शिष्टाचार भेट गर्नुभएको थियो। चीनमा रहेँदा बोआओ फोरम फर एसियाको वार्षिक सम्मेलनमा भाग लिनुभएको थियो। त्यस्तै, भारतमा सन् २०१६ मा भएको ब्रिक्स र बिमस्टेक विषयक छलफलमा राष्ट्रपति विद्यादेवी भण्डारीले चिनियाँ राष्ट्रपति सीसँग भेटवार्ता गर्नुभएको थियो। त्यसबीचमा नेपालका उपप्रधानमन्त्री तथा परराष्ट्रमन्त्रीले पटक पटक चीनको भ्रमण गर्नुभएको थियो। एक चीन नीतिप्रति प्रतिबद्ध नेपालले चीनविरुद्ध कुनै पनि गतिविधि आफ्नो भूमिमा गर्न नदिने प्रतिबद्धता निरन्तर जाहेर गरेको छ र यसलाई चीनले उच्च सराहना गर्दै आएको छ।

चीनको नेपालमा उच्चस्तरीय भ्रमण

नेपाल र चीनबीच औपचारिक सम्बन्ध गाँसिएपछि पहिलो पटक सन् १९५७ मा चीनका तत्कालीन प्रधानमन्त्री चाउ एनलाङले नेपाल भ्रमण गर्नुभयो। त्यो भ्रमण जनवरीको २५ देखि २९ सम्म भएको थियो। करिव तीन वर्षपछि सन् १९६० मा चीनका प्रधानमन्त्री चाउ एनलाङ र उपप्रधानमन्त्री चेन यीले संयुक्त रूपमा नेपाल भ्रमण गर्नुभयो। यो भ्रमण अप्रिल महिनाको २६ देखि २९ सम्म चलेको थियो। सन् १९७५ को फेब्रुअरी २२ देखि २६ सम्म तत्कालीन उपप्रधानमन्त्री चेन सिलियानले नेपालको भ्रमण गर्नुभयो। सन् १९७८ को फेब्रुअरी ३ देखि ६ सम्म नेता डेङ सियाओपिङले नेपालको भ्रमण गर्नुभयो। सन् १९८१ को जुन ४ देखि ७ सम्म तत्कालीन प्रधानमन्त्री भाओ फियाङले नेपालको औपचारिक भ्रमण गर्नुभयो।

सन् १९८४ को मार्च १९ देखि २३ सम्म पहिलोपल्ट चीनका राष्ट्रपति ली सियाननियानले नेपालको भ्रमण गर्नुभएको थियो। आधुनिक चीनको नेपालमा भएको यो नै उच्चस्तरीय भ्रमणको पहिलो खुड्किलो थियो। तत्पश्चात् सन् १९८७ को मे २८ देखि जुन १ सम्म चीनका उपप्रधानमन्त्री चियाओ सीले नेपालको औपचारिक भ्रमण गर्नुभयो।

सन् १९८९ को नोभेम्बर १९ देखि २१ सम्म चीनका प्रधानमन्त्री ली पेंडेल नेपाल भ्रमण गर्नुभएको थियो। त्यसैगरी सन् १९८४ को जुलाई १९ देखि २० सम्म उपप्रधानमन्त्री जियान जमिमले नेपालको भ्रमण गर्नुभयो। १२ वर्षपछि सन् १९९६ मा चीनका राष्ट्रपतिले नेपालको भ्रमण गर्नुभयो। त्यसपछि नेपालमा चिनियाँ राष्ट्रपति स्तरको भ्रमण हुन सकेको थिएन।

सन् २००१ मे महिनामा चीनका

प्रधानमन्त्री फु रोङ्जीले नेपाल भ्रमण गर्नुभएको थियो। त्यस्तै सन् २०१२ को

जनवरी १४ मा प्रधानमन्त्री बेन जियाबाओले

नेपालको औपचारिक भ्रमण गर्नुभयो। त्यसपछि गत भदौ २३ र २४ गते चीनका

विदेशमन्त्री वाङ यीले नेपालको भ्रमण गर्नुभएको थियो। उक्त भ्रमणपश्चात् नै

चीनका राष्ट्रपति सीको राजकीय भ्रमण हुने

वातावरण बनेको हो।

समृद्ध चीनको आर्थिक चढाव

नेपालका लागि चिनियाँ राजदूत होउ भेट गर्नुभएको थियो। चीनको ७० औँ राष्ट्रिय दिवस नेपालमा मनाउँदै गर्दा प्रस्तुत गरेको आँकडा अनुसार सन् १९५२ मा चीनको कुल गार्हस्थ उत्पादन करिव ३० अर्व अमेरिकी डलरमात्र थियो। सन् २०१८ मा अत्यधिक बृद्धि हासिल गर्दै १३६ खर्ब १० अर्व गार्हस्थ उत्पादन पुगेको छ। योसँगै चीन विश्वको दोस्रो आर्थिक शक्ति बनेको छ।

यस अवधिमा चीनको करिव ७७ करोड जनसङ्ख्या गरिवीको रेखामुनिबाट मुक्त भएका छन्। सहरी क्षेत्रमा बसोबास गर्नेको सङ्ख्या ५९.६ प्रतिशत पुगेको छ। त्यसअघि यो सङ्ख्या १०.६ प्रतिशत थियो। चीनका सहर गाउँमा १ लाख ३२ हजार किलोमिटर क्षेत्रमा रेलमार्गमार्फत रेलसेवा प्रदान गरिएको छ।

चिनियाँ राजदूतका अनुसार विदेशी मुद्रा सञ्चिति सबैभन्दा धेरै भएको मुलुक चीन बनेको छ। सञ्चार सञ्जाल, मोबाइल, आधुनिक आणविक शक्ति, क्वान्टम साइन्स तथा सुपर कम्प्युटरको निर्माता चीन बनेको छ। प्रविधिमा निकै फड्को मारेको चीन सात दशकमा विश्वशान्ति, विकास, अन्तर्राष्ट्रिय सुशासनमा समेत अब्बल रहेको छ। अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध सञ्चालनमा सी विचारधाराको प्रभाव बढेको जनाइएको छ।

सात दशकअघि १८ देशसँगभित्र कूटनीतिक सम्बन्ध रहेको चीनले हाल १८० देशसँग कूटनीतिक सम्बन्ध विकास गरेको छ। त्यसमध्ये ११० देशसँग चीन विकासको साभेदार बनेको छ। विविध शान्ति स्थापनाका लागि शान्ति सेना पठाउने राष्ट्रसङ्घीय सुरक्षा परिषद्का स्थायी सदस्यमध्ये चीन अग्रस्थानमा छ। चीनले १६० देशलाई चार अर्व चिनियाँ युवान सहयोग गरेको छ। चीनले ७० वर्षयता ती देशका करिव पाँच हजारभन्दा बढी परियोजनामा छ लाखभन्दा बढी कामदार विदेशमा अनुभवका लागि पठाएको जनाएको छ। विश्वका ४० भन्दा बढी अल्पविकसित मुलुकमा सबैभन्दा ठूलो लगानीकर्ताका रूपमा अगाडि आएको छ।

सन् २०१३ मा चीनले आफ्नो महत्वाकाङ्क्षी योजना वेल्ट एन्ड रोड इनिशिएटिभ्स सुरु गरेको छ। जसमा १६० देश एवं अन्तर्राष्ट्रिय निकायसँग साभेदारी गरिसकेको छ। यस परियोजनाअन्तर्गत चीनसँग अन्य देशका निकायसँग ६४ अर्व डलर बढीका परियोजनामा सम्झौता भइसकेको छ। राजदूत होउले भन्नुभयो, “हामी चीनबाट सर्वोच्च नेतृत्वको नेपाल भ्रमणको प्रतीक्षामा छौँ, मलाई विश्वास छ, यस भ्रमणले दुई देशबीचको सम्बन्धमा नवीन ऐतिहासिक सुरुआत गर्नेछ।” उहाँका अनुसार नेपाल चीनबीच ६४ वर्षअघि कूटनीतिक सम्बन्ध स्थापित भएसँगै मित्रवत् सम्बन्ध कायम छ। हिमाल र नदीले जोडेको सम्बन्ध पञ्चशीलका आधारमा अग्रसर रहेको उहाँको भनाइ छ। चीनको क्षमताले भ्याएसम्म नेपालको विकासमा सहयोग गर्ने चीनको नीति रहेको उहाँले प्रष्ट पार्नुभएको थियो।

हनुमन्ते नदीलाई

प्रयोगयोग्य बनाइने

■ **गोरखापत्र समाचारदाता**

भक्तपुर, असोज २४ गते। अबको पाँच वर्षभित्र हनुमन्ते नदीको पानीलाई प्रयोगयोग्य बनाइने भएको छ। ‘उठौँ जागौँ हनुमन्ते नदी सफा गर्न सबै लागौँ’ भन्ने नाराका साथ अढाइ वर्षदेखि सुरु गरिएको हनुमन्ते नदी सफाइ अभियानलाई तीव्रता दिँदै पानीलाई प्रयोगयोग्य बनाउन लागिएको हो। २०७४ फागुन १९ गतेदेखि प्रत्येक शनिबार हनुमन्ते नदी सफा गरिँदै आएको छ। उक्त अभियान शनिबार ८५औँ हप्तामा पुग्दै छ।

घर र कार्यालयबाट निस्कने ढललाई सीधै खोलाको नमिसाइ शुद्धीकरण विधि (ट्रिटमेन्ट प्लान्ट) सञ्चालन गरी हनुमन्तेको पानीलाई प्रयोगयोग्य बनाउने योजना रहेको हनुमन्ते नदी सफाइ अभियानका उत्प्रेरक रुद्र षौडलले जानकारी दिनुभयो। उहाँका अनुसार अहिलेसम्म सूर्यविनायकदेखि जडीबुटीसम्मका लोकन्थली, कौशलटार, गुढाघर, थिमी, राधेराधे चोक, सिर्जनानगर सल्लाघारी क्षेत्र हुँदै बग्ने हनुमन्ते नदी सफाइ गरिएको छ। नदी सफाइ अभियानमा स्थानीय तहका जनप्रतिनिधि, नागरिक समाजका अगुवा र विभिन्न राजनीतिक दलका नेता कार्यकर्ता, विद्यार्थी र प्राध्यापकलगायत व्यक्तिको सहभागिता छ।

हनुमन्ते नदी सफाइ अभियानका संयोजक एवं सूर्यविनायक नगरपालिकाका प्रमुख वासुदेव थापाले जवसम्म हनुमन्ते नदीको पानी प्रयोगयोग्य हुँदैन, तबसम्म हनुमन्ते नदी सफाइ अभियानले निरन्तरता पाउने बताउनुभयो। उहाँले भन्नुभयो, “हनुमन्ते खोला सफाइ अभियान सुरु गरिएसँगै स्थानीयले खोलामा फोहोर फाल्न छोडेका छन्।”

आइतबार सार्वजनिक बिदा

■ **राष्ट्रिय समाचार समिति**

काठमाडौँ, असोज २४ गते। सरकारले चीनका राष्ट्रपति सी चिनफिङको राजकीय भ्रमणका अवसरमा यही असोज २६ गते आइतबार सार्वजनिक बिदा दिने निर्णय गरेको छ। मन्त्रिपरिषद्को बिहीबारको

बैठकले नेपालभरका

सबै सरकारी कार्यालय, सार्वजनिक सङ्घसंस्था र निकाय, शिक्षण संस्था एवं विदेशस्थित नेपाली कूटनीतिक नियोगमा समेत सार्वजनिक बिदा दिने निर्णय गरेको गृह मन्त्रालयका प्रवक्ता रामकृष्ण सुवेदीले जानकारी दिनुभयो।

चिनियाँ राष्ट्रपति...

सांस्कृतिक आदानप्रदानको प्रतीक बनेको उहाँले दृष्टान्त प्रस्तुत गर्नुभएको छ। दक्षिण एसियामा चिनियाँ नागरिकको छनोटको पहिलो गन्तव्य देश नेपाल हो। हाल प्रत्येक हप्तामा दुई देशबीचका लगभग ६० उडान छन्।

हरेक वर्षमा तीन लाखभन्दा बढी व्यक्तिले एकअर्काको देश भ्रमण गर्दछन्। हाम्रा दुई देशबीच ११ जोडी भोगिनी सहर बनिसकेका छन्। दिन प्रतिदिन बढ्दो आदानप्रदानले दुई देशका जनताबीचको समझदारी बढाउनुका साथै दुई देशको विकास र प्रगतिमा प्रेरक शक्ति थपेका छन्।

राष्ट्रपति सीले चीन र नेपाल एकअर्कालाई सहयोग गर्ने असल दाजुभाइ भनेर सम्बोधन गर्नुभएको छ। उहाँको आलेख अनुसार सन् २००८ मा चीनको सङ्ख्यान प्रान्तको वेक्खुवानमा विनाशकारी भूकम्प गएपछि नेपाल सरकार र नेपाली जनताले सकियताका साथ पैसा र सामग्रीहरू प्रदान गरी चीनको भूकम्प राहत कार्यमा सहयोग गर्नुभएका थिए। त्यसैगरी सन् २०१४ मा नेपालमा महाभूकम्प गएपछि चिनियाँ सरकार र जनताले तुरुन्तै ठूलो मात्रामा उद्धार कार्य प्रारम्भ गरी भूकम्पपश्चात्को पुन:निर्माणमा पनि सहयोग पुर्‍याएका थिए। यी चीन र नेपालबीच रहँदै आएको भाइचाराका उत्कृष्ट उदाहरण भएको उहाँको ठभ्याइ छ।

लक्ष्य प्राप्तमा बृढ

वर्तमानमा नेपाल सरकार र जनता ‘समुद्र नेपाल, सुखी नेपाली’को लक्ष्यप्राप्तिका लागि अघि बढिरहेका छन् भने चिनियाँ सरकार र जनता ‘दुईवटा सय वर्ष’ लक्ष्यप्राप्तिका लागि अगाडि बढिरहेका छन्। चिनियाँ र नेपाली जनताको सपना र भाग्यसँगै जोडिएको हुँदा यस युगमा हामी दुई देशले आपसी सहयोगलाई सुदृढ पार्दै उज्ज्वल भविष्यका लागि संयुक्त प्रयास गर्नुपर्दछ। एकसाथ रहि हामीले गर्नुपर्ने कामहरू यी हुन् भनेर आँल्याउनुभएको छ।

त्यस्तै उहाँले व्यावहारिक सहयोगको विस्तार गर्नु र दुवै पक्षले हिमालय वारिपारिको बहुआयामिक कनेक्टिभिटी सञ्जाल निर्माणलाई सक्रिय रूपमा अगाडि बढाउनु पर्दछ।

चीनले चिनियाँ उद्यमीहरूलाई नेपालमा मुख्यतः व्यापार र लगानी, पुन:निर्माण, ऊर्जा, पर्यटन यी चार क्षेत्रमा लगानी गर्न प्रेरित गरेको उल्लेख गर्नुभएको छ। “दोस्रो चिनियाँ अन्तर्राष्ट्रिय आयात एक्सपोर्ट भाग लिई नेपालका विशिष्ट उत्पादनहरूलाई चीनमा निर्यात गर्न चीन नेपाललाई स्वगत गर्दछ”, उहाँले भन्नुभएको छ, “चीनले नेपाललाई पुन:निर्माणका लागि सहयोगलाई निरन्तरता दिनेछ र नेपाली जनताको जीवनस्तर उकास्न सकेसम्म सहयोग प्रदान गर्नेछ।”

ऐतिहासिक अवसर

चीनको पिपुल्स डेली पत्रिकालाई अन्तर्वाता दिँदै राष्ट्रपति विद्यादेवी भण्डारीले शताब्दीऔँखि नेपाल र चीनले सुमधुर सम्बन्ध कायम राख्दै आएको बताउनुभएको छ, “यो सम्बन्ध औपचारिक सम्बन्ध स्थापना हुनुभन्दा धेरै अगाडिदेखिकै रहेको उहाँले स्पष्ट पार्नुभएको छ। जसमा बहुआयामिक रूपमा आर्थिक, सामाजिक सांस्कृतिक र हिल्सा जनसम्बन्धको तहको कूटनीतिक विस्तार भने औपचारिक सम्बन्ध कायम भएपछि भएको राष्ट्रपति भण्डारीले उल्लेख गर्नुभएको छ।

“हिमालय पर्वतको भौगोलिक

अटेरोपेनमा पनि हामी दुई देशको

सम्बन्ध सुमधुर र समन्वयात्मक

रहेको छ”, भण्डारीले अन्तर्वातामा

भन्नुभएको छ, “चीनले सधैं

नेपालको सार्वभौमिकता, भौगोलिक

एकता र राजनीतिक स्वतन्त्रताको

द्विपक्षीय सम्बन्धका सिद्धान्तका

आधारमा सधैं सम्मान गरेको छ।”

उहाँले राष्ट्रपति सीको नेपाल भ्रमणले नेपाल चीनबीचको द्विपक्षीय सम्बन्धलाई नयाँ उचाइमा पुर्‍याउने विश्वास व्यक्त गर्नुभएको छ। लामो समयको अन्तर्गतमा हुन गइरहेको यस भ्रमणलाई नेपालले अत्यधिक महत्त्व दिएको प्रष्ट्याउनुभएको छ।

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौँ
सार्वजनिक विदा सम्बन्धी सूचना
<p>नेपाल सरकार, मन्त्रिपरिषद्को मिति २०७६/०६/२३ को निर्णयानुसार चीनका महामहिम राष्ट्रपति सी चिनफिङ्गको नेपालको राजकीय भ्रमणको अवसरमा मिति २०७६/०६/२६ गते आइतबार तदनुसार १३ अक्टोबर, २०१९ का दिन नेपालभरका सबै सरकारी कार्यालयहरु, सार्वजनिक सङ्घ-संस्था र निकायहरु, शिक्षण संस्थाहरु एवं विदेशस्थित नेपाली कुटनीतिक नियोगहरु समेतमा सार्वजनिक विदा हुने व्यहोरा सबैको जानकारीको लागि अनुरोध छ ।</p>

ध्वात्रवृत्ति सहित भर्ना खुल्यो तालिम पछि रोजगारीको अवसर

कार्यक्रमहरु:

- भेटेरीनरी जे.टि.ए. / पशु विज्ञान (Veterinary J.T.A.)
- कृषि जे.टि.ए / वाली विज्ञान (Agriculture/Plant J.T.A.)
- मेडिकल ल्याब असिस्टेन्ट (Medical Lab Assistant)

- * फारम भर्ने अन्तिम मिति :– २०७६ कात्तिक ३ गते**
- * प्रवेश परीक्षा मिति :– २०७६ कात्तिक १४ गते**

कान्तिपुर टैक्निकल कलेज
बालाजु १६ (गंगा हल अगाडि), काठमाडौँ
फो नं.: ०१-४३६०६०५, ०१-४३८०८६४

“यो भ्रमण हाम्रा लागि ऐतिहासिक अवसर पनि हो”, भण्डारीले अगाडि भन्नुभएको छ, “यस्तो उच्चस्तरीय भ्रमण आदानप्रदान हुँदा हाम्रो सम्बन्ध नयाँ तहमा विस्तार गर्न सघाउँछ।”

भौतिक पूर्वाधारलाई अग्रता

चीनका राष्ट्रपति सीको भ्रमणका क्रममा दुई देशबीच हुने विभिन्न सम्झौतामा भौतिक पूर्वाधार निर्माणलाई अग्रता दिइनेछ। परराष्ट्र मन्त्रालयका अनुसार यसअघि भएका सम्झौता कार्यान्वयन तथा लागूीको दुङ्गोसहित थप सम्झौता गर्ने नेपाल र चीनको तयारी छ। त्यसैगरी सञ्चार तथा सूचना प्रविधिमन्त्री गोकुलप्रसाद बस्नेकोटाले रेल्वे, सडक र विद्युतीय प्रसारण लाइनको निर्माण सम्झौतालाई विशेष ध्यान दिइने स्पष्ट पार्नुभएको छ।

त्यस्तै, नेपाल र चीनबीच सम्बन्ध जोड्ने पहिलो राजमार्गको रूपमा रहेको अरनिको राजमार्गको स्तरोन्नति, रसुवागढी-छहरे-काठमाडौँ सुरुडमार्ग, रेल्वे र सीमापार विद्युत् प्रसारणमा चिनियाँ लगानी भित्र्याउने विषयमा थप छलफल र सहमतिका लागि नेपालले आग्रह गर्नेछ। उहाँका अनुसार उत्तर दक्षिण करिडोर, किमाथाङ्का र हिल्सा सडक करिडोर, सीमा व्यवस्थापन लगायतका विषय पनि कार्यसूचीको छलफलमा छ।

परराष्ट्रमन्त्री प्रदीपकुमार जवालीका अनुसार मकवानपुरमा मदन भण्डारी विज्ञान तथा प्रविधि विश्वविद्यालय स्थापनाका लागि चीनले गर्ने आर्थिक सहयोगसम्बन्धी सम्झौता पनि कार्यसूचीमा छ। प्रधानमन्त्री ओलीको चीन भ्रमणकाता सन् २०१८ मा भएका सम्झौता अनुसार केरुङ काठमाडौँ रेलमार्गको पूर्वसम्भाव्यता अध्ययन प्रतिवेदन अनुसार थप कार्यन्वयनका लागि यस भ्रमणका क्रममा थप छलफल हुनेछ।

मन्त्रिपरिषद्ले नेपालको

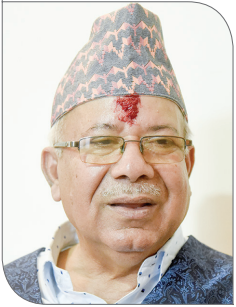
जलविद्युत् आयोजनामा चीनको

लगानी रहने सम्झौता पनि

प्राथमिकतामा राखेको जनाएको छ।

राष्ट्र र जनताको मन जोड्ने भ्रमण सरकारले दुईपक्षीय सम्बन्ध दरिलो बनाउन ध्यान दिनुपर्छ

माधवकुमार नेपाल

छिमेकीहरूको आवत-जावत, आपसी सम्बन्ध जति धेरै भयो, जति बाक्लो भयो त्यति नै राम्रो हुन्छ। छिमेकी राम्रो हुँदा त्यो समाज राम्रो हुन्छ। त्यसले स्वाभाविक रूपले दुःख र सुखका बेलामा साथ दिने स्थिति बन्छ। जब आवत-जावत नै भएन भने सुख र दुःखमा कसरी साथको अपेक्षा गर्न सकिन्छ। बहुत लामो अन्तरालपछि यो सर्वोच्च तहको भ्रमण हुँदै छ। यो अत्यन्त खुसी र गौरवको कुरा हो। नेपालीका निम्ति अत्यन्त प्रसन्नताको कुरा हो। हामी सबैसँग भैत्रीपूर्ण, सुमधुर सम्बन्ध राख्न चाहन्छौं। पारस्परिक मूल्य र मान्यताका साथ सम्बन्ध अघि बढाउन चाहन्छौं। हामी पञ्चशीलका सिद्धान्तप्रति प्रतिबद्ध छौं। हामी कुनै एउटा राष्ट्रका विरुद्धमा अरूलाई प्रयोग गर्न चाहँदैनौं। नजिकका दुई छिमेकीहरू पानीले, पहाड, हिमाल, भूमि, पारस्परिक व्यापार, आवत-जावत, नाता सम्बन्धले जोडिएका छौं। हामी सुख र दुःखका साथी हौं। चिनियाँ राष्ट्रपति सी चिनफिङको भ्रमण यो अनौठो होइन, अत्यन्त स्वाभाविक हो। यो भ्रमण अझ छिटोछिटो हुनुपर्छ। प्रत्येक वर्ष नेपालको एकपटक भ्रमण होस् भन्ने हाम्रो चाहना छ। यो भ्रमणबाट कोही आतिनुहुँदैन। माग्न र हात थापका लागि भ्रमण हुने होइन। रमाइलो साट्न, अनुभव आदान-प्रदान गर्न यस्ता भ्रमण चाहिन्छ। उच्चतहमा भ्रमण हुँदा राष्ट्रबीचमा अझ निकट सम्बन्ध बन्छ। जनस्तरको सम्बन्धलाई बाक्लो, व्यापारिक सम्बन्ध विस्तार, पर्यटन प्रवर्द्धन गर्नका निम्ति पनि भ्रमण अनिवार्य हुन्छ। विगतदेखि नेपालले चीनको सहयोग प्राप्त गर्दै आएको छ। चीनको मात्र होइन, सङ्कटकका बेला अरू देशबाट पनि हामीले त्यतिकै साथ पाइरहेका छौं। त्यस्तै, अरू देशमा सङ्कट पर्दा हामीले पनि सक्दो सहयोग गर्दै आएका छौं। यसप्रति हामी अत्यन्त खुसी छौं। यो भ्रमणले पनि आपसी विश्वास बढाउनेछ, आर्थिक सम्बन्धलाई विस्तार गर्ने काम गर्नेछ। दुई देशबीचको सम्बन्धलाई नयाँ उचाइमा लग्नेछ।

हामी छिमेकी मुलुक भारतसँग भूमिबाट जोडिएका छौं। चीनसँग पनि भूमि र आकाश सबैतिरबाट जोडिनुपर्छ। बङ्गलादेशसँग पनि जोडिनुपर्छ। नेपालमा जति शान्ति, स्थायित्व हुन्छ छिमेकी राष्ट्र त्यति नै सबै हिसावले निश्चिन्त हुन्छन्। सुरक्षा संवेदनशीलतामा हामीले ध्यान दिनुपर्छ। नेपालको भूमिबाट कुनै समस्या हुँदैन भन्ने विश्वास दिलाउनुपर्छ। नेपालको आर्थिक विकास जति हुन सक्यो छिमेकी त्यति नै खुसी हुनेछन्। नेपालको स्वाभिमानीलाई सबैले कदर गरिनुपर्छ। नेपाल सानो राष्ट्र भए पनि स्वाभिमानी राष्ट्र हो। पुरानो सभ्यताको इतिहास

बोकेको राष्ट्र हो। बुद्ध जन्मेको यो धर्मो पवित्र छ। यही देशमा पशुपतिनाथ, मुक्तिनाथ, सीताजस्ता विभूतिको जन्म भएको छ। हिन्दु र बुद्ध धर्मको उद्गमस्थल हो- नेपाल। बुद्धको शान्तिको सन्देश विश्वभर फैलाउन सकिएको छ। हामीले बुद्धभद्र, फाहियान, भृकुटी, अरनिकोजस्ता विभूतिको स्मरण गर्नुपर्छ। चीनसँगको सम्बन्ध बढाउनमा उहाँहरूको महत्त्वपूर्ण योगदान छ। आधुनिक युगको निर्माण, चिनियाँ प्रविधिको लगानी नेपालमा भित्र्याउन, सडक, कनेक्टिभिटीका लागि पनि प्रकृतिलाई जित्न सक्नुपर्छ। चीनले त अग्लो ठाउँ तिब्बतको पठारमा असम्भवप्रायः भएको ठाउँमा रेल पुर्‍याएर चमत्कार गरिसकेको छ। अब त्यहाँबाट नेपालको केरुङसम्म रेल ल्याउन खासै कठिन छैन। यातायातमा जति वृद्धि गर्न सक्यौं, त्यति नै हाम्रो सम्बन्ध बाक्लो हुन्छ। व्यापार व्यसाय बढ्छ। चीनका पर्यटकलाई नेपाल आउन सहज हुनेछ। चिनियाँ यात्रुहरू हवाईजहाज र रेल दुवै माध्यमबाट नेपाल भ्रमणमा आउन सक्नेछन्। चिनियाँ राष्ट्रपतिको यो भ्रमणको हामीले लामो समयदेखि व्यग्रतासाथ प्रतीक्षा गरिरहेका थियौं। उहाँलाई हामीले नेपालमा हार्दिक स्वागत गर्दछौं।

सन् २००९ को डिसेम्बरमा म चीन भ्रमणमा गएकोबेला विकासका लागि रणनीतिक साझेदारीको मान्यता अगाडि सारिएको थियो। त्यसले पनि सम्बन्ध विस्तारमा महत्त्वपूर्ण भूमिका खेलेको मैले बुझेको छु। हामी सबै नेपालीले चीनसँग नेपालको भूमि जोडिनुपर्छ भन्ने साझा

“

माग्न र हात थाप्न भ्रमण हुने होइन । रमाइलो साट्न, अनुभव आदान-प्रदान गर्न यस्तो भ्रमण चाहिन्छ । उच्चतहमा भ्रमण हुँदा दुई राष्ट्रबीचमा अझ निकट सम्बन्ध बन्छ । जनस्तरको सम्बन्ध बाक्लो, व्यापारिक सम्बन्ध विस्तार, पर्यटन प्रवर्द्धन गर्न पनि भ्रमण अनिवार्य हुन्छ ।

चाहना छ। त्यसलाई चीनले पनि सकारात्मक रूपमा लिएको पाएका छौं। यो भ्रमणमा त्यसबारे केही न केही सम्झौता हुने मैले विश्वास लिएको छु। हामीले क्षणिक सम्बन्ध र लाभमा अल्मिनुहुँदैन। दीर्घकालीन सम्बन्ध र लाभका लागि ध्यान दिनुपर्छ। सम्बन्ध विस्तारमै आर्थिक सम्बन्ध पनि जोडिएको हुन्छ। जबसम्म आपसी सम्बन्ध गाढा हुँदैन, तबसम्म आर्थिक सहयोगको आदानप्रदान सम्भव हुँदैन। त्यसैले पहिले हामी छिमेकीसँग सुमधुर सम्बन्ध बनाउनुपर्छ। बाँकी सहयोग त आपसी समझदारीमा हुन्छ नै। तत्कालीन राजा महेन्द्रले पनि चीनसँग नेपाल जोड्न कोदारी राजमार्ग बनाउन पहल गरेका थिए। त्यो बाटोबाट हामी सबैलाई लाभ भयो। त्यसैले लाभ हातलाई हामीले ध्यान दिनुपर्छ। लाभमात्र पनि हेर्नुहुँदैन। राष्ट्रलाई एकताबद्ध बनाउनेमा ध्यान दिनुपर्छ। बाटोबाटो व्यापारमार्ग होइन, मानिस-मानिसबीचको सम्बन्ध गाढा बनाउन, चेतना बढाउन, एक-अर्काको भावना जित्नका लागि पनि हो। पर्यटक, यात्रुको सङ्ख्या बढ्दै गयो भने भोलि सहयोग त नेपाललाई नै पुग्छ। नेपाल संसारका निम्ति आकर्षणको

केन्द्र बन्दै छ। सबैको विश्वास जित्दै छ। विश्वभरका मानिस एकपटक नेपाल पुग्न पाए हुन्थ्यो भन्ने ठानिरहेका छन्। यो हाम्रा लागि उज्ज्वल भविष्य र गौरवको कुरा हो।

कतिपय देश पर्यटकले मात्र आर्थिक समृद्धि गरेको हामीले देखेका छौं। हामीसँग पर्यटकीय महत्त्वसँगै अन्य उत्पादनका सम्भावना पनि उतिकै छ। यहाँको प्राकृतिक स्रोत-साधनको सदुपयोगको त्यति नै महत्त्व छ। यो भ्रमणका बेला पनि नेपाल-चीनबीच केही दीर्घकालीन सम्झौता हुनेछ। दीर्घकालीन महत्त्वका परियोजनामा सम्झौता हुने तयारी भएका छन्। यसले नेपाल र चीन दुवैलाई फाइदा पुग्नेछ। चीनको राम्रो पक्ष के हो भने, उसले आफूले मात्र सम्बन्ध बढाउने भन्दैन। अरूसँग पनि

त्यतिकै मात्रामा राम्रो सम्बन्ध राख्नुस् भनेर सुभाव दिने गरेको छ। यो राम्रो पक्ष हो। चीनले संवेदनशीलता हेरेर लगानी गर्ने गरेको छ। तथापि काम गर्दै जाँदा केही त्रुटि र कमजोरी हुन्छ नै। त्यो जसबाट पनि हुन्छ। चीनको लगानी रहेका केही परियोजनामा ढिलाइ भयो भनेर गुनासो सुनिन्छ तर त्यहाँ हाम्रो कमजोरी पनि जोडिएको छ। यो

रिङरोड निर्माणकार्य पनि कति तीव्र गतिमा भइरहेको थियो, हामीले जग्गा अधिग्रहण गर्नमा ढिलाइ गर्दा काममा सुस्तता भयो। आफ्नै कारणले काममा ढिलाइ भएका बेला पनि अरूलाई दोष दिनु त उचित हुँदैन। आफ्नो कमजोरी र त्रुटि सच्याउँदै जानुपर्छ। नियम कानूनको पूर्ण पालना गरेर नै हामीले विकास गर्ने हो। चीनले आर्थिक समृद्धि कायम गरेको पनि नियमबद्ध तरिकाले नै हो। हामीले चीनबाट धेरै कुरा सिक्नेक्रममा छौं। उसको विकासको बाटोलाई पछि याउन सक्छौं। चीनमा अहिले एक अर्ब ४३ करोड जनसङ्ख्या छ। त्यहाँको केही नागरिक नेपाल आउँदामात्रै नेपाल पर्यटकीय रूपले ठूलो आर्थिक वृद्धि हासिल गर्न सक्छ। यो हामीले राम्रोसँग बुझेका छौं।

सम्बन्ध उहिलेदेखिको हो। चीनले आफ्नो विचार नियति गर्न चाहँदैन। हामीले पनि कसैको विचार आयात गर्न आवश्यक छैन। द्वन्द्वात्मक भौतिकवादको दर्शनलाई नेपालको सन्दर्भमा लागू गर्न चाहेका छौं। समाजमा कस्ता-कस्ता वर्ग बस्छन्, तिनीहरूको स्वभाव कस्तो हुन्छ, त्यसको व्याख्या गर्न, समाजमा कस्ता अन्तरविरोध विद्यमान छन् ? संसारलाई चिन्न र आफूलाई चिन्ने चरमा हो त्यो। हेर्नेमात्र होइन, रूपांतरण गर्न सिद्धान्त पनि हो। “पहिले चिन अनि बदल। रोगको पहिचान गर अनि निदान गर” भन्ने सूत्र प्रयोग गर्न चाहेका छौं। हामीले पार्टीबीचको सम्बन्ध सुमधुर बनाएसँगै देश-देशबीचको सम्बन्ध पनि बनाउन त्यति नै महत्त्व दिएका छौं। जनता-जनताबीच, पार्टी-पार्टीबीच, सङ्गठन-सङ्गठनबीचको सम्बन्ध राम्रो भएमा देशको सम्बन्ध बनाउन टेवा पुग्छ। चीनको एउटा सिद्धान्त छ, “पहिले समस्या पहिचान गर अनि काम गर।” समस्याको पहिचानै नगरी समाधान कसरी खोज्ने ? सामाजिक न्याय, समानताको सिद्धान्त लागू गर्न चाहेका छौं। सबैको शिर ठाडो होस्, सबैका छोराछोरी पढ्न पाऊन्, योग्य र सक्षम होऊन्। कोही धनी कोही गरिब नहून् भन्ने हाम्रो कम्युनिस्ट पार्टीको मुख्य मान्यता हो। ज्येष्ठ नागरिक समस्यामा नपर्नु, एकल महिला पुरुष समस्यामा नपर्नु, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू समस्यामा नपर्नु, गरिब, अल्पसङ्ख्यक कसैको जीवन कष्टपूर्ण नहोस् भन्नेतर्फ हाम्रो ध्यान केन्द्रित छ। समाजवादको मान्यतालाई हामीले अत्यसात गरेका छौं।

हामी निजी, सहकारी र सार्वजनिक सिद्धान्त अङ्गीकार गरेर अघि बढेका छौं। यो समाजवादको यात्रा हो। यसबाट कोही आतिनुपर्दैन। समाजको हितका लागि हो यो। कसैका विरुद्धमा हामी छैनौं। अन्याय अत्याचार, विभेद अन्त्य गर्ने लक्ष्यमा छौं। के यो कसैको अहितमा छ र ? कम्युनिस्ट नेतृत्वको सरकारबाट कोही तर्सिनुपर्ने आवश्यक छैन। हामी खुला समाजको पक्षमा छौं तर नाङ्गो र विकृत समाजको पक्षमा छैनौं। राम्रो संस्कार, राम्रो आचरण र व्यवहारको पक्षमा छौं। हामीले लिएको विचार र नीतिबाट कोही आतिनुपर्दैन। तत्कालीन राजा महेन्द्रले भनेका थिए, “कोदारीको बाटोबाट मोटर चढेर कम्युनिज्म आउँदैन।” अहिले हामीले वीआरआई प्रोजेक्टमा हस्ताक्षर गरेका छौं। यसबाट पनि आत्तिन आवश्यक छैन। रेलको बाटो भएर सी चिनफिङ सिद्धान्त नेपाल आउने होइन। संसारलाई जोड्ने, व्यापार प्रवर्द्धन गरी सम्बन्ध जोड्ने परियोजना हो वीआरआई।

भ्रमणबारे सरकारले सम्पूर्ण तयारी गरिसकेको छ। आजदेखि राष्ट्रपति सी चिनफिङको नेपाल भ्रमण हुँदै छ। यस अवसरमा हामी नेपाली अत्यन्त खुसी र गौरवान्वित भएका छौं। सरकारले दुईपक्षीय सम्बन्ध दरिलो बनाउन ध्यान दिनुपर्छ। सम्बन्ध गहिरो होस्, समझदारीको जग बलियोमात्र होइन, अझ विश्वसनीय बन्ने मेरो विश्वास छ। दुई देशको सम्बन्ध अझ उचाइमा पुगोस्। विश्वास र सम्झदारी आर्थिक, सामाजिक, शैक्षिक क्षेत्रमा रूपांतरण हुन्छ। सबै हिसावले यो भ्रमण सफल होस्। दुई देशबीचको युगान्तर सम्बन्ध अझ भरपर्दो, सुमधुर भई नयाँ उचाइमा पुगोस्। नेपालीको महान् चाड दर्शेको अवसरमा भइरहेको यो भ्रमणले थप खुसी र गौरव सम्झको छ। म व्यक्तिगत रूपमा पनि चिनियाँ राष्ट्रपति सी चिनफिङलाई नेपालमा हार्दिक स्वागत गर्दछु।

(पूर्व प्रधानमन्त्री एवं नेकपाका वरिष्ठ नेता नेपालसँग गोरखापत्रका उपसम्पादक लक्ष्मी चौधरीले गर्नुभएको कुराकानीमा आधारित ।)

विश्व जोड्ने नायक सी

पूण लोक्सोम

राष्ट्रपति सी चिनफिङलाई चीनमा कम्युनिस्ट पार्टीका संस्थापक नेता माओ र सन् १९८० को दशकमा चीनमा आर्थिक सुधार ल्याउनुभएका देङ सियाओ पिङकै उचाइमा सम्मान गरिन्छ। उक्तूट योजनाकार र दूरदृष्टि भएको युगान्तकारी नेतृत्वका रूपमा उहाँलाई चित्रित गरिन्छ। नयाँ युगको चिनियाँ विशेषतासहितको समाजवादबारे सी चिनफिङको विचार ‘सी चिनफिङवाद’ भन्ने दस्तावेज पनि पारित भइसकेको छ। यसमा चार दीर्घकालीन रणनीतिका रूपमा समृद्ध समाजको निर्माण, सुधारका कार्यक्रम, विधिको शासन र पार्टीको सुदृढीकरण समावेश भएका छन्।

चिनियाँ राष्ट्रपति बनेपश्चात् सी चिनफिङले सन् २०१३ को सेप्टेम्बरमा कजाकिस्तान र अक्टोबरमा इन्डोनेसिया भ्रमणमा रहँदा एक्काइसौँ शताब्दीको सामुद्रिक रेशमीमार्गलाई पुनर्जागरण गर्ने उद्घोष गर्नुभयो। इसापूर्व १३० मा हान वंशको शासनकालबाट सुरु भएको रेशमीमार्गले चीनलाई सिआनबाट रोमन साम्राज्यसँग जोडेको छ। त्यसैगरी, रेशमीमार्गको बहुवाणिज्य रुटले चीन, भारत, अरब, ग्रीस, रोम र समुद्र छुने अन्य मुलुकसँग जोडेको छ। रेशमीमार्गको पुनर्जागरण स्वरूप राष्ट्रपति सीले ‘एक पाटो, एक बाटो (वान बेल्ट, वान रोड) भनेर पहिलोपटक बेल्ट तथा रोड इनिशिएटिभ (बीआरआई)को विश्वकै सबैभन्दा महत्त्वकाङ्क्षी परियोजनाको अवधारणा ल्याउनुभएको छ। जसअन्तर्गत चीन र युरोप जोड्ने रेशमीमार्गलाई ‘बेल्ट’ भित्र राखिएको र एसिया र अफ्रिका जोड्ने सामुद्रिक रेशमीमार्गलाई ‘रोड’ का

रूपमा समेटेको छ। यसर्थ, ‘बेल्ट एन्ड रोड’ भित्र प्रत्यक्ष रूपमा एसिया, युरोप र अफ्रिका समावेश छन्।

बीआरआईले छ ठूला अन्तर्राष्ट्रिय आर्थिक साझेदारी कोरिडरको अवधारणालाई वृहत परियोजनाका रूपमा अगाडि सारेको छ। जसमा १. नयाँ एसिया-युरोप कन्टिनेन्टल पुल, २. चीन-मङ्गोलिया-रूस, ३. चीन-केन्द्रीय एसिया-पश्चिम एसिया, ४. चीन-इन्डोचाइना प्रायद्वीप, ५. चीन-पाकिस्तान ६. बङ्गलादेश-चीन-म्यानमार कोरिडर छन्। यी कोरिडरले एसियाली अर्थतन्त्रको सञ्जाललाई युरोपियन अर्थतन्त्रको सञ्जालसँग जोड्नेछन् र बहुराष्ट्रिय साझेदारी सशक्त बनाउनेछन्। बीआरआईमा भारत औपचारिक रूपमा प्रवेश गरेपछि चीन-नेपाल-भारत आर्थिक कोरिडर निर्माण हुने चीनले बताएको छ।

चिनियाँ कम्युनिस्ट पार्टीको अठराौँ केन्द्रीय समितिको तेस्रो पूर्ण बैठकले सी चिनफिङले घोषणा गर्नुभएको चीनको सुधार र खुला नीतिभित्र वान बेल्ट, वान रोड अर्थात् बीआरआईलाई २०१३ नोभेम्बरमा अनुमोदन गरेको हो। साथै हालसम्म बीआरआईले विश्वका ७० भन्दा बढी देश र ६५ प्रतिशत नागरिकलाई समेटेको छ।

‘हामी तिमीहरूका देशमा लगानी गरिदिन्छौं, परियोजना लिएर आउं’ भन्ने उद्देश्यसाथ चीनले वैशाख १३ र १४ मा विश्वका ६५ मुलुक र क्षेत्रका दुई हजारभन्दा बढी प्रतिनिधिको सहभागिता रहेको दोस्रो बीआरआई अन्तर्राष्ट्रिय सहयोग शिखर मञ्चको सम्मेलन सम्पन्न गरिसकेको छ। ३९ देशका राष्ट्र तथा सरकार प्रमुखसहित संयुक्त राष्ट्रसङ्घका महासचिव र अन्तर्राष्ट्रिय मुद्रा कोषका प्रमुख सहभागी राउन्ड टेबलले ३८ वृद्धि घोषणापत्रसमेत जारी गरेको छ। अहिलेसम्म बीआरआई परियोजनाअन्तर्गत फस्ट १७५ सम्झौता भइसकेका छन्। ९० बिलियन अमेरिकी डलरबराबरका आयोजना कार्यान्वयन भइसकेका छन्। परियोजनाअन्तर्गत भौतिक पूर्वाधार निर्माणमा एक ट्रिलियन (दस खर्ब) डलरभन्दा बढी खर्च हुने अँकलन गरिएको छ। गैरचिनियाँ निजी लगानीकर्ताले समेत बीआरआईअन्तर्गतका आयोजनामा लगानी गर्न थालेका छन्।

नेपाल भ्रमण र बीआरआईको महत्त्व

नेपालले सन् २०१४ मा बीआरआई परियोजनामा सैद्धान्तिक सहमति जनाउँदै सन् २०१६ मार्च २१ मा ट्रान्जिट ट्रान्सपोर्ट एगिमेन्ट हुँदै सन् २०१७ मे १२ परियोजनामा हस्ताक्षर गरेको हो। सहभागिता जनाए पनि

परियोजनाहरूको काम भने कुनै पनि अघि बढेका छैनन्। यद्यपि, राष्ट्रपति सीको नेपाल भ्रमणमा बीआरआई सम्वद्ध ट्रान्स हिमालयन कनेक्टिभिटी नेटवर्कको खाकाका बारेमा निकर्चेल गरी काम अघि बढ्ने विश्वास छ। सोअन्तर्गत नेपाललाई समुद्रसम्मको पहुँच प्राप्त हुनेछ भने संसारसँग र मुख्यतः दक्षिण तथा मध्यएसियाली देशसँग सम्पर्क र आर्थिक सम्बन्ध बढाउन सहयोग पुग्नेछ।

नेपालले सुरुमा बीआरआईअन्तर्गत ३५ परियोजना प्रस्ताव गरे पनि चीनको सुभावमा नैवदा मात्र सूचीकृत गरिएको थियो। राष्ट्रपति सीको भ्रमण तयारीका लागि आएका चीनको विदेश मन्त्रीको वाङ यीको भ्रमणको क्रममा छलफलपश्चात् सातमात्र परियोजनामा समझदारी

“

बीआरआईमा नेपाल प्रवेश गरिसकेपछि सारा विकास चीनले गरिदिन्छ भन्ने भ्रमबाट हामी मुक्त हुन जरुरी छ। मागेर खाने होइन आफ्नो श्रमबाट बाँच्ने कोसिस गर्नुपर्छ।

गर्ने तयारी भएको बुझिन आएको छ।

नेपाल बीआरआईअन्तर्गतका छ कोरिडरहरूमा नजोडिए पनि सार्थौँ कोरिडरका रूपमा नेपाल र चीनबीचमा हिमालयन मल्टिडाइमेन्सनल कनेक्टिभिटी विकास सम्झौता कार्यान्वन गर्न जरुरी छ। नेपालको व्यापार घाटा ठूलो आर्थिक चुनौती हो। कुल व्यापार वार्षिक १५ खर्ब १५ अर्ब रुपियाँ छ, यसमा आयातमात्रै १४ खर्ब १८ अर्ब रुपियाँ रहेको छ। त्यसमाथि पनि ठूलो हिस्सा भारतनिर्भर छ। चीनसँग सिमाना जोडिएकोमात्र होइन, पाक्वन सम्झौता भएको अवस्थामा पनि नेपालले कुनै लाभ लिन सकेको छैन। नेपालमार्फत हुने स्थलमार्ग चीनलाई दक्षिण

एसियामा प्रवेश गर्ने सबैभन्दा सजिलो र छिटो बाटो हो। त्यसैले नेपालमार्फत सडक र रेल्वे निर्माणलाई चीनले उच्च प्राथमिकतामा राखेको छ। यसर्थ, चीनको दक्षिण एशिया प्रवेश मार्गका रूपमा नेपाललाई जोड्न सकियो भने यातायात, लगानी, व्यापार, पर्यटनलगायत क्षेत्रमा मुलुकको दिगो विकासमा महत्त्वपूर्ण योगदान पुग्नेछ।

चीनको जनसङ्ख्या १३९ करोडको ०.५ प्रतिशतमात्र नागरिकलाई नेपाल भ्रमण गराउन सकियो भने नेपालको अर्थोन्नति अकल्पनीय हुन्छ। बौद्ध धर्मावलम्बीहरू धेरै भएका देशहरूसँगको पहुँचबाट नेपालमा पर्यटकको ओड्रो लाग्ने सम्भावना धेरै छ।

अनुचित आशङ्का

चीनको अन्तर्राष्ट्रिय प्रभाव थप बढ्न सक्ने पूर्वानुमानका आधारमा अमेरिका बीआरआईको विपक्षमा रहेको विश्लेषकहरू बताउँछन्। अमेरिकी उपराष्ट्रपति माइक पेन्सले हालै बीआरआई विश्वमा अमेरिकाको प्रभावलाई अवमूल्यन गर्ने प्रयास भन्नुभएको छ। तथापि, अमेरिकाकै एक लाख ५० हजार कम्पनी चीनसँगको सहकार्यमा भएको हुनाले सहकार्य तोड्न कठिन अवस्था छ। इन्डो-प्यासिफिक स्ट्राटेजीको अवधारणा अमेरिकाले बीआरआईको विकल्पका रूपमा ल्याएको पनि चर्चामा छ। त्यसमा नेपालको महत्त्वपूर्ण भूमिका होस् भन्ने अमेरिकाको चाहना बुझिन्छ। अमेरिकी विदेशमन्त्री माइकल पोम्पेओका अनुसार उनीहरू स्वतन्त्र, खुला तथा समृद्ध इन्डो-प्यासिफिक क्षेत्रमा नेपालको केन्द्रीय भूमिका हुनुपर्ने सोच राख्छन्। बलियो रूपमा आएका दुई अवधारणा (बीआरआई र इन्डो-प्यासिफिक स्ट्राटेजी) लाई नेपालले सदुपयोग गर्न केही चुनौती भने देखिन्छ।

बेलायत, फ्रान्स र जर्मनी अमेरिकाको सदाशयताका कारण बीआरआईप्रति अलमलमा छन्। तथापि, उनीहरूले पनि चीनको आर्थिक विस्तार र बीआरआईबाट प्राप्त हुने हरेक अवसरको फाइदा भने उठाएका छन्। भारतले पाकिस्तान नियन्त्रित कश्मिरबाट सडक गएको हुनाले आफ्नो सुरक्षामा गडबडी हुन सक्छ भन्ने आधारमा सुरक्षा चिन्ता देखाएको छ। खासगरी नेपाल, श्रीलङ्का, बङ्गलादेश, म्यानमार चीनको बढी प्रभावमा पर्ने आशङ्का भारतको छ। अमेरिका र पश्चिमा जगत्ले बीआरआई परियोजनालाई ऋणको भारी बोकाउने र चीनको प्रभाव फैलाउने कूटनीतिका रूपमा पनि विश्लेषण गर्दै आएका छन्। तथापि, अनुसन्धानकर्ताहरू यो तर्कमा सहमत छैनन्। बीआरआई परियोजना विश्वव्यापी अर्थतन्त्र वृद्धिमा

कोसेढुङ्गा सावित हुन सक्छ, जसले विकासशील देशमा थप समृद्धि, शान्ति र स्थिरता ल्याउने प्रबल सम्भावना बोकेको छ। विश्व वैङ्कले आफ्नो प्रेस नोट २०१ मा बीआरआईको पूर्ण उपयोग भएमा विश्वका तीन करोड २० लाख मध्यम गरिबी (३,२० डलर (व्याक्ति प्रतिदिन) मुनिका नागरिकको जीवनस्तर उद्वेग्न छ। विश्व व्यापारमा ६.२ र आयमा २.९ प्रतिशत वृद्धि हुनेछ। पूर्वी एशिया तथा प्रशान क्षेत्रका विकासोन्मुख मुलुकको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा २.६ देखि ३.९ प्रतिशतसम्म योगदान दिएको छ। त्यसैगरी, साभ्देदारी कोरिडर सम्बद्ध देशहरूमा ९.७ प्रतिशत आर्थिक वृद्धि हुनेछ भने निम्न आर्थिक साभ्देदारी कोरिडर क्षेत्रमा ७.६ प्रतिशतको दरले वैदेशिक लगानी वृद्धि हुने विश्व वैङ्कले उल्लेख गरेको छ। सम्बद्ध केही देशहरू ऋणमा फस्न सक्ने सम्भावना, पारदर्शिता र कमजोर संस्थागत व्यवस्थापन समस्या र कार्वन उत्सर्जन ०.३ प्रतिशत हुनेजस्ता जोखिममा सजगता अपनाउनुपर्ने उसले बताएको छ।

सारांश

तथापि, बीआरआई र इन्डो-प्यासिफिक स्ट्राटेजीको द्विविधामा नरही सरकारले अधिकतम राष्ट्रहितमा निर्णय लिन सक्नु आजको आवश्यकता हो। हाम्रा उत्पादन र बजार मागमा समय तादात्म्य मिलाउन सकिएन भने उत्पादन गर्नुको अर्थ हुन्छ। आजको बजार मागलाई हेरी १० वर्षपछिको उत्पादनको कल्पना व्यावहारिक हुन्न। विज्ञान, वातावरण र बजारले हाम्रो उत्पादन र विकास कुरेर बस्दैन। यसर्थ, मुलुकको तीव्र आर्थिक वृद्धि, उत्पादनको बजारीकरण तथा निर्यात प्रवर्द्धनमा बीआरआईको अत्यन्त महत्त्वपूर्ण भूमिका हुने स्पष्ट छ। राष्ट्रपति सी चिनफिङको भ्रमणलाई अधिकतम फलदायी बनाई बीआरआई परियोजनामार्फत समृद्ध नेपाल सुखी नेपालीको दीर्घकालीन सोचको आधारशिला बनाउन सकिन्छ।

यद्यपि, बीआरआईमा नेपाल प्रवेश गरिसकेपछि सारा विकास चीनले गरिदिन्छ भन्ने भ्रमबाट हामी मुक्त हुन जरुरी छ। मागेर खाने होइन, आफ्नो श्रमबाट बाँच्ने कोसिस गर्नुपर्छ। अरूले सिकार गरिदिएको आहारा दिगो हुन्न। आफैँले सिकार गर्न सक्ने दक्षता ग्रहण गर्न जरुरी छ। परजीवीपनले दिगो विकास सम्भव छैन। साथै, बीआरआईमार्फत नेपाल ऋणको पासोमा पारेर चीनको नवसाम्राज्यवादमा फस्न सक्छ भन्ने नकारात्मक आशङ्का तथा पूर्वाग्रहबाट पनि हामी माथि उठ्न जरुरी छ।

(लेखक प्रदेश योजना आयोग, प्रदेश नं. १ का सदस्य हुनुहुन्छ ।)

एक क्षेत्र एक मार्गमा नेपाल

शैलेन्द्रबहादुर थापा

चिनियाँ राष्ट्रपति ली सियान नियान मार्च १९-२३, १९८४ मा नेपालको राजकीय भ्रमण गर्ने पहिलो राष्ट्रपति हुनुहुन्छ ।

डिसेम्बर ४-५, १९९६ मा नेपालको राजकीय भ्रमण गर्ने जियाङ जिनम दोस्रो राष्ट्रपति हुनुहुन्छ । राष्ट्रपति सी चिनाफिङको नेपाल भ्रमण तेस्रो राष्ट्रपतीय भ्रमण हो । राष्ट्रपति सीको यस भ्रमणका अवसरमा ‘एक्षेए (एक क्षेत्र एक मार्ग) मार्ग पहलकदमी’ र ‘केरुङ-रसुवागढी रेलमार्ग’ लगायतका क्षेत्रमा महत्त्वपूर्ण सम्झौता हुने अपेक्षा छ । आधुनिक ‘एक्षेए मार्ग’ लाई सन् २०१३ को दशककै महत्त्वपूर्ण पहलकदमीका रूपमा लिइन्छ । यसको जग चीनको प्राचीन हान् वंश (ईपू २०६ सन् २२०) ले सुरु गरेको रेशमीमार्गलाई व्यापार र संस्कृति आदान-प्रदानको मुख्य मार्ग मानिन्छ ।

चीनले दुई हजार वर्षअघि रेशम व्यापारका लागि प्राचीन राजधानी सियानलाई केन्द्रबिन्दु बनाएर एसिया र युरोपेली सभ्यतालाई जोडेको थियो । पछि यो रुटलाई ताङ (थाङ) वंशको शासनकालमा चीनको दक्षिणी भू-भागमा विस्तार गरी दक्षिण-पूर्वी एसिया र दक्षिण एसियाबीचको व्यापारिक सम्बन्धलाई जोडियो । नेपाली पुरातत्त्वविद्हरूले युनेस्कोसँग सहकार्य गरी अध्ययन गर्दा यो रुटले नेपाल भएर पूर्वमा पुरानो माघघ (पटना), बेतिया, हैदौँडा, भीमफेदी, काठमाडौँ, साँखु, चौतारा, लिस्टिकोट, तातोपानी, सिगात्से, ल्हासा, चेङडुहुँद सियानयम्म जोडेको थियो । मध्यभागमा बुढागया (बनारस), कपिलवस्तु, लुम्बिनी, वुटवल, कालीगण्डकी किनारैकिनार भएर मुस्ताङबाट ल्हासासम्म जोडेको थियो । परिचममा बनारस, सुवंतै, दैलेख, जुम्ला, सिमिकोट हुँदै मानसरोवरसम्म जोडेको पुरातत्त्वविद्हरूको धारणा छ । माथिल्लो मुस्ताङको सामजोङ गुफामित्र भेटिएको रेशमले चीनको पुरानो राजधानी सियान हुँदै इटाली पुग्ने प्राचीन व्यापारिक रेशममार्गको शाला मार्ग नेपालमा पनि रहेको देखाउने उनीहरूको दावी छ ।

राष्ट्रपति सी चिनाफिङले चीनको रेशममार्ग आर्थिक क्षेत्रका पाँच स्तम्भ अर्थात् कनेक्टिभिटीको लक्ष्यलाई ‘नीतिगत सञ्चार’, ‘सरल कनेक्टिभिटी’, ‘अविच्छिन्न व्यापार’, ‘मौदिक प्रसार’ र ‘जनसम्कदारी’ माथि जोड दिने सिद्धान्त अघि सार्नुभएको छ । साङ्घाई को अपरेसन काउन्सिलका लागि व्यावहारिक सहयोग कार्यान्वयन गर्न माथिका पाँच प्रमुख उपायहरूलाई विशेष रूपमा दर्शाइएको छ । सी विचारअन्तर्गत ‘एक्षेए मार्ग’ सँग चिनियाँ ताओको जीवनमार्ग जोडिएको छ भने विश्वको भाग्य-भविष्यलाई जोड्ने पहलकदमी भइरहेको छ ।

सन् १९८० मा संयुक्त राष्ट्रसङ्घले पहिलोपटक तयार पारेको एसिया र युरोपेली देशलाई जोड्ने ‘ट्रान्स-एसियन रेल्वे नेटवर्क’ सञ्चालन अवधारणाको सहमतिपत्रमा चीनको सक्रियतामा नेपालले नोभम्बर २००६ मा दक्षिण कोरियास्थित बुसानमा आयोजित एसियाली यातायातमन्त्रीहरूको सम्मेलनमा हस्ताक्षर गरेको थियो । राष्ट्रपति सी चिनाफिङले सर्वप्रथम सेप्टेम्बर ७, २०१३ मा खजकस्तान (कजाकस्तान) को नजरवायेय विश्वविद्यालय अस्तानामा आयोजित एक औपचारिक कार्यक्रममा पुरानो रेशममार्गलाई व्युत्पाउन त्यससित जोडिएका सबै मुलुक मिलेर संयुक्त रूपमा नयाँ ‘सिल्क रोड कोन्फोमिक वेल्ट’ निर्माण गरौँ भनी आह्वान गर्दै पहिलो वक्तव्य सार्वजनिक गर्नुभएको थियो । लगत्तै उहाँले ३ अक्टोबर २०१३ मा इन्डोनेसियाको जनप्रतिनिधिसभालाई सम्बोधन गर्दै एक्काइसौँ शताब्दीका लागि समुद्री रेशममार्ग (मेरिटाइम सिल्करोड) निर्माण गर्न मिलेर काम गरौँ भनी आह्वान गर्नुभयो । डिसेम्बर २०१३ मा सम्पन्न केन्द्रीय आर्थिक सम्मेलनमा ‘एक्षेए मार्ग’ का लागि ‘रणनीतिक योजना ड्राफ्ट’ तयार गरिएको थियो । फेब्रुअरी २०१४ मा ‘एक्षेए मार्ग’ लाई ‘ट्रान्स-युरेसियन यातायात’ सँग जोड्ने सम्बन्धमा रूस र चीनबीच सम्मेलन भयो । मार्च २०१४ मा चिनियाँ सरकारको कामबारे प्रतिवेदनमा भनिएको ‘एक्षेए मार्ग’ को निर्माणकार्यलाई अगाडि बढाउने निर्णय गरेको थियो । नोभेम्बर २०१४ मा चीनले ऐपेकको बैठकमा ‘रेशम सडक कोष’ स्थापना गर्ने ४० अर्ब अमेरिकी डलर जम्मा गर्ने प्रतिबद्धता गर्‍यो । ‘क्षेत्र र मार्ग’ (क्षेमा) पहलकदमी’ योजनालाई अघि बढाउन विभिन्न देशमा पूर्वधार आयोजना निर्माणका लागि दुई खर्ब ९४ अर्ब अमेरिकी डलर प्रदान गर्ने वाचा गर्‍यो ।

जनवादी गणतन्त्र चीनको बाणिज्य मन्त्रालयमा नेपाली पक्ष र चिनियाँ पक्षबीच डिसेम्बर १७-१८, २०१४ मा नेपाल-चीन संयुक्त आर्थिक एवम् व्यापारिक कमिटीको ११औँ संसलमा ‘सिल्करोड इकोनोमिक बेल्ट’ मा सम्झौता भयो । पूर्वप्रधानमन्त्री सुशील कोइरालाले डिसेम्बर १८, २०१४ मा बेइजिङ भ्रमणका

गोरखापत्र विविध

लगतानीको क्षेत्र खुला

काम गर्ने भनेको छ । हामीले पनि आफ्नो मुनाफाका लागि गर्ने हो र अरूलाई पनि मुनाफाका लागि हेर्छौँ । अरूले सिल्लैमा दिन्छन् भन्ने मानसिकतामा बस्नौँ भने यो यथार्थमा परिणत हुँदैन । हामीले पनि विदेशी लगानी हामीलाई आवश्यकता छ र हाम्रा धेरैभन्दा धेरै पूर्वाधारमा लगानी गर्नुपर्ने आवश्यकता छ भन्ने हेक्का राख्नुपर्छ । हाम्रो आन्तरिक स्रोत हामीलाई अपुग छ । यस अर्थमा ऋणकै रूपमा वा किस्ताबन्दी ऋणजस्ता वैदेशिक लगानी, ऋण नलिने तर उनीहरूका कम्पनी यहाँ खोल्ने त्यसबाट रोजगारी र प्रविधि हस्तान्तरणका कुराहरू हामीलाई हुन सक्ने कुरालाई ध्यानमा राखेर उनीहरूले विकास गरेका प्रविधि, ज्ञान ,शिक्षा र अध्ययनबाट नेपालले पनि लाभ लिनुपर्छ ।

हाम्रो देशमा रोजगारी र घरेलु उत्पादन निर्माण गर्नका लागि त्यस्ता कम्पनीले काम गरिदिऊन् भनेर हामीले क्षेत्र छुट्याएर राज्यले सुरक्षा दिनुपर्छ । हामीले गर्न नसक्ने क्षेत्र छुट्याएर उनीहरूले गर्न सक्ने अवस्था सिर्जना गरेर रोजगारीको विकास गर्न सकिन्छ ।

धेरै क्षेत्र लगानीका लागि खुला

लगानीका लागि नेपालले धेरै क्षेत्र खुला गरेको छ । भर्खरै पनि एउटा कानुन पास हुँदाको अवस्था हेर्ने हो

कतिपय परियोजना हामीले नै

प्राथमिकतामा राख्नुपर्छ । जम्मैमा उसले पैसा दिन्छ भन्ने हामीले ठान्नुहुँदैन । हामीले महत्त्वपूर्ण कुरामा सहायता लिन खोज्नुपर्छ ।
सानातिना कुरामा सहायता लियौँ र मूलभूत कुरा छोड्यौँ भने ती सहायताबाट हामीले प्राप्त गर्नुपर्ने परिणाम दिँदैन । त्यसैले बढी प्राथमिकताका कुरामा काम गर्नुपर्छ ।
दोस्रोमा उनीहरूको लगानी कुन-कुन क्षेत्रमा हुन सक्छ, त्यसको पहिचान गरेर एजेन्डा बनाउनुपर्छ । जस्तो हाइड्रोपावरमा हुन सक्छ । विद्युतीय सवारीसाधन निर्माणमा हुन सक्छ ।
आगामी दस वर्षभित्र डिजेल र पेट्रोलबाट चल्ने सवारी विस्थापित हुने दिन आउँदै छ । यो उत्पादन हाम्रै देशमा बन्न सक्‍यो भने बिस्तारै यसले आयातलाई विस्थापित गर्छ । यस क्षेत्रमा हामी अलिकति रणनीतिक भएर जानुपर्छ ।
तेस्रो त्यसका लागि आवश्यक जनशक्ति तयार पार्नुपर्छ । त्यसखालको विश्वविद्यालय वा ज्ञान हस्तान्तरण गर्ने सेन्टर निर्माण गर्ने कुरामा जोड दिनुपर्छ ।
त्योबाहेक अन्य सीमाक्षेत्रका उत्पादनलाई बढावा दिनुपर्छ । चीनको निकै ठूलो लगानी बङ्गलादेश, म्यानमार र अन्य देशमा गइरहेको छ । हामी सबैको मित्रवत् देश छौँ । नेपाल-चीन धेरै पुरानो दौत्य सम्बन्ध भएको देश हो । छिमेकी भएकाले जुनौँ पुरानो हाम्रो सम्बन्ध छ । त्यो सम्बन्ध पछिल्ला दिशमा चीनले गरेका आर्थिक प्रगतिसँग जोड्नुपर्छ । नेपालले त्यसबाट कसरी लाभ लिने भन्ने ठाउँसम्म जान सक्नुपर्छ । त्यसो भयो भने नेपाल पनि यसबाट लाभान्वित हुन सक्छ ।

यस सन्दर्भमा चीनका राष्ट्रपति सी चिनफिङको भ्रमणलाई जोडेर हेर्नुपर्छ । उहाँको नेपाल भ्रमणबाट नेपालको हित र विकासमा टेवा पुग्न सक्छ । त्यसैले कुनै पक्षधर नभएर नेपालले आफ्नो दृष्टिकोणका साथ अगाडि बढ्नुपर्छ । एक चीन नीतिको सन्दर्भमा पनि विशेष ख्याल गर्नुपर्छ ।

निकै सम्भदारी र सुफवुफका साथ चीनसँगको सम्बन्धलाई विकास गर्नुपर्छ । हामीले उनीहरूको निजी मामिलाका विषयमा दख्खल दिनुहुन । आफ्नो हित र स्वार्थलाई मूल मुद्दा बनाउँदै हामीले चीनको सहायता लिनुपर्छ । मित्रवत् ठाउँमा सबैलाई आउन अनुकूल पनि हुने भएकाले आउने वातावरण बनाउन सक्नौँ भने उनीहरू आउन सक्छन् । चीनको विचारधारा उसको आफ्नो विचारधारा हो । आफ्नो देशको विचार आफैँले बनाउने हो । अरूले बनाएको विचारधाराबाट हामीले कसरी लाभ लिने, त्यो सोच निर्माण गर्ने काम हाम्रो हो । विभिन्न देशले विभिन्न किसिमका योजना अगाडि सारेको विषयमा सोच विकास गर्नुपर्छ ।

सीको विचारधारा आर्थिक विकाससँग जोडिन्छ । विश्वको इतिहास हेर्दा आफैँले युद्ध लादेको इतिहास देखिन्छ तर चिनियाँहरू आफैँले युद्ध लादेको इतिहास छैन । त्यसकारण चिनियाँहरू ‘सफ्ट पावर’ हुन् । इकोनोमिक डिप्लोमेसीमा उनीहरू धेरै अगाडि छन् । अहिले संसारमा जहाँ जाँदा पनि उसले आर्थिक कुराद्वारा नै आफ्नो बर्चस्व कायम गरेको देखिन्छ । उसले कूटनीतिमाफत आफ्नोमात्र नभई, अर्काको पनि स्वार्थ पूरा गर्छ । यसमा युद्ध वा अन्य किसिमको राजनीतिक दबाव कम गरेको देखिन्छ । त्यसैले चिनियाँको जुन विशेषता

लगतानीको क्षेत्र खुला

सुरेन्द्र पाण्डे

नेपालमा चीनबाट उच्चस्तरीय भ्रमण धेरै वर्षपछि हुँदै छ । त्यसैले यस भ्रमणबाट नेपालले लाभ लिन सक्नुपर्छ । लाभको अर्थ हामीले हात थापेर लिने भन्ने होइन । चिनियाँ सहयोगका प्रकृति अलग-अलग छन् । कुनै अनुदान, कुनै ऋण, कुनै ऋण र अनुदानको संयुक्त रूप होला, कुनै त्योभन्दा बाहिर गएर चिनियाँ व्यवसायीले नेपालमा आएर उद्योग खोल्ने लगानी गर्ने कुरा होला । त्यसमा सरकारले वातावरण बनाईदिने कुरा हुन सक्छ । आवश्यक कानुन, जमिन या उनीहरूले पुँजी ल्याउनका लागि अनुकूलता सिर्जना गरिदिने हुन सक्छ ।

यसैगरी उनीहरूले आर्जन गरेका कुरा यहाँबाट लिएर जानका लागि आवश्यक वातावरण सिर्जना गर्ने कुरा होलान्, कतिपयमा हाम्रो सरकारले अप्रत्यक्ष रूपमा भूमिका खेल्छ । यसले नेपालमा रोजगारीको अवस्था सिर्जना हुन सक्ने सम्भावना पनि रहन्छ । नेपालमा जबसम्म राम्रा उद्योगधन्दा आउँदैनन्, तबसम्म राम्रो रोजगारी सिर्जना गर्न सकिँदैन ।

केवल बाटो बनाउने र अन्य कुरा गर्ने तर उत्पादनको योजना भएन भने बाटोमा के लिएर जाने । जबसम्म यहाँ उत्पादन गर्न सकिने कुराको आयात रोक्न सक्दैनौँ तबसम्म हामी अगाडि जान सक्ने सम्भावना हुँदैन । त्यसैले यो कुरा ध्यानमा राखेर तयारी गर्नुपर्छ । काठमाडौँबाट रसुवागढीसम्म जाने बाटोको रेलमार्ग बन्दा यसले नेपालको ‘कनेक्टिभिटी’मा नयाँ उचाइ दिन्छ । यसलाई पहिलो प्राथमिकतामा राखेर काम गर्नुपर्छ । सकिन्छ भने यो अनुदानमा बनेस, सकिँदैन भने धेरै अनुदान र थोरै ऋणमा भए पनि सम्झौता गर्नुपर्छ । त्यो पनि भएन भने ‘फिटीफिटी’ ऋण र अनुदानबाट भए पनि यो परियोजना बनाउन सक्नौँ भने यसले ठूलो पूर्वाधारका रूपमा सहयोग गर्छ ।

परियोजना प्राथमिकतामा

कतिपय परियोजना हामीले नै प्राथमिकतामा राख्नुपर्छ । जम्मैमा उसले पैसा दिन्छ भन्ने हामीले ठान्नुहुँदैन । हामीले महत्त्वपूर्ण कुरामा सहायता लिन खोज्नुपर्छ । सानातिना कुरामा सहायता लियौँ र मूलभूत कुरा छोड्यौँ भने ती सहायताबाट हामीले प्राप्त गर्नुपर्ने परिणाम दिँदैन । त्यसैले बढी प्राथमिकताका कुरामा काम गर्नुपर्छ । दोस्रोमा उनीहरूको लगानी कुन-कुन क्षेत्रमा हुन सक्छ, त्यसको पहिचान गरेर एजेन्डा बनाउनुपर्छ । जस्तो हाइड्रोपावरमा हुन सक्छ । विद्युतीय सवारीसाधन निर्माणमा हुन सक्छ । आगामी दस वर्षभित्र डिजेल र पेट्रोलबाट चल्ने सवारी विस्थापित हुने दिन आउँदै छ । यो उत्पादन हाम्रै देशमा बन्न सक्‍यो भने बिस्तारै यसले आयातलाई विस्थापित गर्छ । यस क्षेत्रमा हामी अलिकति रणनीतिक भएर जानुपर्छ । तेस्रो त्यसका लागि आवश्यक जनशक्ति तयार पार्नुपर्छ । त्यसखालको विश्वविद्यालय वा ज्ञान हस्तान्तरण गर्ने सेन्टर निर्माण गर्ने कुरामा जोड दिनुपर्छ । त्योबाहेक अन्य सीमाक्षेत्रका उत्पादनलाई बढावा दिनुपर्छ । चीनको निकै ठूलो लगानी बङ्गलादेश, म्यानमार र अन्य देशमा गइरहेको छ । हामी सबैको मित्रवत् देश छौँ । नेपाल-चीन धेरै पुरानो दौत्य सम्बन्ध भएको देश हो । छिमेकी भएकाले जुनौँ पुरानो हाम्रो सम्बन्ध छ । त्यो सम्बन्ध पछिल्ला दिशमा चीनले गरेका आर्थिक प्रगतिसँग जोड्नुपर्छ । नेपालले त्यसबाट कसरी लाभ लिने भन्ने ठाउँसम्म जान सक्नुपर्छ । त्यसो भयो भने नेपाल पनि यसबाट लाभान्वित हुन सक्छ ।

यस सन्दर्भमा चीनका राष्ट्रपति सी चिनफिङको भ्रमणलाई जोडेर हेर्नुपर्छ । उहाँको नेपाल भ्रमणबाट नेपालको हित र विकासमा टेवा पुग्न सक्छ । त्यसैले कुनै पक्षधर नभएर नेपालले आफ्नो दृष्टिकोणका साथ अगाडि बढ्नुपर्छ । एक चीन नीतिको सन्दर्भमा पनि विशेष ख्याल गर्नुपर्छ ।

निकै सम्भदारी र सुफवुफका साथ चीनसँगको सम्बन्धलाई विकास गर्नुपर्छ । हामीले उनीहरूको निजी मामिलाका विषयमा दख्खल दिनुहुन । आफ्नो हित र

तोयानाथ जोशी

विरुवमा करिब तीन हजारभन्दा बढी बाली विरुवाका प्रजातिहरू मानव उपभोगका लागि योग्य मानिन्छन् । जसमध्ये दस जातका अन्न, दलहन र तेलका बीउमात्र हाल खेती गरिएको पाइन्छ भने बाँकी जङ्गली अवस्थामा वा रैथाने र परम्परागत बालीका रूपमा छन् । रैथाने बाली भन्नाले बालीका त्यस्ता प्रजाति हुन्- जुन पञ्जीकरण वा व्यवसायीकरण नगरिएको भन्ने बुझिन्छ । सामान्यतया रैथाने प्रजातिहरू अन्य फसल प्रजातिजस्तै हुन् । तर, यिनको कृषि आनुवांशिक स्रोतहरू बाली प्रजनन अनुसन्धान र विकासका लागि मूल्यवान् ठानिन्छन् ।

रैथाने बाली सामाजिक तथा आर्थिक मूल्य बोकेका बालीहरू हुन्, जुन मानव भोजन र पशुबस्तुको चारा तथा आहाराका साथै औषधिजन्य प्रयोजनका लागि समेत प्रयोग गरिन्छन् । खाद्य तथा पोषण सुरक्षा र बाली विविधीकरणका लागि पनि रैथाने बाली महत्त्वपूर्ण मानिन्छन् । रैथाने बाली विभिन्न रोग र कीरा तथा प्रतिकूल मौसमजस्तै- सुख्खा, खडैरी, अनावृष्टि तथा अतिवृष्टि सहन सक्ने विशेषता

बोकेका हुन्छन्, जुन गुणहरू बाली प्रजनन तथा सुधारका लागि महत्त्वपूर्ण मानिन्छन् । यसका साथै, देशका विकट भागमा खाद्य तथा पोषण सुरक्षाका लागि वरदान साबित छन् ।

रैथाने बाली कुनै ठाउँविशेषको स्थानीय हावापानीमा पाइन्छ । नेपालका प्रमुख रैथाने बालीमा छिउँमिकैँ सिमी, मिटे र तितेफापर, भांगो, नेपाले भट्ट, सेतो भट्ट, मासीधान, पोखरेली जेठो, बुढो, धैयाधान, जोरायल बासमती, दर्माली, गुडुरा, गौरिया, फुला उठ्ने साना दाना भएको मकै पर्छन् । नेपालको उच्च तथा मध्यभेगय जिल्लाहरूमा मुगु, कालीकोट, हुम्ला, जुम्ला, डोल्पा, वभाङ, बाजुरा, डोटी, पर्वत, गोरखा, रामेछाप, काभ्रे तथा दोलखालगायतका जिल्लामा रैथाने बाली छन् । यी जिल्लामा मुख्य गरी कोदो, फापर, चिनो, कागुनो, उवा, जी, लट्टुजस्ता रैथाने बाली पाइन्छन् ।

धान जातिका रैथाने बालीहरू देशको तराई भेगदेखि उच्च हिमाली क्षेत्रमा पाइन्छन् । कृषि विकास मन्त्रालयको तथ्याङ्कअनुसार नेपालमा करिब तीन लाख ५० हजार हेक्टर क्षेत्रफलमा कोदो, फापर, चिनो, कागुनो, उवा, जी, लट्टुलगायतका रैथाने बालीको खेती गरिएको पाइन्छ । नेपालको उच्च तथा मध्यपहाडी भेगमा किसानले परम्परागत खाद्य तथा पोषण सुरक्षामा महत्त्वपूर्ण भूमिका छ ।

नेपालमा पछिल्लो समय विभिन्न बालीहरूको नयाँ जातको विकास र विस्तार तथा रैथाने बालीको व्यवसायीकरणभन्दा आयातीत बालीको खेतीमा बढी जोड दिएको देशमै रहेका रैथाने बालीहरू भने लोपोन्मुख

अवस्थामा छन् । केही समयअघि भारतलगायत अन्य मुलुकबाट खाद्यान्नलगायतका वस्तुहरू आयात नहुने भएकाले पनि किसानहरू यो बालीको उब्जनीलाई विशेष प्राथमिकतामा राखी उत्पादन गर्ने गर्दथे । तर, हाल खाद्यान्नको सहज आयातले कृषकहरू रैथाने बाली लगाउनुभन्दा आयात गरिएको खाद्यान्नले आवश्यक दैनिक खाद्य परिपुर्ति गरिरहेका छन् ।

रैथाने बालीहरू कृषि विकास तथा व्यवसायीकरणको प्राथमिकतामा नपर्दा नेपालको आनुवांशिक स्रोत नै हराएर

स्थानीय हावापानी अनुकूलका, रोग, कीरा सहने बाली मासिँदै जानु खाद्य सुरक्षाका लागि मात्र होइन, जैविक विविधताकैँ दृष्टिले चिन्ताजनक मानिन्छ

जाने तथा देशका विकट क्षेत्रमा खाद्य तथा पोषण सुरक्षा भन्नु जटिल बन्ने खतरा पैदा भएको छ । नेपालमा पहिलोपटक सन् १९६० को दशकमा उन्नत जातको बीउ भित्रिएको पाइन्छ । वर्णशङ्कर (हाइब्रिड) बीउ १९९० तिर भित्रिएको विव्वास गरिन्छ । एक अध्ययनअनुसार नेपालमा पछिल्लो समय उन्नत जातको बीउ र वर्णशङ्कर (हाइब्रिड) बीउ विकास र वित्तारसँगै रैथाने बालीहरू लोप हुँदै गइरहेको छ । हाल अधिकांश रैथाने बालीहरू लोपोन्मुख

क्रममा ‘एक्षेए मार्ग’ मा सैद्धान्तिक सहमति जनाई प्रारम्भिक समझदारीपत्रमा हस्ताक्षर गरे । मार्च २०१५ मा ‘एक्षेए मार्ग’ कार्ययोजना तयार पारियो । ‘एक्षेए मार्ग’ लाई लक्षित गरी अक्टोबर २४, २०१५ मा स्थापना गरिएको ‘एसियाली पूर्वधार लगानी वैच्क’ मा नेपाल संस्थापक सदस्य राष्ट्र बन्यो । यस वैच्कमा नेपाल संस्थापक सदस्यसहित नौ सदस्यीय सञ्चालक समिति छ । तत्कालीन प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाल ‘प्रचण्ड’ ले काठमाडौँमा नेपाल-चीन ‘एक्षेए मार्ग पहलकदमी’ परियोजनामा नेपाल सम्मिलित हुने सम्झौतामा हस्ताक्षर गर्नुभएको थियो । लगत्तै, तत्कालीन उपप्रधानमन्त्री तथा परराष्ट्रमन्त्री कृष्णबहादुर महराले ‘एक्षेए मार्ग’ शिखर सम्मेलनमा सहभागिता जनाउनुभएको थियो ।

डिसेम्बर २०१६ मा चीनका केन्द्रीय अग्रणी समूहले १३औँ वैच्कमा व्यापक सुधारका लागि ‘सफ्ट पावर’लाई ‘एक्षेए मार्ग’ निर्माणको ‘बुस्टर’ नै बनाइदियो । मे २०१७ मा बेइजिङमा २९ राष्ट्रका राष्ट्रप्रमुखले ‘एक्षेए मार्ग’ शिखर सम्मेलनमा सहभागी भए । नेपाल मे १२, २०१७ मा चिनियाँ ‘एक्षेए मार्ग पहलकदमी’ को सदस्य राष्ट्र भइसकेपछि त्यसअन्तर्गत चिनियाँ बन्दरगाहको न्याङ्गमाथि नेपालको पहुँच पुग्ने सम्झौतामा हस्ताक्षर भई चीनको ‘नेपाल नीति’ समेत परिवर्तन भयो । ‘एक्षेए मार्ग’ अवधारणाअनुसार चीनले नेपालमा सडक र रेल सञ्जाल निर्माण गर्ने, विद्युतीय प्रसारण लाइन निर्माण गर्नेलगायतमा अर्बौँको आर्थिक सहयोग उपलब्ध गराउने प्रतिबद्धता जनाएको छ । यसका लागि चीनले सिल्करोड फन्ड, चिनियाँ लगानीमा खुलेको एसियाली इन्भेस्टमेन्ट इन्फ्रास्ट्रक्चर बैच्कमार्फत नेपाललाई ‘सफ्ट लोन तथा अनुदान सहयोग’ उपलब्ध गराउनेछ ।

१९-२४ जुन २०१८ मा प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीको औपचारिक चीन भ्रमणका क्रममा लुई देशवीच ‘रेल्वे परियोजना’ सम्बन्धी समझदारीपत्रमा निर्णय भयो । अप्रिल २४-मे १, २०१९ मा राष्ट्रपति विद्यादेवी भण्डारी चीनको बेइजिङमा आयोजना गरिएको ‘एक्षेए मार्ग पहलकदम’ को दोस्रो सम्मेलनमा भाग लिनेक्रममा ‘केरुङ-काठमाडौँ रेलमार्ग’ निर्माणको काम यसै वर्षबाट सुरु गर्नेगरी सहमति भएको थियो । हाल चीनले नेपाल हुँदै दक्षिण एसिया जोड्ने तीनवटा कोरिडोर अगाडि सारेको छ । ‘चीन-पाकिस्तान’ कोरिडोर अर्थात् ग्वाटर बन्दरगाहदेखि काराकोरम

‘चीनको ‘बुद्धवाद’, ‘ताओवाद’, ‘कन्फुसियसवाद’, ‘मेनसियसवाद’ र ‘सन्त्सुवाद’ का दर्शनबाट निर्दिष्ट ‘एक्षेए मार्ग पहलकदमी’ बाट भविष्यमा नेपाललाई बेफाइदा पुग्ने हो कि भन्ने ‘रणनीतिक आशङ्का’ पालिरहन आवश्यक देखिँदैन ।

राजमार्ग हुँदै चीनको सिगकियाङ जोड्ने र यसले दक्षिण एसिया, पश्चिम एसिया र मध्यएसियालाई जोड्दै चीनलाई हिन्द महासागरका लागि प्रवेशद्वार खोल्नेछ । ‘बङ्गलादेश-चीन-भारत-म्यानमार’ स्थलगत बाटोबाट जोडिने कोरिडोरले ‘चीन-भारत’ का लागि कुर्निमनेदेखि कलकत्तासम्म सडक तथा रेलबाट जोड्ने र ‘नेपाल-चीन’ कोरिडोरले सन् २०१६ देखि ‘केरुङ नाका’ लाई अन्तर्राष्ट्रिय मार्ग र पर्यटकका लागि खुला गरी ल्हासाबाट सिगात्सेतर्फ आएको रेलमार्गलाई केरुङसम्म ल्याउने लक्ष्यका साथ अगाडि बढेको छ ।

कुनै समय माओले विश्वबन्धु थापालाई तिब्बतमा रेल पुर्‍याउने योजना सुनाउँदै नेपालले चीनलाई बुद्ध दिएको छ । हामीले के दिएको छौँ ? होरा सानो भए पनि ठूलो ढुङ्गाभन्दा महत्त्वपूर्ण हुन्छ । नेपाल हाम्रो असल छिमेकी हो । तिब्बतसम्म रेल पुर्‍याउन भन्दै ५० वर्ष लाछ छोला । त्यसपछि मात्र नेपाललाई सहयोग गर्न हामीलाई सजिलो हुन्छ भनी देखाएको सदाशयतालाई स्वीकार्न हो भने व्यवहारतः साकार हुने दिशाफर्क उन्मुख छ ।

माओले राजा वीरेन्द्रसँग दुइपक्षीय व्यापार सम्झौताका लागि कुनै समय राखेको एउटा प्रस्तावमा ल्हासाको ‘छिङ्घाङ-तिब्बत रेलसेवा’ नेपालसँग पनि जोडिने भएकाले नेपालले आफ्नो भूमितर्फ रेलमार्ग निर्माणका लागि सोच्नुपर्ने वताउनुभएको थियो । प्रत्येक एक सय वर्ष चिनियाँ ‘डगलभ्यु’ ले विनाअवरोध निरन्तर काम गरिरहेको हुन्छ । ‘एक्षेए मार्ग’ यही सैद्धान्तिक दृष्टिकोणको उपज हो । उत्तरी साँधधार मित्रराष्ट्र चीनको ‘बुद्धवाद’, ‘ताओवाद’, ‘कन्फुसियसवाद’, ‘मेनसियसवाद’ र ‘सन्त्सुवाद’ का दर्शनहरूबाट निर्दिष्ट ‘एक्षेए मार्ग पहलकदमी’ बाट भविष्यमा नेपाललाई बेफाइदा पुग्ने हो कि भन्ने ‘रणनीतिक आशङ्का’ पालिरहन आवश्यक देखिँदैन ।

राष्ट्रपति सीले ‘हामी खुला र जोडिएको एसिया चाहन्छौँ । ‘हार जित’ को विश्व समाज नभई ‘जित जित’ को विश्व मानव समाज निर्माण गर्न चाहन्छौँ भन्नुभएको छ । ‘खुला’, ‘समावेशी’, ‘सन्तुलन’, ‘समानता’ र ‘अन्तरक्रियात्मक स्वरूप’ मा आधारित मानव सभ्यतालाई जोड्ने सामूहिक पहल नै ‘एक क्षेत्र एक मार्ग’ (एक्षेए मार्ग) हो ।

(लेखकले विप्लव विश्वविद्यालयबाट ‘नेपाल-चीन सम्बन्ध’ मा विद्यावार्धि शोध गरिरहनुभएको छ ।)

नेपालका रैथाने बाली

विविधताकैँ दृष्टिले चिन्ताजनक मानिन्छ । नेपालमा कृषि वित्तासको चौधौँ योजनादेखि रैथाने बालीहरूको प्रवर्द्धन गरी तत्स्थानमा खाद्य तथा पोषण सुरक्षामा टेवा पुर्‍याउने लक्ष्य लिएको छ । सोहीबमोजिमका कार्यक्रम कृषि तथा पशुपक्षी विकास मन्त्रालयले सञ्चालन गर्दै आइरहेको छ । तर, यी बाली व्यवसायीकरणका लागि ठोस कार्यक्रम छँदैन रैथाने बाली संरक्षणमा आशातीत प्रगति हुन सकिरहेको छैन ।

देशका उच्च तथा मध्यपहाडी जिल्लामा खाद्य तथा पोषण सुरक्षामा टेवा पुर्‍याइरहेका रैथाने बालीको संरक्षण र सम्बर्द्धनमात्र होइन, किसान तथा व्यवसायीकरण गरिनुपर्छ । यसका लागि रैथाने बालीमा पाइने पौष्टिक तत्त्व तथा औषधिजन्य महत्त्वबारे उपभोक्तामा जागरुकता ल्याइनु आवश्यक छ । साथै उक्त बालीको विकास तथा व्यवसायीकरणका लागि क्षेत्रगुहाउँदो बाली लगाउने मोडेलको विकास गरी कृषकमाफ ल्याइनुपर्छ ।

कृषकले रैथाने बालीको व्यवसायीकरणमा मेल्टुम्परेको प्रमुख समस्या भनेको उक्त बालीको बीउ सहज उपलब्ध नहुनु हो । कृषकलाई रैथाने बालीको बीउ सहज उपलब्ध गराउन सरकारले कृषक समूह र सहकारीमातहतका फार्म केन्द्रहरू तथा अनुसन्धान केन्द्रहरूमार्फत यी बालीहरूको बीउ उत्पादनमा जोड दिनुपर्छ । रैथाने बालीको व्यवसायीकरण गर्दा वातावरण, मानव स्वास्थ्य तथा माटोमा पर्न सक्ने नकारात्मक प्रभावको पूर्वभूतयाङ्कन गरी सोहीबमोजिम दिगो र सन्तुलित व्यवसायीकरण गर्नुपर्छ ।

(लेखक नेवरन्धराङदिनत वाबेयस्थान युनिभर्सिटी एउ रिसर्चमा प्राङ्गारिक कृषि विषयमा अध्ययनरत हुनुहुन्छ ।)

सांसद यादवले थाल्नुभयो जनता दर्शन अभियान

■ दिपकप्रसाद गौतम

वीरगञ्ज, असोज २४ गते । निर्वाचनमा विजयी भएपछि जनतामाफ सांसदहरू देखा नपर्ने गुनासो सुनिँदै आएका बेला पर्साको निर्वाचन क्षेत्र नम्बर १ बाट निर्वाचित सांसद प्रदीप यादवले ‘अपनेके सांसद, अपनेके दुवार’ भन्ने नाराका साथ जनता दर्शन अभियान सञ्चालन गर्नुभएको छ ।

संसदका क्षेत्रीय अधिवेशन सम्पन्न भएपछिको खाली समयलाई सदुपयोग गर्दै उहाँले जनगुनासो सुन्नका लागि आफ्नो निर्वाचन क्षेत्रमा सो अभियान थाल्नुभएको हो ।

आफ्नो निर्वाचन क्षेत्रमा वीरगञ्ज महानगरपालिकाका १९ वडा रहेको र सबै वडामा घरदैलो कार्यक्रमजस्तै गरी त्यही टोलमा बसेर जनतासँग भेटघाट गर्दै गुनासो सुनेको सांसद यादवले बताउनुभयो । उहाँले हालसम्म महानगरपालिकाको वडा नम्बर ४, १४, १६ र २० का विभिन्न वस्तीमा पुगेर जनताका गुनासा सङ्कलन गरिसकेको बताउनुभयो ।

उहाँका अनुसार अधिकांश जनताले विकास निर्माण र सरसफाइसम्बन्धी मात्र गुनासो गर्ने गरेका छन् । महानगरपालिकाले सरसफाइमा र विकास निर्माणका काममा कुनै चासो नै नदेखाएको जनताको गुनासो

समाजवादी पार्टी पर्सका अध्यक्ष एवं प्रतिनिधिसभा सदस्य प्रदीप यादवले ‘जनता दर्शन’ कार्यक्रमअन्तर्गत भन्सार टोलमा स्थानीयसँग छलफल गर्नुहुँदै ।

छ ।

सम्बन्धित वडाका वडा अध्यक्ष र महानगरपालिकाको जिम्मेवार पदाधिकारीलाई त्यस्ता गुनासा हटाउनतर्फ लाग्न आग्रह गरेको बताउँदै सांसद यादवले भन्नुभयो,

जनताको यस्तो समस्या समाधानका लागि म तीनै तहमा आवाज उठाउँछु । जहाँ जसलाई भन्नु पर्ने हो भन्छु । छठभन्दा पहिले जाम भएका सबै नाला जाम हटाएर सञ्चालन गर्न मैले सम्बन्धित वडा अध्यक्षहरूलाई

राम्ररी गराउन थप बल पुग्ने बताउनुभयो । स्थानीय अगुवा प्रमोद कर्णेल सांसद यादवले थाल्नुभएको अभियानको प्रशंसा गर्दै आफूहरूको पनि अभिभावक रहेका छन् भन्ने लागेको प्रतिक्रिया दिनुभयो ।

भनी सकेको छु ।

सार्वजनिक शौचालय र धर्मशाला नभएको, सडक साँघुरो रहेको, सरसफाइको अवस्था राम्रो नरहेको, विकास निर्माणका काममा गुणस्तरीयता नहुने गरेको, विकास निर्माणको काम कम हुने र सुस्त गतिमा हुने गरेको, नाली जाम हुँदा पानी सडकमा आई हिँड्दुल गर्न समस्या हुने गरेको जस्ता समस्या जनताले राख्ने गरेका छन् ।

आफ्ना सांसदलाई आफ्नै घर आँगनमा पाउँदा जनता पनि खुसी देखिन्थे । मनमा लागेका र चित्त नवुर्फेका कुरा राख्ने गरेको दृश्य यो अभियानमा प्रशस्त देख्न पाइएको छ । एउटै वडामा घरघरमा पुगेर हरेक वस्ती पुग्ने गरेकाले एउटै वडामा चारदेखि छ दिन लगाउने गर्नुभएको छ ।

वडा नम्बर १४ का अध्यक्ष श्यामबाबु चौरसियाले सांसदले यसरी जनतासँग भेटघाट गरी जनगुनासो सुनिर्दिँदा आफूहरूलाई पनि विकासका काम छिटो र

तरकारीको मूल्य घटेन

■ सर्लाही समाचारदाता

सर्लाही, असोज २४ गते । स्थानीयस्तरमा प्रशस्त उत्पादन नहुँदा सर्लाहीको बजारमा तरकारीको मूल्य घट्न सकेको छैन ।

असार अन्तिमको भीषण वर्षापछि तरकारी उत्पादनमा गिरावट आएसँगै जिल्लामा तरकारीको मूल्य आकासिन थालेको थियो । तरकारी उत्पादनमा दशमै प्रसिद्ध लालबन्दीसहित जिल्लाका अधिकांश बजारमा अहिले मकवानपुर र धादिङ जिल्ला तथा भारतबाट तरकारी भित्रिरहेको छ । लालबन्दी तरकारी बजारका खुदा व्यापारी धनबहादुर राईका अनुसार अचेल धेरैजसो तरकारी बाहिरबाटै ल्याउनु परेकाले मूल्य बढेको हो ।

खुसांनी, परवल, करेला, भेंटा, भेंन्डी र हरियो सागपातबाहेक अरू सबैजसो तरकारी छिमेकी जिल्ला

र भारतबाट आयात भइरहेको उहाँले बताउनुभयो । यहाँ उत्पादन भइरहेको खुसांनी प्रतिकेजी दुई सय रुपियाँ, करेला एक सय रुपियाँ, परवल, भेंटा र भिन्डी प्रतिकिलो ८० रुपियाँमा खुदा बिक्री भइरहेको छ । बाहिरबाट आएकोमध्ये सबैभन्दा महँगो गोलभेंडा छ । भारतीय गोलभेंडा अहिले प्रतिकेजी १२० रुपियाँमा बिक्री भइरहेको छ । फाट्टफुट्ट आइरहेको स्थानीय जातको गोलभेंडा केजीको १४० रुपियाँसम्ममा बिक्री भइरहेको छ । काउली १५० रुपियाँ, बोडी १२० रुपियाँ, स्थानीय बोडी ८० रुपियाँ, बन्दा ७० रुपियाँ, घिरौँला ५० रुपियाँ प्रतिकेजीमा बिक्री भइरहेको छ ।

उत्पादन घटेका कारण पछिल्लो समय जिल्लाबाट अन्य ठाउँमा निर्यात हुने तरकारीको परिमाण घटिरहेको लालबन्दी थोक बजार सञ्चालक समितिका कर्मचारी हरि धमलाले बताउनुभयो ।

समाचार सङ्क्षेप

छोरा जन्मिने भन्दै ठगी गर्ने पक्राउ

■ रौतहट समाचारदाता

रौतहट, असोज २४ गते । तन्त्रमन्त्रद्वारा छोरा जन्मिन्छ भन्दै ठगी गर्ने एक महिला पक्राउ परेकी छिन् ।

दुई छोरो जन्मेकी कटहरिया नगरपालिका-५ का रामबाबु महारा चमारलाई छोरा जन्मिने प्रलोभन देखाइ डेढ लाख रुपियाँ ठगेकी ४४ वर्षीया जैतुन खातुन विहीबार पक्राउ परेकी हुन् ।

जिल्ला प्रहरी प्रमुख प्रहरी उपरीक्षक भूपेन्द्र खत्रीले पक्राउ परेकी महिला गडीमाई नगरपालिका नटटोलको रहेकी बताउनुभयो । उहाँका अनुसार ती महिलाले तान्त्रिक विधिद्वारा पञ्च बलि दिएपछि छोरा जन्मिन्छ भन्दै कटहरियाका रामबाबुसँग उक्त रकम लिएकी थिइन् । उनले अर्की एक महिलालाई समेत छोरा जन्माइदिने प्रलोभनमा रकम ठगी गरेको पाइएको हो ।

इलाका प्रहरी कार्यालयबाट खटेका सादा पोसाकका प्रहरीले ती महिलालाई पक्राउ गरेलगत्तै महिलाले गल्ती स्वीकार गरेको कटहरिया नपा-५ का वडा अध्यक्ष सफलाल गुनाले जानकारी दिनुभयो । ती महिलाबाट ठगीको सबै रकम फिर्ता गराइको प्रहरी उपरीक्षक खत्रीले बताउनुभयो ।

किराना पसलमा आगलागी

■ सर्लाही समाचारदाता

सर्लाही, असोज २४ गते । मलङ्गवामा शुक्रबार बिहान विद्युत् सर्त भई आगलागी भएको छ । मलङ्गवा नगरपालिका-९ मा कुणामति माध्यमिक विद्यालयको सटरमा कोठा लिएर सोही ठाउँका सहजान मिकरानीले सञ्चालन गरेको किराना पसलमा आगलागी भएको हो । आगलागीबाट दुईवटा फ्रिज, एउटा स्टेपलाइजर र पसलभित्रका सामान जलेर नष्ट हुँदा दुई लाख रुपियाँ बराबरको क्षति भएको पीडित मिकरानीले बताउनुभएको छ ।

अचानक विद्युत् सर्त भई शुक्रबार बिहान पौने ६ बजेतिर सुरु भएको आगलागी स्थानीयवासी र प्रहरीको सहयोगमा आधा घण्टापछि नियन्त्रणमा आएको थियो ।

बरामद पटाका नष्ट गरियो

■ कल्याणपुर समाचारदाता

सप्तरी, असोज २४ गते । भारतबाट नेपाल भित्र्याइएका बारुदजन्य पटाका सशस्त्र प्रहरी बलले बरामद गरी शुक्रबार नष्ट गरेको छ ।

सनापट, भुईँचम्पा, रकेटलागत विभिन्न २४ प्रकारका विस्फोटकजन्य पटाका बोदे बसाइँन नगरपालिका-९ स्वर्णपट्टी बोर्डर इलाकाबाट बरामद गरिएको सशस्त्र प्रहरी वेस क्याम्प कोदरकटदीका सशस्त्र प्रहरी निरीक्षक केशव थापाले बताउनुभयो । करिव एक लाख मूल्य बराबरको पटाकालाई बलान बिहल वडा नम्बर ५ का वडा अध्यक्ष चिन्देश्वर यादवसहित स्थानीयवासीको रोहवरमा सार्वजनिक गरे पछि सशस्त्र प्रहरीले शुक्रबार नष्ट गरेको थियो । तिहार तथा छठपर्व नजिकिएसँगै सीमावर्ती जिल्लाहरूमा भारतीय बजारबाट पटाकालागतका सामानको चोरी तस्करी गर्ने क्रम बढेको छ ।

लागूऔषधसहित तीन युवक पक्राउ

लहान, असोज २४ गते । प्रतिबन्धित लागूऔषधसहित प्रहरीले सिर हाको बरियारपट्टी गाउँपालिका १, कचनारीबाट तीन युवकलाई पक्राउ गरेको छ ।

पक्राउ पर्नेमा सप्तरीको सुरुङ्गा नगरपालिका ३ का १८ वर्षीय विवेककुमार चौधरी, सोही ठाउँका १८ वर्षीय उपेन्द्र चौधरी र १८ वर्षकै रञ्जित मण्डल रहेका छन् । इलाका प्रहरी कार्यालय बरियार पट्टीबाट खटिएको टोलीले उनीहरूलाई लागूऔषधसहित पक्राउ गरेको हो । भारतबाट नेपालतर्फ फैल आउँदै गरेको अवस्थामा शङ्का लागेर शरीर खानतलासी गर्दा तीनै जनाका साथबाट नाइट्रोभेट ट्याब्लेट ३०० चक्की बरामद भएको प्रहरीले जनाएको छ । रासस

बढी भाडा लिनेबाट रकम फिर्ता

■ राष्ट्रिय समाचार समिति

राजविराज, असोज २४ गते । दशैं मनाएर राजधानी काठमाडौँतर्फ फर्किने यात्रुसँग यातायात व्यवसायीले मनलाग्दी भाडा असुल गर्न थालेपछि सप्तरीका सडकमा चेकजाँचमा कडाइ गरिएको छ ।

इलाका प्रहरी कार्यालय कडरबोना र अस्थायी ट्राफिक प्रहरी पोष्ट कदमाहाको संयुक्त टोलीले पूर्वका विभिन्न स्थानबाट आउने सवारी साधनलाई पूर्व-पश्चिम राजमार्गअन्तर्गत सुरुङ्गा नगरपालिका ६, कडरबोनामा रोकेर यात्रुसँग भाडा के कति लिइएको हो सोधपुछ थालेको छ ।

इलाका प्रहरी कार्यालय कडरबोनाका प्रमुख प्रहरी निरीक्षक रामराजा केशरीका अनुसार जाँचका क्रममा करिव २० जना यात्रुबाट

बढी भाडा लिइएको रु. सात हजार रकम फिर्ता गराइएको छ । क्षमताभन्दा बढी यात्रु बोक्ने सवारी साधनलाई कानूनबमोजिम जरिवानासमेत गरी चालक तथा सहचालकलाई सम्भन्डिनुभाइ गरी गन्तव्यतर्फ पठाइएको इलाका प्रहरी कार्यालय कडरबोनाले जनाएको छ । गन्तव्यमा पुग्नेपनि यात्रुलाई बाध्य पारेर बढी भाडा लिने गरिएको भन्दै प्रहरी निरीक्षक केशरीले त्यस्ता सवारीलाई रकम फिर्ता गराई कारबाही चालिएको र सवारी गतिसमेत चेकजाँच गर्न थालिएको बताउनुभयो ।

राजमार्गमा सवारी दुर्घटना बढेकाले विभिन्न चारपाङ्ग्रे सवारी साधन र मोटरसाइकलका चालक समेतलाई रोकी ट्राफिक नियम र दुर्घटना न्यूनीकरण गर्न जनसचेतनामूलक कार्य गरिएको जिल्ला ट्राफिक प्रहरी कार्यालयले जनाएको छ ।

नागरिकता बनाउने बढे

हरिवनस्थित इलाका प्रशासन कार्यालय ।

तस्विर : जनार्जन खत्री

■ सर्लाही समाचारदाता

सर्लाही, असोज २४ गते । दशैँपछि खुलेका सर्लाहीका सरकारी कार्यालयमा सेवाग्राही काम लिएर आउने क्रम सुरु भएको छ ।

अरू कार्यालयमा सेवाग्राहीको चाप खासै नभए पनि जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा भीडभाड देखिन थालेको छ । जिल्ला प्रशासन कार्यालय मलङ्गवा तथा हरिवन र वरहथवामा रहेका इलाका प्रशासन कार्यालयमा सेवा लिन आउनेहरू दशैँलगत्तै बढेका हुन् । जिल्ला

प्रशासन कार्यालय मलङ्गवाबाट विहीबार एकै दिन ६५ जनालाई नयाँ नागरिकता प्रदान गरिएको छ । ३४ जनालाई वंशज, एक जनालाई वैवाहिक अङ्गीकृत र ३० जनालाई प्रतिलिपि नागरिकता प्रदान गरिएको हो ।

हरिवन र वरहथवा इलाका प्रशासन कार्यालयमा पनि नागरिकता बनाउने बढेका छन् । रोजगारी तथा अध्ययनको सिलसिलामा दशैँमा ठाउँमा पुगेकाहरू वर्षौंमा घर आउँदा छोराछोरीको नागरिकता बनाइदिने हुँदा दशैँ बिदा सुरु हुनुभन्दा

केही दिन अघि र बिदा सकिएर कार्यालय खुलेको केही दिनदेखि नागरिकता लिनेहरू बढेका सर्लाहीका प्रमुख जिल्ला अधिकारी मोहनबहादुर जिर्सीले बताउनुभयो । दशैँ बिदा सकिए पनि सदरमुकाम मलङ्गवाका केही कार्यालयका कर्मचारी भने काममा फर्किसकेका छैनन् । त्यस्तै धेरैजसो अधिकृतरुतारकै कर्मचारी बिदामा रहेकाले जिल्लाका गाउँपालिका तथा नगरपालिका कार्यालयहरू पनि दशैँ बिदा सकिँदासमेत सुनसान नै रहेका छन् ।

फोहोर उठ्न थाल्यो

■ सर्लाही समाचारदाता

सर्लाही, असोज २४ गते । सर्लाहीको बरहथवा बजारको फोहोर एक सातापछि उठेको छ । पटक पटक आवासन दिएर पनि पश्चिमीक वृद्धि नागिएको र दशैं खर्च उपलब्ध नगराइको भन्दै फोहोर उठाउने मेस्तर हरूले गएको शनिबारदेखि बजारको फोहोर उठाएका थिएनन् ।

बरहथवा नगरपालिकाका प्रमुख देवानन्द महताले मेस्तरहरूको माग सम्बोधन गर्न आगामी मङ्गलबार कार्यालयकाको बैठक राखेर छलफल गर्ने आग्रहसहित दिएपछि उनीहरू शुक्रबारबाट काममा फर्किएका हुन् ।

एक सातासम्म फोहोर नउठ्दा प्रमुख व्यापारिक केन्द्र बरहथवा बजार दुर्गन्धित बनेको थियो । फोहोर नउठेको विरोधमा विहीबार स्थानीयवासी र व्यापारीले बजारमा जम्मा भएको दुई ट्र्याक्टर फोहोर नगरपालिका कार्यालयमा फालेका थिए । नगरपालिका कार्यालयमा ल्याएर फालिएको फोहोर र एक हप्तासम्म बजारमा जम्मा भएको फोहोर शुक्रबार नै डेम्डिङ साइडमा लगेर फालिएको छ ।

बरहथवा बजार क्षेत्रमा हाल १२ जना मेस्तरले फोहोर उठाउने काम गर्दै आएका छन् । उनीहरूलाई हरेक दिन बिहान दुई/तीन घण्टा बजारको फोहोर सङ्कलन गरेबापत महिनामा प्रतिव्यक्ति छ हजार पाँच सय रुपियाँ पारिश्रमिक उपलब्ध गराउँदै आएको बरहथवा नगरपालिका कार्यालयले जनाएको छ ।

सूचना नदिएकोमा कारबाही

■ रौतहट समाचारदाता

रौतहट, असोज २४ गते । राष्ट्रिय सूचना आयोगले स्थानीय तहका अधिकृत र सूचना अधिकारीलाई कारबाहीको मागसहित जरिवाना तोकेको छ ।

जिल्लाको नगरपालिकाका निमित्त प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत नन्दकिशोर गुप्ता र सूचना अधिकारी दिपेश रौनियारले नागरिकलाई सूचना उपलब्ध नगराएको भन्दै आयोगले कारबाहीको मागसहित जनही सात हजार रुपियाँ जरिवाना गरेको हो ।

आयोगले जरिवाना रकम असुलउपर गरी त्यसको लिखित जानकारी गराउन जिल्ला प्रशासन कार्यालयलाई पत्राचार गरेको कार्यालयका नायब सुब्बा रामनरेश साहले बताउनुभयो । यसैगरी आयोगले सूचनाको हक प्रयोग गरी माग गरिएका सूचना यथाशीघ्र उपलब्ध गराउन एवं अधिकृत गुप्ता र सूचना अधिकारी रौनियारलाई विभागीय कारबाहीको सिफारिस गर्ने सम्बन्धित नगरपालिकालाई समेत पत्राचार गरेको छ ।

इशनाथ नगरपालिका-२ निवासी जयप्रकाश साहले सूचनाको हक प्रयोग गरी आर्थिक वर्ष २०७४/७५ र २०७५/७६ को नगरपरिषदको निर्णय, नपामा कार्यरत स्थायी, करार

र ज्यालादारी कर्मचारी तथा उनीहरूका नियुक्तिपत्र, नेपाल वितरण गरेको सामाजिक सुरक्षाभत्ता प्राप्त गर्नेको विवरण, आर्थिक वर्ष २०७४/७५ मा मुस्लिम महिला चेतना अभिवृद्धि कार्यक्रममा संलग्न संस्था एवं विनियोजित रकमको विवरण, वडा नम्बर १ देखि ९ नम्बरसम्मका वडामा भएको विकास योजना तथा उपभोक्ता समितिको विवरणलगायत १७ बुँदे सूचना माग गर्नुभएको थियो ।

माग गरिएको सूचनाको प्रमाणित प्रतिलिपि प्राप्तिका लागि अनेकौँ पटक कार्यालय धाउँदा अधिकृत गुप्ता र सूचना अधिकारी रौनियारले विभिन्न बहाना गरी सूचना दिन आलस्य गरेपछि वाध्य भई गत २०७५ साल असोज ७ गते राष्ट्रिय सूचना आयोगमा पुनरावेदन गरेको उहाँले बताउनुभयो ।

प्रमुख जिल्ला अधिकारी किरण थापाले जरिवाना रकम दाखिलासम्बन्धी पत्र नगरपालिकामा पठाइसकेको जानकारी दिँदै उक्त रकम कसको खातामा पठाउने भन्ने अन्यायमा परेको बताउनुभयो । यता नगरपालिकाका मेयर सन्तोषकुमार मेहताले माग गरिएको सूचनाको प्रमाणित प्रतिलिपि यसैसातको विहीबार आयोगमा पठाएको बताउनुभयो ।

प्रहरी नागरिकका सेवक : मुख्यमन्त्री पौडेल

■ मकवानपुर समाचारदाता

हेटौँडा, असोज २४ गते। प्रदेश ३ का मुख्यमन्त्री डोरमणि पौडेलले प्रहरी नागरिकको सेवक भएको बताउँदै कानुनी राज्यको प्रत्याभूति प्रदान गर्न सुरक्षा निकायको महत्त्वपूर्ण भूमिका रहने बताउनुभएको छ।

नागरिकले प्रहरीप्रति राख्ने सोचाइ, बुझाइ र प्रहरीको नागरिकप्रतिको सेवामैत्री व्यवहार समायानुकूल सुधार एवं आपसी विश्वासमा आधारित हुनुपर्ने बताउनुभयो। उहाँले प्रहरीले सरकारप्रति प्रतिबद्ध रही नागरिकमैत्री छवि विस्तार गर्नु प्रहरी सङ्गठनको अहिलेको महत्त्वपूर्ण कार्यभार भएको बताउनुभयो। ३ नम्बर प्रदेश प्रहरी कार्यालय, हेटौँडाले ६४औँ प्रहरी दिवसको अवसरमा हेटौँडामा शुक्रबार आयोजना

समाजमा हुने अपराध नियन्त्रण र अपराध अनुसन्धानको माध्यमबाट नागरिकमैत्री वातावरण निर्माण गरी शान्तिसुरक्षा कायम गर्नु नेपाल प्रहरीको प्रमुख दायित्व

गरेको कार्यक्रममा बोल्दै उहाँले समाजमा हुने अपराध नियन्त्रण र अपराध अनुसन्धानको माध्यमबाट नागरिकमैत्री वातावरण निर्माण गरी शान्तिसुरक्षा कायम गर्नु नेपाल प्रहरीको प्रमुख दायित्व भएको बताउनुभयो।

प्रदेश सरकारले प्रदेश प्रहरीअन्तर्गतका ४८ प्रहरी एकाइहरूको कार्यालय भवन निर्माण गर्न बजेट विनियोजन गरी नयाँ भवन निर्माण कार्य भइरहेको बताउँदै उहाँले प्रदेश सरकारले प्रदेश प्रहरीसम्बन्धी कानुन निर्माण र प्रदेश प्रहरी गठन गरी सुरक्षालाई जनस्तरसम्म मजबुद र सुदृढ बनाउन स्थानीय तहसँग सहकार्य गर्ने नीति लिइएको छ भन्नुभयो। राज्यविरुद्ध हुने गतिविधि, अपराधलगायतको सूचना सङ्कलन, अध्ययन, अनुसन्धानका लागि प्रदेश अनुसन्धान ब्युरो गठन गरिने जानकारी दिँदै मुख्यमन्त्री पौडेलले भन्नुभयो, सुरक्षार्कमीका लागि भौतिक

३ नम्बर प्रदेश प्रहरी कार्यालय हेटौँडाले ६४औँ प्रहरी दिवसको अवसरमा शुक्रबार आयोजना गरेको कार्यक्रममा वीर अमर प्रहरीका परिवारलाई सम्मान गर्दै प्रदेश ३ का मुख्यमन्त्री डोरमणि पौडेल।

संरचना बनाउन तीनवटै तहका सरकारको समन्वयमा खात साधनको व्यवस्था गर्न र सुरक्षार्कमीहरूको क्षमता विकासमा प्रदेश सरकारको छ। प्रहरीले नागरिकमैत्री सेवाप्रवाह गरी सुरक्षाको भरपर्दो वातावरण बनाउनुपर्ने भन्दै उहाँले प्रहरीको व्यावसायिक क्षमता वृद्धि आवश्यक भएको बताउनुभयो।

३ नम्बर प्रदेश प्रहरी कार्यालयका प्रहरी नायब महानिरीक्षक शेरबहादुर बस्नेतले नेपाल प्रहरीले

अपराध अनुसन्धान, रोकथाम, दोषीको पहिचान र शान्तिसुरक्षामा प्राथमिकता दिएको बताउँदै अपराध अनुसन्धानमा नयाँ प्रविधिको प्रयोग गर्दै आएको बताउनुभयो।

कार्यक्रममा वरिष्ठ प्रहरी उपरीक्षक राजेन्द्रप्रसाद चौधरी र नेपाल पूर्वप्रहरी सङ्गठन ३ नम्बर प्रदेशका संयोजक प्यारिसिंह योञ्जनले प्रहरी दिवसका बारेमा चर्चा गर्नुभएको थियो।

कार्यक्रममा ६४औँ प्रहरी दिवसको अवसरमा

आयोजित खेलकुद प्रतियोगिताका विजयी उपविजयी खेलाडी, उत्कृष्ट प्रहरी कर्मचारी पुरस्कृत, जग्गादाता, वीर अमर प्रहरीका परिवार र समाजसेवीलाई सम्मान गरिएको थियो।

प्रहरी ऐन २०१२ लाई लालमोहर लगाइएको दिको स्मरणमा यो दिवस अमर प्रहरी सम्मान, प्रहरी अधिकारीबीच पुनर्मिलन र नागरिक सेवाभावप्रति प्रतिबद्धतासहित विभिन्न कार्यक्रम आयोजना गरी मनाइँदै आएको छ।

आँखा उपचार सेवा सहरी क्षेत्रमा केन्द्रित

■ राष्ट्रिय समाचार समिति

काठमाडौँ, असोज २४ गते। नेपालको आँखा उपचार सेवा, जनशक्ति तथा आवश्यक पूर्वाधार सबै नै सहर केन्द्रित रहेका छन्। अहिले पनि दुर्गम क्षेत्रमा आँखा उपचारको सेवाको सहज पहुँच पुग्न सकेको छैन।

कहिले आँखा शिविर आउँछ अलि उपचार गरौँला, भन्ने समुदाय धेरै रहेका छन्। स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या मन्त्रालयका अनुसार नेपालमा ३०० नेत्र विशेषज्ञ, ८०० दृष्टि विशेषज्ञ र दुई हजार ४०० जना नेत्र सहायक दर्ता भई सेवा प्रदान गरिरहेका छन्। अधिकांश जनशक्ति सहर केन्द्रित रहेका छन्। एक लाख २० हजार मानिस दृष्टिविहीन, दस लाख २५ हजारमा उच्च तथा मध्यम प्रकारको दृष्टि समस्या र ११ लाख ५० हजार अन्धोपनबाट प्रभावित रहेका छन्। ती प्रभावितमध्ये ६६ प्रतिशतको उपचार गर्न सकिने मन्त्रालयद्वारा आज यहाँ आयोजित कार्यक्रममा जानकारी दिइयो। विश्वदृष्टि दिवसका अवसरमा आयोजित कार्यक्रममा स्वास्थ्य सेवा विभाग उपचारात्मक महाशाखाका प्रमुख डा. प्रकाश बुढाथोकीले आँखा उपचार गुणस्तरीय सेवाको पहुँच सहरी क्षेत्रमा केन्द्रित रहेकाले आँखा उपचारमा समन्वयात्मक खाँचो औँल्याउनुभयो।

उहाँका अनुसार नेपालमा न्यून दृष्टिको मुख्य कारण दृष्टिदोष, मोतीबिन्दु र जलबिन्दु रहेका छन्। हरेक वर्ष ३० प्रतिशत मानिसलाई आँखाको जाँच गराउनुपर्ने आवश्यकता रहेको हुन्छ। नेपालमा टुक्रोमाको कारणले हुने न्यून दृष्टि आउने समस्या उन्मूलन भएको छ।

मन्त्रालयले आगामी दिनमा विद्यालय आँखा कार्यक्रमलाई उच्च प्राथमिकता दिने जनाएको छ। कार्यक्रममा मन्त्रालयका सचिव खगराज बराल र

सहसचिव महेन्द्र श्रेष्ठले विद्यालयमा आँखा जाँच कार्यक्रमलाई आगामी दिनमा विस्तार गर्ने नीति रहेको जानकारी दिनुभयो। विश्व स्वास्थ्य सङ्गठनले सन् २०२० सम्ममा उपचार र रोकथाम गर्न सकिने अन्धोपनलाई २५ प्रतिशतमा घटाउने विश्वव्यापी लक्ष्य लिएको छ। यो लक्ष्यलाई हासिल गर्न नेपालले धेरै काम गर्नुपर्ने कार्यक्रममा नेत्रविशेषज्ञ एवं तिलगङ्गा आँखा प्रतिष्ठानका कार्यकारी निर्देशक सन्तुक् रुइतले बताउनुभयो।

उहाँले भन्नुभयो, आँखा उपचार सेवामा सबैको पहुँच पुर्‍याउन सरकारी लगानी वढाउन जरुरी रहेको छ। मधुमेह, रक्तचापका कारणले हुने आँखाको समस्या पछिल्लो समय वृद्धि भइरहेको छ। तल्लो तहसम्म आँखा उपचार सेवा विस्तार गर्न राजनीतिक प्रतिबद्धताको खाँचो रहेको छ। सन् १९८१ मा नेपालमा पहिलो पटक अन्धोपनको सर्वेक्षण सम्पन्न भएको थियो। कुल जनसङ्ख्यामा ०.८४ प्रतिशतमा दृष्टिविहीन रहेको सर्वेक्षणले जनाएको थियो। अन्धोपनका प्रमुख कारकहरूमा क्रमशः मोतीबिन्दु, टुक्रोमा, भिटामिन 'ए' को कमी, जलबिन्दु, दृष्टिपदका रोगहरू रहेको पाइएको थियो।

आँखा विशेषज्ञ प्रा.डा. आनन्द शर्मा, प्रा.डा. बदी पौडेल र दृष्टि विशेषज्ञ सङ्घका अध्यक्ष दीपककुमार साहले सरकारी सेवाका नेत्र विशेषज्ञ, नेत्र सहायक पद सङ्ख्या वढाउनुपर्ने माग गर्नुभयो। अर्कोतर्फ तिलगङ्गा आँखा प्रतिष्ठानद्वारा उत्पादित आँखाको लेन्स विश्वका ५० भन्दा बढी देशका बिक्री-वितरण भइसकेको छ। विगत एक वर्षको अवधिका उत्पादित पाँच लाख लेन्समध्ये ती देशमा तीन लाख २५ हजारभन्दा बढी लेन्स बिक्री भएको प्रतिष्ठानले जनाएको छ। प्रतिष्ठानले उत्पादन गर्ने लेन्स विश्वको उत्कृष्ट लेन्सभित्र पर्दछ।

गुम्बा पुनर्निर्माण भएन

■ धादिङ समाचारदाता

धादिङ, असोज २४ गते। भूकम्प गएको पाँच वर्ष बितिसक्दा पनि भूकम्पले ध्वस्त बनाएको गुम्बा पुनर्निर्माणमा कसैको चासो जान सकेको छैन। विनाशकारी भूकम्पले खनियावास गाउँपालिका-३ मा रहेको छङ्गम गुम्बा पूर्ण क्षति बनायो। भूकम्पले जति क्षति बनायो हालसम्म पनि उक्त गुम्बाको अवस्था जस्ताको तस्तै छ। गुम्बा पुनर्निर्माणका लागि नाप जाँच भए तर काम हुन नसकेको स्थानीय गोपाल फ्युवा बताउनुहुन्छ।

साबिकको दाखाँमा पर्ने छङ्गम गुम्बा भूकम्पले पूर्ण रूपमा ध्वस्त बनाएपछि त्यस गुम्बाको भग्नावशेष हटाउनेसम्म पनि काम भएको छैन। नजिकै रहेका केही गुम्बा प्रार्थनाका लागि मात्र योग्य बनाइएको छ। इतिहासकारसमेत रहेका गोपाल फ्युवाको भनाइमा क्रिस्चियन बाहुल्य रहेको स्थानमा रहेको उक्त गुम्बा निर्माणमा स्थानीय चासो कम हुँदा पुनर्निर्माण हुन नसकेको हो। गुम्बामा वरपर फोहोर छ। कुनै ध्वजापताका देखिन्न। थोरै सङ्ख्यामा रहेको बुद्ध धर्मावलम्बीहरूले जेनतेन श्रमदान गरेर निर्माण गरेको गुम्बाको निर्माणमा चासो कसले लिइदिने स्थानीय बुद्धिमान वाइवा बताउनुहुन्छ।

विद्यालयमा करेसाबारी बनाइँदै

■ हेटौँडा समाचारदाता

हेटौँडा, असोज २४ गते। मकवानपुरको मनहरी गाउँपालिकाले सामुदायिक विद्यालयहरूमा करेसाबारी निर्माण गर्ने तयारी गरेको छ। गाउँपालिकाले हरेक विद्यालयमा करेसाबारी निर्माण गरी कृषि उत्पादनसम्बन्धी जानकारी विद्यार्थीहरूलाई गराउने उद्देश्य राखेको गाउँपालिका अध्यक्ष एकराज उप्रेतीले जानकारी दिनुभयो।

चालू आर्थिक वर्षमा बजेट विनियोजन गरी सकेसम्म ३२ वटै सामुदायिक विद्यालयमा करेसाबारी निर्माण गर्ने लक्ष्य राखिएको उहाँले जानकारी दिनुभयो। विद्यालयमा अध्ययनरतका लागि करेसाबारीको महत्त्व दर्शाउने र विद्यालय क्षेत्रलाई हरियाली बनाउने उद्देश्यले करेसाबारी निर्माण कार्यक्रमलाई प्राथमिकता दिइएको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत देवराज चौलागाईंले बताउनुभयो। करेसाबारी निर्माणका लागि सम्वन्धित विद्यालयहरूसँग गाउँपालिकाले निवेदन माग गरिसकेको जनाइएको छ।

■ वसन्त पराजुली

भरतपुर, असोज २४ गते। नारायणगढ-मुग्लिन सडकमा निर्माण भइरहेका चारमध्ये तीनवटा पुलको निर्माण कार्य सम्पन्न भएको छ।

देशकै मेरुदण्ड मानिने नारायणगढ- मुग्लिन सडकमा दासढुङ्गा, खानी र मौरी पुलको निर्माणको काम सकिएको छ भने जलवीरेको पुलको निर्माण कार्य आधा मात्रै सकिएको हो।

नारायणगढ-मुग्लिन सडक आयोजनाका ईन्जिनियर शिवप्रसाद खनालले निर्माण पूरा भएका पुल

नारायणगढ-मुग्लिन सडक

सञ्चालनमा ल्याई सकिएको जानकारी दिनुभयो।

हामीले निर्माण सकिएका पुलहरू दर्शेबाटै सञ्चालनमा ल्याएका छौँ, इन्जिनियर खनालले भन्नु भयो, तीनमध्ये एक जलवीरे पुलको पनि निर्माण कार्य आधा सकिएको छ। यी पुल २०७४ मङ्सिरबाट निर्माण कार्य सुरु भएको थियो।

१५-१५ मिटर लम्बाइका दासढुङ्गा, मौरी र २५ मिटर लम्बाइको खानी पुलको निर्माण कार्य सम्पन्न भएको हो। यी सबै सडक ११ मिटर चौडाइका छन्। ८० मिटर लम्बाइ र ११ मिटर चौडाइ भएको जलवीरे पुलको निर्माण कार्य जारी छ। पुल निर्माणका लागि २८ करोड

नारायणगढ-मुग्लिन सडकमा निर्माण पूरा भएको खानी खोला पुल। यो पुल भर्खरै सम्पन्न भई सञ्चालनमा आएको हो।

बढी भाडा असुल्ने सवारीचालक कारबाहीमा

■ हेटौँडा समाचारदाता

हेटौँडा, असोज २४ गते। दर्शेका बेला यात्रूसँग बढी भाडा असुल्ने सातवटा टाटासुमोलाई प्रहरीले नियन्त्रणमा लिई कारबाही गरेको छ। जिल्ला प्रहरी कार्यालय मकवानपुरका अनुसार सातवटा टाटासुमोलाई कारबाहीको दायरामा ल्याइएको हो। हेटौँडाबाट काठमाडौँ पुग्नका लागि लागि ४५० रुपियाँ भाडा लाग्ने भए पनि प्रतियव्यक्ति एक हजार रुपियाँसम्म भाडा लिएको पाइएको प्रहरीले जानकारी दिएको छ। प्रहरीले त्यस्ता टाटासुमोको सञ्चालकलाई नियन्त्रणमा लिई बढी असुल भएको भाडा सम्वन्धित यात्रुलाई नै फिर्ता गरेको प्रहरी निरीक्षक ललनकुमार कुर्माले जानकारी दिनुभयो।

सातवटा टाटासुमोलाई नियन्त्रणमा लिई ५७ जना यात्रूसँग निर्धारित भाडादरभन्दा बढी असुल गरिएको रकम फिर्ता गरिएको कुर्माले बताउनुभयो। सर्लाहीबाट काठमाडौँ, वीरगञ्जबाट काठमाडौँ, हेटौँडाबाट काठमाडौँ जाँदै गरेका टाटासुमोबाट १३ हजार पाँच सय रुपियाँ भाडा रकम फिर्ता गरिएको हो। बढी भाडा लिने टाटासुमोहरूलाई पाँच सय रुपियाँ जरिवना लिई कागजपत्र नियन्त्रणमा लिइएको जिल्ला प्रहरी कार्यालय मकवानपुरले जनाएको छ। चाडवाडका बेला हेटौँडाबाट काठमाडौँ चल्ने छोटो दूरीमा सयौँ टाटासुमोहरूले बढी भाडा असुल्ने गरेको गुनासो आउने गरेको छ।

गोली हानी श्रीमती र छोरीको हत्या

■ सिन्धुली समाचारदाता

सिन्धुलीमाढी, असोज २४ गते। सिन्धुली जिल्लाको गोलागन्जोर गाउँपालिका-६, नाकाभोलीमा एक पुरुषले बिहीबार राति मादक पदार्थ सेवन गरी गोली हानेर श्रीमती र छोरीको हत्या गरेका छन्। जिल्ला प्रहरी कार्यालयका अनुसार, घरायसी विषयमा सामान्य विवाद हुँदा राति ११ बजेतिर नाकाभोली निवासी टेकबहादुर मश्राङ्गीले सुतिरहेकी ४५ वर्षीया श्रीमती किरण र १७ वर्षीया छोरी प्रेमसुको हत्या गरेका हुन्।

राति १० बजेतिर घरायसी विषयमा सामान्य विवाद भई उनीहरू सबै सुतेका र पुनः

टेकबहादुर रिसको आवेगमा आई आफूसँग भएको भरुवा बन्दुक पङ्काउँदा छर्छा लागेर श्रीमती किरण र छोरी प्रेमसुको घटनास्थलमा नै मृत्यु भएको डिएस्पी लोकदर्शन थापाले जानकारी दिनुभयो। उहाँका अनुसार टेकबहादुरले १९ वर्षीय छोरा कृष्णलाई गर्दनामा खुकुरी हान्दा निजको दायाँ हातमा चोट लागेको छ। कृष्णलाई उपचारका लागि सदरमुकाम सिन्धुलीमादीस्थित जिल्ला अस्पतालमा ल्याइएको छ। अभियुक्त टेकबहादुरलाई प्रहरीले नियन्त्रणमा लिएको प्रहरीले जनाएको छ।

मोटरसाइकल दुर्घटनामा मृत्यु

■ धादिङ समाचारदाता

धादिङ, असोज २४ गते। धादिङको गल्छी गाउँपालिका-७ फिस्टेखोला माइक्रोले मोटरसाइकललाई ठक्कर दिँदा एक जनाको मृत्युभएको छ। लमजुङको बेंसीसहरबाट काठमाडौँतर्फ जाँदै गरेको बा. २ ख ७४८३ नम्बरको माइक्रोले शुक्रबार बिहान सोही दिशातर्फ जाँदै गरेको बा. ४९ प ३०१५ नम्बरको मोटरसाइकललाई ठक्कर दिएको थियो।

दुर्घटनामा मोटरसाइकलमा सवार नुवाकोट जिल्ला विदुर नगरपालिका-१२ भट्टगाउँका २० वर्षीय रामकुण्ड भट्टको मृत्युभएको छ। माइक्रोको ठक्करबाट गम्भीर घाइते भएका उहाँको उपचारका लागि काठमाडौँ लैजाँदै गर्दा बाटोमा नै मृत्यु भएको प्रहरीले जानकारी दिएको छ।

दुर्घटनामा सोही गाउँका २३ वर्षीय हरिप्रसाद भट्ट घाइते भएका छन्। घाइतेको काठमाडौँस्थित ग्रान्डी अस्पतालमा उपचार भइरहेको छ। ओभरटेक गर्ने क्रममा माइक्रोले मोटरसाइकललाई ठक्कर दिँदा दुर्घटना भएको इलाका प्रहरी कार्यालय गजुरीका प्रहरी नायब उपरीक्षक खगेन्द्र खड्काले जानकारी दिनुभएको छ। दुर्घटनापछि माइक्रो चालकलाई प्रहरीले नियन्त्रणमा लिई आवश्यक अनुसन्धान गरिरहेको प्रहरीले जानकारी दिएको छ।

तीन पुल बने १५ बन्न बाँकी

उपनिर्वाचनमा २४७ स्थलमा ५३७ मतदान केन्द्र निर्धारण

■ राष्ट्रिय समाचार समिति

काठमाडौँ, असोज २४ गते। आगामी उपनिर्वाचनमा २४७ स्थलमा ५३७ मतदान केन्द्र निर्धारण गरिएको छ। निर्वाचन आयोगले आगामी मङ्सिर १४ गते शनिवार सम्पन्न हुने उपनिर्वाचनका लागि ती मतदान केन्द्र तोकेको हो। बढीमा एक हजार एक सय मतदानका लागि एक मतदान केन्द्र रहने गरी आयोगले मतदान केन्द्र निर्धारण गरेको हो।

आयोगका प्रवक्ता एवं सहसचिव गिरिजा शर्माद्वारा यहाँ जारी विज्ञप्तिमा उपनिर्वाचन हुने ३७ जिल्लाका सम्बन्धित निर्वाचन क्षेत्रमा कुल २४७ स्थलमा ५३७ मतदान केन्द्र रहने जनाइएको छ। आठ सय वा सोभन्दा बढी मतदाता रहेका मतदान

केन्द्र ३३७ रहेका र आठ सयभन्दा कम मतदाता रहेका केन्द्र २०० रहेका पनि विज्ञप्तिमा उल्लेख गरिएको छ। सो दिन प्रतिनिधिसभा सदस्य एक, प्रदेशसभा सदस्य तीन, नगरपालिका प्रमुख एक, गाउँपालिका अध्यक्ष तीन, गाउँपालिका उपाध्यक्ष एक र गाउँपालिका तथा नगरपालिका वडाध्यक्ष ४३ गरी कुल ५२ पदका लागि निर्वाचन हुँदैछ। निर्वाचन व्यवस्थापनको तयारी अगाडि बढिरहेको पनि आयोगले सोही विज्ञप्तिमा जनाएको छ।

आयोगले असोज २३ गते उपनिर्वाचनका लागि अन्तिम मतदाता नामावलीसमेत स्वीकृत गरेको थियो। विज्ञप्तिमा अन्तिम मतदाता नामावली तयार गर्ने सिलसिलामा उपनिर्वाचन हुने ३७ जिल्लाका स्थानीय तहका १५५ वडामा मतदाता नामावली ऐन, २०७३ बमोजिम मतदाता नामावली

अध्यावधिक (दावी विरोध) कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको उल्लेख गरिएको छ।

उपनिर्वाचन हुने निर्वाचन क्षेत्रमा कुल मतदाता चार लाख ४४ हजार ११४ रहेको छन्। तीमध्ये महिला मतदाता दुई लाख ३३ हजार ४०२, पुरुष मतदाता दुई लाख २० हजार ७१० र अन्य लिङ्गी मतदाता दुई जना रहेका छन्।

प्रतिनिधिसभा सदस्यको निर्वाचन हुने कास्की जिल्ला निर्वाचन क्षेत्र नं. २ मा ७१ हजार ८७१, प्रदेशसभा सदस्यको निर्वाचन हुने भक्तपुर, बागलुङ र दाङका सम्बन्धित निर्वाचन क्षेत्रमा क्रमशः ४५ हजार १५, छत्तीस हजार ९२६ र त्रिहतर हजार १७२ जना मतदाता रहेका छन्। मतदाता नामावलीसम्बन्धी विवरण निर्वाचन आयोगको वेबसाइटमा हेर्न सकिने आयोगले जनाएको छ।

नारायणगढदेखि मुग्लिनसम्मको भण्डे ३६ किलोमिटर सडकमा रहेको १९ वटा पुलमध्ये चारवटाको पुनः निर्माणको काम भए पनि थप १५ वटाको अहिलेसम्म डिजाइनसमेत बन्न सकेको छैन। सडक विभागले थप पुल निर्माणका लागि 'डिजाइन एन्ड बिल्ड' को अवधारणामा निर्माण गर्ने योजना अघि सारेको छ। अहिले त्यसको प्रक्रियासमेत अघि बढिसकेको बताइन्छ। निर्माण व्यवसायीहरूसँगै पुलको डिजाइनसहितको टेन्डर अहवान गर्दै पुल निर्माण गर्ने विधि 'डिजाइन एन्ड बिल्ड' हो। यो विधिबाट ने पालमा धेरै पुल बनिसकेका छन्।

सडक विभाग पुल महाशाखाका निर्देशक दीपक भट्टराईले सडकको बढ्दो ट्राफिक चापलाई ध्यानमा राखेर 'डिजाइन एन्ड बिल्ड'का आधारमा पुल बनाउन लागिएको जानकारी दिनुभयो।

सन् २०१५ को अघिल्लो सम्झौता भई पुनः निर्माणको काम थालनी भएको नारायणगढ-मुग्लिन सडकको गत वर्ष मात्रै दुई लेनको सडक निर्माण भएको हो। निर्माणको कार्य सकिएसँगै यहाँ रहेका जीर्ण पुलहरू जस्ताको त्यस्तै भएका अवस्थामा तीनवटा पुल भने पनि निर्माण पूरा भएवाट यो सडकको यात्रा थप सहज भएको छ। सरकारले थप निर्माण गर्न लागिने १५ वटा पुलका लागि दुई अर्ब २० करोड रुपियाँ बजेटसमेत व्यवस्था गरिसकेको छ।

प्रहरी सङ्गठनको विकासमा

लागेको छु : मुख्यमन्त्री गुरुङ

■ तारा चापागाईं दुवे

कास्की, असोज २४ गते । गण्डकी प्रदेशका मुख्यमन्त्री पृथ्वीसुब्बा गुरुङले दक्ष जनशक्ति उत्पादन गरी प्रहरी सङ्गठनलाई अनुसन्धान मैत्री बनाउनुपर्नेमा जोड दिनुभएको छ ।

६४ औँ प्रहरी दिवसको अवसरमा गण्डकी प्रदेश प्रहरी कार्यालयको आयोजनामा सम्पन्न प्रहरी दिवस मूल समारोहलाई सम्बोधन गर्दै मुख्यमन्त्री गुरुङले सो क्रममा जोड दिनुभएको हो । दिन प्रतिदिन परिवर्तन हुँदै गएको समय र प्रविधिको विकास क्रमसँगै समाजमा हुने अपराध र आपराधिक क्रियाकलापमा समेत परिवर्तन आएको भन्दै उहाँले प्रहरी सङ्गठनमा दक्ष जनशक्ति उत्पादन गरी अनुसन्धानमैत्री वातावरण बनाउनुभैमा मुख्यमन्त्रीको जोड थियो ।

अमर प्रहरी स्मारकमा पुष्पहार अर्पण गरी प्रहरीप्रति श्रद्धासुमन गर्दै मुख्यमन्त्री पृथ्वीसुब्बा गुरुङ

समाजमा घट्टने अपराध रोकथाम गरी शान्ति सुव्यवस्था कायम गर्न नेपाल प्रहरीलाई आधुनिक प्रविधिमैत्री, क्षमतायुक्त र दक्ष जनशक्ति उत्पादन गरी अनुसन्धानमैत्री वातावरण निर्माणमा जोड दिनुपर्ने उहाँको भनाइ थियो ।

प्रहरी सङ्गठनको सम्पन्न विकासका लागि प्रदेश सरकारले सङ्घीय सरकारसमक्ष विशेष पहल गरिरहेको उहाँले जानकारी

दिनुभएको थियो ।

प्रहरीका लागि अति आवश्यक विभिन्न भौतिक स्रोत साधन तथा जनशक्तिको अभाव रहँदा रहुँदै पनि देश र जनताको सेवामा अनवरत रूपमा तल्लीन रही कार्यसम्पादन गर्दै आएको भन्दै प्रहरीको कामको प्रशंसा गर्दै गण्डकी प्रदेश प्रहरी दशकै नमुना प्रहरीको रूपमा

विकास भइरहेको दाबीसमेत गर्नुभयो ।

देश र जनताका लागि प्राण आहुती गर्ने प्रहरीको सम्झना गर्दै उहाँहरूको सपना पूरा गर्ने गरी सरकार अघि बढ्नेसमेत मुख्यमन्त्रीको भनाइ थियो ।

प्रहरीको एकल प्रयासले मात्र समाजमा शान्ति सुरक्षा र अमनचयन कायम हुन नसक्ने

भएकाले सबैको साथ र सहयोगको खाँचो रहेको मुख्यमन्त्रीको भनाइ थियो ।

गण्डकी प्रदेशका आन्तरिक मामिला तथा कानूनमन्त्री हरिवहादुर चुमानले शहीदहरूले देखाएका सपनालाई साकार पार्न सबै जना मिली हातेमालो गर्दै दण्डहीनता अन्त्यका लागि अथक प्रयास गर्नुपर्ने जोड दिनुभयो ।

प्रहरीमाथि दुर्व्यवहार

■ स्याङ्जा समाचारदाता

स्याङ्जा, असोज २४ गते । भीरकोट नगरपालिकाका वडा सदस्यले ड्युटीमा रहेका प्रहरीमाथि दुर्व्यवहार गरेका छन् । भीरकोट नगरपालिका-१ का वडा सदस्य पूर्णबहादुर केसीसहितको तीन जनाको टोलीले ड्युटीमा रहेको प्रहरीमाथि हातपात गरेको प्रहरीले जनाएको छ ।

अत्यधिक मादक पदार्थ सेवन गरेका केसीले मोटर साइकलको हेलमेटले प्रहार गर्दा प्रहरीलाई चोट लाग्नुका साथै प्रहरीको रेडियो सेट फुटेको छ । प्रहरीमाथि हातपात गर्ने केसीसहित ईश्वर खड्कालाई प्रहरीले पक्राउ गरेको छ भने सुरेश खाँण फरार रहेका छन् ।

प्रहरीलाई हातपात गरेका केसीसहितलाई सार्वजनिक मुद्दामा म्याद थप गरिएको प्रहरी उपरीक्षक राजकुमार लम्सालले बताउनुभयो । मोटरसाइकल पार्किङ गर्दै गरेका एक मोटरसाइकल चालकलाई केसीसहितको टोलीले कुटपिट गरेपछि प्रहरीले छुट्टाउने क्रममा प्रहरीलाई समेत हातपात गरेको लम्सालले बताउनुभयो ।

■ लमजुङ समाचारदाता

लमजुङ, असोज २४ गते । वर्षमा एकपटक आउने नेपालीका महान् पर्व दशैं मनाउन गाउँगाउँ गएकाहरू सहर बजार फर्कन थालेका छन् । गाउँबाट बजार फर्कनेको लर्को देखिन थालेको छ ।

गाउँबाट दशैं मनाएर स्थानीय सहर बजार भरेपछि चहलपहल बढ्न थालेको छ । सहर बजारबाट फूलपाती तथा अष्टमीका दिन बढी मात्रामा स्थानीय दशैं मनाउन गाउँ गएका थिए । दशैं मनाएर फर्किएकाहरू आफ्नो पैसा तथा व्यवसायमा सलग्न भएका छन् ।

कोजाग्रत पूर्णिमासम्म दशैंको टीका थाप्न मिल्ने भएकाले बजारमा टीका र जमरा लानेहरू पनि हिँडेका छन् । महानवमी, विजयादशमी र एकादशीको दिन सुनसान बनेको सहर बजारमा मानिसको भीड लागेसँगै रौनक फेरिएको छ । बजारका अधिकांश पसलहरू खुलेका छन् ।

बैँसीसहर बजारमा फेन्सी पसल सञ्चालन गर्दै आउनुभएका बैँसीसहर नगरपालिका-११ चिती रामचोकबैँसीका वासुदेव सेढाईले गाउँमा दशैं मनाएर बैँसीसहर बजार भरेको बताउनुभयो ।

उहाँले भन्नुभयो, ‘गाउँ गएर दशैं मनाइयो । रमाइलो पनि भयो । आफ्नो व्यवसाय त सञ्चालन गर्ने पथ्यो । गाउँबाट फर्किएर पुनः व्यवसाय सञ्चालन गरेको छु ।’

दोर्दी गाउँपालिका-५ पाचोककी खुशीयामा गुरुङले गाउँमा टीका लगाएर बजार फर्किएको बताउनुभयो । ‘वर्षमा एक दिन

दशैं मनाउन गाउँठाउँ गएकाहरू सहर बजार फर्किएपछि गाउँ फेरि पहिलेको भैं सुनसान बन्न थालेको छ ।

आउँछ दशैं । दशैं भनेको गाउँमै मनाउँदा रमाइलो हुन्छ । आफ्नै भेटघाट हुन्छ । नाचगान हुन्छ’ उहाँले भन्नुभयो, ‘टीका लगाएर, आफन्तसँग भेटघाट गरेर बजार फर्किर ।’

जिल्लाका बैँसीसहर बजारसँगै भोटेओडार, सुन्दर बजार, भोर्लटार क्षेत्रका सडक प्रायः दशैंमा बन्द रहेको

थियो । जिल्लाका सरकारी तथा गैरसरकारी कार्यालय पनि खुलेका छन् । बैङ्क तथा वित्तीय संस्थाहरू समेत खुलेका छन् । कार्यालय, संस्था तथा बजार खुल्न थालेपछि मानिसको व्यस्त दैनिकी सुरु भएको छ । दशैंका बेला बन्द कार्यालयहरू खुल्न थालेको र सेवाग्राही आउन थालेको प्रमुख जिल्ला अधिकारी डा. डिजन भट्टराईले बताउनुभयो ।

उहाँले कार्यालय खुलेको पहिलो दिन कार्यालयमा सेवाग्राही कम आएको बताउनुभयो । अस्पताल तथा स्वास्थ्य संस्थामा पनि विरामीको चाप बढ्न थालेको छ ।

दशैंका लागि छोटो समय लिएर आएकाहरू फर्किन थालेका छन् । काठमाडौँ, पोखरा, चितवनलगायत ठाउँबाट दशैं मनाउन आएका गाउँ आएकाहरू फर्किन थालेका छन् । कर्मचारी, सेना, प्रहरी सेवामा कार्यरत स्थानीय पनि आफ्नो कार्यक्षेत्रमा फर्किन थालेका छन् । विदेशबाट गाउँ आएकाहरूले भने निहारसम्मको विदा लिएर आएका छन् ।

दशैं मनाउन गाउँठाउँ गएकाहरू सहर बजार फर्किएपछि गाउँ फेरि पहिलेको भैं सुनसान बन्न थालेको छ ।

■ नवलपरासी समाचारदाता

कावासोती, असोज २४ गते । देवचुली नगरपालिका-९ की सरिता रानालाई पहिले मनमा धेरै डर लाग्थ्यो । दिनहुँजसो ठाउँ-ठाउँमा भएका हिंसा र दुर्व्यवहारका घटना सुन्दै आएको उहाँलाई अहिले भने त्यस्तो घटना आफूलाई पर्यो भने कसरी समाधान गर्ने भन्नेमा आत्मबल बढेको छ ।

किशोरीमाथि हुने हिंसा, दुर्व्यवहार रोकथामका लागि किशोरीलाई आत्मरक्षा तालिम दिन ठाउँमा पनि त्यस्ता बेलामा अरू ब्यक्तिको सहायता लिने, आफूलाई परेको समस्या सहयोग पाउन

घटना हुने सम्भावना भए कं गर्ने भन्ने अन्याय थियो, अहिले आत्मरक्षासम्बन्धी तालिम लिएसँगै समाधानका लागि कं गर्ने भन्ने बारेमा जानकारी छु रानाले भन्नुभयो, अव हरेक चीजको सहजै सामना गर्न सक्छु भन्ने आत्मबल बढेको छ ।’

आफूमाथि हुने कुनै पनि दुर्व्यवहारको प्रतिकार तत्काल गर्नुपर्ने रानाले सिकेसँगै आफूले पनि धेरै कुरा गर्न सक्छु, समस्या पर्दा समाधान गर्न सक्नु भन्ने हिम्मत बढेको छ’ आचार्यले भन्नुभयो ।

पहिला सानो कुरा कसैलाई भन्न डर लाग्थ्यो, कुनै समस्या पर्दा मनमर्ने दबाएर राख्नुपर्ने

ठाउँमा अरूलाई भन्ने गर्दा पनि धेरै समस्याबाट छुटकारा पाउन सकिने रानाको भनाइ छ ।

वरचुली माध्यमिक विद्यालयमा अध्ययनरत प्रतिमा आचार्यलाई पनि आत्मरक्षा तालिम लिएपछि आत्मबल बढेको छ । ‘ तालिममा सुरक्षाका साथै नेतृत्व कसरी गर्ने, आफ्ना समस्याको समाधान कसरी गर्न सकिन्छ भन्ने सिकेसँगै आफूले पनि धेरै कुरा गर्न सक्छु, समस्या पर्दा समाधान गर्न सक्नु भन्ने हिम्मत बढेको छ’ आचार्यले भन्नुभयो ।

पहिला सानो कुरा कसैलाई भन्न डर लाग्थ्यो, कुनै समस्या पर्दा मनमर्ने दबाएर राख्नुपर्ने

हुन्थ्यो, अहिले भने समस्या पर्दा कं गर्ने भन्ने, कसलाई भन्ने, कसरी समाधान गर्ने भन्ने सबै थाहा भएको छु’ आचार्यले भन्नुभयो ‘साच्चै आत्मरक्षा तालिमले मलाई धेरै आत्मबल बढाएको छ ।’

देवचुली नगरपालिकाभित्रका दुई हजार किशोरीलाई आत्मरक्षा तालिम दिइएको जागृति वाल तथा युवा सरोकार नेपालका महासचिव दीपक शर्मांले बताउनुभयो । तालिम लिएका किशोरीहरूले आफ्नो टोल, समाज, विद्यालयका अरू किशोरीहरूलाई तालिम प्रदान गरिरहेको शर्माको भनाइ छ ।

आत्मरक्षा तालिममा शारीरिक रूपमा गर्न सकिने सुरक्षा, हिंसाबाट कसरी बच्ने, दुर्व्यवहारको सामना र प्रतिकार कसरी गर्ने, समस्याको समाधान कसरी गर्ने, समस्या पर्दा कसरी अरूलाई भन्ने, सहयोग गर्न सक्ने को को हुन्छन् भन्ने जानकारी दिने गरिन्छ ।

‘हाम्रो किशोरीहरूमा हुने विभिन्न समस्या समाधानका लागि, उनीहरूको आत्मबल बढाउने खालका आत्मरक्षा तथा नेतृत्वसम्बन्धी तालिम प्रदान गर्दै आएका छौं’ महासचिव शर्मांले भन्नुभयो, ‘यसबाट उनीहरूमा सकारात्मक प्रभाव परेको छ ।’

श्री एज्जल्सलाई एसियन लिडरसिप अवार्ड

■ लेखनाथ समाचारदाता

पोखरा, असोज २४ गते । उद्घार रोकथाम र पुनर्स्थापनाको माध्यमबाट मानव बेचबिखनविरुद्धमा क्रियाशील

संस्था श्री एन्जल्स नेपालले एसियन एनजीओ लिडरसिप अवार्ड हासिल गरेको छ । यूनाइटेड अरब इमिरेट्सको दुबइमा आयोजना गरिएको एसियाली

नेतृत्व सम्मेलनको अवसरमा संस्थाले उक्त अवार्ड प्राप्त गरेको हो ।

मानव बेचबिखनविरुद्ध काम गर्दै आएको संस्थाले उत्कृष्ट रोकथाम विधाअन्तर्गत अवार्ड हासिल गरेको संस्थाका कार्यक्रम तथा परियोजना निर्देशक डा. मदन थापाले जानकारी दिनुभयो ।

अवार्ड ग्रहणका लागि संस्थाका संस्थापक अध्यक्ष एवं प्रमुख कार्यकारी निर्देशक डा. राजेन्द्रकुमार गौतम र संस्थाका अध्यक्ष शारदा खत्री गौतम दुवै पुग्नुभएको थियो । कार्यक्रमका प्रमुख अतिथि एवं साउथ अफ्रिकाका मन्त्रीले उक्त अवार्ड प्रदान गर्नुभएको थियो । संस्थाले प्राप्त गरेको यो चौथो अन्तर्राष्ट्रिय अवार्ड हो ।

प्रमुख कार्यकारी निर्देशक डा. राजेन्द्र गौतमले मानव बेचबिखन रोकथाममा हाम्रो अभियान निकै प्रभावकारी माध्यम रहेको बताउनुभयो । उक्त अवार्डले आफूहरूमा थप ऊर्जा र मानव बेचबिखन रोकन जिम्मेवारीबोध महसुस भएको डा. गौतमले बताउनुभयो । संस्थाले ‘सँगै जाउँ सँगै सिकौं’ भन्ने मूल नाराका साथ गत वर्षदेखि संस्थाले सञ्चालन गर्दै आएको हाम्रो अभियान नामक कार्यक्रममार्फत मानव बेचबिखन रोकथामको पहल गर्दै आएको छ ।

कुमाल जातिको पेसा सङ्कटमा

■ स्याङ्जा समाचारदाता

स्याङ्जा, असोज २४ गते । परम्परागत रूपमा माटाका भाँडा बनाउने कुमाल जातिको पेसा सङ्कटमा परेको छ । साथै माटाका भाँडा बनाएर पहिचान बनाएको यो जातिको आफ्नो पहिचान पनि पछिल्लो समय सङ्कटमा पर्दै गएको छ । चिम्ताडलो माटोको अभाव, प्लास्टिकजन्य भाँडाकुँडाको प्रयोग, प्रविधिको विकास र युवा नयाँ पेसामा लागेपछि कुमालेको पेसा हराउने अवस्थामा पुगेको हो ।

स्याङ्जाको चापाकोट नगरपालिका-२ र ८ तथा पुतलीबजार नगरपालिका-३ मा कुमाल जातिको बस्ती रहेको छ । चापाकोट-८ मा एक सय तीन, वडा नं २ मा एक सय ६१ र पुतलीबजार-३ मा ९६ घरधुरी कुमाल जातिले बसोबास गर्ने गरेका छन् । विगतमा सबै घरधुरीले माटोको भाँडाहरू घँटो, होण्डा, हाँडी, खुत्रुकी, गमला, आरी, गलेसाजस्ता सामग्री बनाउने काम अहिले चार जनाले मात्र गर्ने गरेका छन् ।

उहाँले पछिल्लो समयमा सामग्री बनाउन नजान्दा र बिक्रीसमेत नहुदाँ आफ्नो जातिको पहिचान लोपोन्मुख अवस्थामा पुगेको बताउनुभयो ।

काम जानेकालाई वृद्धेसकाल लागेको बताउँदै ७० वर्षीय हर्षबहादुर नजानेका

विदेय, होटल, कृषि पेसामा लागेपछि पेसा लोप हुने पक्का जस्तै भएको गुनासो गर्नुभयो । एकादशी, सङ्क्रान्ति, शिवरात्रि, फागुपूर्णिमा मेलाका छाङ्छाङ्दी, दामाचौर, सेतीबनी, राप्तीका मेलामा घण्टी समय लगाएर पैदलले हिँडेर डेढ रुपैयाँमा माटाका सामग्री बेचेको बताउनुभयो ।

माटोको सामग्री बनाएर १८ जनाको परिवार पालेको बताउँदै हर्षले भन्नुभयो, “बृद्धेसकाल लाग्यो, म बनाउन नसक्ने भए, छोराहरू अन्य काममा व्यस्त छन् ।”

उहाँले माटोको भाँडा नबनाउने गर्दा आफू पनि माछा मार्ने र राँगा पालेर जीवन गुजार्न थालेको बताउनुभयो ।

पैसाको जगेर्ना गर्न तालिम दिन खोजे पैसाको खोजी गर्दछन् हर्षले तालिम निःशुल्क तालिम दिन्छु तर सहभागीलाई सरकारले भत्ताको व्यवस्था गर्नु आग्रह गर्नुभयो । चापाकोट-८ मा तिलबहादुर कुमाल, नन्दलाल कुमाल, भिलाल कुमालले मात्र माटाका सामग्री बनाउन जानेका छन् भने पुतली बजारमा

हुमबहादुर कुमालले मात्र माटाका भाँडा बनाउन जानेका छन् । माटोको भाँडा निर्माण गर्न प्रयोग गरिने चाख (चक्का) अहिले एक दुई घरमा मात्र रहेको चापाकोट-८ का ६८ वर्षीय तिलबहादुर कुमालको भनाइ थियो । माटो, बाखाको राँ, परालबाट निर्माण गरिने चाख बनाउन पेसा परिवर्तन गरेसँगै फेरि बनाउन कठिन रहेको कुमालले बताउनुभयो ।

कुमाल जातिको घरमा चाख नहुनु भनेको विद्यार्थीको भोलामा कापी, कलम नहुनुजस्तै भएको तिलबहादुरको भनाइ थियो । ५० वर्षबाट कुमाले पेसा थाल्नुभएका तिलबहादुरले विगतमा बाह्रमास माटोको सामग्री बनाएकोमा अहिले कात्तिक एकादशीदेखि फागुपूर्णिमासम्म चाडलाई हरेर बनाउने गरेको बताउनुभयो । २१ जना परिवार यही पेसाबाट पालेको बताउँदै तिलबहादुरले भन्नुभयो, “अहिले दुई जना पालिना धो धो छ ।”

प्लास्टिकको भाँडा पाउनु, वाक्लो बस्तीका कारण माटोको अभाव र पैसा छाडेर अन्य काम गर्न युवा लाग्दा कुमालको परम्परागत पेसा लागू हुने अवस्थामा पुगेको पुतली बजार-३ का हुमबहादुर कुमालले बताउनुभयो । युवालाई तालिम दिँदासमेत पैसा युवामा हस्तान्तरण हुने नसकेको बताउँदै कुमालले सबैको चासो जान नसकेमा अबको पुस्ताबाट यहाँ माटोको भाँडा बनाउने पेसा लोप हुने बताउनुभयो ।

नयाँ नेपाल

डसई सन्डरभ र मगरको

मगरकूड आदीकारी गूमस्टा नेपाल मगर संघए मगरकूड ढरम डेनीकीड वूडके बाङ्गा करङ्च गोरम घांसना जाटा। ओनुनाड नेपाल मगर संघओ मीचूट समीटीओ मुलीआड गोरबहादुर खापाङ्गी मगरको लेकाड। होसकूड राजनीटीक पीरसुठभूमी कम्यूनीसुट आलुढीड ड होटई वीङ्ग्रहो जाटनीकीड जाटीय मुकूटीओ नारा लाम मीनाम राजनीटीक डल खोलाम लेकाड। डसई सन्डरभ टाकमाटाक ३० लेस अघेराडो आलुके हेकुले।

होनुनाड होसकूड मीगरूाड डसई वहीस्कार अन्डोलन केसुम लेआ। आडीवासी जनजाटीकोके डसई वहीस्कार जाके परीसुले डेम आन्डोलन जाट्च आलुढीड आखीरीआड होस्कोए राजाओ हूटीड डसईओ टीका वूनीकीड मेकुड नीसुटाओ राजनीटीआड गम्भीर ढक्का लगडीसा। सायड गोरबहादुर खापाङ्गी मगरओ राजनीटीक जीवाकाआड ईस् डेनाड करङ्च सायड अरू मीऊले। होस् घटनाए जाट्नाड च होसकूड राजनीटीक जीवाक ढरापाड आनुके ठाला। ईस् घटनाए ज होसकूड आखीरी जीवाक ढरू राजनीटीक रूपाड असफल लख छाना। वरू होसकूड परटीपरढीओ रूपा डाङ्चीसुच एमएस ठापामगरकूड राजनीटीक करियर सेहेच छाना। ईस् नीसुओ खास जोडवलाड ज बाङ्गा करङ्च गोरमआड मगरकूड ढरम डेनीकीड वूडड डेम घांसना छान्म लेआ।

टर ईस् नीट्दथान वीवाड मुकुट ढीड माछाना। खास जाट्म दूट डाक्च मगरकोए हटई गनुडक दुवाड लेच मगरकोए आनुच लोट्च यामीड होडा डसईके मन्डीम राहाचई जाट्नाड र होस्कोए कानूड ढरम वूडड आले डेनीकीड डेके हेक्च माछाना। होस् घांसना खाली राजनीके बाग्गीनीओ वारी मटर्ई डाचीसुच आले डेम डेच अवसुठाको राहा। ईस् घांसनाए मगरकोके काजूट खासुके माहेका। वेवहारीक रूपाड आछा डेनाड ढलीङ मगरकोए डसई के मन्डीके, डसई मटर्ई मालेम हीनूडु डेचीसुचकूड मन्डीकोआड मेखुखोला ज पुजारी ढरू लेच मगरकोए कान्को हीनूडी आले डेम डेके हेक्च ठीटी र माछाना। डेढीड ईचे मीनाम वहस राका। मगरकूड मीनाम पुसुटाड डसई वहीस्कारओ काट खाल्पा लह ज राका टर होंचेउ वहसको जारी ज

ले। ईस् सन्डरभाड मगरको भाहाम ले। राजनीटीक रूप लानाड ईस् बसह खास बऊडीक छानुके माहेकुम ले। भरमीकोए मेकोए आसुठा डेच राजनीटीक डलओ र मेन जीवाच पेरीफेरोओ आढाराड मटर्ई मेकुड ढूक्को डानाड बऊडीक वहस छानुके माहेकुम ले। खास ईटीहासाड लेच अईटीहासीक टटुयकोके भरमीकोए खोज अनुसन्धान जाट्के माहेकुम ले। ईलाड अईटाहासीक टटुयाकोके डाके जुङ्कुट जाट्चीसुम ले डेढीड खास जाट्म गनुडकी पर्डेस पेरीफेरीआडओ मगरकूड जीवाको बारेआड रीक्के जुङ्कुट जाट्म लेचीसुम ले। गनुडकी

आऊले।

समाजसासुटीर्य मीकीड ओसुके आलुढीड ढरम, छुयाप डेच भरमीकूड मेकोए आसुठा पूरा जाट्च माध्यमको आले। ईस्कोए भरमीकूड भड्कोस र आवसुयकटाको पूरा जाट्के परीसुले। याम अनुसार भरमीकूड भड्कोस र आवसुयकटा पूरा जाट्के माहेकुम ढरम छुयापको भरमीकोए डासुम आनुले हटई होसकूड अनुकूल मीनाम छुयाप, ढरम मन्डीम राहाले। कानूड लीसओ सन्डरभाड र होस् डेनाड फरक ईसुटीटी मालेच आलुढीड ड ईटीहासाड लेच परमानकोए ढरम र छुयापकोके सासककोए

डेनाड फरक टरीकाए मगरकोए मन्डीचई जाट्नाड ईस्के वरू वहीरीड ऊङ्चकोए मेकुड अनुरूप रङ काच आले की डेच अनुमान र जाट्के हेक्चीसुले। आले लीसाड लेच एकाट्मक, नीरङ्कुस, केनुडरीकरीट राज्य सट्टाए काट ढरम हीनूडु, काट दूट खस, काट छुयाप हीनूडुके मटर्ई लगानी जाट्च सट्दय आले। टर ईस् मटर्ई र पट्ट सट्दय माले, मगरकोए होस् डेनाड अघेर र मेखुखुलुड टरीकाओ मऊलीक खाल्पा छुयापको लेआ, वरू होंचेउ अवसेसकोके कान्कोए अफई ड वीकास जाट्म कानुखूलुड मऊलीक छुयापको

रीक्चको आनुले। मगरकूड सन्डरभ होटन ले। मगरको आडीवासी जनजाटीको आले ढीड ड कानूड लीखीट ईटीहास होले माले। होट बाटी आबो ईनुनाड मगरकोए रीक्च ईटीहासन मगरकूड ईटीहास छानुके छानुनाड काने आलुच कुराके पाम पाम रीक्के परीसुले। डसइ मगरकूड मेखुखूलुड पुरखेऊली रोस ड रेवस मगरकूड माले। बरू एकाट्म राज्पा सट्टाए लाटुडीच काट रोस ड रेवसओ परभाव आले। ईसे मगरको मन्डीके ज परीसुले मालेढीड मगर माछानुचीसुले डेम वीरीके कुसई मगरको ड मापरीसुले। हीके डेनाड ईसे डसई मगरकूड पुरखेऊली रेवस माले। खायाकाड खस जाटीकोए मगरकूड राज्पा सट्ट खसुनाड मगरकोके साट्म खुसीयाली मन्डीच पर्वओ रुपाड ईटीहासाड ले। गोरखाओ नूनलाको मगर राजा मान सौह खड्का मगरके वी.स. १९१६ चट्टर १७ गट्दा नवमीओ याकनीड ढुङ्गाड डाव्पाए चेनीकीड मीही भाडीड ठांमो बाङ्गा अऊलाओ छाप पट्ट गोरखोओ मगर हटई अरू अमगरकूड ईम ईमाड लईडीम मगरकोके साट्च सेरुधुम खुसीयाली मन्डीम ड होस याक के होटज राहाच लेसकोआड ड मन्डीके डरव्पा साहाए ऊरुडी लइईडीआ होसे कामाड होस्के डूस्च नागयण अरुयाल हटई अरू मटीयारकोए दुसा। (शिवलाल थापा) ओफ्केलमा परेका मगरहरू- राजा मानांसि खड्का मगरको पडयन्त्रपूर्ण हत्या पू. २०)। टर मगरको बऊडीसुट डेम डसई मानुडीके डेच कुरा चेक टरक संगट माले। वरू मगरको हीनूडी ढरमालम्वीको मालेच हटई काट नीस रीक्चीसु ईटीहासआड मगरकोके साट्नीकीड खस वा हीनूडु ढरमालम्वीकोए खुसीयाली जाट्च याक डेम मगरकूड डसई माले।

आलुके च लीस आबो ढरम नीरपेकुछे छाना डेच भरमीकोए ढरम मन्डीच कूरा भरमीओ सोटन्टराओ दूक आले डेके हेकुले। टर ढरम नीरपेकुछेओ अरुठ ही आले दुयाड लीसो ढरम मालेल, खास गुईया ड जाटीगत समूहखटा मटर्ई ढरम लेले होट बाटी कान मगर आले डेम चीनूडीसुके ड कानूड खास ढरम, रेवस ड रोस ही आले डेम हवाके परीसुले। खीन ढरम डेच भरमी डेनाड नूनीड भरमीओ ज खासुच छानुनाड कानूड खास जाट डेनाड ढरम कराङ्च दूक माले। लहे जाक्च ढरम मन्डीके डीनुके कानूड लोयाट आले। ■

पेलीसुया मगर गोरम छान्म ज

काठमान्डू, असोज / भीन्टभरी पीड्म लेच मगरकोको काजूट जाट्चऊवारी पेलीसुया मगर गोरम ईसई असोज २६ र २७ गट्दा काठमान्डूआड जाट्चीसुम ज ले। काजूस, जागीर, पेसा वा वेवसायओ सीलसीलाड पेलीसाड आनुच, हटई अरू कारन पेलीसुया छानुच मगरकोके काजूट जाटाक्चओवारी गोरम छान्म ज लेच सेट्मीन ले। नेपाल मगर संघी मीचूट समीटीओ मीवू नवीन रोका मगर भीन्टभरी लेच मगरकोके मेकुड अईटीहासीक ठाक ठलो हटई ईटीहासओवारी वाराक्चऊवारी ड मगरकोके काठटाड भोगेर जाट्के परीसुच ढूक्के ओसुम पेलीसुया मगर गोरम जाट्के परीसुच दूक डाम लेकाड। होस्कोए लीसाड वीकसीट छानुच मीनाम परीसुटीटीओ बारेआड ड भीन्ट भरीओ मगरकोके आडीकारीक रूपाड सेटाक्चऊवारी ड गोरम जाट्चीसुम लेच दूक डाम लेकाड।

होस्कोए पेलीसाड मगरकोए जाट्च ऊपटी र वीकास लीसाड मगरकोए ड पाहाके परीसुले डेच ढूक्के र दथान डाम पेलीसुया मगर गोरम जाट्म ज लेचीसुच दूक डाम लेकाड। होस्कोए गोरमओ पट्ट टयारी पूरा जाट्च दूक डाचई भीन्ट भरीईड मगरको काठमान्डूआड भुरूमूम ज लेच सेटाक्काड। पेलीसुया मगरकोए ही जाट्म ले, लीसो ऊपटीआड ही दुस्के हेकुले, हटई पेलीसीड लीसाड कुट जाट्म लगानी भीटरडीके हेक्चीसुले डेच दूकाड ढरू छलफल छान्म ज लेच होसुम लेकाड। होस्कोए राजनीटीक रूपाड मगरकोए ढलीङ ऊपलवढीको दूप्च आलुढीड ड अफई ड होस् ऊपलवढीकोके वेवहारीक रूपाड कार्गनोयन जाट्चवारी, संसुठारगट जाट्ऊवारी काजुसुके परीसुच छानुचई जाट्नाड र पेलीसुया मगर गोरम जाट्के परीसुच दूक डाम लेकाड। ■

मगर लेखक गूमसुठाड सीङ्जाली मगर

काठमान्डू असोज / काठमान्डूआड छानुच नेपाल मगर लेखक गूमसुठऊ सोमरा गोरमे वीसुन् सीङ्जाली मगरे मीवू खासुम ड्मुम ले।

काठमान्डूआड कलंकीआड छानुच सोमरा गोरमओ फांच मास्वाराड डाक्चकोए मगर लेखकोकाए मगर दूटाड रीक्चकूड बहेट राक्के परीसुच दूक डाम लेकाड। होस्कोए मगर दूटाड रीक्च याम खास ढलीङ माछानुचई डेचई ढलीङ डेनाड ढलीङ दूटोरीको वीकास जाट्चऊवारी मगर लेखको फनूक्के परीसुच दूक डाम लेकाड।

मास्वाराड डाक्चई मगर लेखककोए मगरकूड दूकाड पाम होसकूड जनजीवाक, छुयाप, दूटकुड बारेआड आमभरमीकोके सेटाक्के परीसुच डाईट्टो हटई दूटो ऊपटी जाट्चऊवारी रीक्के परीसुच डाईट्टोके कचई पाली गराङ्के परीसुच मगर लेखकूड सारुपोटाड लेचई जाट्नाड मीनाम पुसुटाओ लेखको भन जुभारू छानुके परीसुच दूक डाम लेकाड।

गोरमे मारच मीवूआड जीवन रोकामगर, मारचमीवूआड पुरनवहादुर रानामगर, मासुटो मीवूआड छीमी पूनमगर, दूट मीवूको हेमा आलेमगर, मालवहादुर बूढामगर, जगवहादुर बूढामगर हटई महासचीव सुयामवहादुर रानामगरके खासुम ले। होटज सचीवकांड रूड्डर सन्डेस रूडर सीरीसमगर, हरीटा मगरको लेको। ■

■ ऊमा रानामगर

“सूँकक.....सूँकक.....” काट ईम भीटरी राप्च सववट, सडक लामटाक सेमो ले।

ईम अघेरओ सडक ईनुनाड काटछीन सुनसान छान्मा आनुम ले। ईसे सहराड करफुयु ले। भरमीको ईलाक आलाक हवाके माडीनुम ले। केसुके माहेकुमले भरमीको। पेरस, एमबूलेनुस, रेडकरस, मानव अटीकारलामी कूस के ड करफुयु पास माले छीनीड।

महेनाड चमचम छानुच घटना ए जूलूस लाखा पाखा छाना। खीन गीहीन चक्र पठाड जूलूस जाट्म सहर घेराड जाट्च मास्वार डाम ले। आम हडटाल केम्प ज ले। सहरओ हो ईमाड राप्च सववट भन कराङ्के ठाला। होम्च भरमीकूड सवुड ड वाक्याको लोस लामाड ड सेके ठाला। सकेर खाली छान्म आनुनाड लामाड यासुच मीही आ खाटाको परसुट डाङ्के ठाला।

“नारापन सरीटा ! नौ परलहाड कराङ्च भरमी आले, वीर सहीड आले ...।” बासुटवीकाट आरमीटाकुम होम्चइए डेआ ठगबौर – “मीही ड मीकी डी के सकुटीआड बडलुडीके ले।” “लोकतन्त्र राहाले अवसुय। नाकाई पीर जाट्के मापरीसुले। कानुको परलाहाडओ माडानम ओलोक्के ले।” – सूरज डाका।

“मीक डी भालाक्के मटर्ई माले कानकाई, ईसे सोकके सकुटीआड परीवरटन जाट्के परीसुले। कानुको जीवाके ईलाड सोटन्टर चहीसुले, कानुनी लीस, हटई पूर,न लोकटन्टर चहीसुले.....” – खीम वहादुर डेमलेआ।

सरीटाके आरमीटाकेच ड होम्च सोरको ढलीङ राहाम ज लेआ। ढलीङ राप्चई राप्म जाट्नाड सरीटा बेहास छाना।

लोकटन्टर – जीनुडाबाड नीरङ्कुटन्टर – मूरुडाबाड लेच पट्ट जनटा सहभागी छानुच ढलीङ कराङ्च जूलूस राहा नारा लईडचई जाट्म। छीनीड रीडरोडाङ राजडानी घेरडीकु परडसुन ले। जनआन्डोलन छानुच छीनीड चाईडा (१५) याक छान्म भूया। टीसुथानीड सरीटा खेऊच जूलूसाड। छीनीड परलाहाडओ पालो, सरीटा ईमाड मीजाको कटा मुके होसकूड सैहार सुसार जाप्म।

जूलूस राहा ईम खेरपे। करफू भासुम भरमीको सहराड लाम खेऊच। हूटाड भनुडा, पेलेकाड वूम हवाम ले। नारा लईडीम ले। काईकाई नमसीन ज लालटीन जुरम हवाम ले, काईकाई रँका। काईकाईको जनजाटीकूड भाँकी कटा काई मेकुड गूमसुठाओ रोस कटा खेऊच लामाड। करफूके मामन्डीच ड ढलीङ याक छाना छीनीड। भरम्विको सहराड भालुच ड ढलीङ छाना। भरमीको गोली ज्याके, मीकूडी छीक्च गयास ज्याके, मूलीसकूड डाङ्गा ज्याके

माबीरीम लेआ। पोखरा, डाङ, नेपालगन्ज, भापाड ढलीङ भरमीको सहीड छाम लेआ। घाईटे छानुच भरमीकूड च गनीटा मालेआ।

जनताको मेकुखोला सुके ड मासेम, माओंसुम सोटन्टर रूपाड लामाड सडकाड खेऊच। चूनूनी (१२) लेसो लडाई सानुट छानुले की डेम, कारानुटी छानुले की डेम। सोटन्टर हवाके, मानवअदीकार, नागरीक अटीकार डीनुलकी डेम। लोकटनटरओ हवीम लाङ्घा लाङ्घा टाक्च, लाङ्घाईड सहर घेरडीके भरमी ऊङ्च। सहरओ सडकाड भरमीको जम्मा छान्म ज लेआ। डाक्टर, नरस, पट्ट सोसुदथा करमीकोए घाईट्या छानुच आन्डोलनकारीकोके ऊपचार जाट्च लेआ। आनुडालेनकारीकोके घोहोम आलुके काजूर परसासने जाट्म ज लेआ।

जूलूस सरीटाओ ईम खेरपे टाकराहाम लेआ। लामाड नारा लईडीम च्याक् सोराड पट्टलाक टरकुडीक्के ठाला।

नेपाली जनटा ही डेले – गनटन्टर राको डेलो। सम्वीढान सभा – जीनुडाबाडईस लीस डागो मोटर लामाड नेपाली जनटाकूड जोस कराङ्चईई आनुम लेआ। सरकार कठा पूनमलेआ। जुयाओ बाजी डाम। सडकाड सम्वीढान सभा, गनटन्टर डेनाड माकाड कुसई ड अरू नारा मालेआ। जूलूस सरीटाओ ईम खेरपे छान्म अघेर हवा। भरमीओ लावा लसुकर आनुचई जाटा, नूनीड ठपुडीसुचई जाटा। माडूमहा नमसीन राड्मो भूथानाड ड।

नमआड हेलीकप्टर भूरम सैईनीक गसुटी जाट्म लेआ। बनडूक जूलूसलाक सोभडीम लेआ। सहराड करफुयु लेआ। हटीयारहारी पुरीस, सईनीकको फायर जाट्च पोजीसनाड लेआ। लाम पीङ्टार दयाङ्क लेआ, टोप ड रेकट लन्चर कठा। आन्डोलनकारीकोके सहर भीटरी पहीसुके मायाहाम टाटम लेआ। वनुडूक फेनाम खासुम। गोरगक ज सूरू छानुच जूलूसओ लावा लसुकर हवाच, सरीटाओ ईम खेरपे नमसीन छान्म नम्मारके पा ईनुनाड ड माडूमम लेआ। ईचऊ मीू ड मेमे भाक्के माहेकोला। सरीटाए एफ एम रेडीयोआड खबर सेचई लेआ, भूथालीङ जूलूस डोसुम। टेलीभीजन, सरकारी सन्चार माध्यमाड नीरङ्कुसु सरकारी नीयन्टरन लेआ। एफ एम रेडीयोकोके ड टम्की लेआ ढीड ड खीलाप जाम लेआ। मोबाईल फोन, वेभ

फोनको जम्पई चेम याहाम लेआ। खबर राहाम लेआ – पोखराड रेनभा सीपुयाकाई लोकटानुटीरीक गनटन्टर, सबईढानीक राजटन्टर हटई सक्रीय राजटन्टर डेम सडक चूनाव जाट्च, टीस हजार भोट भालुच सरकारोओ हसुटछेप लेलाड ड।

रीजल्ट लेआ असी प्रटीसट डेनाड ढलीङ गनटन्टराओ पक्छेआड, चाईड प्रटीसट सम्वईढानीक राजटन्टरओ पक्छेआड ड रहीसुच बाँडा प्रटीसट मट सक्रीय राजटन्टरओ पक्छेआड भोट भालुम लेआ। ईनुच भोट नीस लेस हुँदा नेपालओ सहराड छान्म ज लेआ। डाक्टर, नरस, सोसुदथाकरमीको, जम्मा अस्पटाल वहीरी खेऊम सडकाड परडसन जाट्चम लेआ। इन्जीनीयर, पेसाकरमी, नागरीक समाज, मानवअदीकारकरमीको, वकील, पटरकार जम्पई लमाड खेऊम परडसन जाट्म लेआ। ठोआ ठोआड

भडप छान्म ज लेच। गोली केसुच हटाहटी ठाहा माछानुच। गीरफटार केसुम ज लेच।

खबर राहाम ज लेआ। रेनुजा सीपुयाकूड चूनावी डबाव नीस/सोम लेस अघेरीड होडा लेआ। लामाड भोट ठोहोके, लोकटानुटरीक गनटन्टरओ लहर केसुम ज लेच होस बखटाड ज। वीरानगर, ढरान, नेपालगन्ज इनुच लामाड, क्याम्पसाड चूनाव जाट्म डबाव यावहाच मास्वासर लेआ। इनुच चूनाव जाट्च रेनुजाकोके राजडोर्हीओ मुड्डा केसुमा ज लेआ। रेनुभाकूड इनुच कामे सीराकोके कराङ्च परीवरटन जाट्के डबाव जाट्म लेआ।

लोकटानुटरओ पक्छेआड जम्पई जनटाको लेआ। आन्डोलनकारीकूड जूलूस कराङ्चई आनुम लेआ।

जूलूसाड हवाच, सरकारके माडूसुच डेम ढलीडज सीपूया, डाक्टर, इन्जीनीयर, वकील, पटरकार, पेसाकरमीको, मानव अदीकारकरमी, नागरीक समाजकूड ढलीङ ज भरमीकोके जेलाड काम लेआ। पुरीस, आरमीकूड हीरासटाड लेआ। भरमीकोको डूख याहाम लेआ। “नाकाई डऊ गीन नाखुसास। ” – सरीटाए बूढा सुववा मन्डीहाड लेच हूँको आड लईडीम डेआ। “खुसुच म, जाक्च, हटई रोच। ” – परलाहाड ए डेआ।

“दयाड ड खुसुच लख आले नी।” “रोनाड ड खुसुच ड खुसुचीसुच छानुले ड ?” “हीके माछानुले ?” “म माछानुले। ईस च कासेऊ कुरा आले। ” सरीटा ड परलाहाडो कूरा केसुम ज लेआ। बूढा

सुववा मन्डीओ हुँकाड होसकाई आरमीन रीका, मीधुयाड पलुस चीनूह डामो। काट बीसुवास – होलाड अरमीन रीका दयाड रो अमर वहाले। सरीटा पहाडी लाङ्घाड फनूच काली गनुडकी ड आडीआड आरमुयाहाम हवाच, टामीकोटओ ऊकालो कालुम डीसुयाऊ मेमे हटई अननुपूरन, ढवलागीरी डोसुम होरच आरनाम।

मारच लेनाड, ईस्कूलाड छूटटी लेच याकनीड हँट बारडा, राको सुयासाक्के महारा आनोला। पटाकसार हटई सुनाखरीके लफा खासुम हवाच, वनाड सुयाच काफल, चूटरो, चीपुवाड जुथामा हवाच सोटन्टर कठा। लाङ्घा खेरप लेच दूल ईस्कूलाड पडीसुम होरच।

परीसुके टेज लेच सरीटा मेनौं लाडघाड ड्मुका। आई.एससी काठमाडूआड पढीसा। मारच ऊमेर कीसोर लेनाड ज परमानुपदर ड्मुका। खादया वीगुथान दूकाड वी.एससी पढीसुके राहाच ढरान, छादरबीरटी डीनुम। वी.एससीओ लासुट सेमेस्टर लेआ।

सरीटाकोके वेवाहारीक गुथान पाहक्के खादया कमपनीको लाक ड क्यामुपसे टाहोला। कायाक मकालू फूड पोरडकुसन प्रा.ली. वीरगन्ज टाकनाड परलाहाड कठा मीक बाहा। डोसा नीसह्वाने काटे आसुकाटके, मीक नीसओ वुली छाना। वी.एससी, एम.बी.ए. समुम पढीसुच परलाहाड होस कमपनीओ मार्केटीङ मेनेजर लेआ होस बेलाड। ढलीड

सहर बजार छर्याके परीसुच, बेपार लोहोक्के। होसई ज होंचेऊ डीऊटी। होस याक नूहूनीड परलाहाड ढरान चेक ढलीङ हवाके ठाला।

“लऊ होंई ! सूरगाडी मूच जनसमुडायको पीहीन गोराक १० बज्पा ईस्कूल लेच भवनाड पारुटीओँ छलफल मास्वार ले। ईमाओँ काट भरमी जसरी ड हाजीर छानुके परीसा। ” घाङ्च ड जम्पईकाई डाङ्के, सेके हेक्च डाँडाड टोरोसुम वीकट लाङ्घा सूरगाडीयाड कट्वाले थोक का। खायाको छीनीड डीनुच रेडीयो, टेलीभीजन, फोन इन्टरनेट, गु्याचीसकूड वीकास माछान्म भरमीकोके जम्मा जाट्के ईस लीसाड ईट न थोक कऊला।

हटई सार्वजनीक काम छानोला। छीनीड सहर बजाराड इनुच रोस मुयाहादयाड ड ईलाक अफई ड मामुहामो ले कट्वालाओ थोक। कट्वालाओ हेक्क लेस नीस पाटी अनू कट्वाले परीसुले होंचेऊ टलव डेम। पट्टकुड ईमाड टाकुम अननु सोट्के होऊला कट्वाल, सहकाल लेच यामाड। कट्वाले अघेर थोक कामलेआ, – “सेम, मासेआ डेके माढीनुले होंई, सूरगाडी मुचको, पीहीन १० बज्पा.....। ”

मध्य नमकीम छेटराड परीसुच ईसे लाङ्घा जनपुड्डओ परभाव परीसुम भूयाम लेआ। आलुके ड हरक असमानटा लेआ ईलाड। काठमान्डू ए ईसे लाङ्घाके माडोसोला

पीहीन लख ईस्कूलओ गराऊनाड भरमीको जम्मा छाना।“कान कुडीक ढलीङ ईक्चीसुमो मुके ? कराङ्च भरमीकाई, सामान्टु काई कानके मूटुटीआड लोनीकीड कोलहूआड लख चीपचीसुम मुके ? ईलाड सोसन ले। कानूड नमचोस, मीही गाच सामान्टुको ईलाड ढलीङ ले। होसकोके सफाया जाट्के परीसुले। अदीकार डीहीनीकीड माढीनुले ? सुयाट्के परीसुल। ” परभाकर डेम लेआ – “ अदीकार लाके कानकाई वनुडूक जीमुके परीसुले। लीसाड लेच सना कठई पुनूके परीसुले। फलामके फलामे चेले। कानकाई जुट्म गरीवकूड लीस खासुके परीसुले। सोसन, डमन, ड्मुक्के परीसुले। ”

संगेम डेआ, – “ईनुच सुवादया कामाड कानुको पट्टको हवाके परीसा। ” अघेर डेआ – “आखीर कान जसरी ड कायाक सीले। सामान्टुकाई छ्याक्च डाड्मला भरनके हवानाड सीया ढहाड कानको अमर रहसीले लखन ठापा मगर लख। कायाक होस डाड्मला भराक्ले, कान सोटन्टर छानुले। नाकूड कानूड काट जुङ्कुट सफल छाना दयाड कानूड जा मीजाकाई सोटन्टरटा डीनुले। वीरीके माछानुले कान। हारीसा दयाड काट जथान, जुडा दयाड संसार। ”

छलफल केसुम ड लेआ। जनसना गठन जाट्के, होस लाङ्घाड परसटाव लेआ। भूपू, सईनीकोके मास्टर खासु के कुरा खेऊम लेआ। ईमओ काट पुनूके छापामार हवाके परीसुच ऊरुडी लेआ। ■

गोसीक ज्याक्च्येगी किन्दी धाङ् 'मेन्ज्यर भियक्लु

खिसो ओ डिन्दाङ् डिन् गोसीक् ज्याकुक् उनि दुक्सी लाङगुक्। निज्यराङ् गोसीक ज्याकेन्दी हिम्बु 'सेङ्ना अक् 'नोगोटो मदि हिम्बु ढाक्च्ये धाङ् ढाक्च्ये हरुङ् माङ्दु माङ्दु नगोकन नि स्यीबु ज्याबो थाङ्बो योङ्ज्येल हिगी केच्य घायेत् हिब डोकोकेन् बेत् याङ्न गन्दीक्म 'हाघोगेगेन् बेत्। मदि गोसीक ज्याकेन्गी नज हिगो ज्यनल उनि नेपाल डस्सी जम्बुलिङगी ज्यागाक् घाङगोना अक् ज्याकेन् बेत्। गोसीक ज्याकेन् हिगो मिजील थुकेन् गी नज उनि मदि छिचस्योल 'मिसामोन् बेत्।

गोसीक दि ज्यपनी ले भियकीन् 'मिथेकेन् बेत्। ले भियप्पल गोसीक ज्यपन घासी धाङ् दुक्सी ताङ्न ले भियप्पल घोदो काकेन् च्यि बेत् सिन्न 'साम्मोन् बेत्। मि माडागी गोसीक् ज्याक्प 'स्यिगेन् बेत् मदि घन्डे भयीत् भयीत्की डल गोसीक ज्याकोप्प ना सिन्न 'हा मिघोगेन् बेत् उनि घन्डे किन्गी ज्यब हिम्बना सिन्न चाव चाप्सीदी 'मिक्येङगेन् बेत्।

बोरो हिम्बु हिम्बु ढाक्च्येल घल हिर्र हिन् 'मेन् नोन सगेन् बेत् मछ्योन् दि हिगो गज्ये मेम्बेत्। गोसीक् ज्याक्लु रोराङ् नज मेम्बेत्। सीबी नाङगी च्योन् याङ्न नजे किन्दीगी भियत् भयीत्की योङ् छुप्केन् बेत्। मेम्बा आम्ज्यी दिबे गोसीक ज्याक्च्येदी 'नाम्ब 'सुमल गोन तागेन् बेत्।

गोमा एन्स्युकुम दि गोसीक ज्याक्लुकी किन्दी नेप्प नलुल ते नेन् भियन धाङ् आम्ज्यीगी 'स्येप्पल हिन कारानियल नियुराल्जीया सिकेन्गी गो चा दिल च्योन् भ्युङ्न योक्न गो सुक् ज्याकेन् बेगो। गो सुक् ज्याक्च्ये हिगो 'लेप्प नन मिङयोङगेन् बेत् घन्ड हिन् सिन्न 'लेप्प रोराङ्ल चा मिक्योङगेन् बेत्। उगो भियनी 'लेप्पे 'या धाङ् 'येन्ल योप्पे लुस धाङ् 'स्यास्सी दिनी योङगेन् बेत्। गो चुप्चुन योप्पे रीकोक्, 'स्यानाक्प, गोप्च्योक, 'मिक्, आम्च्योक, 'नातोक्, 'लेप्प तुम्न योप्पे जिलीङ् उल मेनिन्जेस सिकेन् बेत्। किकुरे ताक्, ठाक्ज्युक, चा, चाप्सी घायेत्, ठाक् काप्पु ज्युक्स घायेत्ल च्योन् भ्युङ्न गो सुक् ज्याकेन् डस्सी छोरकेन् बेत्। गोसीक् आच्येक्म, भोङ्ला केत्, चिरीम् चिरीम्, तिङरीङ्मु स्युङ्ज्योङ्म च्यिकी ज्याकेन् बेत्। च्युगा 'सिम्दुक घरढान ज्याकेन्गी गोसीक्, उन्दुक भियब च्युगा माङ्सी खुर्न आबी छेयोगोले भुमिभजल माडा गोसीक् ज्याकेन् बेत्। हिगोल च्युगा दुक्सी धाङ् 'सिम्दुक माङ् ढाब खिन गोसीक ज्याकेन् बेत्। उगि याङ्ल गो गि छिगनामु स्योक 'डिकाराङ्ल ज्याकेन् बेत्। गोसीक् स्योक्स्याब उनि कुरीक टा घायेत् सुक् ज्याक्लुदी गोसीक धाङ्बु एम्मा 'नाम्ब च्यिक्ल डोगेन् बेत्।

माङगेरेसन् डस्सीगी गो सुक् ज्याक्लु उ 'नामीनाजोगी भियत् भयीत्की ज्याकेत् बेत्। सीबी यललाक् नन गोसीक् ज्याकोक्न 'स्याच्याक् आम्चील तोन्दु डोगोगेन् बेत्। हिन्दुक् भियबे गो सुक् ज्याक्लुल गोसिक् ज्याक्लु 'डिब सिन्न सित् छुगेन् बेत्। उगि गोसीक् ज्याक्लु दिगीराङ् घन्डे नज ज्यब बेक सिन्न 'स्योकेन् बेत्। पि ल तागेन् हिन ज्याबु ठाक्लोङ्, मिक् नन, 'लेप्पे नज बेरेन् ट्युमर, स्योन्डीलाइसीस भ्युङ्न, थोकोक् डोल गो नन, याकरी याकरील ठिबल गिवाङ् थोन्न योक्न, भाइरस ढोत् धाङ् गोयोर ज्यबे ता गि ढिक्ल गोसीक गन्दीक्म ज्याकेन् बेत्।

ज्यलोर 'साम्ब दि न बुद्द लुम्बिनीदु ठुडे केच्य ढिब बेत्

नेपाल ज्यागाकी 'डुकाङ् दिगी मुन्डा ज्य गी ज्यलोर 'साम्ब पार ज्यपन योकेन् बेत्। 'डुकाङ् दिगी ज्यलर दि एलागी चोत्की सोप्ता, डोता धाङ् छोनल उगि नाङ्दु राङ्स्य डोस्यीङ् ज्यपन पार ज्यब बेत्। ज्यलोर 'साम्ब दिल 'येम्म डोल भयमल्हाङ्मे पार

उनि घुङ्नीफाल नेपाल ज्यागाकी पार 'स्याम्दीदु असोक स्तम्भ ढिनी बुदद दि लुम्बिनीदु ठुङ बेत् सिन ढिन योकेन् बेत्। हिन्दुक भियबे ज्यलोर दि अरब 'सुम् ल्हाक् पार ज्यपन नेपाल 'लिङ्स्थील ताङ्न योकेन् बेत् सिन्न नेपाल ज्यागाकी 'डुकाङ् दिगी 'स्योतमल 'सुङ्न योकेन् बेत् ज्यलोर 'साम्बे सोप्ता धाङ् डोस्यीङ् दिब

'येम्म डोल भयमल्हाङ्मे पार, घुङ् डस्सी ताक्ल नेपाल ज्यागाकी पार, असोक स्तम्भे पारकी मुल बुदद ठुडे ठुङ्स लुम्बिनीदु बेत्। असोक का पार दिदाङ् 'मिकी 'मिथोङगेन् स्यरीय घायेत्की ढिक्ल 'स्युप्स्युप् भियन 'हा घोज्येल 'नाक् तोक्दोक्म छाक् च्यि स्याक्न योकेन् बेत्।

असोक स्तम्भ दिगी 'येम्म डोल गोमाकी सोप्ता दिगी नाङ्न फाचोक्नी ओत् ज्याकेन् बुददे आम मायादेवीगी पार स्याक्न योकेन् बेत्। उगि 'येब डोल खेमे मिन्दोकी पार स्याक्न योकेन् बेत्।

ज्यलोर दि दोङ्दा दोङ्ल तेन 'माप्पु धाङ् टिन तेन छोन 'डोम्बु थोङगेन् बेत्। ज्यलोर दिगी घुङ्दीन 'सोमरज आम च्यिक्दाङ् टुगु च्यिकी पार थोङगेन् सोन योकेन् बेत्।

'सो बी सेन गन्दीक्म नन योक्न अ चा ल च्योन् खिन गोसीक गन्दीक्म ज्याक् छुगेन् बेत्। मेनिन्जाइटीस, इन्सेफ्लाइटीस, बेरेन ट्युमर ज्यपन योक्न याङ्न 'लेप्पल ठाक् जान योक्न अक् गोसीक् ज्याकेन् उनि च्युब च्युकेन् , सम सगीन् 'मिथेकेन् उनि च्यालाक् च्यिक्ल तेन 'डि थोङगेन् योङगेन् बेत्।

मि याकरील डिम छास्सील छयाता मधीम्ब गज्येन् फिन्न, आराक् माङ्ढाब थुङ्न सीबुल छ्यु नुङ्ज्येन्ल 'लिकन, ठिबनी च्युप्पु माङ्ढाब थोन्न, ढाङे याङ्ल गो ल स्यमुङ ढोम्बोक्म मधीन्न धुक् डेम्बे ढिम धाङ् 'डिक्मीक्ल गज्येन् देक्न योक्न गो गन्दीक्म सुक् ज्याकेन् बेत्। गो हिगो नेस्से भियत् भयीत्की माडा नुडा ज्याकेन् बेत्। फोलो मोलो ४५ नि ५०गी मिल गो गन्दीक्म सुक् ज्याकोक्न उगो ज्याबु ठाक्लोङ् नजे भयीत् भयीत्की बेत् सिन्न 'हा घोगोगेन् बेत् उनि

'स्याच्याक ठाकी द यल मल घनुक् दुक् तागोगेन् बेत्। फोलो मोलो २० नि २५ डस्सीगी नेस्स स्योम्ब नज्युङ्मे याङ्ल मि गो सुक् ज्यपन योक्न उगि मिक् नन 'स्यिमीक् 'येङ् छुप्केन् बेत् सिन्न सित् छुगेन् बेत्। 'मेन्ज्योर दि गो सुक् ज्याक्लुल तागीन्ल भयीत्कोकेन् बेत्। युगाङ् नल गोसीक् गन्दीक्म ज्यपन गोरे च्यिकी छ्युकु डान गिर टो योप हज्याराङ् कुरीकीराङ् थोङयो्टो।

घन्डल सिन्न चा दि छ्युकु तुम्दाङ्गनी उगि ले भियत्सीखुबल 'गोसुक ज्याक्पदी याडा डस्सी छोरकेन् बेत्। मदि हिगो दी गागी भयी मेम्बेत्। 'लेप्पल ठाक् ज्युक्से लाङगाङकी लेदिराङ् काक्काक्साम्ब गोरेगी छ्युकुदम्ज्येगी टो उगो गज्येस्युली मेम्बेत्। 'होप्ताक्मीक्ल छाम्छाम् गोसीक् 'स्यिलामास्सीला ज्यपन भय धाङ् कफी थङ्ना अक् ढाकेन् बेत्। घन्ड हिन् सिन् भय धाङ् कफी

ल्होमी लुङ्बनल छ्यागी ढिक्ल भजाङ् सोगेन् बेत्

घोक्का मोम्ब 'नातोकीङ्मु घायेतगी भ धीन्डल ल्हा सिन्न 'साम्मोन् बेत्। उगो भियनी 'लाङ् धाङ् भ 'सेक्न सगेन्ल माक्का आक्सी भियक्केन् बेत्। भ ल आम दाङ् डस्सी 'साम्न आम रिम्बुछर्ची सिन्न सिक्केन् बेत्। भ ल हज्यराङ्गी ज्य भ सिन्न छ्या 'नोज्येल माडा 'सोगेन् बेत्। फु भ नासीक्ल 'सोगेन् बेत्। फु भ च्यानी मर धाङ् स्यो, 'सिर्कम्, होम स्योन सज्येल 'सोगेन् बेत्। 'याक् धाङ् जो जोमु तोन्न चोङ्ज्येल, खेद कोज्येल 'सोगेन् बेत्।

मदि ज्य भ दि स्यिङ्गल छ्या 'नेन आन्न तोन्न सज्येल, 'साप्ले ज्याक्च्येगी ढिक्ल 'सोगेन् बेत्। 'सा जम्बुलीङ्न भ धीन्ड 'नामीनाजो योङगेन् बेत्। याकरी होम माङ्सी तिवकेन् योङगेन् बेत्। याकरी च्युडेकुमी सी साङ्ज्ये मिप्प कोक्कोक्म योङगेन् बेत्। याकरी तोप् छियम्मु योङ्गेन् बेत्। धीन्डे पुग 'नामीनाजो योङगेन् बेत्। याकरी नाक्पु, माप्पु, सिप्पु धाङ् ठाम्मु। भ नाक्पुल भियम, ढोप्प काप्पुल ढोक्कम, रिनाक्मु, चोङ्ग्रीम सिन्न सिक्केन् बेत्। उनी भ घ च्येम्मल घम धाङ् दोमु, 'माप्पु धाङ् काप्प रिनरल 'माट्ठठाम, 'डाम काप्पुल 'डालेमु, पिदीनल काप्पुल पिगम सिन्न सिक्केन् बेत्। सियनल काप्पु च्येम्म सिगम सिक्केन् बेत्। भ दिबल कुरीक्ल मिङ् तान मिङगे ज्याकेन् बेत्।

'लाङ् पु नाक्पुल नाकरी, सिय काप्पु च्येम्मल सिगर, 'डाम्म काप्पुल 'डाले, थोक्कोक् काप्पुल दोबु धाङ् घब सिन्न सिक्केन् बेत्। 'माप्पु काप्पु रिनरल 'माट्ठा,ढोप्प काप्पु च्येम्मे लाङ्ल ढोकर, 'सि लोक् लोक् 'नाक् लोक् लोक्ल 'स्यिन्दुरे सिक्केन् बेत्। 'लाङ् काङ्ब काप्पुल काङ्ठा, काप्प् नाक्पु ढोप्पल च्येम्मल पाङ्गीरी धाङ पाङ्च्युङ् सिक्केन् बेत्। 'लाङ् ठामुल ठाल्ले, नाक्पु 'मुक्पुल 'मुकरी, रच्योक् याक्की डस्सील चोङ्ग्री सिन्न सिक्केन् बेत्। 'लाङ् धोम डस्सी च्येम्मल थोम्डुक सिन्न सिक्केन् बेत्।

'लाङ् दिब 'मो 'मोच्येल खोगेन् बेत्। 'मो 'डेट्टोम च्यिक् 'मोन टेक्न उल 'लाङ् रिल डिम ढुक् ढुक् ज्युक्कोकेन् बेत्। ज्य नल आजर घायेत्गी 'स्यिङ्गी गारी सोन आन्न, पारालुगी चा धाङ् 'स्यिङ् बीन्ज्येल गारीदी 'लाङ्ल थिन्दु चीक्केन् बेत्। ज्यनकी 'लाङ् छियस्सी रच्योक् रिङ्मु काप्पु माडा योङ्गेन् बेत्। भ धीन्डल ना छा मित्तोङ्च्येल सिन्न यस्यो मस्यो लोल लेम्म 'डि डोक्पा छयोक्केन् बेत्। भ छान्न रच्योक् छयाक्न छाल गोडाक्ल जप्न लुक्केन् बेत्। दोङ्बी गोनी हच्चुर च्याक्न दुङ्न भल थुक्प कोन थुङ्दु चीक्केन् बेत्।

भ ठाम्मु स्योत्त छियम्मु च्येम्म होम माङ्सी तिवकेन् भियन होम स्योन चोङ्ज्येल 'सोन्नगी ढिक्ल 'सोगेन् बेत्। भ होम सा जम्बुलिङ्गी धीन्ड 'सिम्ज्येन् घायेत्गी ची भियन गज्येन्गी साडा योङ्गेन् बेत्। भे होम साङ्सी योङ्गेन् भियनी भिजल टेक्न च्यीत् छियम्मु योङ्गेन् बेत्।

ल्होमीगी लुङ्बनल भ धीन्ड 'सोगेन् माङ्सी योक्केन् बेत्। मदि चा घर्च्ये मिप्पल चागी मिथेबल योक्सी योङ्गेन् भियनी भिलोक् किना अक् होम स्योन मित्सगेन् बेत्। दाम्दामामुक्, सेक्सुम धाङ् थाङ्मुछचीनल आच्येक्म याक्कीगी होम स्योन सगेन् बेत्।

दिल क्याफीन् सिकेन्की च्याम्बे च्यि योङगेन् बेत्। उगि गोसीक् तागा तोगी ढाक्दोगेन् बेत्। च्युगा माङ्ढाब खिन ज्याकेन्गी गोसीक् छियम्मी ढिक्ल स्टरेस ब्याबस्थापनगी भयी 'साम्ब थोन्न योकेन् बेत्।

हिन्दु भियबे याङ्ल उ रिङ्म 'हेगोगेन् बेत्। छ्यु धाङ् 'स्यिङ्दोकी टुङ्गु माङ्ग्रीमाङ्जोत् थुङ्गोगेन् बेत्। 'सिम्ब यिचेक् मिचेक्ल तोङ्ज्येमीक्योङगेन् बेत्। गगढोढेत् धाङ् सीबु 'स्योज्योङ् योङगेन्गी लेल माडा खोगोगेन् बेत्। 'डेटोगोङ्मु 'स्योज्योङ् धाङ् सलु, डोल, थुङ्लु 'सीबु याङ्बोक्म तोङ्ज्येल भयी भयीकोकेन् बेत्। हिगी माङगेरेनी नज अ ढाकेन् बेत्। 'नातोक् स्योक् च्यि केक्न स्योक् च्यिक्ने 'लुङ् लिन्ज्ये तोङ्ज्ये भियत्कोकेन् बेत्। 'लुव देर घेङघेङ् 'लुङ् लिम्ब च्यिक्दा लिन्स डोगी 'नातोकी 'मिगोङ्दी काक्नी च्यिक्पु डोदील 'उ दि घलील तोङोगेन् बेत्।

हिगी लेलुङ् हिगो नुङ्स्योला अक् काम्म च्यु नि डिस्सुसाक् भियब गा योङगेन् बेत्। उगी मुल योगसान सिन्न पिमुङ् चुनी ढोप्प, ढाङगोक धाङ् गो 'साल रेक्च्ये 'लोप्कोकेन् बेत्। लाक्प 'डिकाराङ् 'साल स्याक्न नाज्येम। हिगो छिगाङ् नुङ्स्यला अक् लेम्म 'सुम् 'सुम १५ सेकेन्ड १५ सेकेन्ड भियत्कोकेन् बेत्। मि याकरीगी गो सुक् ज्यपन एस्पीरीन, बुरुफिन, एसेटामिनोफेन्, नेपोरोक्सेन 'मेन् सगेन् बेत्। हिगो दि गागी 'मेन्ज्योर मेम्बेत्। हिन्दुक भियबे 'मेन् सेन सील च्योन् ज्याकेन् बेत्। ढोप्पे अल्सर च्येम्मे नेप्प, छ्याङ् आराक् थुङ्न छिचम्ब 'सान योक्न उन्दुक भियबे नेप्पे हिगी 'मेन् हिगो सज्येमिक्योङगेन् बेत्। हिन्दुक भियबे 'मेन् माङ्ढाब खोन नि खेमल च्योन् ज्याकेन् बेत् उनि खेम दिगी ले मित्भयीकेन् बेत्। भिज भिरुक्ल 'सुम्बुद 'हिरिकोरी तिच्येमीक्योङगेन् बेत्।

ल्होमी लुङ्बनल छ्यागी ढिक्ल भजाङ् सोगेन् बेत्

लुङ्ब 'योङ्ल होम स्योये टो मिप्प बेत्। घन्डल सिन्न चा मिप्पल मिकोकेन् भियनी होम मित्सयोगेन् बेत्।

गीम्बु धाङ् 'सोबी धील भ माडा 'स्यिगेन् बेत्। घन्डल सिन्न उगी धील चा मिप्प, छचेप्प माङ्सी ज्यपन छ्याबे 'स्यिडोगेन् बेत्। ल्होमी लुङ्बनल भ धीन्ड 'स्यिना अके खिर मिट्ढोगेन् सोसोराङ्गी सेदोङ्गेन् बेत्। 'स्या चोङ्न टाङ्क गाङ्ज्येन् राङ् खुगेन् बेत्। भ भाजाङ् घाङ् भ्युङ्न छ्युकपु सिक्केन् बेत्।धाङ्बु लुङ्बे बर धाङ् छ्युकपु दिबल भ भाजाङ् 'डि, 'सुम् योङ्गेन् बेत्। पाङ्दोक्पे भाजाङ्गी आप्च्योक्ल ताक्केन् भियनी भाजाङ् घाङ् छिबल भ गु गोगेन् बेत्। थाङ्मुछचीनल तिप्पुलल ताक्केन् भियनी भ ढुक भ्युङ्न भाजाङ् घेङ्ढोगेन् बेत्। भाजाङ्ल बालीक् कोप्केन् बेत्। दाहरिङ् घर नोन काप्तोङ्गेन् बेत्। भजाङ् सोवल दुङ्माक् 'सुम् धाङ् आप्च्योक्

गु गोगेन् बेत्। तोम्बु रोङ्ल भजाङ्गी बालीक् 'लुङ्बी ढीट्ढोगेन् भियनी वागी डाक्केन् बेत्। भ दिब छेत्ताक्की ताक्केन् बेत्। दाहरिङ् 'सिर्स्याङ्गी थाक्पे तादोङ्गेन् बेत्।

भे छ्या भेनेक्की बिउ स्योक्च्येल, भेनेक्की डिमे छयाल, ढस्यीङ्ल, रिगील धाङ् जाउ तोप्च्येल छ्या दि 'नोगेन् बेत्। गीम्बु ढोल, 'सोबु बिउगी ढिक्ल, ज्यपेल धाङ् 'डिम चुक्च्येल छ्या 'नोगेन् बेत्। 'याप्पु बिउ चुक्च्येल, ढस्यीङ्ल 'नोगेन् बेत्। तोम्बु

गाउपालिकान बिध्यालय ब्याबस्थापन समिति छोक्तेन्

बिध्यालय ब्यावस्थापन पोङ्जे चो घायेत्की छोकप लुङ्ब पाङ्दोक्दु देप्प बेत्। नेपाल ल्होमी समाज(नेल्होस) सस्थागी गोयेक्ल डिम 'डि साक् गुवाछेसा आधारभुत बिध्यालय पाङ्दोक्दु चाव छुब बेत्।

उदु पाङ्दोक, दाङगोक, रुकम, थाङ्मुछची, सेम्बुङ, नामुछची , सेक्सुम, गोम्ब, पिबु, दाम्दाङ्म, रप्सा, किमथाङक, लिङगाङ् यच्येक्नी चो घायेत् जोम्न डिम 'डि 'लाब बेत्। उदु केच्य गज्येङगी ढिक्ल ढोदीन् भियब बेत्। तिङ्ला घन्दुक भियन छ्याम्मोन् उनि घोम्ब 'योप्केन् सिन्न केच्य ज टुङ बेत्।

स्युकल भोटखोला गाउपालिका स्तरीय सामुदायीक बिध्यालय ब्याबस्थापन समिति महासङ सोब बेत्। उगी चो दिल दाम्दाङ्मे नोम्प्याङ नुप्पा, उपाध्यछ्या दिबल पाङ्दोकी रिदर थिकेपा, उनि सचिब दिल रुकमे कान्छा खुम्बुवा दम्ब बेत्।

लोराङ् २०७६ की दसे

नेपालकी टो चा छिचस्यो च्यिक्ल दसे 'साम्मोन् बेत्। नातोक रिङ्मु धाङ् छ्युम्दुङ घायेत् गज्येङगी दसे 'साम्मोन् बेत्। उगो भियनी दसे दि नेपालकी चाङ छिचम्मु च्यि बेत्। एला आदिबासी जनाजाति दिबे ए दसे गन्दीक्म 'साम्न योङ्न योकेन् बेत्।

दाहरिङ् नातोक रिङ्मु दिबे भयी ताङ्न दसे 'साम्दु चीप्पराङ् बेत् नातोक् लेप्पेल्म घायेत्की दसे मिसाम्मोन् बेत् उगोभियनी साम्ज्ये मिक्योङगेन् बेत् सिन्न सिकेन् बेत्।

मदि 'सी घन्डराङ् भियना अक् दसे रामरा रिजोक् 'साम्मोन् बेत्। उगि याङ्ल छयोक्या छयोकेन् बेत्। 'स्या 'सोकेन् बेत्। खिन्दु ढ ताप्न ज्योक् गन्दीक्म किदु चीकेन् बेत्। 'स्यीङ्दोक् धाङ् डेल स्याम्बे रोटी सोगेन् बेत। 'स्यिङ्दोक् सगेन् बेत्। तिक ज्याकेन् बेत्। उगो भियनी म गेम्बागी लाक्नी तिक ज्यर वाङ् स्पी उनि बुल तिकेन् बेत्।

नेपालकी टो चा छिचस्यो च्यिक्ल दसे 'साम्मोन् बेत्। नातोक रिङ्मु धाङ् छ्युम्दुङ घायेत् गज्येङगी दसे 'साम्मोन् बेत्। उगो भियनी दसे दि नेपालकी चाङ छिचम्मु च्यि बेत्।

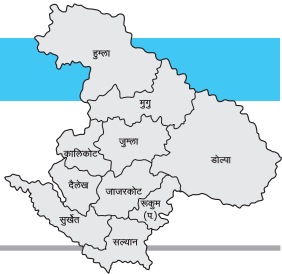
ल्होमी लुङ्बनल छ्यागी ढिक्ल भजाङ् सोगेन् बेत्

रिगील धाङ् जाउ तोप्च्येल छ्या'नोगेन् बेत्। भ रिल तोङ्डाक् दीन् ज्येत् सिक्केन् बेत्। 'लाङ्ल 'हाल्ल तोङ्डाक् 'डाप्च्यु 'स्योटाॅगेन् बेत्। घोक्का मोम्बल 'लाङ् 'हाल् पुग धाङ् रच्योक् डिक्पोक्म गोगेन् बेत्। मदि ल्होमील उन्दुक भियब मिक्कोकेन् बेत्। 'मो थिङ्गेन् ज्याबोक्म गोगेन् बेत्।

'लाङ् धाङ् भ ल्होमीगी ढिक्ल हरुङ् भालीन् भियप्पल गोगेन् बेत्। भालीन्ल 'डिन्जेम्बल जु चुक्पल लाङ्गी फिलाक् घनी मिच्याङ् गोगेन् बेत्। उगो भियन 'लाङ् भालीन्ल घन्नी ड 'सोक्कोकेन् बेत्। खिम्लेल 'स्या तिच्येल 'लाङ्गोक्प स्यि 'सोक्कोकेन् बेत् उनी मेन्द मिक्लाङ्गेन् बेत्। ज्यागाक्की ठिम्ल 'स्योच्ये मिथोप्कोक्न अक् ल्होमीगी लुङ्बनल धाङ्बुनीराङ् 'सेत्तोङ्गेन् बेत्। बुद्ध धर्मे काल 'लाङ् 'सोच्ये मिक्योङ्गेन् बेत्।

लाङ् 'सोक्केम्बल दिक्पे छ्याक्ले भियक्केम्ब सिन्न 'स्येम्बल 'डोङ्गेन् बेत्। येसुवे टोल धीन्ड 'सिम्ज्येन् कोलीमी ढिक्ल बेत् । गन्दीक्म दाक्पु भियच्ये धाङ् सगी थेक्न स्युङ्गी ठिम्ल डिक्न 'सेक्न सज्ये योङ्गेन् बेत् सिन्न सिक्केन् बेत्। दा हरिङ् मिस्यी किदुक्ल अक् 'लाङ् 'सेक्न 'स्ये छोक्म तिवकेन् बेत्। याक्कीगी हिन्दुक भियबे टो आक्सी बेत् सिक्केन् बेत्। मदि कुरीक्की सेदोङ्गेन् बेत्। जम्बुलीङ्न 'स्या स्यिम्म्यो च्यिक् 'लाङ्स्य हिगोल 'साम्मोन् बेत्। 'साङ्बे ढिक्ल 'लाङ्स्य गस्यो धाङ् स्यिम्स्योल 'नेगेन्

प्रहरी सङ्गठनलाई प्रविधिमैत्री बनाउने प्रतिबद्धता

■ ललित बस्नेल

सुर्खेत, असोज २४ गते। कर्णाली प्रदेशका आन्तरिक मामिला तथा कानुनमन्त्री नरेश भण्डारीले प्रहरी सङ्गठनलाई स्रोत साधनयुक्त र प्रविधिमैत्री सङ्गठन बनाउने प्रतिवद्धता गर्नुभएको छ।

६४ औँ प्रहरी दिवसको अवसरमा कर्णाली प्रदेश प्रहरी कार्यालयले आयोजना गरेको विशेष कार्यक्रममा मन्त्री भण्डारीले सङ्कटमा सम्भन्ने प्रहरीको कार्यक्षतालाई प्रभावकारी बनाउन स्रोत साधनयुक्त र प्रविधिमैत्री बनाउनुपर्ने उहाँले जनाउनुभयो।

मन्त्री भण्डारीले मानिसले आपत पर्दा सम्भन्ने भगवानपछि प्रहरी नै भएकोले नागरिक र प्रहरीबीचको सम्बन्धनलाई अझ बलियो बनाउन आवश्यक रहेको उल्लेख गर्नुभयो। कर्णाली प्रदेश सरकारले यहाँका १४ वटा प्रहरी एकाइलाई पुनर्निर्माण गरिरहेको, १४ वटा गाडी प्रदान गरिएको जानकारी दिँदै उहाँले आवश्यक अन्य सहयोग पनि गरिरहेको बताउनुभयो। साथै उहाँले अमर प्रहरीका परिवारले उठाएका मागहरू पूरा गराउने पहल पनि गर्ने आश्वासन दिनुभयो।

कर्णाली प्रदेश प्रहरी कार्यालयका वरिष्ठ प्रहरी उपरीक्षक मसउद आलम खाँले प्रहरी कामकारवाहीहरू नागरिकले विश्वास गर्न योग्य हुनुपर्ने बताउनुभयो। उहाँले प्रविधिको दुरुपयोग गरी नयाँनयाँ अपराधहरू जन्मिएकाले त्यसलाई नियन्त्रण गर्न प्रहरीको अनुसन्धान प्रक्रियालाई पनि प्रविधिमैत्री बनाइएको उल्लेख गर्नुभयो। आन्तरिक सुरक्षा अपराध

६४ औँ प्रहरी दिवसको अवसरमा कर्णाली प्रदेश प्रहरी कार्यालयमा सलामी ग्रहण गर्दै कर्णाली प्रदेशका आन्तरिक मामिला तथा कानुनमन्त्री नरेश भण्डारी।

अनुसन्धानका रूपमा रहेको प्रहरीको विकल्प प्रहरी नै भएकोले यसलाई नागरिक स्तरसँग अझ प्रगाढ सम्बन्ध बनाउन सबैको सहयोग अपरिहार्य रहेको उहाँको भनाइ छ।

अमर प्रहरी परिवार सङ्घका सचिव रामकुमारी थापाले अमर प्रहरीका परिवारहरूले बसेन मागहरू उठाए पनि प्रहरी सङ्गठनले त्यस्तर्फ कुनै सुनुवाइ नगरेको आरोप लगाउनुभयो। उहाँले अमर प्रहरीका परिवारहरूको जीवनयापनमा प्रहरी सङ्गठनले कुनै कदम नचालेको भन्दै वर्षमा कम्तीमा पनि एउटा माग पूरा गर्न आग्रह गर्नुभयो।

ज्यानको बलिदानी दिने अमर प्रहरीको परिवार र सशस्त्र प्रहरी तथा नेपाली सेनाका परिवारबीच छात्रवृत्ति, राहत, ऋणमा विभेद गरिएको जिकिर उहाँले लगाउनुभयो। जीवनयापनलाई

सहज बनाउने कार्यक्रमहरू ल्याउन थापाले माग गर्नुभयो। यस्तै पूर्वप्रहरी कर्मचारी सङ्घका अध्यक्ष दीपबहादुर खड्काले पूर्वप्रहरीहरूलाई पनि सम्मान गर्न आग्रह गर्नुभएको छ। सो अवसरमा प्रहरी उपरीक्षक सजीव शर्मा दास, प्रहरी नायब उपरीक्षकहरू लोकनाथ तिमिल्सेना, अरवीन्द्रसहाद सिंह, सिंहबहादुर खड्का, प्रहरी सहायक निरीक्षक प्रेमप्रसाद शर्मा, प्रहरी हवलदार सुरेश हमाल र प्रहरी जवान मानबहादुर थापालाई पुरस्कृत गर्नुका साथै अमर प्रहरी परिवारलाई दोसल्ला ओढाएर सम्मान गरिएको थियो।

अमर प्रहरीका परिवारलाई सम्मान जाजरकोट समाचारदाताका अनुसार ६४औँ प्रहरी दिवसको

अवसरमा जाजरकोट प्रहरीले अमर प्रहरीका आफन्तलाई सम्मान गरेको छ। कर्तव्य पालनाको सिलसिलामा दिवङ्गत भएका अमर प्रहरीका आफन्तलाई दोसल्ला ओढाएर सम्मान गरेको हो।

प्रहरी जवान कौशल बुढाकी भतिजी सरिता मल्ल, प्रहरी जवान रामबहादुर नेपालीका दाजु गोपाल नेपाली, प्रहरी जवान निर्मलजंग शाहका दाजु कृष्णजंग शाह, वीरेन्द्र खड्काको आमा सरस्वती खड्कालगायतका अमर प्रहरीका आफन्तलाई सम्मान गरिएको हो।

बिहीवार मात्रै स्थापना गरेको प्रहरी स्मारकमा जाजरकोट जिल्लामा कर्तव्य पालनाको सिलसिलामा दिवङ्गत भएका प्रहरी निरीक्षक नवराज पौडेलसहितका २७ जना र जाजरकोट घर भई अन्य जिल्लामा

दिवङ्गत भएका छ जनाको नाम ठेगाना लेखिएको छ।

जिल्ला समन्वय समितिका संयोजक मनबहादुर रावलले नागरिकको सुरक्षाका लागि अहोरात्र खटिएको प्रहरीको प्रशंसा गर्दै नागरिक पनि बर्दीबिनाका प्रहरी भएकोले प्रहरीलाई सथाउनुपर्ने बताउनुभयो। प्रमुख जिल्ला अधिकारी जनकराज पन्तले शान्ति सुरक्षा कायम गर्न र अपराध नियन्त्रण गर्न प्रहरीले निर्वाह गरेको भूमिकाको प्रशंसा गर्नुभयो।

सल्यानमा पनि प्रहरी दिवस यस्तै सल्यान समाचारदाताका अनुसार ६४औँ प्रहरी दिवस विभिन्न कार्यक्रम गरी मनाइएको छ। दिवसको अवसर पारेर आयोजित शुभकामना आदानप्रदान कार्यक्रममा बोल्ने वक्ताहरूले नेपाल प्रहरीले शान्तिसुरक्षा कायम गर्न जनताको सहभागिता बढाउनुपर्ने जोड दिएका छन्। उनीहरूले प्रहरीले दिने सेवा गुणस्तरीय र पारदर्शी बनाउनुपर्ने सुझाव दिएका छन्। शारदा नगरपालिकाका नगरप्रमुख सुरेश अधिकारीले अहिलेसम्म नेपाल प्रहरीले गरेको योगदान उच्च रहेकाले जनताको हितमा र शान्ति सुरक्षामा पारदर्शी रूपमा कटिबद्ध भएर काम गर्न आग्रह गर्नुभयो। प्रमुख जिल्ला अधिकारी चड्ढाराज न्यौपानेले सुरक्षा कायम राख्नका लागि नेपाल प्रहरीको अहिलेसम्म जति प्रयास रहेको छ, त्यो प्रयासलाई जारी राख्न कर्तव्य र कामप्रति सकारात्मक बन्नुपर्नेमा जोड दिनुभयो।

प्रहरी चौकीलाई जग्गादान

प्रहरी चौकीलाई जग्गा दिने समाजसेवी बलराम साहनीलाई सम्मान गर्दै सङ्घीय सांसद गोपालबहादुर बम।

तस्विर : नृपेन्द्रबहादुर मल्ल

■ मुगु समाचारदाता

मुगु, असोज २४ गते। मुगुको छायाँनाथ राग नगरपालिका-७, पिनागाउँको रेसेडी भन्ने स्थानमा रहेको प्रहरी चौकीको भवन निर्माणका लागि सोही गाउँका एक स्थानीय बासिन्दाले जग्गा दान गरेका छन्।

छायाँनाथ राग नगरपालिका-७ का ४६ वर्षीय बलराम साहनीले आफ्ना बाबु बाजेदेखिको कमाइ गर्दै आएको जग्गालाई भाडाको घरमा बस्दै आएको नेपाल प्रहरीलाई चौकी बनाउनका लागि जग्गा दान गर्नुभएको हो।

साहनीले २४४ वर्गमिटर क्षेत्रफल भएको जग्गामा प्रहरी चौकीको भवन निर्माणका लागि जग्गा दान गर्नुभएको छ। साहनीकै जग्गामा रेसेडी प्रहरी चौकीको भवन थियो। द्वन्द्वकालमा प्रहरी चौकी सदरमुकाममा संरेपछि उक्त जग्गामा बनेको भवन मर्मत सम्भार नहुँदा जीर्ण भई भत्किएको थियो।

देशमा शान्ति स्थापनासँगै प्रहरी चौकी संरेपछि साहनीकै घरमा हाल घर भाडामा लिई प्रहरी चौकी रेसेरीका सुरक्षाकर्मी बस्दै आएका छन्। प्रहरी चौकीलाई भवन निर्माण गर्न सहज होस् भनेर चार लाख ८८ हजार बराबरको जग्गा दान गरेको जग्गादाता बलराम साहनीले बताउनुभयो।

जङ्गलको छेउमा प्रहरी चौकी रहेको छ। त्यहाँबाट आधा घण्टा टाढाको दूरीमा गाउँहरू छन्। हरबखत शान्ति सुरक्षामा खटिरहेका प्रहरीहरूलाई बस्नका लागि आफ्नै भवन थिएन। प्रहरीले जग्गादाता खोजेको थियो। अरू गाउँलेको जग्गा प्रशस्त भए पनि नि:शुल्क दिन कसैले मानेनन्। प्रहरीचौकी हाम्रै सुरक्षाका लागि स्थापना भएको भनेर भवन निर्माणका लागि जग्गा दान गरेको साहनीले बताउनुभयो।

जिल्लाप्रहरी कार्यालय, इलाका प्रहरी चौकी सौरभर्मा, सीमा प्रहरी चौकी मुगुगाउँ र काले प्रहरी चौकीको नाममा मात्र जग्गा छ। जग्गा अभावले भवन निर्माण हुन नसक्दा इलाका प्रहरी चौकी रातापानी, श्रीकोट, पुलु, चैन, कालिका मालिका प्रहरी चौकी र अस्थायी प्रहरी चौकी माथिचौर स्थानीयवासीको घर भाडामा बसेर शान्ति सुरक्षा दिँदै आएको छन्।

प्रहरी चौकीलाई नि:शुल्क जग्गा उपलब्ध गराएको भन्दै ६४औँ प्रहरी दिवसको अवसरमा शुक्रबार जग्गादाता साहनीलाई नेपाल प्रहरी केन्द्रीय कार्यालयबाट सम्मानसमेत गरिएको छ।

अन्य चौकीका लागि साहनी जस्तै जग्गादाता भेटिएमा भवन निर्माणका लागि सरकारसँग पहल गरिन सकिने जिल्ला प्रहरी कार्यालय मुगुका प्रहरी नायब उपरीक्षक भुवनेश्वरप्रसाद शाहले बताउनुभयो।

प्रदेशसभाद्वारा २९ कानुन निर्माण

कर्णाली प्रदेश सभाको बैठक।

■ मृना हमाल

सुर्खेत, असोज २४ गते। कर्णाली प्रदेश सभाले हालसम्म २९ वटा कानुन निर्माण गरेको छ। २०७४ माघ २१ गते बसेको पहिलो प्रदेश सभाको बैठक यता २९ वटा कानुन निर्माण भएका हुन्। प्रदेशसभा गठन भएको कण्डे २० महिनामा ३६ वटा विधेयक दर्ता भएका थिए। तीमध्ये २९ वटा विधेयक प्रदेश सभाको बैठकबाट पारित भएका छन्।

प्रदेशसभाको हालसम्म चौथो अधिवेशन सम्पन्न भइसकेको छ। प्रदेश सचिवालयका अनुसार हालसम्म २० वटा विधेयक प्रदेश प्रमुखबाट प्रमाणीकरण भइसकेका छन्। नौवटा विधेयक प्रदेश प्रमुखबाट प्रमाणीकरण हुन बाँकी छन्।

पाँचवटा विधेयक सभाबाट थप छलफलका लागि विषयगत समितिमा पठाइएका छन् भने दुईवटा विधेयक प्रदेशसभा बैठकमा टेबुल हुन बाँकी रहेको सचिवालयले जनाएको छ।

सभामुख राजबहादुर शाहीले नयाँ व्यवस्था भए पनि प्रदेश सभाले सन्तोषजनक काम गरेको बताउनुभयो। उहाँले संसद्को अहिलेसम्मको सिकाइले आफूहरूलाई थप परिस्कृत गर्दै लैजाने आधार भएको पनि उल्लेख गर्नुभयो। उहाँले भन्नुभयो, 'नयाँ व्यवस्था भएकाले हामीले सिक्दै, काम गर्दै गयौँ।'

अहिलेसम्म संसद्को अनुभवले हामीलाई परिपक्व बनाउँदै लगेको छ। प्रदेश सभाको चौथो अधिवेशनसम्म आइपुग्दा राम्रो काम गरेका छौँ भन्ने आशा लिएका छौँ। उहाँले

ऋण काढेर चाडबाड मनाउँदै विपन्न परिवार

■ खलङ्गा समाचारदाता

खलङ्गा, असोज २४ गते। देशभर दशैँलगायत चाडपर्वको रौनक छापेको छ। स्थानीयले आफ्नो गच्छेअनुसार खर्च गरेर चाडबाड मनाइरहेका छन् तर जाजरकोटको नलगाड नगरपालिका-६, पिउलीका नरबहादुर विकको घरमा १४ जनाको परिवारलाई दशैं दशा जस्तै भएको छ। केवल छ महिना मुस्किलले गर्जो टर्ने र बाँकी छ महिना गाउँघरमा उहाँले ऋण काढेर परिवारको गुजारा चलाउँदै आउनुभएको छ।

बसेन आउने दशैँलगायत चाडपर्व मनाउनका लागि ऋण गरेर मनाउनुपर्ने बाध्यता छ उहाँलाई। मजदुरी नगरे चुल्होमा आगो बल्दैन। ऋण काढेर चाडबाड मनाउने गरेको दुःखेसो उहाँले सुनाउनुभयो। त्यसैगरी विष्णु विकले पाँच जनाको परिवारको गर्जो ज्याला मजदुरी गरेर जीविका चलाउँदै आउनुभएको छ। साँभे बिहानको खर्च धान्ने मुस्किल छ। दशैं आएको छ, मिठो मसिनो खाने, नयाँ लुगा किनने क्षमता नै छैन। यस पटकको दशैँमा ५० हजार ऋण दाम गरेर चाडपर्व मनाइएको र घर खर्च चलाइएको उहाँले बताउनुभयो।

नरबहादुर र विष्णु त केही उदाहरण मात्र हुनुहुन्छ। यहाँका ४२ घरपरिवारको साभ्मा समस्या उस्तै रहेको छ। सबै घरपरिवार अति विपन्न तथा गरिवीको चपेटामा रहेका छन्। गाउँजिकैका बस्तीमा दशैंको रौनकताले छपक्कै ढाकेको भए पनि यो बस्तीका बासिन्दा भने दशैं के गरेर बनाउने भन्ने पितामै बसेका छन्। उनीहरूलाई सधैँ बिहानको छक टार्न धौ धौ छ। चाडपर्व पनि हुनेखानेका लागि आउने गरेको उनीहरूको भनाइ छ।

भौगोलिक विकटता रहेको यस गाउँमा बखैँ खाद्यान्न अभाव भइरहने गरेको छ। हामीजस्तालाई दशैं त नआएकै राम्रो हुन्छ भन्नुहुन्छ, स्थानीय जयबहादुर विक। दशैँमा भात खानसमेत नपाउने गरेका छन्। यस गाउँमा मकै बाली पनि राम्रो छैन, ज्याला मजदुरी गरेर परिवारको गुजारा चलाउँदै आएका छन्। सरकारले समाजमा पछाडि पारिएका तथा आर्थिक रूपमा विपन्न समुदायका लागि गाउँघरमै रोजगारीका अवसरसमेत प्रदान गरी सहज जीवनयापन गर्ने वातावरण कायम गरिदिनुपर्छ। ३० हजार घरधुरी र एक लाख ६५ हजार जनसङ्ख्या रहेको जाजरकोटमा यसको आधा बढी जनसङ्ख्या गरिवीको रेखामुनि रहेका छन्।

जीविकोपार्जनको माध्यम आरन

■ हुम्ला समाचारदाता

सिमकोट, असोज २४ गते। स्थानीयस्तरमा किसानका लागि कृषि सामग्री निर्माण गर्ने आरन पेशा यहाँका दलित परिवारको जीविकोपार्जनको आधार बनेको छ।

गरिवीका कारण पढाइ लेखाडबाट वञ्चित यहाँका दलित समुदायका मानिसहरूले रोजगारीको वैकल्पिक उपाय केही नपाएपछि दैनिक जीविकोपार्जनको माध्यमको रूपमा आरन पेसालाई अगाडि आएका छन्।

पुस्तौंदिख काम गर्दै आएको आरन पेसालाई आफूले पनि अगाँलेको सिमकोट

गाउँपालिका-४ का बाँचे कामीले बताउनुभयो।

यही पेसाको कमाइले उहाँको चार जना बालबालिका र दुई बूढाबूढी गरी छ जनाको परिवार पालिएको छ।

पुस्तौंदिख बुवा बाजेले अवलम्बन गर्दै आएको आरन पेसाप्रति गर्भ गर्दै कामीले आफू पूर्ण रूपमा सन्तुष्ट रहेको उहाँले बताउनुभयो।

यो पेसामा श्रीमती बाँचकला कामीले उहाँलाई सघाइ रहनुभएको छ। उहाँले गाउँघरका लागि खेतीपाती गर्न आवश्यक पर्ने सामग्रीहरू कुटो, कोदालो, कुमा, बन्चरो लगायतलाई नयाँ निर्माण तथा पुरानालाई मर्मत गर्ने कार्य प्रमुख रूपमा गर्नु परिरहेको उहाँले आफ्नो

अनुभव सुनाउनुभयो। यी सामग्री बनाएबापत ज्यालास्वरूप पहिलेपहिले अन्न मात्र पाइने भए पनि पछिल्लो समयमा भने नगद पनि आउने गरेको छ।

यस्तै आरन पेसा अँगालेर पुस्तौंदिख जीविकोपार्जन गर्दै आउनुभएका तँजाकोट-३ का जयबहादुर टमटाको मुख्य पेसा पनि यही रहेको छ। उहाँले पनि आरन व्यवसायबाट वार्षिक रूपमा राम्रै कमाइ भएर छ सदस्यीय परिवारलाई पालनपोषण गर्दै आउनुभएको छ। बालबालिकाको अध्ययन खर्च पनि यसै पेसाले धान्दै आएको छ। आरनमा सामग्री अडेर भएअनुसारका निर्माण गरेर मूल्य लिने गरिन्छ।

विस्फोट गरेर प्रारम्भिक ट्याक ओपन गरिएको हुम्लाको च्याछरा भीर।

सिमकोट हिल्सा सडक आयोजनाका लागि केही चट्टानी भागमा काम गर्न बाँकी भएको कारण विस्फोटक पदार्थको अभाव हुने योजना प्रमुख मिश्रले बताउनुभयो। यसअघि आयोजनासँग मौज्जात रहेको विस्फोटक पदार्थ सकिने लागेपछि अभाव देखिने भएको हो। आयोजनासँग भएको विस्फोटक पदार्थ च्याछरा भीर र खाप् सुनाखाडा खण्डको भिगीरा भीरलाई विस्फोट गर्ने कार्यमा प्रयोग गरिएको थियो।

आयोजनाँग भएको विस्फोटक पदार्थ कम हुने देखिएपछि गत असारमै विस्फोटक पदार्थ आयातका लागि नेपाली सेनासँग गत असारमै फाइल अगाडि बढाएको भए पनि हालसम्म त्यो फाइल अगाडि बढेको देखिँदैन। यसले गर्दा बाँकी रहेको काममा केही समस्या हुन सक्ने देखिएको छ।

भाडाकै भवनमा स्थानीय तह

■ दाचुला समाचारदाता

दाचुला, असोज २४ गते। दाचुलाका अधिकांश स्थानीय तहका अर्भैसम्म आफ्नै भवन नभएको पाइएको छ।

स्थानीय तहको चुनाव भएको साढे दुई वर्ष बिन्दासमेत नौमध्ये छवटा स्थानीय तह भाडाका भवनमा सञ्चालित छन। लेकम, अपीहिमाल, व्यास र दुहुँ, मालिकार्जुन गाउँपालिकाको आफ्नै भवन नहुँदा सेवाप्रवाह तथा नियमित कामकाज सञ्चालनमा समस्या हुँदै आएको छ।

शैल्यशिखर नगरपालिका साविकको गोकुलेश्वर गाविसको भवनमा सञ्चालन भएकोले शाखा कार्यालय स्थापना र प्रशासनिक कामकाज गर्न ठाउँ अभाव रहेको नगरप्रमुख अमरसिंह धामीले

अपीहिमाल गाउँपालिका खण्डेश्वरी माध्यमिक विद्यालयको भवनमा बसेको छ। गाउँपालिका अध्यक्ष धर्मानन्द मन्थाले भन्नुभयो, विद्यालयको पुरानो भवन मर्मत गरेर कार्यालय सञ्चालन गरेका छौं, वर्षा र हिमपात भइरहने तथा हावाहुरी चलि्रहने समस्याका कारण काम गर्न निकै समस्या छ। मालिकार्जुन गाउँपालिकाको केन्द्र शङ्करपुरमा पनि पालिकाको आफ्नै भवन छैन।

सबैलाई पायक पर्ने भन्दै शङ्करपुरमा केन्द्र कायम गरे पनि भवन नहुँदा समस्या भइरहेको गाउँपालिकाका अध्यक्ष नरेन्द्रसिंह धामीले बताउनुभयो। विषयगत शाखाहरू सञ्चालन गर्न पर्याप्त ठाउँ नभएकोले कार्यालयको काम गर्ने कर्मचारी, जनप्रतिनिधि र सेवाग्राहीलाई समेत हैरानी खप्नुपरेको छ। व्यास र दुहुँ गाउँपालिकाले स्थानीयको

आफ्नै भवन नहुँदा विद्यालय तथा घर भाडामा लिएर सञ्चालित स्थानीय तहहरू। तस्विर : लोककेन्द्र जोशी/दाचुला

बताउनुभयो। महाकाली नगरपालिकाले आफ्नै भवन निर्माण गर्न नसकेर निजामती कर्मचारी आवास गृहबाट कार्यसम्पादन गरिरहेको छ।

लेकम गाउँपालिकाले गल्लाकेदार मावि खरकडाकोका पुरानो भवनका कोठाहरू मर्मत गरेर कार्यालय स्थापना गरेको छ। गाउँपालिकाले विद्यालय भवन, साविकको गाविस भवन तथा स्थानीयको घर भाडामा लिएर कार्यालय सञ्चालन गरेको भए पनि ठाउँ अभाव कायमै रहेको गाउँपालिका अध्यक्ष परमानन्द जोशीले बताउनुभयो। उहाँले भन्नुभयो, गाउँपालिकाको निर्णयअनुसार नेपाल सरकार, मन्त्रिपरिषद्ले लेकम गाउँपालिकाको केन्द्र खरकडाबाट रातामाटा कायम गरे पनि भवन अभावकै कारण गाउँपालिका कार्यालय रातामाटा सार्न सकिएको छैन।

घर भाडामा लिएर कार्यालय सञ्चालन गरेका छन्। आफ्नै भवन निर्माण नहुँदा स्थानीय तहको लाखौं रुपियाँ घर भाडामा खर्च हुने गरेको छ।

नौगाड गाउँपालिका र मार्मा गाउँपालिकाले भने स्थापनाकालको पहिलो वर्षमै आफ्नो नयाँ भवन निर्माण गरेका छन्। भवन निर्माणका लागि सरकारले सबै ठाउँमा एउटै मापदण्ड लागू हुने बताइएकोले भवन निर्माण कसरी गर्ने भन्ने अन्त्योल कायमै रहेको जनप्रतिनिधिले बताएका छन्।

गाउँपालिका, नगरपालिका मात्रै नभई वडा कार्यालयहरूले समेत भवन अभावमा समस्या भेलिरहेका छन्। साविकको गाविस भवनमा स्थापना भएका वडाबाहेक नयाँ स्थानमा स्थापना भएका सबैजसो वडा कार्यालयले भवन अभावमा समस्या भोग्दै आएका छन्।

सभागृह हस्तान्तरण भएन

■ राष्ट्रिय समाचार समिति

भीमदत्तनगर, असोज २४ गते। सरकारी स्वामित्वमा रहेको कञ्चनपुरको भीमदत्त नगरस्थित सभागृह (सिटी हल) १० वर्ष वितिसक्दा पनि हस्तान्तरण हुन सकेको छैन। वि.सं. २०६५ मा महेन्द्रनगर नगर विकास समितिको

लगानीमा निर्माण थालिएको सभागृहको काम सकिएको भए पनि हस्तान्तरण नहुँदा अलपत्र परेको छ।

महेन्द्रनगर नगर विकास समितिको कार्यालयका सूचना अधिकृत पुष्पराज भट्टले निर्माण कम्पनीको करिब रु. २२ लाख रकम भुक्तानी बाँकी रहेकाले हस्तान्तरण हुन नसकेको

बताउनुभयो। रु. साढे नौ करोडको लागतमा निर्माण सम्पन्न भएको सभागृहको काम निकै ढिलो गरी सकिएको छ। सुरुमा दुई वर्षभित्र निर्माण सक्ने गरी ठेकेदारसित सम्झौता भएको थियो। सूचना अधिकृत भट्टले भन्नुभयो, वि. सं. २०६९ पछि ठेकेदारले पनि लापरवाही गर्दै

कही समय काम छाडे।

निर्माणको जिम्मा पाएको श्यामसुन्दर गौरी-पार्वती जेपीले सभागृह निर्माणका लागि पाँचपटक समय माग गरेको उहाँले बताउनुभयो। समितिको बोर्ड बैठकले नै काम गर्ने समयावधि थप गर्दै गए, भट्टले भन्नुभयो, भण्डे वर्ष नगर विकास समितिको

किचलोले कामकाज नै ठप्प भयो। करिब ६३८ विघा जमिन रहेको महेन्द्रनगर नगर विकास समितिको २०६७ सालपछिको नेतृत्वमा आउनेहरूले जग्गा भाडाका नाममा गुरुर्योजना मिचरे जग्गा वितरण गरेपछि सहरी विकास मन्त्रालयले समितिको कामकाज भण्डै पाँच वर्ष रोकेको थियो।

स्थानीय तहमा कर्मचारी अभाव

एउटा पनि कर्मचारी नभएको पञ्चेश्वर गाउँपालिका-३ को कार्यालय।

तस्विर : गोकर्ण दयाल/वैतडी

■ वैतडी समाचारदाता

वैतडी, असोज २४ गते। पञ्चेश्वर गाउँपालिका-२ का वडा अध्यक्ष दशरथसिंह मङ्गोला जनप्रतिनिधि हुनुहुन्छ तर कर्मचारीले गर्ने पञ्जीकरणका सबै काम गर्दै आउनुभएको छ।

जम्मा छ वडा रहेको पञ्चेश्वर गाउँपालिकामा एक जना मात्र वडा सचिव हुनुहुन्छ। कर्मचारी नहुँदा वडा अध्यक्षले नै कर्मचारीले गर्ने सबै काम गर्दै आइरहेका छन्। सेवाग्राहीले पनि वडा अध्यक्षलाई नै सचिव र प्राविधिक ठान्ने गरेका छन्।

वडा अध्यक्ष मङ्गोलाले भन्नुभयो, जनप्रतिनिधि चुनिएको दुई वर्ष पूरा भइसक्यो। वडामा अर्भै कर्मचारी छैनन्। नागरिकलाई सेवा दिने प्यो। नागरिकता सिफारिस, जन्मदता, बसाई सराई, विवाह दर्तालागतका काम आफैँले गर्दै आइरहेको छु। यो समस्या

पञ्चेश्वर गाउँपालिकाको मात्र होइन। वैतडीका १० वटा स्थानीय तहका ८४ वटा वडामध्ये ४२ वडामा सचिव नभएको स्थानीय तहको तथ्याङ्कले देखाएको छ। मेलौली नगरपालिका वडा नम्बर १ का वडाध्यक्ष सुरत नेगीको उस्तै समस्या छ। जनप्रतिनिधि भएर पनि कर्मचारीले गर्ने सबै काम नेगी आफैँले गर्दै आउनुभएको छ।

पुर्चौडी नगरपालिकामा फर्ने ठूलो समस्या छ। यहाँका कुनै पनि वडामा सचिव छैनन्। नगरपालिकाका निमित्त प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत पृथ्वीराज धावनुपन बाध्यता छ। सिंहदरबारको अधिकार गाउँमा आएको भनिएको छ तर नागरिकले त्यसको अनुभूति गर्न

पाएका छैनन्। १० वडा रहेको पुर्चौडी नगरपालिकामा एउटा पनि वडामा सचिव छैनन्। जसका कारण स्थानीय सेवाग्राहीले सास्ती भोग्नुपरेको छ। सेवाग्राहीको सुविधालाई ध्यान दिएर काम चलाउ रूपमा पहिलेका गाविस प्राविधिकहरूलाई जिम्मा दिइएको नगरपालिकाले जानकारी दिएको छ।

कही कुरा प्राविधिकले गर्न नमिल्ने हुन्छन्। करार सेवामा कही कर्मचारी भर्ना गरेर सेवा दिने गरिएको भए पनि यसले सबै समस्या समाधान नहुने गरेको उहाँको भनाइ छ। नगरपालिकामा कर्मचारीको माग गरेको धेरै समय भइसकदासमेत अहिलेसम्म कर्मचारी आएका छैनन्।

नगरपालिकामा अन्य कर्मचारीको पनि अभाव छ। पुर्चौडी नगरपालिका-५ का वासुदेव भट्टले पनि कर्मचारीहरू नभेटिँदा समयमै काम नहुने गरेको दुखेसो पोख्नुभयो। सिगास गाउँपालिकाको समस्या पनि उस्तै

छ। गाउँपालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत रघुनाथ अवस्थीले कुनै पनि वडामा सचिव नभएको बताउनुभयो।

दोगडाकेदार गाउँपालिकामा पनि सचिव छैनन्। आठवटा वडा रहेको दोगडाकेदारमा एक जना मात्रै सचिव छन्। कर्मचारी नहुँदा सेवा प्रवाहमा समस्या भएको गाउँपालिका अध्यक्ष चक्र कार्कीले बताउनुभयो। वडामा सचिव नहुँदा सामाजिक सुरक्षा भत्तासमेत वितरण गर्न नसकिएको उहाँले गुनासो गर्नुभयो।

छ वडा भएको शिवनाथ गाउँपालिका पनि सचिवविहीन छ। प्राविधिक सहायकको भरमा वडा कार्यालय चलाइरहेको गाउँपालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत ध्रुव दयालले बताउनुभयो। कृषि र भेटेरिनीबाहेक अन्य शाखाका कर्मचारीहरू नभएको बताउँदै उहाँले भन्नुभयो, तलब निकास गर्न पनि छिमेकी मेलौली नगरपालिकाका लेखापाललाई अनुरोध गरेर कर्मचारीलाई तलब खुवाउनु परेको छ।

पाटन नगरपालिकामा वडाहरूमा पनि सचिव छैनन्। १० वडा भएको नगरपालिकाका चारवडा सचिवविहीन रहेका छन्। नगरपालिकाको कृषि शाखामा पनि कर्मचारीहरू छैनन्। सरदमुकाममै रहेको दशरथचन्द नगरपालिकाले पनि कर्मचारीहरूको अभाव भेलिरहेको छ। ११ वडा भएको सो नगरपालिकामा चार वडा सचिवविहीन छन्। ५ नम्बर वडाका सचिवको पनि समायोजन अत्ने भएकोले सरुवा भएर जाने तयारीमा छन्।

कर्मचारी समायोजनपछि अधिकांश पालिका कर्मचारीविहीन बनेका छन्। समायोजन भएका कर्मचारी पनि सरुवा भएको तर आउने कर्मचारीहरूको दुइवर्गो नलागेकाले गाउँपालिका र नगरपालिकाले कर्मचारीको अभाव बेहोर्नु परेको छ। डिभिजन वन अधिकृत केशव पराजुलीले 'बढो बिन्ती गरेर लेखापाल मगाउँछौं तर १५ दिन पनि बस्दैनन्, हाम्रो पीडा कसले सुनिदिन्छन्' भन्नुभयो।

प्रदेश प्रहरी गठन हुने

माल्यार्पण गरेर शहीद प्रहरीप्रति श्रद्धाञ्जलि व्यक्त गर्नुहुँदै मुख्यमन्त्री त्रिलोचन भट्ट।

तस्विर : अविनाश चौधरी/धनगढी

■ धनगढी समाचारदाता

धनगढी, असोज २४ गते। सुदूरपश्चिम प्रदेशका मुख्यमन्त्री त्रिलोचन भट्टले अपराध नियन्त्रणका लागि प्रहरीले प्राविधिको प्रयोग गर्नु आवश्यक रहेको बताउनुभएको छ।

नेपाल प्रहरीको ६४औँ स्थापना दिवसको अवसरमा धनगढीस्थित सङ्घीय प्रहरी एकाइ कार्यालयमा आयोजित समारोहमा बोल्दै उहाँले अब अपराधलाई एकै ठाउँबाट निगरानी गर्नुपर्ने बेला आइसकेको बताउनुभयो। यसका लागि धनगढी, महेन्द्रनगरजस्ता प्रदेशको ठूला सहरमा सीसी क्यामरा जडान गर्न प्रदेश सरकारले छलफल अगाडि बढाइरहेको छ, मुख्यमन्त्री भट्टले भन्नुभयो, अब

नौ जना प्रहरी पुरस्कृत, जग्गादाता सम्मानित

■ अछाम समाचारदाता

मङ्गलसेन, असोज २४ गते। कार्यसम्पादनमा उत्कृष्टता प्रदान गरेको भन्दै अछाम जिल्लामा कार्यरत नौ जना प्रहरी कर्मचारीलाई प्रहरी दिवसका अवसरमा शुक्रबार पुरस्कृत गरिएको छ। ६४औँ प्रहरी दिवसको अवसरमा जिल्ला प्रहरी कार्यालयमा आयोजना गरिएको कार्यक्रममा प्रहरी कर्मचारीलाई पुरस्कृत एवं निःशुल्क जग्गादातालाई सम्मानित गरिएको हो।

पुरस्कृत हुनेहरूमा इलाका प्रहरी कार्यालय कमलबजारमा कार्यरत प्रहरी नायब निरीक्षक (सई) कृष्णराज पन्त, प्रहरी जवान गणेशबहादुर मल्ल, विमानस्थल सुरक्षागार्ड सई प्रमानन्द जोशी र प्रहरी जवान अमर धामी, कार्यालय सुरक्षागार्ड प्रहरी सहायक निरीक्षक (असई) सीताराम ओमालाई पुरस्कृत भएको अछाम प्रहरी कार्यालयले जानकारी दिएको छ।

पुरस्कृत हुने प्रहरी कर्मचारीमा प्रहरी हवलदार सुरेन्द्रबहादुर चन्द,

सागरबहादुर खड्का, कृष्णबहादुर चन्द, प्रहरी चौकी भैरवस्थानमा कार्यरत प्रहरी जवान लक्ष्मीराज जोशीलाई पुरस्कृत गरिएको छ।

यस्तै अस्थायी प्रहरी पोस्ट बेलखेतलाई नौ लाख बराबरको जग्गा निःशुल्क प्रदान गरेका पञ्चदेवल विनायक-४ का डम्बरबहादुर शाहीलाई कदरपत्र, दोसल्लासहित सम्मान गरिएको अछाम प्रहरी प्रमुख डीएसपी जनकबहादुर शाहीले जानकारी दिनुभयो।

सुदूरपश्चिमेली सम्मेलन सुरु

■ धनगढी समाचारदाता

धनगढी, असोज २४ गते। सुदूरपश्चिमेली नेपाली समाजको दोस्रो महाधिवेशन तथा अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलन शुक्रबारदेखि धनगढीमा सुरु भएको छ।

पूर्वमन्त्री तथा नेपाली काँग्रेसका केन्द्रीय सदस्य रमेश लेखकले सम्मेलनको उद्घाटन गर्नुभयो। उहाँले मातृभूमिबाट टाढा रहे पनि सुदूरपश्चिमेलीहरूले

व्यक्तिगत प्रगति मात्र नहेरी देश र समाजका लागि विभिन्न काम गरेर राष्ट्रप्रेम देखाएको बताउनुभयो। नेता लेखकले भौतिक शरीर संसारको जुनसुकै कुनामा रहे पनि सुदूरपश्चिमेलीहरूले मन, मुटुमा सधैं नेपाल र सुदूरपश्चिमलाई बोकेको चर्चा गर्नुभयो। उहाँले परदेशमा सिक्रेको ज्ञान, अनुभव र आर्जन गरेको आर्थिक सुदूरपश्चिमको विकासका लागि सदुपयोग गर्न आग्रह गर्नुभयो।

कार्यक्रममा सुदूरपश्चिमेली नेपाली समाज अन्तर्राष्ट्रिय समितिका अध्यक्ष धनबहादुर बलायरले जन्मथर सुदूरपश्चिम भई विरखको विभिन्न मुलुकमा छरिएर रहेका सुदूरपश्चिमेलीहरूलाई सङ्गठित गर्ने र हकहितका लागि समाजले काम गर्दै आएको बताउनुभयो। दुई दिनसम्म चल्ने अधिवेशनले नयाँ कार्यसमिति चयन गर्ने जनाइएको छ।

बिहानको चियासँगै

गोरखापत्र र THE RISING NEPAL

तपाईंको शहरमा

लमजुङ-बेशीशहर, दलौली हुँदै पोखरा

बिहान ६:३० बजे

विटुर र धादिङबेशी

बिहान ६:०० बजे

नारायणजा, अरतपुर

बिहान ५:३० बजे

हेटौंडा

बिहान ८:३० बजे

पथलेया

बिहान ५:०० बजे

चन्द्रजिगाहपुर

बिहान ५:३० बजे

वीरगञ्ज

बिहान ६:०० बजे

बारा, कलैया र त्रिजुग

बिहान ६:५५ बजे

गौर

बिहान ६:३० बजे

मलंगवा र लालबन्दी

बिहान ७:०० बजे

बर्दिबास

बिहान ७:४५ बजे

१९९

पहिलो राष्ट्रिय दैनिक

मासिक प्रकाशनहरू मध्यपूर्व खुलाइन्छ मुंबो

टेल फि नं. ९६६०-०१-८४८८८८

बेल्जियमको शानदार जित

बेल्जियमका खेलाडी युरो छनोटमा सान मारिनोविरुद्ध गोल गरेपछि ।

तस्विर : एपी

बसेल्स, असोज २४ गते । सान मारिनोलाई ९-० ले हराएपछि बेल्जियम बिहीबार राति युरो च्याम्पियनसिप २०२० मा छनोट हुने पहिलो टिम बनेको छ । विश्व वरीयताको नम्बर एक टिम बेल्जियमको युरो छनोटमा यो लगातार सातौं जित हो ।

सो खेलमा रोमेलु लुकाकुले दुई गोल गर्नुभयो । यस खेलमा लुकाकुले आफ्नो अन्तराष्ट्रिय गोल सङ्ख्या ५० मा पुर्‍याउनुभएको छ । समूह आईमा तेस्रो स्थानमा रहेको साइप्रसलाई ११ अङ्कले पछाडि पारेपछि बेल्जियमले तीन खेल बाँँकी छँदै युरो २०२० मा स्थान बनाएको हो । आगामी जुन १२ देखि हुने युरो कपमा बेल्जियम उपाधि दावेदारमध्ये एक हो ।

सो समूहबाट रूस दोस्रो स्थानमा रहेर स्वतः चयन हुने होडमा छ रूसले सोही रात स्केटल्यान्डलाई ४-० ले हरायो । साइप्रसभन्दा रूस आठ अङ्कले अगाडि छ । रूसका लागि

आर्टेम जुवाले दुई तथा मागोमेड ओज्जोभ र गोलोभिनले एक-एक गोल गर्नुभयो ।

अर्को खेलमा नेदरल्यान्ड्सले अन्तिम समयमा पुनरागमन गरेर उत्तरी आयरल्यान्डलाई ३-१ ले हरायो । नेदरल्यान्ड्सको जितमा मेम्पिस डिपेले प्रेरणादायी प्रदर्शन गर्‍यो । सो जितपछि रोनाल्ड कोमान्नको टिम समूह सीको शीर्ष स्थानमा उक्लेको छ । सन् २०१४ को विश्वकपपछि नेदरल्यान्ड्स पहिलो पटक प्रमुख प्रतियोगिता खेल्ने अभियानमा छ । यस समूहमा जर्मनी, उत्तर आयरल्यान्ड र नेदरल्यान्ड्सको समान अङ्क छ । यद्यपि जर्मनी र उत्तरी आयरल्यान्डले एक खेल बढी खेलेका छन् । यसैगरी, हेड टु हेड अनुसार नेदरल्यान्ड्स शीर्ष स्थानमा रहेको हो ।

जोस मेगनिनसको गोलबाट अग्रता बनाएपछि उत्तरी आयरल्यान्डले नेदरल्यान्ड्सलाई उसकै घरमा पहिलो पटक हराउने सपना देखेको

थियो तर खेलको ८० औँ मिनेटमा डिपेले बराबरी गोल गर्नुभयो । त्यसपछि डिपेले इन्जुरी समयमा अन्तिम गोल पनि गर्नुभयो । यसबीच इन्जुरी समयकै पहिलो मिनेटमा लुक डि योङले पनि गोल गर्नुभएको थियो ।

यसैगरी समूह ईमा क्रोएसियाले हङ्गेरीविरुद्ध ३-० को महत्त्वपूर्ण जित हात पार्‍यो । स्लोभाकिया घरलु मैदानमा वेल्ससँग १-१ ले बराबरीमा रोकिए पनि दोस्रो स्थानमा छ । क्रोएसियाका लागि पाँचौँ मिनेटमा नै लुका मोड्रिचले गोल गर्नुभएको थियो । त्यसपछि बुनो पेत्कोभिचले दुई गोल गर्नुभयो ।

विश्वकप उपविजेता क्रोएसियाले यस नतिजासँगै तेस्रो स्थानमा रहेको हङ्गेरीलाई चार अङ्कले पछाडि पारेको छ । समूह जीमा रोबर्टो लेवान्डोस्कीको ह्याट्रिकको सहयोगमा पोल्यान्डले लात्भियामा ३-० ले जित हात पार्‍यो । एएफपी

साफ यू-१५ महिला फुटबल

बङ्गलादेशद्वारा नेपाल पराजित

नेपाल र बङ्गलादेशका खेलाडी प्रतिस्पर्धा गर्दै ।

तस्विर सौजन्य : एनएसजेएफ

■ गोरखापत्र समाचारदाता

काठमाडौँ, असोज २४ गते । साफ यू-१५ महिला फुटबल प्रतियोगितामा नेपाल शुक्रबार बङ्गलादेशसँग २-१ ले पराजित भएको छ ।

भुटानको थिम्पुमा भएको प्रतियोगितामा नेपालको यो लगातार दोस्रो हार भएको छ । यसअघि, नेपाल गत विजेता भारतसँग ४-१ ले पराजित भएको थियो । बङ्गलादेश पहिलो संस्करणको विजेता हो ।

खेलको १२औँ मिनेटमा नै साहिद अक्तर रिपाले डिबक्समा शानदार तरिकाले बल लगेर गोलपोस्टमा छिराउनुभएको थियो । बङ्गलादेशले खेलको २५औँ मिनेटमा अग्रता दोब्बर बनायो । बङ्गलादेशकी कप्तान

समसुन्नाहरले पेनाल्टीमा गोल गरेपछि नेपाल दुई गोलले पछाडि परेको हो ।

खेलको ६४औँ मिनेटमा अमिसा कार्कीले एक गोल फर्काउनुभयो तर त्यसपछि गोल गर्न नसक्दा नेपाल हार स्वीकार्न बाध्य भयो । नेपालका प्रशिक्षक राकेश श्रेष्ठले प्राप्त अवसरको सदुपयोग गर्न नसक्दा हारेको प्रतिक्रिया दिनुभयो ।

खेलाडीहरूले पनि शतप्रतिशत दिन सकेनन् । पहिलो गोल बेहोरपछि मेरा खेलाडी आत्तिए । पहिलो हाफमा सोचेजस्तो खेल भएन । मध्यान्तरपछि गोल त फर्काँयो तर त्यो बेकार भयो । अब भुटानसँगको खेलमा राम्रो नतिजा ल्याउने प्रयास गर्नेछौँ, प्रशिक्षक राकेशले भन्नुभयो ।

टेबल टेनिस

प्रशिक्षणका लागि

पाभेल नेपालमा

■ गोरखापत्र समाचारदाता

काठमाडौँ, असोज २४ गते । नेपालमा आयोजना हुने १३औँ दक्षिण एसियाली खेलकुदका लागि बन्द प्रशिक्षणमा रहेका टेबल टेनिस खेलाडीलाई प्रशिक्षण प्रदान गर्न स्विजरल्यान्डका अन्तराष्ट्रिय प्रशिक्षक पाभेल रिहोरेक नेपाल आएका छन् ।

राष्ट्रिय खेलकुद परिषद्का सदस्य एवं प्रदेश ३ राखेपका संयोजक सुदिल साहीको पहलमा एक हप्ताका लागि उहाँ नेपाल आउनुभएको हो ।

नेपाली खेलाडीहरूलाई वैदेशिक प्रशिक्षणमा नपठाएसम्म नेपालमा नै वैदेशिक प्रशिक्षकमार्फत खेलाडीहरूको खेलस्तर बृद्धि गर्नुका साथै सागमा बढीभन्दा बढी पदक हासिल गर्ने उद्देश्यले स्विजरल्यान्डका अन्तराष्ट्रिय प्रशिक्षकलाई एक हप्ताका लागि नेपाल बोलाइएको हो, संयोजक एवं राखेप सदस्य साहीले बताउनुभयो ।

उहाँले प्रशिक्षणलाई हेरेर तथा खेलाडीहरूलाई वैदेशिक प्रशिक्षणमा पठाउन कठिनाई भएमा प्रशिक्षक पाभेललाई अरू बढी समयसम्म राख्न सकिने समेत संयोजक साहीले बताए ।

प्रशिक्षक पाभेलले जर्मनीमा नौ वर्ष, स्विजरल्यान्ड टिममा १८ वर्ष, श्रीलङ्का र चेकमा समेत प्रशिक्षण प्रदान गरिसकेको अनुभव रहेको छ । यस्तै २०१६-२०१८ मा वेस्ट टेनर अफ द इयरबाट समेत सम्मानित रहेका छन् ।

उहाँलाई नेपाली प्रशिक्षकसरह दैनिक भत्ता र एकतर्फी हवाई टिकटमा नेपाल बोलाइएको हो । उनले यसअघि पनि नेपाली खेलाडीलाई प्रशिक्षण प्रदान गरिसक्नुभएको छ ।

एनआरएनए स्थापना दिवसमा वाकाथन

■ गोरखापत्र समाचारदाता

काठमाडौँ, असोज २४ गते । एनआरएनए स्पोर्ट्स एकेडेमीले १७औँ एनआरएनए स्थापना दिवसको अवसरमा शुक्रबार एनआरएनए हेरिटेज वाकाथनको आयोजना गरेको छ ।

स्वयम्भू भगवन्त पाउवाट सुरु भई शोभा भगवती, क्षेत्रपाटी हुँदै इन्द्रचोकमा गएर दुङ्गिएको उक्त वाकाथनमा गैरआवासीय नेपाली सङ्घका प्रतिनिधि, नेपाली खेलकुद क्षेत्रका प्रतिष्ठित व्यक्तिकरू र खेलाडीहरू गरी पाँच सयभन्दा बढीले सहभागिता जनाएका छन् ।

उक्त वाकाथनको उद्घाटन गैरआवासीय नेपाली सङ्घ (एनआरएनए)का अध्यक्ष भवन भट्टले गर्नुभयो । उद्घाटन मन्त्रव्य

व्यक्त गर्नुहुँदै अध्यक्ष भट्टले स्पोर्ट्स एकेडेमीको स्थापनाले गैरआवासीय र नेपाली खेलाडीलाई एकेन्द्राईमा उम्‍याउन मद्दत गर्ने बताउनुभयो ।

वाकाथनमा नेपालका चर्चित म्याराथन धावक वैकुण्ठ मानन्धर, जितवहादुर केसी, नेपाल ओलम्पिक कमिटीका महासचिव निलेन्द्रराज श्रेष्ठ, राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय खेलाडी सङ्घका अध्यक्ष दीपक श्रेष्ठ, खेलाडी तथा प्रशिक्षक सङ्घका अध्यक्ष महेश नेवालगायत विभिन्न खेलका राष्ट्रिय खेलाडी हुनुहुन्थ्यो ।

एनआरएनए स्पोर्ट्स एकेडेमी विश्वभरको खेलकुदलाई व्यवस्थित र सङ्गठित गर्नका निम्ति भर्खरै स्थापना भएको एनआरएनएको खेलकुद शाखा हो ।

नेपाल राष्ट्र बैङ्क			
केन्द्रीय कार्यालय, विदेशी विनिमय व्यवस्थापन विभाग			
नेपाल राष्ट्र बैङ्कले तोकेको विनिमय दर			
२०७६ साल असोज २५ गते (अक्टोबर १२, २०१९) शनिवारको विनिमय दर			
वुद्रा	एकाइ	खरिद दर	बिज्री दर
भारतीय रुपियाँ	१०० को	रु. १६०।००	रु. १६०।१५
खुला बजार विनिमय दर (नेपाल राष्ट्र बैङ्कको प्रयोजनका लागि)			
वुद्रा	एकाइ	खरिद दर	बिज्री दर
अमेरिकी डलर	१ को	रु. ११३।३४	रु. ११३।९४
युरो	१ को	रु. १२५।३४	रु. १२६।०१
पाउन्ड स्टर्लिङ	१ को	रु. १४३।३४	रु. १४४।०९
स्विस फ्रेड्क	१ को	रु. ११३।७०	रु. ११४।३०
अस्ट्रेलियन डलर	१ को	रु. ७७।१२	रु. ७७।५३
क्यानैडियन डलर	१ को	रु. ८४।४६	रु. ८५।९१
सिङ्गापुर डलर	१ को	रु. ८२।४०	रु. ८२।९३
जापानी येन	१० को	रु. १०।४८	रु. १०।५१
चिनियाँ युआन	१ को	रु. १५।९७	रु. १६।०५
साउदी अरब रियाल	१ को	रु. ३०।२२	रु. ३०।३८
कतारी रियाल	१ को	रु. ३१।१३	रु. ३१।२९
थाई भाट	१ को	रु. ३।७३	रु. ३।७५
संयुक्त अरब डमिरेट दिराम	१ को	रु. ३०।८६	रु. ३१।०२
मलेसियन रिङ्गिट	१ को	रु. २७।०८	रु. २७।२२
दक्षिण कोरियन वन	१०० को	रु. ९।५७	रु. ९।६२
स्विडिस क्रोनर	१ को	रु. ११।७७	रु. ११।६३
डेनिस क्रोनर	१ को	रु. १६।७८	रु. १६।८७
हङ्कङ डलर	१ को	रु. १४।४५	रु. १४।५३
कुवेती दिनार	१ को	रु. ३७३।१४	रु. ३७५।११
बहराइन दिनार	१ को	रु. ३००।६०	रु. ३०२।१९
नोट : यो विनिमय दरलाई बैङ्कले आवश्यकता अनुसार जुनसुकै समयमा पनि संशोधन गर्न सक्नेछ ।			
* वाणिज्य बैङ्कहरूले तोक्ने विनिमय दर भने फरक हुन सक्नेछ ।			
* अद्यावधिक विनिमय दर बैङ्कको वेबसाइट www.nrb.org.np मा उपलब्ध हुनेछ ।			

इरानी महिलालाई

रङ्गशालामा फुटबल हेर्ने छुट

तेहरान, असोज २४ गते । दशकौँपछि इरानी महिलाहरूले बिहीबार राति रङ्गशालामा गएर फुटबल हेर्ने मौका पाएका छन् । विश्वकप छनोटअन्तर्गत इरान र कम्बोडियाबीचको खेलमा इरानी महिलालाई पनि खेल हेर्ने छुट दिइएको थियो ।

तेहरानको आजादी रङ्गशालामा भएको सो खेलमा ३५ सय महिला समर्थक आफ्नो देशको हौसला बढाउन रङ्गशालामा उपस्थिति दिए ।

सबै खेलमा इरानले कम्बोडियालाई सहजै १४-० ले हरायो । यद्यपि सो खेलले भन्दा महिला समर्थकको उपस्थितिले नै ठूलो चर्चा पायो । हामी निकै खुसी छौँ, अन्ततः हामीले रङ्गशालामा गएर खेल हेर्ने मौका पाएका छौँ । यो असाधारण भावना हो, २९ वर्षीय नर्स जाहरा पेसाईले भन्नुभयो । सन् १९८१ देखि नै

धेरै खेलकुद इभेन्टमा इरानले महिलामाथि प्रतिबन्ध लगाएको छ । इस्लामिक क्रान्तिपछि केही राष्ट्रले महिलाहरूलाई रङ्गशालामा गएर फुटबल हेर्नबाट रोक लगाएको थियो । इरान महिलाहरूलाई फुटबल हेर्न अनुमति दिने अन्तिम राष्ट्र हो । साउदी अरबले हालै महिलाहरूलाई खेल हेर्ने छुट दिएको थियो ।

२९ वर्षीय सहर खोडायरीले रङ्गशालामा गएर आफ्नो टिमले खेलेको हेर्ने लालसामा गरेको आत्मदाहले पनि इरानका अफिसियल र जनतालाई स्तब्ध बनाएको थियो । ब्लू गल्सको नाममा चिनिएको सहरको निधनपछि विश्वमै इरानको बदनामी भएको थियो । विश्वकै फुटबल खेलाडीहरूले सो भेदभावपूर्ण कानुनको विरोध गरेका थिए । जसमा फिफाले पनि साथ दिएको थियो । (एजेन्सी)

कोहलीको दोहोरो शतकसहित भारत बलियो स्थितिमा

पुने (भारत), असोज २४ गते । कप्तान विराट कोहलीले शुक्रबार दोहोरो शतक प्रहार गरेपछि भारत पाहुना टिम दक्षिण अफ्रिकाविरुद्धको दोस्रो टेस्टको दोस्रो दिन बलियो स्थितिमा पुगेको छ ।

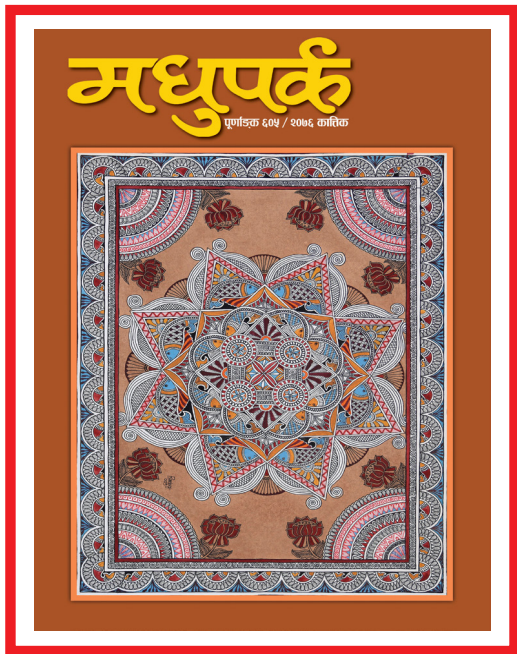
कोहलीले अविजित २५४ रन बनाएपछि भारतले पहिलो पालि पाँच विकेटको क्षतिमा ६०१ रन बनाएर घोषित गर्‍यो । दोस्रो दिनको खेल सकिँदा दक्षिण अफ्रिकाले ३६ रनमा तीन विकेट गुमाइसकेको छ । दक्षिण अफ्रिका सात विकेट बाँकी रहेको स्थितिमा ५६५ रनले अर्भै पछाडि छ । कप्तान कोहलीले ३३६ बलको सामना

गर्दै ३३ चौका र दुई छक्का प्रहार गर्नुभयो । रवीन्द्र जडेजाले पनि १०४ बलमा ९१ रन बनाएर कप्तानलाई उचित साथ दिनुभयो । आज अर्जिन्के रद्धानेले पनि ५९ रनको पालि खेल्नुभयो । पहिलो दिन मायाङ्क अग्रवालले १०८ रन बनाएर भारतलाई राम्रो सुरुवात दिनुभएको थियो । यसैगरी, चेतेश्वर पुजाराले पनि ५८ रन बनाएर भारतको पालि बलियो बनाउन योगदान दिनुभएको थियो ।

दक्षिण अफ्रिकाका थेउर्निस डि ब्रुयन २० र एर्निक नोजे २ रन बनाएर खेल्दै हुनुहुन्छ । डिन इल्यर ६, एडिन मार्क्रम शून्य र टेम्बा बाडाम ८ रनमा आउट हुनुभयो । (एपी)

कात्तिक अङ्कको मधुपर्क आकर्षण

यसपटक देवकोटा र मानवता विशेष

- डा. डम्बर चेम्जोङ, डा. अमर गिरी, जयदेव भट्टराईका विशेष लेख
- देवकोटाको बहुचर्चित तास्कन्द भाषण ■ 'पागल' कविताको पृष्ठभूमि
- नोबेल पुरस्कारको राजनीतिबारे मार्खेजको विचारोत्तेजक लेख
- स्त्री सौन्दर्य र बुद्धको करुणामय दृष्टि
- कवितामा नाजिम हिक्मत, कुमार अम्बुज, भूमक धिमिरे, दीपक सापकोटा हाङयुग अज्ञात, साम्ब ढ्काल, अस्मिता माली मानन्धरलगायत
- पद्मावती सिंह, मधुवन पौडेल, रत्न कोजु, मनदेवी ताम्राकारलगायतका पठनीय कथा
- निबन्धमा शेखर खरेल, कालीप्रसाद रिजाल, डा. टड्क उग्रैती, महानन्द ढ्काल
- युगान्तकारी सिनेमा 'हिरासिमा मोन अमुर' बारे रोचक आलेख
- साथमा नाटक, प्रिय पुस्तक, प्रवेश, संस्कृति, पुस्तक परिचयलगायत नियमित स्तम्भ

आफ्नो प्रति बेलैमा सुरक्षित गर्नुहोस् ।

सम्पर्क: ग्राहक सेवा शाखा, गोरखापत्र संस्थान
फोन नं. ८२२०६३८/ टोल फ्री नं. १६६००९८४४४४

अलैंची टिप्पण
शान्तियो

पृष्ठ १

अर्थ बजार

गोरखापत्र

२०७६ साल असोज २५ गते शनिबार 2019 October 12 Saturday

www.gorkhapatraonline.com

स्वरोजगार बन्दै
गाउँका महिला

पृष्ठ ४

नेपाल-भारत सचिवस्तरीय बैठक

ऊर्जा निर्यात सहज बनाउन जोड दिइने

गोरखापत्र समचारदाता

काठमाडौं, असोज २४ गते । नेपालले अपेक्षा गरेको विद्युत् निर्यात सहज बनाउने र यसलाई व्यावसायिक रूपले सुनिश्चित गर्ने उद्देश्य राखेर आउँदो सोमबारदेखि नेपाल- भारत ऊर्जा सचिवस्तरीय बैठक बस्ने भएको छ । नेपाल ऊर्जा जलस्रोत तथा सिँचाइ सचिव दिनेशकुमार घिमिरे र भारतका ऊर्जा सचिव एससी गर्गको नेतृत्वमा यही असोज २७ र २८ गते ऊर्जा सचिवस्तरीय निर्देशक समितिको बैठक बस्न लागेको हो ।

ऊर्जा जलस्रोत तथा सिँचाइ मन्त्रालयका अनुसार यसपटकको बैठक नेपालबाट भारततर्फ विद्युत् निर्यातका सन्दर्भमा देखिएका समस्या समाधानमा बढी केन्द्रित गरिँदै छ । नेपालले लामो समयदेखि प्रस्ताव गरेको न्यू बुटवल- गोरखपुर अन्तरदेशीय प्रसारण लाइन निर्माणबारे निर्णायक छलफल गर्ने तयारी मन्त्रालयको छ ।

अमेरिकी सहयोगको मिलेनियम च्यालेञ्ज कर्पोरेसनसँग सम्बन्धित आयोजनामा न्यू बुटवल गोरखपुर प्रसारण लाइनसमेत जोडिएकाले त्यसलाई सरकारले ठूलो महत्त्वमा राखेको छ ।

सो प्रसारण लाइनको विस्तृत परियोजना प्रतिबदन

(डीपीआर) तयार भइसकेको छ ।

मन्त्रालयका सचिव घिमिरेका अनुसार नेपालको विद्युत् भारतमा बजारीकरण गर्ने योजना पनि यसपटकको बैठकमा छलफल हुँदै छ । “नेपालले चाहेको इनर्जी बैङ्किङ र भारतको डे अहेड मार्केटमा पहुँचबारे विशेष छलफल गर्दै छौं,” उहाँले भन्नुभयो । आगामी चैतदेखि उत्पादन थाल्ने भनिएको माथिल्लो तामाकोसी जलविद्युत् आयोजनालागायत यो वर्षभरि थपिने एक हजार मेगावाट विजुली भारत निर्यातका लागि नेपाली पक्षले बढी चासो देखाएको हो । “डे अहेड मार्केटका लागि कन्डक्ट अफ बिजनेस रुलमा हामी छलफल गर्दै छौं,” उहाँले भन्नुभयो ।

बैठकमा पश्चिम नेपालको टनकपुरमा एक सय एमभीए क्षमताको ट्रान्समिटर राखेर आवश्यकतानुसार ठूलो परिमाणमा विद्युत् आयात सहज बनाउने नेपालले प्रस्ताव गर्दै छ ।

प्रसारणलाइन सुधारका लागि रक्सौल-परवानीपुर र कुशाहा-कटेया अन्तरदेशीय १३२ केभी प्रसारण लाइनको क्षमता वृद्धिका विषयमा समेत छलफल गर्ने एजेण्डा तय गरिएको छ । ती प्रसारण लाइनको ‘सिङ्गल सर्किट’ यसअघि नै सञ्चालनमा आइसकेका छन् । त्यसमा अर्को सर्किट थपेर डबल सर्किट बनाउने गरी छलफल हुन लागेको हो ।

“

बैठक नेपालबाट भारततर्फ विद्युत् निर्यातका सन्दर्भमा देखिएका समस्या समाधानमा बढी केन्द्रित गरिँदै

साउदी कोषद्वारा सवा तीन अर्ब ऋण

राष्ट्रिय समाचार समिति

काठमाडौं, असोज २४ गते । भूकम्पबाट प्रभावित क्षेत्रमा आवासीय भवन, शैक्षिक प्रतिष्ठान र स्वास्थ्य केन्द्रहरूको पुनर्निर्माणका लागि साउदी विकास कोषले रु. तीन अर्ब ३३ करोड ऋण सहायता उपलब्ध गराउने भएको छ । आज अर्थ मन्त्रालयमा आयोजित एक कार्यक्रममा ऋण सहायतासम्बन्धी सम्झौतापत्रमा अर्थमन्त्री डा. युवराज खतिवडाको उपस्थितिमा साउदी विकास कोषका उपाध्यक्ष खालिद विन सुलेमान अलखुदारी र अर्थ सचिव राजन खनालले सो सम्झौतामा हस्ताक्षर गर्नुभएको थियो । त्यस अवसरमा उपाध्यक्ष अलखुदारीले साउदी

अरेबियाको परमित्र नेपाललाई दुःख परेका बेला सघाउनु आफ्नो कर्तव्य भएको बताउँदै नेपाल सरकारको पुनर्निर्माणको प्रयासमा थोरै भए पनि सघाउन पाएकामा खुसी व्यक्त गर्नुभयो ।

उहाँले विश्व बैङ्क, तेल उत्पादक तथा निर्यातक मुलुकको सदस्यका रूपमा पनि साउदी अधिराज्यले नेपाललाई सहयोग गर्ने प्रतिवद्धता व्यक्त गर्नुभयो ।

सचिव खनालले सन् १९७७ मा नेपाल र साउदी अरेबियाबीच कूटनीतिक सम्बन्ध स्थापना भएयता उक्त राष्ट्रले जलविद्युत् र सिँचाइका क्षेत्रमा लगानी गर्दै आएको चर्चा गर्दै नेपालको सामाजिक-आर्थिक विकासमा निरन्तर सहयोग गरेकोमा हार्दिक आभार व्यक्त गर्नुभयो ।

स्याउबाट समृद्धि खोज्दै गण्डकी प्रदेश

गण्डकी समाचारदाता

पोखरा, असोज २४ गते । गण्डकी प्रदेश सरकारले केही वर्षभित्रै स्याउमा आत्मनिर्भर बन्ने गरी छिटो मुनाफा गर्न सकिने स्याउ खेती विस्तारमा लगानी गर्न थालेको छ । प्रदेश सरकारले गण्डकी प्रदेशको मुस्ताङ तथा मनाङका सबै ठाउँ एवं गोरखाको धार्चे र चुनुबी गाउँपालिकामा स्याउ खेती गर्न लागेको हो ।

स्याउ खेतीका लागि नाम कमाएका ठाउँमा नयाँ जातको स्याउ खेती गर्दा छोटो समयमा आम्दानी गर्न सकिने भएकाले प्रदेश सरकारले नयाँ जातका स्याउका विरुवा ल्याउनका चार करोड ५० लाख रुपियाँ बजेट विनियोजन गरेको प्रदेश सरकारका प्रवक्ता रामशरण बस्नेतले जानकारी दिनुभयो । प्रदेश सरकारले छनोट गरेका स्थानमा यसअगाडि पनि इटालीबाट ल्याइएका फुजी, गाला, फुजी मेमा, फुजी मेमोलगायतका जातका स्याउ खेती भइरहेकाले त्यसको विस्तारका लागि किसानलाई अनुदानमा विरुवा दिनेगरी बजेटको व्यवस्था गरिएको मन्त्री बस्नेतले बताउनुभयो ।

भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारीमन्त्री लेखबहादुर थापाले गण्डकी प्रदेशका विभिन्न ठाउँमा नयाँ प्रजातिका स्याउ खेती गर्ने ठूलाठूला फार्मसमेत रहेकाले केही वर्षभित्रै स्याउमा आत्मनिर्भर बनाउने गरी प्रदेश सरकारले योजना बनाएको बताउनुभयो । उहाँका अनुसार इटालीबाट ल्याइने स्याउको विरुवाले दोस्रो वर्ष बाटै आम्दानी दिने भएकाले ती प्रजातिका विरुवा खरिद गरेर किसानलाई वितरण गरिने छ ।

प्रतिविरुवा एक हजार रुपियाँभन्दा बढी पर्ने उक्त विरुवा प्राप्त गर्ने किसानले ३० प्रतिशत लगानी गर्नुपर्ने छ भने प्रदेश सरकारले ७० प्रतिशत अनुदान दिने छ । ‘हामीले प्रदेश सरकारबाट चार करोड ५० लाख रुपियाँ बजेटको व्यवस्था गरेका छौं, किसानले ३० प्रतिशत लगानी गर्न यो योजनाको बजेट सात करोड पुग्छ, अब टेन्डर प्रक्रियामार्फत ५० हजारभन्दा बढी विरुवा विदेशबाट स्याउका विरुवा ल्याउने तयारी गरिरहेका छौं,’ मन्त्री थापाले भन्नुभयो । गत वर्ष प्रतिविरुवा एक हजार एक

सय रुपियाँमा खरिद गरिएकोमा यस वर्ष डलरको भाउ र इटालियन फार्मले तोक्ने मूल्यका आधारमा विरुवाको मूल्यमा घटबड हुने भए पनि एक हजारभन्दा बढी पर्ने मन्त्री थापाले बताउनुभयो ।

स्याउका लागि प्रख्यात ठाउँमा सङ्घीय सरकारले समेत प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण योजनाअनुसार स्याउ जोनको काम भइरहेकाले प्रदेश सरकारको लगानीमा सहजता आउने किसानहरू बताउँछन् । गण्डकी प्रदेशका मुस्ताङ र मनाङमा ठूलाठूला फार्महरूले विदेशबाट ल्याएर विभिन्न जातका स्याउ खेती गरिरहेको र सफलसमेत भएकाले प्रदेशले गर्ने लगानीले तत्काल प्रतिफल पाउन सकिने किसानहरू बताउँछन् ।

मनाङस्थित एगो मनाङका सञ्चालक युवराज गुरुङले इटालीबाट ल्याएका विरुवाबाट दोस्रो वर्षबाटै आम्दानी गर्न सकिने भएकाले तत्काल प्रतिफल लिन

सकिने बताउनुभयो । किसानले परम्परागत रूपमा गर्दै आइरहेका स्थानीय जातका स्याउ रोपेको पाँच/छ वर्षपछि मात्र उत्पादन गर्न सकिने भए पनि नयाँ जातका स्याउबाट दोस्रो वर्षबाटै उत्पादन गर्न सकिने गुरुङको भनाइ छ ।

दक्षिण एसियामै सबैभन्दा ठूलो फार्मको रूपमा रहेको उक्त फार्ममा अहिले ६६ हजार स्याउका विरुवा रहेका छन् ।

नयाँ जातका स्याउमा लाग्ने रोग, यसलाई गर्नुपर्ने स्याहार सम्भार स्थानीय जातकै स्याउकै जस्तो भएकाले नयाँ जातका स्याउ लगाउन अप्ठ्यारो नहुने गुरुङले बताउनुभयो । करिव तीन-चार फिट उचाइमा विरुवा ल्याएर रोपिने भएकाले पहिलो वर्ष नै फल्ने भए पनि पहिलो वर्षको फलले विरुवामा समस्या हुने भएकाले दोस्रो वर्षबाट मात्र उत्पादन लिने गरिएको गुरुङले बताउनुभयो ।

गोपालचन्द्र सुवेदी

काठमाडौं, असोज २४ गते । चीनका राष्ट्रपति सी चिनफिङको नेपाल भ्रमण उहाँकै नेतृत्वमा सुरु भएको ‘बेल्ट एन्ड रोड इनीसिएटीभ’ (बीआरआई)मार्फत नेपालको पूर्वाधार विकास र अन्तरसम्बन्ध विस्तारमा सुनौलो र ऐतिहासिक अवसरका रूपमा स्थापित हुने विज्ञहरूको विश्लेषण छ ।

सन् २०१३ मा चीनले घोषणा गरेको विश्वको समतामूलक विकास र सबै पक्षको जित सुनिश्चित गर्ने गरी बीआरआई सुरु गरेको थियो । विश्व विकासको यो अवधारणामा नेपाल दुई वर्षपहिले ०७४ वैशाख २९ मा औपचारिक रूपमा प्रवेश गरेको थियो । त्यसपछि नेपालले पूर्वाधार विकासका लागि बीआरआईमा गल्छी-रसुवागढी-केरुङ चार सय केमी ट्रान्समिसन लाइन, तमोर जलविद्युत् (७६२ मेगावाट) आयोजना, फुकोट कर्णाली जलविद्युत् (४६२ मेगावाट) आयोजना, केरुङ-काठमाडौं रेल, मदन भण्डारी टेक्निकल इन्स्टिच्युटलागायत नौ परियोजना प्रस्ताव पनि गरेको छ । पूर्वी नेपालको दमकमा बीआरआईअन्तर्गत नै नेपाल चीनमैत्री औद्योगिक पार्कको शुभारम्भ पनि भएको छ । बङ्गलादेश, माल्दिभ्स, पाकिस्तान र श्रीलङ्काले बीआरआईका परियोजना कार्यान्वयन गरिरहेको अवस्थामा नेपालले पनि लाभ लिन ढिला गर्नु नहुने

विज्ञहरूको सुझाव छ ।

चिनियाँ राष्ट्रपति सी चिनफिङले पनि नेपाल चीन दुवै पक्षले हिमालय वारिपारिको बहुआयामिक अन्तरसम्पर्क सञ्जाल निर्माणलाई सक्रिय रूपमा अगाडि बढाउनुपर्ने कुरामा जोड दिनुभएको छ । नेपाल भ्रमणको पूर्व सन्ध्यामा विशेष आलेखमार्फत उहाँले भन्नुभएको छ, “चीनले नेपाललाई पुनर्निर्माणका लागि सहयोगलाई निरन्तरता दिने छ र नेपाली जनताको जीवनस्तर उकास्न सकेसम्म सहयोग प्रदान गर्ने छ । चिनियाँ उद्यमीहरूलाई

चिनियाँ राष्ट्रपति भ्रमण

नेपालमा मुख्यतः व्यापार र लगानी, पुनर्निर्माण, ऊर्जा, पर्यटन यी चार क्षेत्रमा लगानी गर्न प्रेरित गरेको छ ।”

विश्वका ६५ प्रतिशत जनसङ्ख्यालाई समेट्ने लक्षसहित चीनले ‘बेल्ट एन्ड रोड इनिसिएटिभ’ अवधारणा अघि सारेदेखि चिनियाँ लगानी यसैको संरचनाभित्र अघि बढेको देखिन्छ । एसिया, युरोप, पूर्वी अफ्रिकामा यहीअनुसार लगानी पनि अगाडि बढेको देखिन्छ । पछिल्लो समय आक्रामक लगानीभन्दा पनि उसले विवेकपूर्ण र सचेतपूर्वक लगानीगर्न थालेको देखिन्छ । लगानीको गुणस्तर कस्तो छ र त्यसले दिने प्रतिफल कुन स्तरको हुने छ भन्नेमा चिनियाँ ध्यान केन्द्रित रहेको देखिन्छ । चीनका उपविदेशमन्त्री लु जौओव्हीले आफ्ना राष्ट्रपतिको

नेपाल भ्रमण हिमाल वारपार यातायात सञ्जाल निर्माणलाई तीव्रतामार्फत बीआरआई कार्यान्वयनले महत्त्व पाउने अपेक्षा गर्नुभएको छ । राष्ट्रपति भ्रमणबारे सञ्चार माध्यमलाई गर्नुभएको ब्रिफिङमा उहाँले भन्नुभएको छ, “यो भ्रमण नेपाल चीन सम्बन्ध र बीआरआईका लागि नयाँ युगको सुरुवात हुने छ ।”

‘कर्नेक्टभिट’ विस्तारका लागि नेपाल चीनबीचका सीमानाका सञ्चालन र रेलमार्ग विस्तारलाई बीआरआई मातहत सक्रियताका साथ अगाडि बढाउनुपर्ने देखिएको विज्ञहरूको मत छ । ऐतिहासिक भ्रमणले नेपाललाई ऐतिहासिक उपलब्धिको ढोका खोल्न सक्ने सम्भावना देखिएको चीनका लागि पूर्वाजदूत टङ्क कार्कीको विश्लेषण छ । किमाथाङ्का, कोरला र हिल्सा नाका सञ्चालनमा ल्याउने कुरा संवेदनशीलताका साथ अगाडि बढाउनुपर्छ । “चीन बीआरआईमार्फत ‘चीनवीन सीचुएसन’ र ‘कर्नेक्टभिट’ विस्तारमा लागेको छ,” उहाँले भन्नुभयो, “काठमाडौंसम्म चिनियाँ रेल ल्याउने तथा किमाथाङ्का कोरला एवं हिल्सा नाका पूर्ण सञ्चालन गर्न सके नेपालको पर्यटकीय हितको रक्षा हुन्छ ।” बीआरआई परियोजनामा दुई पक्षीय हित र लगानीमा सम्भेदारी पनि आवश्यक हुन्छ । रेल विस्तार नेपालका लागि आर्थिक दृष्टिकोणले लगानी महँगो परियोजना भए देखिए पनि चिनियाँ पर्यटक आगमन र दक्षिण एसियाका लागि नै हितग्राही हुने उहाँको ठप्पाई छ ।

सुल्चो ढोका उठ्नुतीको
जब साथ पाए
सन्त्राइज कृषि कर्जाको

सन्त्राइज बैंक लिमिटेड
SUNRISE BANK LIMITED
RISING TO SERVE

हामी
सँग-सँगै

☎/sunrisebanknepal | Toll Free No.: 1660 01 22444 | www.sunrisebank.com.np

सुन्तला जोन कार्यक्रम प्रभावकारी बन्दै

■ परासी समाचारदाता

बुलिङ्गटार, असोज २४ गते । नगदेवालीका रूपमा रहेको सुन्तला खेतीलाई प्रवर्द्धन गर्न र किसानलाई यसतर्फ थप आकर्षित गराउन पूर्वी नवलपरासीको पहाडी क्षेत्रमा लागू गरिएको प्रधानमन्त्री कृषि परियोजना कार्यक्रम प्रभावकारी बन्दै गएको छ ।

प्रधानमन्त्री कृषि परियोजनाअन्तर्गत सुन्तला जोन, साना सिँचाइ, भकारी सुधार, बारिड निर्माणलगायतका कार्यक्रम प्रभावकारी बन्न थालेको छ ।

प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण कार्यक्रमअन्तर्गत कृषि मन्त्रालयद्वारा एक वर्षदेखि पूर्वी नवलपरासीको बुलिङ्गटार र बाँदीकाली गाउँपालिकाको पहाडी क्षेत्रलाई लक्षित गरी यहाँको सुन्तला खेतीलाई थप प्रवर्द्धन गर्न कार्यक्रम सुरु भएको र अफ प्रभावकारी बनाउन थप कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको कार्यक्रमको प्रमुख वरिष्ठ कृषि विकास अधिकृत विष्णुप्रसाद शर्माले बताउनुभयो ।

कृषिमा एकैपटक परिवर्तन हुन नसक्ने भएकाले पनि विस्तारै सुन्तलाको बिरुवा बाँड्ने, भकारी सुधार, सिँचाइका कार्यक्रम अगाडि वढाइएको प्रमुख शर्माले बताउनुभयो । कार्यक्रमअन्तर्गत धौबादी, रामकोट, काफल डाँडामा सुन्तलाका बिरुवा वितरण गरिएको छ भने छरछरेमा सिँचाइको काम अगाडि वढाइएको छ ।

किसानले कलमी गरिएको सुन्तलाको बिरुवाको लागि प्रतिबिरुवा २५ रुपियाँमा र बीउबाट तयार गरिएको बिरुवाको प्रतिवोट १५ रुपियाँ खरिद गर्नसक्ने छन् तर सो रकम पनि किसानले तिनै नसकपछि समस्या आएको थियो । अव नयाँ प्रक्रियामा कामको थालनी गरी सुन्तला जोन कार्यक्रम प्रभावकारी बनाइने प्रमुख

शर्माले बताउनुभयो ।

यो कार्यक्रम बुलिङ्गटार गाउँपालिकाका ६ वडा, बाँदीकाली गाउँपालिकाका तीन वडा, देवचुली नगरपालिकाको वडा नं. ६, हुप्सेकोट गाउँपालिकाको वडा नं. ५ लाई समेटेर यो कार्यक्रम सुरु गरिएको र यहाँको पाँच सय हेक्टर क्षेत्रफलमा यो कार्यक्रम सुरु भइरहेको प्रमुख शर्माले बताउनुभयो । कार्यक्रमअन्तर्गत सुन्तलाको खेती गर्ने किसानलाई बिरुवा, अनुदान, मेसीनरी औजारलगायतका सबै सेवा उपलब्ध गराइने गरेको उहाँले बताउनुभयो ।

नवलपरासीका पहाडी भेगका सुन्तला खेतीबाट हरेक वर्ष चारदेखि पाँच करोड रुपियाँसम्मको सुन्तला बिक्री हुने गरेको र सुन्तला जोन कार्यक्रम प्रभावकारी बनाउन तल्लीन कर्मचारीले स्थानीय किसानसँग उनीहरूकै घरमा बसेर सुन्तलाको बारेमा जानकारी दिने गरेका छन् । यस क्षेत्रमा यो वर्ष सुन्तलाको दाना राम्रो लागेको

र कृषि कार्यक्रमसमेत प्रभावकारी बनेकोले उत्पादन बढ्ने प्रमुख शर्माले बताउनुभयो । छरछरेका किसान भीमबहादुर बाँचे मगरले यो कार्यक्रम अर्फै प्रभावकारी बन्न नसकेको र भने अनुसारको सेवा सुविधा किसानले पाउन नसकेका गुनासो गरेका छन् ।

पूर्वी नवलपरासीको पहाडी भेगअन्तर्गत दुई गाउँपालिकाका नौ वडा र अन्य पाँच वडा गरी १४ वडामा तीन हजार कृषक सुन्तला खेतीमा आवद्ध छन् । जसमध्ये सुन्तला खेतीका लागि बाँदीकाली र बुलिङ्गटार गाउँपालिकाका क्षेत्रलाई पकट क्षेत्रका रूपमा मानिन्छ । सुन्तला जोन सुरु भएपछि पूर्वी नवलपरासीको पहाडका हरेक गाउँमा कृषि सडक पुगेपछि कृषकहरूलाई आफूले उत्पादन गरेको सुन्तला बजारसम्म ल्याउन नगर्ने र व्यापारी गाउँमै आएर खरिद गर्ने गरेका कृषक बुद्धिबहादुर मगरले बताउनुभयो ।

अलैंची टिप्न थालियो

लमजुङको मर्स्याङ्दी गाउँपालिका ७, भुलभुले छिनखोलाका किसान अलैंची टिप्दै ।

■ लमजुङ समाचारदाता

लमजुङ, असोज २४ गते । गाउँदेखि सहरबजारसम्म दशैँको रौनक बढिरहँदा लमजुङका किसानले भने अलैंची टिप्नमा व्यस्त छन् । उनीहरूलाई यतिबेला दशैँ मनाउनुभन्दा अलैंची टिप्ने र सुकाउने चटारो परेको छ । लमजुङको भुलभुले, छिनखोला, ताराचोक, लुदी, बाँभाखेत, घाम्राङ गाउँका किसानलाई यस्तो चटारो परेको हो ।

अलैंची टिप्ने मौसम सुरु भएकोले दशैँको टीकाको भोलिपल्टदेखि किसान अलैंची बगैँचामा पसेर टिप्न थालेका मर्स्याङ्दी गाउँपालिका ७ छिनखोलाका लालबहादुर तामाङले बताउनुभयो । उहाँले भन्नुभयो– “किसानले दशैँ मात्र भनेर के बस्न पाउँथे । अलैंची टिप्ने समय भएकाले त्यसैमा रमाउनु परेको छ ।”

यतिबेला अलैंची पाकिसकेकाले टिप्न र सुकाउने चटारो परेको उहाँको भनाइ छ । बैँसीसहर नगरपालिका १० खाँचका अलैंची किसान सोमबहादुर तामाङका अनुसार गाउँका स्थानीय

अलैंची टिप्ने, छोडाउने, केलाउने र सुकाउन व्यस्त छन् । गाउँका ७५ घरका स्थानीयले अलैंची टिप्न थालेको उहाँले बताउनुभयो । उनीहरू तिहारसम्म अलैंची टिप्न सुकाइसक्ने योजनामा छन् ।

अलैंची व्यवसायी महासङ्घ लमजुङका अध्यक्ष एवं गण्डकी प्रदेशका संयोजक अजय तामाङका अनुसार जिल्लाका अधिकांश किसान अलैंची टिप्न र सुकाउन व्यस्त छन् । उहाँले

लमजुङको भुलभुले, छिनखोला, ताराचोक, लुदी, बाँभाखेत, घाम्राङ गाउँका किसानलाई अलैंची टिप्न चटारो

समुदी सतहबाट एक हजार छ सयदेखि दुई हजार दुई सय मिटरसम्मको उचाइमा लगाइएको अलैंची टिप्न थालिएको बताउनुभयो । अहिले रामसाई र गोलसाई जातको अलैंची टिप्न तयार भएको उहाँको भनाइ छ ।

जिल्लामा एक हजार दुई सय हेक्टर क्षेत्रफलमा अलैंची खेती गरिएको छ ।

सात सय हेक्टरमा उत्पादन भइरहेको छ । गतवर्ष ७५० क्विन्टल अलैंची उत्पादन भएको थियो । यस वर्ष क्षेत्रफल विस्तार भएसँगै अलैंची उत्पादनमा वृद्धि हुने अनुमान गरिएको छ । प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीरण परियोजना (अलैंची जोन) कार्यालयका प्रमुख ईश्वरीप्रसाद न्यौपानेका अनुसार जिल्लाका ४ नगरपालिका र ४ गाउँपालिकाकाप्रयःसवेगाउँठाउँमा अलैंचीखेती गरिएको छ । उहाँले भन्नुभयो– “हामीले जोनअन्तर्गत रहेर अलैंची खेतीको विकास लागि कार्यक्रम अगाडि सारेका छौं ।”

जिल्लाका भुलभुले, लुदी, शेरा, बाँभाखेत, बिचौर, दुधपोखरी, गाँडा, ईलमपोखरी, बन्सार, खुदी, सिन्दुरे, पसगाउँ, भोजे, गिलुङ, बागलुङ्खुपनी, राइनास मोहारियाकोट, छोडेनी, फलेनी, नाल्मा, कोल्की, हिलेटक्सार, चिती, श्रीमञ्ज्याङ, तान्निङ, बाहुनडाँडा, घेर्मु, घनपोखरा, सिम्पानी, उत्तरकन्या, भुजुङलगायतका गाउँमा व्यावसायिक रूपमा अलैंची खेती गरिएको छ । किसानले साउने, डम्बरसाई, जिल्ले, रामसाई, गोलसाई जातका अलैंची खेती गर्दै आएका छन् ।

चालीस वर्षदेखि काँक्रो खेती

■ स्याङ्जा समाचारदाता

स्याङ्जा, असोज २४ गते । अर्जुन चौपारी १ सिस्नेरीका ५९ वर्षीय पदमबहादुर जिसीले ४० वर्षअघि थाल्नुभएको काँक्रो खेतीलाई अर्फै निरन्तरता दिँदै आउनुभएको छ ।

२०३७ सालदेखि ३० वर्षसम्म त काँक्रो मात्रै उत्पादन गरेर परिवारको भरणपोषण गरिरहेर अन्यव्यवहारचलाउँदैआउनुभयो।वित्त दस वर्षदेखि भने काँक्रोसँगै अन्य तरकारी खेती पनि गरिरहनुभएको छ । उहाँले पाँच रोपनी जग्गामा काँक्रो खेती गर्नुभएको छ । त्यसवाहेक थप १५ रोपनीमा गोलमैंडा, फूलगोभी, बन्दा, करेला, धीरीलालगायतका खेती गरिरहेको बताउनुहुन्छ ।

उहाँले काँक्रो उत्पादन गरेर नै आठ जनाको परिवारको भरणपोषण गरिएको बताउनुभयो । उहाँ मौसमी तथा बेमौसमी तरकारी खेतीबाट अहिले मासिक एक लाख रुपियाँ बचत गर्ने गरेको बताउनुहुन्छ । जिसी दिनहुँ तरकारी टिप्न आफ्नै ढोकामा बोकेर अर्जुन चौपारी हेलु बजार लगेर बेच्ने गरेको बताउनुहुन्छ । सिजनमा केही कम रकम प्राप्त भए पनि वेमसममा ढोब्बर रकम प्राप्त हुने बताउनुहुन्छ । उहाँ अहिले विभिन्न गाउँमा पुगेर काँक्रो खेतीसम्बन्धी तालिम पनि दिने गर्नुभएको छ । । कामको मूल्याङ्कन गर्दै जिसीलाई प्रदेश कृषि मन्त्रालयले चार लाख रुपियाँ अनुदान समेत दिएको छ ।

मिठे फापरको खेती घट्दै

सिमकोट गाउँपालिकाका किसानले लगाएको मिठे फापर । तस्विरः राजन रावत

■ हुम्ला समाचारदाता

सिमकोट, असोज २४ गते । हुम्लामा मुख्य बालीमा पर्ने मिठे फापरको खेती घट्दो छ । स्थानीयवासीले यसको प्रयोग गर्न कम गरेपछि किसानहरूले यसको खेती गर्न छाड्दै गएका छन् ।

केही वर्ष अघिसम्म यहाँको मुख्य बाली मिठे फापर नै थियो तर अहिले यसको खेती नै हुन छाडेको सिमकोट ३ का स्थानीय नोर्ला लामाले बताउनुहुन्छ । उहाँ पहिला एक जना किसानले दुईदेखि तीन क्विन्टलसम्म मिठे फापरको उत्पादन गर्न भए पनि अहिले भने मुस्कलले चालीस केंजी उत्पादन हुने गरेको बताउनुहुन्छ । मिठे फापर उत्तरी हुम्लाभर उत्पादन हुने गरेको छ । उत्पादन राम्रै हुने गरे पनि उपभोग कम हुन थालेपछि स्थानीयले यसको खेती लगाउन कम गरिएको उहाँले बताउनुभयो ।

मिठे फापर सिमकोट गाउँपालिकाका वडा नम्बर ५ र ६ मा पनि राम्रो उत्पादन हुने भए पनि अहिले यसको खेती कम हुन थालेको किसान सची रावतले बताउनुहुन्छ । उहाँ मिठे फापर पनि हुम्लाको अर्गानिक उत्पादन भएको र यसको रोटी खाँदा दरिलो हुने भए पनि पछिल्लो पुस्ताले भने चामलको भात नै रुचाउने गरेको कारण यसको उपभोग कम हुन थालेको बताउनुहुन्छ ।

उपभोग कम हुन थालेपछि खेत गर्ने उत्साहन पनि घट्दै गएकाले लोपोन्मुख बालीमा पर्ने अवस्था आएको उहाँको भनाइ छ ।

मधुमेह जस्तो रोगीका लागि मिठे फापर अत्यन्तै फाइदा जनक हुने जिल्ला अस्पतालका सिनियर अनमी सरिता बोहराले बताउनुभयो । विभिन्न परिकार बनाएर यसको प्रयोग गर्नसकिने उहाँको भनाइ छ ।

तरकारी तथा फलफूलको थोक मूल्य

मिति : २०७६ असोज २५ गते, शनिबार समय : बिहान ७ बजे

कृषि उपज	एकाइ	न्युनतम	अधिकतम	औसत
गोलभेंडा ठूलो(नेपाली)	के.जी.	७५	८०	७८
ठूलो गोलभेंडा(भारतीय)	के.जी	७५	८०	७८
गोलभेंडा सानो	के.जी.	३०	३५	३३
गोलभेंडा सानो(टनेल)	के.जी	३०	४०	३५
आलु रातो	के.जी.	६०	६२	६१
आलु रातो(भारतीय)	के.जी	३३	३५	३४
आलु रातो(मुडे)	के.जी	५३	५५	५४
आलु सेतो	के.जी.	४६	४८	४७
प्याज सुकेको	के.जी.	१००	१०५	१०२
गाजर(लोकल)	के.जी.	१९०	२००	१९५
बन्दा(लोकल)	के.जी.	५५	६०	५८
काउली स्थानिय	के.जी.	९५	१००	९८
मूला सेतो(लोकल)	के.जी.	४५	५०	४८
सेतो मूला(हाइब्रीड)	के.जी	४५	५०	४८
भन्दा लाम्बो	के.जी.	७५	८०	७८
भन्दा डल्लो	के.जी.	७५	८०	७८
बोडी(तने)	के.जी.	९५	१००	९८
मकै बोडी	के.जी	७५	८०	७८
घिउ सिमी(लोकल)	के.जी.	५५	६०	५८
घिउ सिमी(हाइब्रीड)	के.जी	५५	६०	५८
तिता करेला	के.जी.	९५	१००	९८
लोका	के.जी.	५५	६०	५८
परवर(लोकल)	के.जी.	९५	१००	९८
फर्सी पाकेको	के.जी.	४५	५०	४८
हरियो फर्सी(डल्लो)	के.जी	५०	६०	५५
भिण्डी	के.जी.	७५	८०	७८
स्कूस	के.जी.	३०	३५	३३
रायो साग	के.जी.	१७०	१८०	१७५
पाल्गो साग	के.जी.	१७०	१८०	१७५
चमसूरको साग	के.जी.	१७०	१८०	१७५
तोरीको साग	के.जी.	९०	१००	९५
प्याज हरियो	के.जी.	२१०	२२०	२१५
च्याउ(कन्य)	के.जी.	१४०	१५०	१४५
च्याउ(डल्ले)	के.जी	६२०	६३०	६२५
चुकुन्दर	के.जी.	८०	९०	८५
जिरीको साग	के.जी.	२४०	२५०	२४५
सेलरी	के.जी.	२४०	२५०	२४५
पासले	के.जी.	२४०	२५०	२४५
पुदीना	के.जी.	२४०	२५०	२४५
गान्टे मूला	के.जी.	९०	१००	९५
इमली	के.जी.	१३०	१४०	१३५
तामा	के.जी.	११०	१२०	११५
तोफु	के.जी.	९०	१००	९५
गुन्द्रुक	के.जी.	२३०	२४०	२३५
स्याउ(फोले)	के.जी.	१८०	२००	१९०
केरा	दर्जन	९०	१००	९५
कागती	के.जी.	२८०	३००	२९०
अनार	के.जी.	२४०	२५०	२४५
तरबुजा(हरियो)	के.जी.	५५	६०	५८
मौसम	के.जी.	१४०	१५०	१४५
भुई कटहर	प्रति गोटा	१००	११०	१०५
काक्रो(लोकल)	के.जी.	६०	७०	६५
काक्रो(हाइब्रीड)	के.जी	३५	४५	४०
नासपाती(लोकल)	के.जी.	५०	६०	५५
नासपाती(चाइनिज)	के.जी	१८०	२००	१९०
मेवा(भारतीय)	के.जी	९०	१००	९५
लप्सी	के.जी.	५०	६०	५५
अदुवा	के.जी.	१९०	२००	१९५
खुर्सानी सुकेको	के.जी.	३४०	३५०	३४५
खुर्सानी हरियो(अकबरे)	के.जी	२००	२१०	२०५
हरियो धनिया	के.जी.	४९०	५००	४९५
लसुन सुकेको चाइनिज	के.जी.	१९०	२००	१९५
लसुन सुकेको नेपाली	के.जी.	१९०	२००	१९५
ताजा माछा(रहु)	के.जी	२७०	२७५	२७३
ताजा माछा(बचुवा)	के.जी	२२०	२२५	२२३
ताजा माछा(छडी)	के.जी	२००	२१०	२०५
ताजा माछा(मुंगरी)	के.जी	२३५	२४०	२३८

स्रोतः कात्तिमाटी फलफूल तथा तरकारी बजार विकास व्यवस्थापन समिति, काठमाडौँ ।

सूचना

उद्योग, व्यापार, बैङ्क तथा वित्तीय, श्रम, रोजगार, पर्यटन लगायत अर्थजगतसँग सम्बन्धित तमाम क्षेत्रका सूचना, सन्देश, प्रेसविज्ञप्ति तथा अन्य आवश्यक जानकारी प्रवाहका निम्ति ‘अर्थ बजार’लाई सम्भन्तहोस् ।

सामग्री पठाउने ठेगाना यस प्रकार छ :

आर्थिक समाचार ब्यूरो

गोरखापत्र दैनिक

गोरखापत्र संस्थान, धर्मपथ, काठमाडौँ

इमेल ठेगाना : gpbiznews@gmail.com

घट्यो सुनको मूल्य

■ गोरखापत्र समाचारदाता

काठमाडौँ, असोज २४ गते। नेपाली बजारमा दर्शैअघि बढेको सुनको मूल्य दर्शैलगत्तै केही घट्न थालेको छ। शुक्रवार सुनको मूल्य तोलामा पाँच सय रुपियाँले घटेर ७० हजार चार सय रुपियाँमा कारोबार भइरहेको नेपाल सुनचाँदी महासङ्घले जनाएको छ।

असोज १६ गते तोलामा एक हजार रुपियाँले बढेर ७० हजार नौ सय रुपियाँमा कारोबार भएको सुनको मूल्य त्यसपछिका दिनमा प्रायः स्थिर रहँदै आएको थियो।

दर्शै अवधिभर सार्वजनिक बिदा परेका नेपाली बजारमा सुनको मूल्य तय नगरिएको महासङ्घले जनाएको छ। यो अवधिमा सामान्य कारोबार भए पनि बिदाअघिकै मूल्य कायम गरिएको थियो।

यसअघि तय भदौ १८ गते सुन हालसम्मकै उच्च मूल्य ७३ हजार पाँचसय रुपियाँमा कारोबार भएको थियो। शुक्रवार चाँदीको मूल्य पनि केही घटेको छ।

चाँदीको तोलामा पाँच रुपियाँले घटेर ८४४ रुपियाँमा कारोबार भइरहेको महासङ्घले जनाएको छ।

छ। बिदा अवधिमा भने यसको मूल्य पनि स्थिर नै रहेको थियो।

हङ्कङमा सामान्य गिरावट

यसैगरी सिन्हावाका अनुसार सुनको मूल्य हङ्कङमा शुक्रवार घटेको छ। चिनियाँ सुन तथा चाँदी एक्स्चेन्ज सोसाइटीका अनुसार शुक्रवार बजार बन्द हुँदा प्रतिटायल सुनको मूल्य १४ हजार ५० हङ्कङ डलर रहेको छ। यो अघिल्लो दिनको तुलनामा ६० हङ्कङ डलरले न्यून हो। हङ्कङमा शुक्रवार १ अमेरिकी डलर बराबर ७.८४ हङ्कङ डलरमा किनबेच भएको थियो।

सुनसान एटीएम : दर्शैको भीडभाइपछि सुनसान काठमाडौँको नयाँ सडकमा रहेका एटीएम वृहत् छ।

तस्विर : सुजन गुरुङ

१० अर्बभन्दा बढीको ट्रेजरी बिक्री हुँदै

■ गोरखापत्र समाचारदाता

काठमाडौँ, असोज २४ गते। नेपाल राष्ट्र बैङ्कले आगामी सोमवार १० अर्बभन्दा बढीको ट्रेजरी बिल बिक्रीमा ल्याउने भएको छ। राष्ट्र बैङ्कले १० अर्ब २५ करोड रुपियाँ बराबरको ट्रेजरी बिल बोलकबोल प्रक्रियाबाट बिक्री गर्ने जनाएको छ।

ट्रेजरी बिल खरिदका लागि सोमवार दिउँसो ३ बजेसम्म अनलाइनमार्फत

परिपक्व हुने राष्ट्र बैङ्कले जनाएको छ।

यसअघि बैङ्कले असोज १६ गते २ अर्बको ट्रेजरी बिल बिक्री गरेको थियो। यसमा ९१ दिन अवधिको १० करोडको र १८२ दिन अवधिको एक अर्ब ८९ करोड ८६ लाख रुपियाँको ट्रेजरी बिल बिक्री गरेको थियो।

राष्ट्र बैङ्कले बोलकबोलमा सबैभन्दा बढी मूल्य उल्लेख गर्ने व्यक्ति वा संस्थालाई प्राथमिकतामा राख्दै क्रमसँग बाँडफाँड गरिने जनाएको छ।

विभाग सारिए

काठमाडौँ, असोज २४ गते। नेपाल राष्ट्र बैङ्कको केन्द्रीय कार्यालयको भवन निर्माण हुने क्रममा रहेकाले बैङ्कका विभिन्न विभाग स्थानान्तरण भएको राष्ट्र बैङ्कले जनाएको छ।

नेपाल राष्ट्र बैङ्कले जारी गरेको सूचना अनुसार अनुसन्धान विभाग र वित्त कम्पनी सुपरीवेक्षण विभागलाई बालुवाटारस्थित गैरआवासीय नेपाली सङ्घको भवनमा सारिएको छ।

त्यस्तै विकास बैङ्क सुपरीवेक्षण विभागलाई पुल्चोकस्थित राष्ट्रिय सहकारी विकास बोर्डको भवनमा सारिएको राष्ट्र बैङ्कले जनाएको छ।

तीन सहकारी एकीकरण

■ राष्ट्रिय समाचार समिति

पाल्पा, असोज २४ गते। वगनासकाली गाउँपालिकामा बलियो पुँजी र उचित व्यवस्थापनका लागि फरक पहिचानका सहकारी एकीकरण भएका छन्। फरक पहिचानसहित स्थापना भएका पुँजी र व्यवस्थापन कमजोर रहेका सहकारी संस्थाबीच एकीकरण गरिएको छ। यहाँस्थित तीन सहकारी एकीकरण भएपछि गाउँपालिकास्तरीय सहकारी बनेको हो। वडा नं. ८ स्थित बराङ्दी स्वावलम्बन विकास बचत तथा ऋण सहकारी, महिला जागृति बराह बहुउद्देश्यीय सहकारी र वडा नं. ९ स्थित सिर्जना सहकारी संस्था एकीकरण भएका हुन्। गाउँपालिकाबाट एकीकरणका लागि सैद्धान्तिक सहमतिअनुरूप एकीकरण गरिएको वगनासकाली बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्थाका अध्यक्ष कृष्णप्रसाद भुसालले बताउनुभयो।

साङ्ग्रिलाको सहयोग

■ गोरखापत्र समाचारदाता

काठमाडौँ, असोज २४ गते। साङ्ग्रिला डेभलपमेन्ट बैङ्क लिमिटेडले काठमाडौँ महानगरपालिका वडा नं. ४ बालुवाटारस्थित सामुदायिक प्रहरी सेवा केन्द्र नक्साल र

प्रहरी परिसरका वरिष्ठ प्रहरी अधिकृत उत्तमराज सुवेदीलाई हस्तान्तरण गर्नुभएको जारी प्रेस विज्ञप्तिमा उल्लेख छ। बैङ्कले संस्थागत सामाजिक उत्तरदायित्वअन्तर्गत उक्त सहयोग गरेको जनाएको छ।

उक्त सहयोगले शान्तिपूर्ण

टुंडालदेवीलाई जनचेतनामूलक स्टिकर तथा पम्पलेट छपाइ गरी सहयोग गरेको छ। टुंडालदेवी मन्दिर परिसरमा आयोजित कार्यक्रममा बैङ्कको तर्फबाट कर्णिक कम्प्युनिकेसन प्रमुख रवि केसीले महानगरीय

सुरक्षित समाजको निर्माणमा सहयोग पुराने विश्वास बैङ्कले लिएको कसैले बताउनुभयो। बैङ्कका ८७ शाखा कार्यालयबाट नै विभिन्न सामाजिक संस्थालाई सहयोग गर्दै आइरहेको बैङ्कले दावी गरेको छ।

राष्ट्र बैङ्क र रावाबीच आरटीजीएससम्बन्धी सम्झौता

■ गोरखापत्र समाचारदाता

काठमाडौँ, असोज २४ गते। नेपाल राष्ट्र बैङ्क र राष्ट्रिय वाणिज्य (रावा) बैङ्क लिमिटेडबीच रियल टाइम ग्रस सेटलमेन्ट (आरटीजीएस) प्रणाली लागू गर्ने सम्बन्धमा हाले एक सम्झौता भएको छ।

नेपाल राष्ट्र बैङ्कका भुक्तानी विभागका कार्यकारी निर्देशक बमबहादुर मिश्र र राष्ट्रिय वाणिज्य बैङ्कका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत किरणकुमार श्रेष्ठले हस्ताक्षर गर्नुभएको बैङ्कको विज्ञप्तिमा उल्लेख छ। सम्झौतापत्राचत ग्राहकले वास्तविक समयमा नै एक बैङ्कबाट अर्को बैङ्कको जुनसुकै खातामा रकम भुक्तानी गर्न सक्नेछन्।

रकम पठाउने व्यक्तिले बैङ्कको कुनै पनि शाखामा एउटा निवेदन लेखेर दिएपछि सोही समयमा नै अर्को बैङ्कको खातामा रकम जम्मा हुने बैङ्कको विज्ञप्तिमा उल्लेख छ।

सम्झौता गर्ने कार्यक्रममा नेपाल राष्ट्र बैङ्कका निर्देशक आनन्द पौडेल, उपनिर्देशक टेकराज भण्डारी, राष्ट्रिय वाणिज्य बैङ्कका उपकार्यकारी अधिकृत देवेशप्रसाद लोहनी, विभागीय प्रमुख रिक्तो स्थापितलागतको उपस्थिति रहेको थियो।

रावाको शाखा डोल्पोबुद्धमा

■ गोरखापत्र समाचारदाता

काठमाडौँ, असोज २४ गते। राष्ट्रिय वाणिज्य (रावा) बैङ्क लिमिटेडले डोल्पोको डोल्पोबुद्ध गाउँपालिका वडा नं. १ धोमा शाखा कार्यालय सञ्चालनमा ल्याएको छ। उक्त शाखाको उद्घाटन उपप्रधान तथा रक्षामन्त्री ईश्वर पोखरेल र सङ्घीय सांसद जनार्दन शर्मा प्रभाकरले संयुक्त रूपमा गर्नुभएको बैङ्कले जारी गरेको प्रेस विज्ञप्तिमा उल्लेख छ। योसहित बैङ्कको शाखा सङ्ख्या २३८ पुगेको बैङ्कले जनाएको छ।

शाखा उद्घाटन समारोहका अवसरमा उपप्रधान तथा रक्षामन्त्री पोखरेलले सरकारी बैङ्कले देशकै उच्च हिमाली मानव बस्ती भएको

स्थानमा शाखा सञ्चालन गरी वित्तीय पहुँच पुऱ्याएकोमा धन्यवाद दिँदै बैङ्कको थप प्रागतिको कामना गर्नुभयो।

बैङ्कको प्रदेश ५ कार्यालय नेपालगञ्जका प्रादेशिक प्रबन्धक आनन्द सुवेदीले सबै स्थानीय निकायमा बैङ्कको पहुँच पुगेको बताउनुभयो।

कार्यक्रममा संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन राज्यमन्त्री धनबहादुर बुढा, कर्णाली प्रदेश सरकारका आर्थिक मामिला तथा योजनामन्त्री प्रकाश ज्वाला, सामाजिक विकासमन्त्री दल रावल, उद्योग, पर्यटन तथा वातावरणमन्त्री नन्दसिंह बुढा, कर्णाली प्रदेश सभाका उपसभामुख पुष्पा घर्ती र प्रदेश सांसद

बदामीकुमारी बोहोरालगायतको उपस्थिति रहेको थियो।

यसैबीच डोल्पोको छाकाताङसोड गाउँपालिका वडा नं. ४ स्थित २३७औँ शाखा कार्यालयबाट पनि कारोबार सुरु गरिएको बैङ्कले जनाएको छ।

बैङ्कले गत आव २०७४/०७६ मा पाँच अर्ब ३२ करोड रुपियाँ खुद मुनाफा गरेको छ। यस अवधिमा बैङ्कको निक्षेप एक खर्ब ९० अर्ब रुपियाँ, कर्जा एक खर्ब ४४ अर्ब रुपियाँ र बेस रेट ५.५० प्रतिशत रहेको छ। बैङ्कको हाल सातै प्रदेश, ७७ जिल्लामा २३८ वटा शाखा कार्यालय, २०४ वटा एटीएम र ९३ वटा शाखारहित बैङ्ककिङ सेवा रहेको जानकारी दिएको छ।

■ गोरखापत्र समाचारदाता

काठमाडौँ, असोज २४ गते। तेह्रथुम पावरले आयोजना प्रभावित स्थानीय र सर्वसाधारणका लागि प्राथमिक सेयर (आईपीओ) जारी गर्ने तयारी गरेको छ। कम्पनीले करिब १२ करोड रुपियाँ बराबरको आईपीओ जारी गर्ने नेपाल धितोपत्र बोर्डसँग अनुमति मागेको छ।

कम्पनीले एक सय रुपियाँ अङ्कित दरमा १२ करोड रुपियाँ बराबरको १२ लाख किता आईपीओ जारी गर्न अनुमति मागेको हो। कम्पनीले कुल १२ करोड कितामध्ये चार करोड रुपियाँ बराबरको चार लाख किता आयोजना प्रभावित स्थानीय र बाँकी आठ करोड रुपियाँ

बराबरको आठ लाख किता सर्वसाधारणमा निष्कासन गर्ने तयारी गरेको जनाएको छ।

बोर्डबाट अनुमति पाएपछि कम्पनीको आईपीओ निष्कासनको प्रक्रिया अगाडि बढाउने बताएको छ। कम्पनीको सेयर बिक्री प्रबन्धकमा एनआईबीएल एस क्यापिटल रहेको छ।

विद्युत् आयोजना तेह्रथुमको अपर खोरङ्गा खोलाका रहेको छ। यो साटै ७ मेगावट क्षमताको आयोजना हो। आईपीओ निष्कासनपश्चात् कम्पनीको चुक्ता पुँजी ४० करोड रुपियाँ पुग्नेछ। हाल कम्पनीको जारी पुँजी ४० करोड रुपियाँ छ भने चुक्ता पुँजी २८ करोड रुपियाँ रहेको छ।

गोरखापत्र संस्थानका प्रकाशनहरू

- प्राप्त नभएमा
- ढिलो भएमा/नियमित नभएमा
- नयाँ ग्राहक बन्नु परेमा
- ग्राहक नवीकरण गर्नुपरेमा

साथै संस्थानबाट सम्पादन हुने सबै प्रकारका कामको गुनासो/सुझाव भएमा।

टोल फ्री टेलिफोन नम्बर

१६६०-०१-८४४४४ मा सम्पर्क गर्नुहोस्

चर्को शुल्क असुल्दै महानगर

वीरगञ्ज समाचारदाता

वीरगञ्ज, असोज २४ गते। वीरगञ्ज महानगरपालिकाले निजी-सार्वजनिक साभेदार कार्यक्रमअन्तर्गत सरसफाइको जिम्मा पृथ्वीतारा एनके इन्टरनेसनल जेभीलाई दिएपछि फोहोर व्यवस्थापनको नाममा नगरवासीसँग चर्को शुल्क असुली गर्न थालिएको छ।

घरजग्गा कर, घरबहाल कर, व्यावसायिक कर महानगरलाई बुझाउँदै आएका नगरवासीलाई अब फोहोर व्यवस्थापन कर पनि थपिएको छ। यसरी थपिएको फोहोर व्यवस्थापनकर (सेवा शुल्क) को नाममा निजी-सार्वजनिक साभेदार कार्यक्रमअन्तर्गत सरसफाइको जिम्मा पाएको पृथ्वीतारा/एनके इन्टरनेसनल जेभीले मासिक रु ५४ देखि १० हजार भ्याट अतिरिक्तसम्मको चर्को शुल्क असुली गर्न थालेको हो।

गत साउन महिनादेखि फोहोर सङ्कलन कार्य सुरु गरेको महानगरको यो संस्थाले १५ जना कर्मचारी खटाएर साउन महिनादेखिको एकैसाथ सङ्कलन गर्न सुरु गरेको हो।

एनके इन्टरनेसनलका केशव नेपालका अनुसार वीरगञ्ज महानगरको नगर सभाले निर्धारण गरेको सेवा शुल्क दरअनुसार फोहोर सङ्कलन गरेको मितिदेखिकै सेवा शुल्क असुली थालिएको हो।

फोहोर व्यवस्थापनवापतको सेवा शुल्क असुली गर्न खटिएका १५ कर्मचारीले तरकारी तथा फलफूल, किराना, वितीय संस्था, उद्योग, कलेज, विद्यालय, अस्पताल, पार्टी प्यालेस, होटल, धर्मशाला, वर्कशप, सैलुन, व्युटिपार्लर, सिनेमा हल सबैको वर्गीकरण गरेर ती संस्थालाई सेवा शुल्क तिर्न पत्राचार गरी ताकेता गरिरहेका छन् भने नगरवासीलाई पनि वडा अनुसार वर्गीकरण गरी रु. ५४ देखि १६० रुपियाँ प्रतिमहिनाका दरले सेवा शुल्क असुली गरिरहेका छन्।

फोहोर सङ्कलन गरेवापत वडा नं. १७ देखि ३२ सम्मका घरलाई मासिक रु. ५४ शुल्क, वडा नं. १ देखि ३ तथा १४ देखि १६ सम्मका वडाका घरलाई मासिक रु. ११० प्रतिघर फोहोर सङ्कलन सेवा शुल्क उठाउ थालिएको हो भने वडा नं. ४ देखि १३ सम्म प्रतिघर मासिक रु. १६० उठाउन सुरु गरिएको हो। संस्था एवं

उद्योगहतिर सबैभन्दा कम सहकारीलाई मासिक रु. तीन सय छ भने सबैभन्दा बढी क वर्गको अस्पताललाई मासिक रु. १० हजार शुल्क निर्धारण गरिएको छ।

त्यस्तै गरी बैङ्क तथा वितीय संस्थामा पनि क वर्गकालाई मासिक रु. दुई हजार, ख वर्गकालाई मासिक रु. एक हजार पाँच सय ग वर्गकालाई मासिक रु. एक हजार घ वर्गकालाई मासिक रु. पाँच सय र सहकारीलाई मासिक रु. तीन सय फोहोर व्यवस्थापनवापतको सेवा शुल्क तोकिएको छ।

धर्मशालाहरूलाई पनि दुई वर्गमा विभाजन गरी मासिक रु. एक हजार र मासिक रु. पाँच सय सेवा शुल्क तोकिएको छ। त्यस्तैगरी उद्योगहरूलाई तिनीहरूको वर्ग अनुसार मासिक रु. पाँच सयदेखि रु. तीन हजार र वर्गीकरणमा नपरेका उद्योगलाई मासिक रु. तीन सय तोकिएको छ।

स्कुल, कलेज तथा शिक्षण संस्थालाई पनि मासिक रु. एक हजारदेखि मासिक तीन हजारसम्म तोकिएको छ भने कन्सल्टेन्सी/म्यानपावर कम्पनीलाई मासिक रु. तीन फोहोर व्यवस्थापनवापतको सेवा शुल्क राखिएको छ।

यसरी महानगरले सेवा शुल्को नाममा लिइन थालिएको चर्को शुल्कको विरोध गर्दै वितीय संस्थाले व्यवसाय कर वार्षिक रु. ३६ हजार तिर्दै आएकोले फोहोर व्यवस्थापनवापतको सेवा शुल्क होटल, अस्पतालसह लिन नहुने भन्दै मेयर, उपमेयर र प्रशासकीय अधिकृतलाई भेटेर असहमति जनाएका थिए।

कलेज तथा शैक्षिक संस्थाले पनि व्यावसायिक कर तिर्दै आएकोले फोहोर व्यवस्थापनको नाममा लगाइएको सेवा शुल्कको नाम दिइएको उक्त कर अव्यावहारिक रहेको बताएका छन्। अब धेरै नगरवासीको वार्षिक घरजग्गा कर भन्दा फोहोर व्यवस्थापनवापतको सेवा शुल्क नै बढी हुने देखिएको छ।

महानगरको फोहोर सङ्कलनमा निजी साभेदार कम्पनी एनके इन्टरनेसनलका महानिर्देशक नेपालले भने अन्य महानगरको तुलना वीरगञ्ज महानगरमा फोहोर सङ्कलन शुल्क कम रहेको दाबी गर्नुभएको छ। चितवन, काठमाडौँको तुलनामा वीरगञ्ज महानगरपालिकाको प्रतिपरिवार र व्यवसायलगायतका संस्थाहरूसँगै सङ्कलन गरिने शुल्क कम रहेको नेपालले दाबी गरेका हुन्।

जनकपुरमा व्यापारिक मेला हुने

धनुषा समाचारदाता

धनुषा, असोज २४ गते। जनकपुरधाममा अन्तर्राष्ट्रिय व्यापारिक मेला हुनेभएको छ।

आउँदो कात्तिक महिनामा प्रदेश २ को राजधानी जनकपुरधाममा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरको वृहत् व्यापारिक मेला ‘जनकपुर महोत्सव २०१९’ आयोजना हुनेभएको छ।

शुरुवार जनकपुरमा एक पत्रकार सम्मेलन आयोजना गरी सिया इभेन्ट एन्ड एसोसिएट प्रािलेले कात्तिक १ गतेदेखि ५ गतेसम्म आयोजना हुने ५ दिवसीय महोत्सवमा नेपाल, भारत, पाकिस्तान र बङ्गलादेशका व्यवसायीको सहभागिता रहने जनाइएको छ।

जनकपुरधामको तिरहुतिया गाछीमा आयोजना हुने महोत्सवको व्यापारिक मेलाका ७५ भन्दा बढी स्टल रहने छन् भने एक लाखभन्दा बढी उपभोक्तालाई अवलोकन गराउने उद्देश्य रहेको सिया इभेन्टका प्रतिनिधि दिलीपकुमार भाले जनाउनुभयो।

महोत्सवमा गार्मेन्ट, छाला (लेदर)का उत्पादित सामग्री, किचेन, होम एप्लायसेस, अटो मोबाइल्स, हेल्थ फिटनेस, कन्स्ट्रक्सन र बैङ्क तथा वितीय संस्थाका स्टल राखिनेछ।

स्वरोजगार बन्दै गाउँका महिला

नेपालगञ्ज समाचारदाता

नेपालगञ्ज, असोज २४ गते। मुख्यमन्त्री ग्रामीण विकास कार्यक्रममार्फत सीप सिकेर बाँकेको ग्रामीण क्षेत्रका गृहिणी महिला स्वरोजगार बन्न थालेका छन्।

यसअघि चुलोचोकामा नै अधिकांश समय बिताउने बाँके डुडुवाका गृहिणी महिलाले मुख्यमन्त्री ग्रामीण विकास कार्यक्रममार्फत सिकेको सीपका कारण अहिले स्वरोजगार बन्दै गएका हुन्।

तालिममा सिकेको सीपबाट आफ्नै गाउँ-घरमा चाहिने बेत-बाँसका सामग्री तयार पारी व्यावसायिक र स्वावलम्बी बन्न सहयोग पुगेको स्थानीय महिला प्रेमकुमारी शाहीले बताउनुभयो। बेरोजगार भएर दिनभरि घरमा बस्नुभन्दा यस्ता सीप सिकेर स्वरोजगार हुन तालिम सहयोग पुऱ्याएको छ, शाहीले भन्नुभयो, सुरुमै धेरै कमाइ नभए पनि निरन्तर लाग्ने हो भने राम्रो कमाइ हुने देखियो।

घरको कामवाहेक खाली समयमा बेतका सामग्री बनाएर बेच्ने गरेको र त्यसबाट अहिले घरखर्चमा सहयोग पुगिरहेको डुडुवा वडा नं. ४ छग्रहवा कम्दीकी अर्की स्थानीय महिला पवि शाहीले बताउनुभयो।

पहिला हातमा केही पनि सीप थिएन, अहिले बेतका सामग्री बनाउन जान्ने भएका छौँ, शाहीले भन्नुभयो, बेतको फूलदानी, सानो र ठूलो मुढा, प्याक बनाउन सिकेका छौँ, त्यसबाट हातमा पैसा पनि आउन थालेको छ, शाहीले थप्नुभयो।एक महिनासम्मको तालिमपश्चात् आफू बेतका सामग्री निर्माण गर्नसक्ने भएको उहाँले जानकारी दिनुभयो।

यो तालिममा कम्दीका ३७ गृहिणी महिला सहभागी भएका थिए गाउँपालिका-५ का वडा अध्यक्ष परशुराम बुढाथोकीले बताउनुभयो।

डुडुवा गाउँपालिका-५ का गृहिणी महिलाहरू बेतका सामग्री बनाउँदै।

तस्विर : सिराजुद्दिन खान

उहाँले गृहिणी महिलाका लागि तालिम फलदायी भएको बताउँदै सीपलाई व्यवहारमा कार्यान्वयन गर्न आफूले वडाबाट आवश्यक सहयोग र समन्वय गरिरहेको बताउनुभयो।

अध्यक्ष बुढाथोकीका अनुसार बाँस, बेतका सामग्री बनाउन चाहिने कच्चा पदार्थ बर्दियाको राजापुरबाट ल्याउने व्यवस्था मिलाइएको छ। कच्चापदार्थ ल्याउन स्थानीय तहसँग समन्वय गरिएको छ। आर्थिक रूपमा महिलाको जीवनस्तर उकास्न तालिम सहयोगी भएको तालिमका प्रशिक्षक विकास डेमनडौराले बताउनुभएको छ।

महिलाले तालिममा सिकेर बनाएका बेतका विभिन्न सामग्रीको बजारीकरण गर्न

व्यापारीसँग समन्वय गरिएको कार्यक्रमका जिल्ला सहजकर्ता केशव चालिसेले जानकारी दिनुभयो।

कार्यक्रममा गाउँपालिकाका अति गाबि, विपन्न र आर्थिक रूपले पछाडि परेका परिवारलाई प्रत्यक्ष सहयोग हुनेगरी आगाडि बढेको सहजकर्ता चालिसेले जानकारी दिनुभयो।

बाँकेको रैनापुर, डुडुवा र जानकी गरी तीनवटा गाउँपालिकामा गत आर्थिक वर्षदेखि बत्ताउनुभयो। नगर क्षेत्रभित्र रहेको पर्यटकीय स्थल र धार्मिकस्थलको विकास र प्रचारप्रसारमा नगरपालिकाले जोड दिएको उहाँको भनाइ छ।

फलफूलको कारोबार बढ्यो

सर्लाही समाचारदाता।

सर्लाही, असोज २४ गते। दशैँमा सर्लाहीको पूर्व-पश्चिम राजमार्ग क्षेत्रका बजारमा फलफूलको उल्लेख्य कारोबार भएको छ। जिल्लाको बाग्मती, नयाँगिड, हरिवन, नवलपुर, लालबन्दीलगायतका बजार क्षेत्रमा दशैँमा अत्यधिक मात्रामा फलफूलको व्यापार भएको व्यापारीले बताएका छन्।

दशैँको टीका लगाउन हिँड्नेको चहलपहल अफैँ जारी रहेकाले फलफूलको व्यापार राम्रो भइरहेको लालबन्दी बजारमा ठेलाभा राखेर फलफूलको व्यापार गर्दै आउनुभएका दिनेश साहले बताउनुभयो।

लालबन्दी बजारमा मात्रै हाल भन्डै दुई दर्जन व्यवसायीले ठेलामा राखेर फलफूलको व्यापार गरिरहेका छन्। दशैँको टीका लगाउन हिँड्नेहरूले कोसेलीको रूपमा स्याउ र केरा खरिद गरिरहेका व्यापारी साहले बताउनुभयो।

व्यापारी साहका अनुसार लालबन्दी बजारमा स्याउ

प्रतिकिलो १६० देखि १८० रुपियाँसम्म र केरा दर्जनको ८० रुपियाँमा बिक्री भइरहेको छ।

जिल्लाको भित्री भेगका बरहथवा, हरिपुर, बयलवासलगायतका बजारमा पनि दशैँ लागेदेखि फलफूलको राम्रो व्यापार भइरहेको व्यवसायीले बताएका छन्। यहाँ बिक्री हुने अधिकांश फलफूल भारतबाट आयात हुने गरेको छ।

नाम्जेको होमस्टे देशकै उत्कृष्ट

■ ईश्वर थापा

हिले (धनकुटा)। नेपालका हरेक क्षेत्र पर्यटकीय स्थल हुन्। यीमध्ये केही पर्यटकको आँखामा परिसकेका छन्, धेरै पर्यटकीय स्थलका रूपमा पहिचान बनाइसकेका छैनन्। भर्खर पर्यटकीय स्थलका रूपमा अगाडि आइरहेको स्थल हो- धनकुटा जिल्लाको नाम्जे थुम्की।

प्राकृतिक सुन्दरता, मनोरम वातावरण र स्थानीय मगर जातिको संस्कृति, भेषभुषा र जीवनशैली यहाँका विशेषता हुन्।

सहज पहुँच

धनकुटा जिल्लाको साँगुरीगढी गाउँपालिका वडा नं. ६ मा रहेको नाम्जे थुम्की तराईबाट केही घण्टा उक्लिएपछि पुगिने ठाउँमा छ। यो धनकुटाकै भेडेटार बजारबाट चार किलोमिटर दक्षिणपूर्वमा पर्छ। भेडेटार भने सुनसरीको धरानबाट करिब आधा घण्टाको सवारी साधनको यात्रामा पुग्न सकिन्छ।

करिब एक हजार पाँच सय मिटरको उचाइमा नाम्जे रहेको छ। तराईबाट छोटो समयमै अग्लो र शीतल स्थानमा पुग्न सकिने भएकाले यसको लोकप्रियता दिनदिनै बढ्दै छ। यहाँ ९५ प्रतिशत बासिन्दा मगर जातिका छन्। मगरको मौलिक संस्कृतिको संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्दै यहाँ उत्पादित वस्तुको अधिकतम उपयोग होस् भन्ने उद्देश्यले होमस्टे सञ्चालन गरिएको छ। वि.सं. २०७० साल माघदेखि होमस्टे सञ्चालन गर्न सुरु गरिएको नाम्जे थुम्कीमा अहिले २२ घरमा होमस्टे सेवा सञ्चालन रहेकोमा १९ घर पर्यटन कार्यालय काँकडभिट्टामा दर्ता भएका छन्।

उत्कृष्टको सूचीमा

धनकुटाको नाम्जे थुम्की होमस्टे नेपालकै उत्कृष्ट सामुदायिक होमस्टे गाउँको रूपमा घोषित भएको छ। पछिल्लो समयमा पर्यटकीय गन्तव्य बन्दै गएको नाम्जे थुम्की होमस्टेलाई संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयले नेपालकै उत्कृष्ट होमस्टेको रूपमा सम्मान गरिसकेको छ। यो होमस्टेलाई आ.व. २०७४/७६ को उत्कृष्ट सामुदायिक होमस्टे घोषणा गरिएको नाम्जे थुम्की सामुदायिक होमस्टे व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष अनिलकुमार रानाले बताउनुभयो।

यहाँ आउने पर्यटकको सङ्ख्या, भ्रमण कार्यक्रमको व्यवस्थापन, उपलब्ध पर्यटकीय सेवा सुविधा, स्थानीय कला संस्कृतिको प्रवर्द्धन तथा गतिविधि, होमस्टे कार्यक्रममा समुदायको संलग्नताजस्ता विभिन्न सूचकका आधारमा यो होमस्टे छनोटमा परेको हो।

सीएनएनको रोजाइमा

प्राकृतिक रूपमा निक्कै आकर्षक र मनमोहक नाम्जेलाई अमेरिकी टेलिभिजन सीएनएनले सन् २०१२ मा विश्वको १२ वटा अनौठो गन्तव्य स्थलमध्ये आठौँ नम्बरमा राखेको थियो।

सीएनएनले विश्वको आठौँ गन्तव्य स्थलका रूपमा घोषणा गरेपछि चर्चामा आएको नाम्जे पछिल्लो समय होमस्टे प्रभावकारी बन्दै गएको छ। अहिले भेडेटार आउने पर्यटक एकपटक नाम्जे पुगेर मात्र फर्किने गरेका छन्। आन्तरिक मात्रै होइन, विदेशी पर्यटकको पनि रोजाइमा परेको छ।

पर्यटकका लागि आकर्षण

नाम्जे थुम्की होमस्टेमा आउने पर्यटकले नाम्जेको आत्मा बस्ने घर, सूर्योदय, बौद्धविहार, जनजाति पार्क, नाम्जे थुम्की डाँडा वरिपरि रहेका टावर, नाम्जेडाँडाबाट तराईका समथल भू-भागको अवलोकन गर्न सक्छन्।

होमस्टेमा भेडेटार, नमस्ते भरना, नाम्जे थुम्की घुम्न आउने पर्यटकलाई सस्तो र सुलभ मूल्यमा बास बस्ने व्यवस्था गरिएको छ। त्यहाँ घुम्न आउने पर्यटकलाई होमस्टेमा बास बस्दा प्रतिव्यक्ति एक छाक खाना र एक रात सुतेको न्यूनतम २७५ रुपियाँदेखि अधिकतम चार सय रुपैयाँसम्म पर्छ।

होमस्टेमा समूहमा आउने पर्यटकको रोजाइमा स्थानीय मौलिक हुराँ नाच पनि प्रस्तुत गरिन्छ। नाच प्रस्तुत गरेवापत नाम्जे थुम्की होमस्टेको सामुदायिक सांस्कृतिक भवन निर्माण सहयोगार्थ दुई हजार रुपियाँ शुल्क लिने गरिएको छ।

प्रसिद्धिसँगै जिम्मेवारी थपिँदै

हिला गरी पर्यटकीय स्थलका रूपमा प्रचारप्रसार भएको भए पनि अहिले पर्यटकको रोजाइमा परेकाले पर्यटकको आगमन बढेको छ। नाम्जे पर्यटकीय स्थलका रूपमा विकास हुँदै जाँदा यसलाई थप व्यवस्थित बनाउनुपर्ने जिम्मेवारी पनि थपिँदै गएको छ। विभिन्न सञ्चारमाध्यमले यसको प्रचारप्रसारमा सहयोग गरेका छन्।

उत्कृष्ट घोषित भएपछि नाम्जे होमस्टेमा विकासका पूर्वाधार थपिने स्थानीयको अपेक्षा छ। एकल जातीय बसोबास रहेको नाम्जे थुम्की होमस्टेलाई पर्यटन मन्त्रालयले गरेका सम्मानले थप जिम्मेवारी बनाएको अध्यक्ष राना बताउनुहुन्छ।

मैसापका पदाधिकारीद्वारा शपथग्रहण

■ देवरा‍मप्रसाद यादव

राजविराज (सप्तरी)। गत साता सम्पन्न निर्वाचनबाट निर्वाचित मैथिली साहित्य परिषद्का पदाधिकारीले शपथग्रहण र पदभार ग्रहण गर्नुभएको छ। गत असोज ११ गते सम्पन्न निर्वाचनबाट सतीशकुमार दत्तको अध्यक्षतामा नयाँ कार्यसमिति चयन गरिएको थियो। कार्यसमितिका उपाध्यक्ष पदमा श्यामसुन्दर यादव, सचिवमा अजयकुमार भा, उप-सचिवमा पङ्कजकुमार भा र कोषाध्यक्षमा अमरकान्त भा निर्वाचित हुनुभएको छ। यसैगरी, समितिको सदस्यहरूमा जिवछ दास, मिथिलेशकुमार यादव, चन्दन यादव, भूपेशकुमार भूप, विद्यानन्द राम र ध्रुवकुमार मण्डल विजयी भएका छन्।

परिषद्का निवर्तमान अध्यक्ष प्रा. अशोककुमार भाको अध्यक्षतामा आयोजित समारोहमा निर्वाचन समितिका प्रमुख पूर्वप्रचार्य नथुनी दासले नवनिर्वाचित अध्यक्ष सतीश दत्तलाई सपथग्रहण गराउनुभएको थियो। अध्यक्ष दत्तले कार्यसमितिका पदाधिकारीहरूलाई सपथग्रहण गराउनुभयो। कार्यक्रमका प्रमुख अतिथि निर्वाचन आयोगका पूर्व प्रमुख निर्वाचन आयुक्त डा. अयोधीप्रसाद यादवले मातृभाषामा पठन-पाठन हुनुपर्नेमा जोड दिनुहुँदै सामुदायिक विद्यालय मात्र नभई निजी विद्यालयहरूमा समेत एउटा विषय मैथिली राख्न सकिने सुझाव दिनुभयो।

देशकै पुरानो साहित्यिक संस्थाको रूपमा रहेको मैथिली साहित्य परिषद् स्थापना भएको ४०औँ वर्षमा प्रवेश गरेको छ। यो अवस्थसम्म आइपुग्दा मिथिला साप्ताहिक पत्रिका, मिथिला कलेण्डर, वाणी प्रकाशन, भाषिक जागरणलगायतका गतिविधि गरिरहेको छ। ७६७ आजीवन सदस्य छन्।

गोरखापत्र

स्थानीय

अस्तुरा र कैँचीमा गर्व छ वडा अध्यक्ष मागीलाललाई

■ देवरा‍मप्रसाद यादव

सप्तरी। सप्तरीको राजविराज नगरपालिका वडा नं. ७ का वडा अध्यक्ष हुनुहुन्छ, मागीलाल नाई। उहाँ कपाल काट्ने पेसामा हुनुहुन्छ। आफ्नै सैलुनमा अस्त्रुा (दाही काट्ने औजार) र कैँची चलाएर आफ्नो आम्दान्रीबाट उहाँको सात जनाको परिवार पालिँदै आएको छ।

वडा अध्यक्षको जिम्मेवारी थपिएपछि उहाँको दैनिकी व्यस्त हुन थालेको छ। उहाँ विहान ६.३० बजेदेखि ९.३० वजेसम्म र साँझ ५ बजेखि राति ९ वजेसम्म सैलुनमा ग्राहकको दाही र कपाल काट्नमा व्यस्त हुन्छन्। दिउँसो वडा कार्यालयमा जनताको सेवा गर्नुहुन्छ।

उहाँको कपाल काट्ने पेसा र वडा अध्यक्षको भूमिका भन्दाैभन्दाै सँगसँगै आएका हुन्। २०२९ सालमा एसएलसी पास गरे पनि क्याम्पस पढ्न आर्थिक अवस्थाले नदिएपछि केही समय काठमाडौँमा कपाल काट्ने काममै लाग्नुभयो। त्यसपछि उहाँले २०३२ सालमा राजविराजको हटियामा हिमालय हेयर कटिङ सैलुन खोल्नुभएको हो। त्यसपछि उहाँको सैलुन निरन्तर रूपमा

दमकमा डिम्प्याक्स हल

■ विष्णुप्रसाद पोखरेल

दमक। भापाको दमकस्थित बेलडाँगी रोडमा सुविधा सम्पन्न दुईवटा डिम्प्याक्स सिनेमा हल सञ्चालनमा आएको छ। करिव छ करोड रुपैयाँको लगानीमा सिनेमा हल सञ्चालनमा आएको हो। दमक मलका सञ्चालक समेत रहनुभएका रेवती बस्नेतसहितको लगानीमा दमक मलमा नै सिनेमा हल सञ्चालनमा आएका हुन्। एउटा २४० र अर्को १३० जना दर्शक अट्दैन सक्ने क्षमता रहेको दुई आधुनिक डिम्प्याक्स सिनेमा हलको घरेलुस्थानको दिन दमक नगरपालिकाकी उपप्रमुख गीता अधिकारीले उद्घाटन गर्नुभएको थियो।

बन्द रहेको भापा दमकको नीलकण्ठ चलचित्र मन्दिर (फिल्म हल)का बलराम पराजुलीसहितको लगानीमा हल सञ्चालनमा ल्याइएको बस्नेतले जानकारी दिनुभएको छ।

चलिरहेको छ।

मागीलालले पहिलोपटक २०४९ सालमा वडा अध्यक्षमा चुनाव जित्नुभयो। त्यसपछि प्रत्येक चुनावमा वडा अध्यक्ष बन्दै आउनुभएको छ तर यसपटक वडा अध्यक्ष हुँदा भने जिम्मेवारी निकै थपिएको छ। स्थानीय तह पुन:संरचना हुँदा राजविराजको साविकको वडा नं. १ र ६ गाभिएर अहिलेको वडा नं. ७ बनेको हो। पहिले जनताको काममा रयति व्यस्त हुनु नपर्नेको उहाँको अनुभव छ तर पनि जनताको कामलाई नै प्राथमिकतामा राखेको उहाँ बताउनुहुन्छ।

‘भ्याएसम्म जनताको पीर-मर्का बुझ्ने गर्छु, अहिलेसम्म इमानदारीपूर्वक जिम्मेवारी वहन गर्दै आएको छु’-६३ वर्षीय वडा अध्यक्ष मागीलाल भन्नुभयो।

राम्रो गरेर देखाउने सङ्कल्पका साथ काम गरिरहेकै कारणले वडावासीको साथ आफूले पाएको उहाँले बताउनुभयो। ‘वडा अध्यक्षमा जितेपछि अहिलेसम्म कुनै पारिश्रमिक पाएको छैन, पदमा रहे वा नरहे मलाई कुनै फरक पर्दैन, अस्त्रुरा र कैँची छँदैछ।’

वडा नं. ७ नगरपालिकाको मुख्य बजार क्षेत्र हो। मुख्य व्यापारिक केन्द्र

असहाय बालबालिकासँग दर्शै

■ विष्णुप्रसाद पोखरेल

बेलडाँगी (दमक)। १० वर्षीया भुटानी शरणार्थी बालिका शुक्रवार नयाँ लुगा पाएपछि ढङ्ग हुनुहुन्थ्यो। टीका लगाएर दक्षिणा पाउँदा त भन्ने खुसीको सीमा रहैन। उहाँका बुवाआमा र आफन्त नभएकाले दर्शै खल्लो भएको थियो तर शुक्रवार त्यो सबै खल्लोपन उहाँको हरायो।

भापाको दमक नगरपालिकामा गठित नगर बाल सञ्जालका पदाधिकारी तथा सदस्यले आफूहरूले दर्शैको टीका लगाउँदा पाएको दक्षिणा उठाएर भुटानी शरणार्थी तथा आसपासका असहाय, अनाथ र अपाङ्गता भएका बालबालिकासँगै दर्शैको रमाइलसँगै अन्तर्राष्ट्रिय बालिका दिवस

मानिएको हटियामा करिव २२ करोड रुपैयाँको लागतमा सुविधायुक्त सपिङ कम्प्लेक्स निर्माण हुन लागेको छ। वडा अध्यक्ष मागीलालले भन्नुभयो “३०८ कोठे सपिङ कम्प्लेक्सको निर्माण डेढ वर्षमा सकिन्छ, त्यसपछि हटियाका व्यापारी व्यवसायीलाई व्यवस्थापन गर्नेछौं, नयाँ संरचना व्यवस्थित भइसकेपछि सुन्दर एवं आकर्षक देखिने छन्।”

यहाँको तरकारी हाट, माछा हाट, खसीवोका हाट, श्रृङ्गार लाइन, चिउरा मुग्दी लाइन खाली गराइ अफिसर्स क्लबमा व्यवस्थापन गरिएको छ।

यस अतिरिक्त नगरपालिकाको वजेटबाट नाला निर्माण, सडक ग्रभेल, पीसीसी, चौतारा निर्माणलगायतका काम सम्पन्न भइसकेको उहाँले जानकारी दिनुभयो। हटिया क्षेत्रमा अर्भै नियमित सरसफाइ हुन नसकिरहेको जनताको गुनासो छ नि ? भने जिज्ञासामा उहाँले नगरपालिकामा सरसफाइ कर्मचारीको अभावका साथै ट्रयाक्टर पर्याप्त मात्रामा नरहेकोले नियमित सरसफाइमा समस्या देखिएकोले समस्या समाधानका लागि समेत आफूले पहल थालिसकेको भन्दै चाँडै समाधान हुने प्रतिबद्धता मागीलालले नुन्र्नुभयो।

बालबालिकासँग कार्यक्रम भएको हो। भुटानी शरणार्थी बाल सञ्चालले २५ जना बालबालिकालाई नयाँ कपडा, दाँत बाभुने बस तथा टुथपेस्ट प्रदान गर्नुका साथै मीठो खाना खुवाएर नाँचगान गरे। कार्यक्रममा दमक नगरपालिकाकी उपप्रमुख गीता अधिकारीले सबै बालबालिकालाई टीका लगाइदिएर आशीर्वाद दिनुभएको थियो। दमक नगर बाल सञ्जालका अध्यक्ष मनिकुमार बुढाथोकीले विभिन्न ठाउँमा आफन्तकोमा जाँदा प्राप्त भएको करिव २५ हजार रुपैयाँ दक्षिणा र सहयोगदाताहरूसँग सहयोग मागेर कार्यक्रम गरिएको बताउनुभयो।

संस्कृति संरक्षण गर्दै गोठाले पर्व मनाइयो

 सुनसरीको दुहबीमा थारूहरूको गोठाले महोत्सवमा थारू कला प्रदर्शन गर्दै, थारू युवकयुवतीहरू। तस्बिर : जयकृष्ण यादव / इनरुवा

■ जयकृष्ण यादव

इनरुवा । सुनसरीको दुहबीमा थारूको महान् पर्व ‘गोठाले थारू महोत्सव’ सम्पन्न भएको छ। थारू कल्याणकारी सभा दुहबीको आयोजनामा गोठाले महोत्सव सम्पन्न भएको हो।

कार्यक्रममा थारू पहिरन र आफ्नै सांस्कृतिक गीत नृत्य तथा भाँकी प्रस्तुत गरियो। कार्यक्रममा थारू कल्याणकारी सभा दुहबीले शिक्षा, स्वास्थ्य, सञ्चार, कला, संस्कृतिसहितको संरक्षणमा योगदान गरेका थारूलाई सम्मान गरेको थियो। सो अवसरमा थारू चलचित्र सङ्घ, थारू कला समूह, कला संस्कृति सङ्घ, थारू आइकनका विजेतासहितको प्रस्तुति रहेको थियो।

दर्शैको समाप्तिसँगै थारू समुदायले गोठाले पर्व मनाउने गरेको थारू कल्याणकारी सभा दुहबीका प्रमानन्द चौधरी बताउनुहुन्छ। थारू समुदाय त्यसमा पनि मोरङिया थारूले यो पर्व परापूर्व कालदेखि

मनाउँदै आएका हुन्। थारू समुदायको विशेष महत्त्व बोकेको गोठाले पर्व आधुनिकता कारण लोपोन्मुख अवस्थामा पुगेपछि अहिले त्यसको संरक्षणमा जुटेको अर्का थारू अगुवा भरतलाल चौधरी बताउनुहुन्छ।

आधा शताब्दी अगाडि महामारी फैलिएको बेला थारू समुदायलाई बचाउन गोठाले पर्व तथा पूजा आरम्भ भएको थारू अगुवा गबर्नसिंह चौधरीको भनाइ छ। थारू जातिकै लोप हुने अवस्था आएपछि सन्तान माग्दै देवीको पूजा गर्ने, आफैंले कुवा, नहर तथा पोखरीमा जमेको पानीमा रहेका माछा मार्ने र चढाउने तथा नयाँ उत्पादित धानको विभिन्न परिकार ‘बगिया’ बनाएर चढाउने चलन रहेको छ।

गोठाले पर्वमा कोदालो (कोदार), हलो (हर), पठाहा, चौकी, पेरुङ्गा, गोढङ्नी, कलवा, जाल जुम्झी, ठरा रौजी, धानकै पुवार छोछी, कुढार, टक्का भार, संसानी भार र लियानी भारजस्ता सामग्रीको

विशेष महत्त्व हुन्छ।

थारूको गोठाले पर्वको अवसरमा शुक्रवार दुहबीमा आयोजित कार्यक्रममा दुहबी नगरपालिका र बुढीगङ्गा गाउँपालिकासहित सुनसरी, मोरङका थारूको उल्लेखनीय सहभागिता रहेको थियो।

कार्यक्रममा चौधरी समुदायका युवाले गोठाले पर्वको भक्तको दिन गरी विभिन्न कलाकीशल र युवतीले मोरङिया संस्कृतिको प्रस्तुति गरेका थिए। नेपाली काँग्रेसका प्रतिनिधि विजयकुमार गच्छदारले प्रमुख अतिथिको रूपमा उद्घाटन गर्नुहुँदै गोठाले पर्वको संरक्षण गर्नुपर्ने बताउनुभयो।

सांसद अमनलाल मोदीले सुनसरी र मोरङमा रहेका मोरङिया संस्कृति आफूहरूको पहिचान गरेको भन्दै संरक्षणका लागि पहल गर्ने बताउनुभयो।

प्रदेश सांसद अगमलाल चौधरीले थारूहरूको लोप हुँदै गएको पर्वको संरक्षणमा लाग्नुपर्ने बताउनुभयो।

दर्शैमा दासाई नृत्य गर्दै आदिवासी सन्थालहरू।

■ हरि कोइराला

उर्लावारी (मोरङ)। मोरङ र भाषामा बसोबास गर्ने अल्पसङ्ख्यक सन्थाल यतिबेला परम्परागत जातीय नृत्य दासाई रमाइरहेका छन्। खास गरी प्रकृतिपूजक सन्थाल आदिकालदेखि नै हिन्दुको चाड दर्शै र तिहारको बेला दासाई नृत्यमा रमाउने गर्छन्। वडादर्शैको दशमीदेखि पूर्णिमासम्म उनीहरू आफ्नो गाउँटोलमा दासाई नृत्य नाच दर्शै मनाउने गर्छन्।

दर्शै र तिहारको समयमा गाउँ-गाउँमा लाग्ने मेलामा सन्थाल युवाको दासाई नाच प्रमुख आकर्षण हुने गरेको छ। दर्शै मेलामा सन्थाल नाच छैन भने दर्शैको मज्जा लिन सकिन्न, स्थानीय विविध धिमालले भन्नुभयो। दासाई मेलामा गैरसन्थालको पनि उत्तिकै सहभागिता हुने गरेकोले जातीय सदभाव बढ्दै गएको बताउनुहुन्छ, स्थानीय तेजन खड्का।

विशिष्ट पहिचान

सन्थाल नृत्य आफ्नै जातीय भाषा, गाईजात्रे पहिरनमा प्रस्तुत हुने गर्छ। यो नृत्यमा नाच्नेहरू रङ्ग्रीचङ्ग्री कमिज, धोती, शिरमा मयूरको प्वाँख र ऐसा तथा भुम्काले बनाएको फेटा लगाइ, जीउमा खालखालका कल्ली बाँधेर बाजागाजाको साथ एउटै ताल, सुरमा छुट्टाछुट्टै समूहमा नाच्ने गर्छन्।

भेषभुषामा सजिएर नृत्य प्रस्तुत गर्छन्।

पिछडिएको अवस्था

सन्थाल आर्थिक सामाजिक रूपमा पिछडिएको अवस्थामा छन्। सधैँ अर्काको घरखेती गरेर जीविकोपार्जन गर्दै आएका अति लोपोन्मुख अवस्थामा पुगेका सन्थाल आदिकालमा जङ्गली जनावरको शिकार गर्ने र खेती पेसामा संलग्न थिए। तराईको जमिनलाई खेतीयोग्य बनाउन र बस्ती बसाउन सन्थालको महत्त्वपूर्ण योगदान रहेको बताउनुहुन्छ, उर्लावारी ९ का वैद्यनाथ सोरेन। सोरेनका अनुसार सन्थाल बहिले जमिनदार थिए तर शिक्षा र चेतनाको अभावमा उनीहरूको प्रगति हुन सकेन।

नेपालको पूर्वी तराईमा बसोबास गर्ने धिमाल, राजवंशी, ताजपुरियाजस्तै सन्थाल पुरानो जाति हो तर सरकारले सन्थालको शिक्षा र मानवीय विकासमा ध्यान नपुर्‍याउँदा उनीहरू आर्थिक रूपमा दिनानुदिन सङ्कटमा परिरहेका छन्। खोला किनारमा बसेर कृषि व्यवसायमा आसित सन्थालको भाषा र जातीय संस्कृति गोगाउन सरकारले ध्यान नदिने हो भने यो जाति इतिहासमा मात्र रहने नेपाल सन्थाल आदिवासी उल्थान सङ्घका केन्द्रीय अध्यक्ष लुखीराम हास्टा बताउनुहुन्छ।

बेल्जियमको शानदार जित

बेल्जियमका खेलाडी युरो छनोटमा सान मारिनोविरुद्ध गोल गरेपछि ।

तस्विर : एपी

बसेल्स, असोज २४ गते । सान मारिनोलाई ९-० ले हराएपछि बेल्जियम बिहीबार राति युरो च्याम्पियनसिप २०२० मा छनोट हुने पहिलो टिम बनेको छ । विश्व वरीयताको नम्बर एक टिम बेल्जियमको युरो छनोटमा यो लगातार सातौं जित हो ।

सो खेलमा रोमेलु लुकाकुले दुई गोल गर्नुभयो । यस खेलमा लुकाकुले आफ्नो अन्तर पिष्टिय गोल सङ्ख्या ५० मा पुर्‍याउनुभएको छ । समूह आईमा तेस्रो स्थानमा रहेको साइप्रसलाई ११ अङ्कले पछाडि पारेपछि बेल्जियमले तीन खेल बाँकी छँदै युरो २०२० मा स्थान बनाएको हो । आगामी जुन १२ देखि हुने युरो कपमा बेल्जियम उपाधि दावेदारमध्ये एक हो ।

सो समूहबाट रुस दोस्रो स्थानमा रहेर स्वतः चयन हुने होडमा छ रुसले सोही रात स्कटल्यान्डलाई ४-० ले हरायो । साइप्रसभन्दा रुस आठ अङ्कले अगाडि छ । रुसका लागि

आर्टेम जुवाले दुई तथा मागोमेड ओज्डोभ र गोलोभिनले एक-एक गोल गर्नुभयो ।

अर्को खेलमा नेदरल्यान्ड्सले अन्तिम समयमा पुनरागमन गरेर उत्तरी आयरल्यान्डलाई ३-१ ले हरायो । नेदरल्यान्ड्सको जितमा मेम्पिस डिपेले प्रेरणादायी प्रदर्शन गर्‍यो । सो जितपछि रोनाल्ड कोमान्यको टिम समूह सीको शीर्ष स्थानमा उक्लेको छ । सन् २०१४ को विश्वकपपछि नेदरल्यान्ड्स पहिलो पटक प्रमुख प्रतियोगिता खेल्ने अभियानमा छ । यस समूहमा जर्मनी, उत्तर आयरल्यान्ड र नेदरल्यान्ड्सको समान अङ्क छ । यद्यपि जर्मनी र उत्तरी आयरल्यान्डले एक खेल बढी खेलेका छन् । यसैगरी, हेड टु हेड अनुसार नेदरल्यान्ड्स शीर्ष स्थानमा रहेको हो ।

जोस मेगनिनसको गोलबाट अग्रता बनाएपछि उत्तरी आयरल्यान्डले नेदरल्यान्ड्सलाई उसकै घरमा पहिलो पटक हराउने सपना देखेको

थियो तर खेलको ८० औं मिनेटमा डिपेले बराबरी गोल गर्नुभयो । त्यसपछि डिपेले इन्जुरी समयमा अन्तिम गोल पनि गर्नुभयो । यसबीच इन्जुरी समयकै पहिलो मिनेटमा लुक डि योङले पनि गोल गर्नुभएको थियो ।

यसैगरी समूह ईमा क्रोएसियाले हङ्गेरीविरुद्ध ३-० को महत्त्वपूर्ण जित हात पार्‍यो । स्लोभाकिया घरलु मैदानमा वेल्ससँग १-१ ले बराबरीमा रोकिए पनि दोस्रो स्थानमा छ । क्रोएसियाका लागि पाँचौं मिनेटमा नै लुका मोडिचले गोल गर्नुभएको थियो । त्यसपछि बुनो पेट्कोभिचले दुई गोल गर्नुभयो ।

विश्वकप उपविजेता क्रोएसियाले यस नतिजासँगै तेस्रो स्थानमा रहेको हङ्गेरीलाई चार अङ्कले पछाडि पारेको छ । समूह जीमा रोबर्टो लेवान्डोस्कीको ह्याट्रिकको सहयोगमा पोल्यान्डले लात्भियामा ३-० ले जित हात पार्‍यो । एएफपी

साफ यू-१५ महिला फुटबल

बङ्गलादेशद्वारा नेपाल पराजित

नेपाल र बङ्गलादेशका खेलाडी प्रतिस्पर्धा गर्दै ।

तस्विर सौजन्य : एनएसजेएफ

■ गोरखापत्र समाचारदाता

काठमाडौँ, असोज २४ गते । साफ यू-१५ महिला फुटबल प्रतियोगितामा नेपाल शुक्रबार बङ्गलादेशसँग २-१ ले पराजित भएको छ ।

भुटानको थिम्पुमा भएको प्रतियोगितामा नेपालको यो लगातार दोस्रो हार भएको छ । यसअघि, नेपाल गत विजेता भारतसँग ४-१ ले पराजित भएको थियो । बङ्गलादेश पहिलो संस्करणको विजेता हो ।

खेलको १२औँ मिनेटमा नै साहिद अक्तर रिपाले डिबक्समा शानदार तरिकाले बल लगेर गोलपोस्टमा छिराउनुभएको थियो । बङ्गलादेशले खेलको २५औँ मिनेटमा अग्रता दोब्बर बनायो । बङ्गलादेशकी कप्तान

समसुन्नाहरले पेनाल्टीमा गोल गरेपछि नेपाल दुई गोलले पछाडि परेको हो ।

खेलको ६४औँ मिनेटमा अमिसा कार्कीले एक गोल फर्काउनुभयो तर त्यसपछि गोल गर्न नसक्दा नेपाल हार स्वीकार्न बाध्य भयो । नेपालका प्रशिक्षक राकेश श्रेष्ठले प्राप्त अवसरको सदुपयोग गर्न नसक्दा हारेको प्रतिक्रिया दिनुभयो ।

खेलाडीहरूले पनि शतप्रतिशत दिन सकेनन् । पहिलो गोल बेहोरपछि मेरा खेलाडी आत्तिए । पहिलो हाफमा सोचेजस्तो खेल भएन । मध्यान्तरपछि गोल त फर्काँयो तर त्यो बेकार भयो । अब भुटानसँगको खेलमा राम्रो नतिजा ल्याउने प्रयास गर्नेछौं, प्रशिक्षक राकेशले भन्नुभयो ।

एनआरएनए स्थापना दिवसमा वाकाथन

■ गोरखापत्र समाचारदाता

काठमाडौँ, असोज २४ गते । एनआरएनए स्पोर्ट्स एकेडेमीले १७औँ एनआरएनए स्थापना दिवसको अवसरमा शुक्रबार एनआरएनए हेरिटेज वाकाथनको आयोजना गरेको छ ।

स्वयम्भू भगवान् पाउबाट सुरू भई शोभा भगवती, क्षेत्रपाटी हुँदै इन्द्रचोकमा गएर दुङ्गिएको उक्त वाकाथनमा गैरआवासीय नेपाली सङ्घका प्रतिनिधि, नेपाली खेलकुद क्षेत्रका प्रतिष्ठित व्यक्तिकरू र खेलाडीहरू गरी पाँच सयभन्दा बढीले सहभागिता जनाएका छन् । उक्त वाकाथनको उद्घाटन गैरआवासीय नेपाली सङ्घ (एनआरएनए)का अध्यक्ष भवन भट्टले गर्नुभयो । उद्घाटन मन्त्रव्य

व्यक्त गर्नुहुँदै अध्यक्ष भट्टले स्पोर्ट्स एकेडेमीको स्थापनाले गैरआवासीय र नेपाली खेलाडीलाई एकेँठाउँमा उम्‍याउन मद्दत गर्ने बताउनुभयो ।

वाकाथनमा नेपालका चर्चित म्याराथन धावक वैकुण्ठ मानन्धर, जितवहादुर केसी, नेपाल ओलम्पिक कमिटीका महासचिव निलेन्द्रराज श्रेष्ठ, राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय खेलाडी सङ्घका अध्यक्ष दीपक श्रेष्ठ, खेलाडी तथा प्रशिक्षक सङ्घका अध्यक्ष महेश नेवालगायत विभिन्न खेलका राष्ट्रिय खेलाडी हुनुहुन्थ्यो । एनआरएनए स्पोर्ट्स एकेडेमी विश्वभरको खेलकुदलाई व्यवस्थित र सङ्गठित गर्नका निम्ति भर्खरै स्थापना भएको एनआरएनएको खेलकुद शाखा हो ।

नेपाल राष्ट्र बैङ्क			
केन्द्रीय कार्यालय, विदेशी विनिमय व्यवस्थापन विभाग			
नेपाल राष्ट्र बैङ्कले तोकेको विनिमय दर			
२०७६ साल असोज २५ गते (अक्टोबर १२, २०१९) शनिबारको विनिमय दर			
वुद्रा	एकाइ	खरिद दर	बिज्री दर
भारतीय रुपियाँ	१०० को	रु. १६०।००	रु. १६०।१५
खुला बजार विनिमय दर (नेपाल राष्ट्र बैङ्कको प्रयोजनका लागि)			
वुद्रा	एकाइ	खरिद दर	बिज्री दर
अमेरिकी डलर	१ को	रु. ११३।३४	रु. ११३।९४
युरो	१ को	रु. १२५।३४	रु. १२६।०१
पाउन्ड स्टर्लिङ	१ को	रु. १४३।३४	रु. १४४।०९
स्विस फ्रेड्क	१ को	रु. ११३।७०	रु. ११४।३०
अस्ट्रेलियन डलर	१ को	रु. ७७।१२	रु. ७७।५३
क्यानोडियन डलर	१ को	रु. ८४।४६	रु. ८५।९१
सिङ्गापुर डलर	१ को	रु. ८२।४०	रु. ८२।९३
जापानी येन	१० को	रु. १०।४८	रु. १०।५१
चिनियाँ युआन	१ को	रु. १५।९७	रु. १६।०५
साउदी अरब रियाल	१ को	रु. ३०।२२	रु. ३०।३८
कतारी रियाल	१ को	रु. ३१।१३	रु. ३१।२९
थाई भाट	१ को	रु. ३।७३	रु. ३।७५
संयुक्त अरब डमिरेट दिराम	१ को	रु. ३०।८६	रु. ३१।०२
मलेसियन रिङ्गिट	१ को	रु. २७।०८	रु. २७।२२
दक्षिण कोरियन वन	१०० को	रु. ९।५७	रु. ९।६२
स्विडिस क्रोनर	१ को	रु. ११।७७	रु. ११।६३
डेनिस क्रोनर	१ को	रु. १६।७८	रु. १६।८७
हङ्कङ डलर	१ को	रु. १४।४५	रु. १४।५३
कुवेती दिनार	१ को	रु. ३७३।१४	रु. ३७५।११
बहराइन दिनार	१ को	रु. ३००।६०	रु. ३०२।१९
नोट : यो विनिमय दरलाई बैङ्कले आवश्यकता अनुसार जुनसुकै समयमा पनि संशोधन गर्न सक्नेछ ।			
* वाणिज्य बैङ्कहरूले तोक्ने विनिमय दर भने फरक हुन सक्नेछ ।			
* अद्यावधिक विनिमय दर बैङ्कको वेबसाइट www.nrb.org.np मा उपलब्ध हुनेछ ।			

टेबल टेनिस

प्रशिक्षणका लागि

पाभेल नेपालमा

■ गोरखापत्र समाचारदाता

काठमाडौँ, असोज २४ गते । नेपालमा आयोजना हुने १३औँ दक्षिण एसियाली खेलकुदका लागि बन्द प्रशिक्षणमा रहेका टेबल टेनिस खेलाडीलाई प्रशिक्षण प्रदान गर्न स्विजरल्यान्डका अन्तर्राष्ट्रिय प्रशिक्षक पाभेल रिहोरेक नेपाल आएका छन् ।

राष्ट्रिय खेलकुद परिषद्का सदस्य एवं प्रदेश ३ राखेपका संयोजक सुदिल साहीको पहलमा एक हप्ताका लागि उहाँ नेपाल आउनुभएको हो ।

नेपाली खेलाडीहरूलाई वैदेशिक प्रशिक्षणमा नपठाएसम्म नेपालमा नै वैदेशिक प्रशिक्षकमार्फत खेलाडीहरूको खेलस्तर बृद्धि गर्नुका साथै सागमा बढीभन्दा बढी पदक हासिल गर्ने उद्देश्यले स्विजरल्यान्डका अन्तर्राष्ट्रिय प्रशिक्षकलाई एक हप्ताका लागि नेपाल बोलाइएको हो, संयोजक एवं राखेप सदस्य साहीले बताउनुभयो ।

उहाँले प्रशिक्षणलाई हेरेर तथा खेलाडीहरूलाई वैदेशिक प्रशिक्षणमा पठाउन कठिनाई भएमा प्रशिक्षक पाभेललाई अरू बढी समयसम्म राख्न सकिने समेत संयोजक साहीले बताए ।

प्रशिक्षक पाभेलले जर्मनीमा नौ वर्ष, स्विजरल्यान्ड टिममा १८ वर्ष, श्रीलङ्का र चेकमा समेत प्रशिक्षण प्रदान गरिसकेको अनुभव रहेको छ । यस्तै २०१६-२०१८ मा वेस्ट टेनर अफ द इयरबाट समेत सम्मानित रहेका छन् ।

उहाँलाई नेपाली प्रशिक्षकसरह दैनिक भत्ता र एकतर्फी हवाई टिकटमा नेपाल बोलाइएको हो । उनले यसअघि पनि नेपाली खेलाडीलाई प्रशिक्षण प्रदान गरिसक्नुभएको छ ।

इरानी महिलालाई

रङ्गशालामा फुटबल हेर्ने छुट

तेहरान, असोज २४ गते । दशकौँपछि इरानी महिलाले बिहीबार राति रङ्गशालामा गएर फुटबल हेर्ने मौका पाएका छन् । विश्वकप छनोटअनर्गत इरान र कम्बोडियाबीचको खेलमा इरानी महिलालाई पनि खेल हेर्ने छुट दिइएको थियो ।

तेहरानको आजादी रङ्गशालामा भएको सो खेलमा ३५ सय महिला समर्थक आफ्नो देशको हौसला बढाउन रङ्गशालामा उपस्थिति दिए ।

सबै खेलमा इरानले कम्बोडियालाई सहजै १४-० ले हरायो । यद्यपि सो खेलले भन्दा महिला समर्थकको उपस्थितिले नै ठूलो चर्चा पायो । हामी निकै खुसी छौं, अन्ततः हामीले रङ्गशालामा गएर खेल हेर्ने मौका पाएका छौं । यो असाधारण भावना हो, २९ वर्षीय नर्स जाहरा पेसाईले भन्नुभयो । सन् १९८१ देखि नै

धेरै खेलकुद इभेन्टमा इरानले महिलामाथि प्रतिबन्ध लगाएको छ । इस्लामिक क्रान्तिपछि केही राष्ट्रले महिलाहरूलाई रङ्गशालामा गएर फुटबल हेर्नबाट रोक लगाएको थियो । इरान महिलाहरूलाई फुटबल हेर्न अनुमति दिने अन्तिम राष्ट्र हो । साउदी अरबले हालै महिलाहरूलाई खेल हेर्ने छुट दिएको थियो ।

२९ वर्षीय सहर खोडायरीले रङ्गशालामा गएर आफ्नो टिमले खेलेको हेर्ने लालसामा गरेको आत्मदाहले पनि इरानका अफिसियल र जनतालाई स्तब्ध बनाएको थियो । ब्लू गर्ल्सको नाममा चिनिइको सहरको निधनपछि विश्वमै इरानको बदनामी भएको थियो । विश्वकै फुटबल खेलाडीहरूले सो भेदभावपूर्ण कानुनको विरोध गरेका थिए । जसमा फिफाले पनि साथ दिएको थियो । (एजेन्सी)

कोहलीको दोहोरो शतकसहित भारत बलियो स्थितिमा

पुने (भारत), असोज २४ गते । कप्तान विराट कोहलीले शुक्रबार दोहोरो शतक प्रहार गरेपछि भारत पाहुना टिम दक्षिण अफ्रिकाविरुद्धको दोस्रो टेस्टको दोस्रो दिन बलियो स्थितिमा पुगेको छ ।

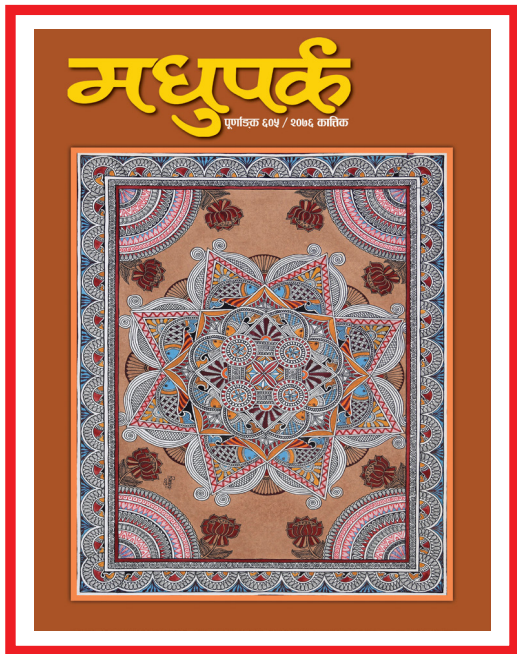
कोहलीले अविजित २५४ रन बनाएपछि भारतले पहिलो पालि पाँच विकेटको क्षतिमा ६०१ रन बनाएर घोषित गर्‍यो । दोस्रो दिनको खेल सकिँदा दक्षिण अफ्रिकाले ३६ रनमा तीन विकेट गुमाइसकेको छ । दक्षिण अफ्रिका सात विकेट बाँकी रहेको स्थितिमा ५६५ रनले अर्भै पछाडि छ । कप्तान कोहलीले ३३६ बलको सामना

गर्दै ३३ चौका र दुई छक्का प्रहार गर्नुभयो । रवीन्द्र जडेजाले पनि १०४ बलमा ९१ रन बनाएर कप्तानलाई उचित साथ दिनुभयो । आज अर्जिन्के रहाणेले पनि ५९ रनको पालि खेल्नुभयो । पहिलो दिन मायाङ्क अग्रवालले १०८ रन बनाएर भारतलाई राम्रो सुरुवात दिनुभएको थियो । यसैगरी, चेतेश्वर पुजाराले पनि ५८ रन बनाएर भारतको पालि बलियो बनाउन योगदान दिनुभएको थियो ।

दक्षिण अफ्रिकाका थेउर्निस डि ब्रुयन २० र एर्निक नोजे २ रन बनाएर खेल्दै हुनुहुन्छ । डिन इल्यर ६, एडिन मार्क्रम शून्य र टेम्बा बाडाम ८ रनमा आउट हुनुभयो । (एपी)

कात्तिक अङ्कको मधुपर्क आकर्षण

यसपटक देवकोटा र मानवता विशेष

- डा. डम्बर चेम्जोङ, डा. अमर गिरी, जयदेव भट्टराईका विशेष लेख
- देवकोटाको बहुचर्चित तास्कन्द भाषण ■ पागल कविताको पृष्ठभूमि
- नोबेल पुरस्कारको राजनीतिबारे मार्खेजको विचारोत्तेजक लेख
- स्त्री सौन्दर्य र बुद्धको करुणामय दृष्टि
- कवितामा नाजिम हिक्मत, कुमार अम्बुज, भूमक धिमिरे, दीपक सापकोटा हाङयुग अज्ञात, साम्ब ढ्काल, अस्मिता माली मानन्धरलगायत
- पद्मावती सिंह, मधुवन पौडेल, रत्न कोजू, मनदेवी ताम्राकारलगायतका पठनीय कथा
- निबन्धमा शेखर खरेल, कालीप्रसाद रिजाल, डा. टड्क उग्रैती, महानन्द ढ्काल
- युगान्तकारी सिनेमा 'हिरासिमा मोन अमुर' बारे रोचक आलेख
- साथमा नाटक, प्रिय पुस्तक, प्रवेश, संस्कृति, पुस्तक परिचयलगायत नियमित स्तम्भ

आफ्नो प्रति बेलैमा सुरक्षित गर्नुहोस् ।

सम्पर्क: ग्राहक सेवा शाखा, गोरखापत्र संस्थान
फोन नं. ८२२०६३८/ टोल फ्री नं. १६६००९८४४४४